

ΑΝΕΠΑΡΚΗΣ
ΣΥΝΗΓΟΡΙΑ
ΥΠΕΡ ΤΗΣ
Π. ΔΙΑΘΗΚΗΣ

ΔΑΥΛΟΣ

ΔΡΧ. 1200

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ ΚΑΙ ΕΞΟΥΣΙΑ



Ἡ ἑλληνικὴ προέλευση θρησκευτῶν
τῆς Βορειοδυτικῆς Εὐρώπης

ΔΑΥΛΟΣ

Μηνιαίο Περιοδικό
Κυδαθηναίων 29, Πλάκα
105 58 'Αθήνα.
Τηλέφωνα: 3223957, 9841655.
Τηλεομοιότητα: 3314997.

Τα Γραφεία του «Δ» λειτουργούν
πρωινές ώρες 9.30 - 13.30
καθημερινά (και Σάββατο).

Ίδρυτής-Ίδιοκτήτης-
Εκδότης-Διευθυντής:
ΔΗΜΗΤΡΗΣ Ι. ΛΑΜΠΡΟΥ
Άγυλλεως - Μουσών 51
Παλαιό Φάληρο.

Φωτοστοιχειοθεσία - Άτελιέ:
PRESS LINE
Μάγερ 11, 'Αθήνα, τηλ.: 5221792.
Έκτυπώσεις:
Π. ΚΟΚΚΑΛΗΣ
Βιβλιοδεσία:
Κ. ΚΟΝΤΟΓΙΩΡΓΟΣ

- Τιμή αντίτυπου: 1.200 δρχ.
- Δωδεκάμηνη συνδρομή: 12.000 δρχ.
- Οργανισμών κ.λπ.: 18.000 δρχ.
- Φοιτητών: 8.000 δρχ.
- Έξωτερικού: 65 δολλ. ΗΠΑ.
- Η συνδρομή καταβάλλεται
κατά την έγγραφη.
- Η συνδρομή ανανεώνεται
αυτόματως μετά την λήξη του
12μήνου. Διακοπή της συνδρομής
γίνεται μόνον κατόπιν
τηλεφωνήματος του ενδιαφερομένου.

ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΙΣ
ΔΕΝ ΔΗΜΟΣΙΕΥΟΝΤΑΙ

Τα χειρόγραφα δεν επιστρέφονται.

Όλες οι συνεργασίες και τα
ταχυδρομικά εμβάσματα στη διεύθυνση:
ΔΗΜ. Ι. ΛΑΜΠΡΟΥ, Μουσών 51
175 62, Π. Φάληρο, 'Αθήνα.

Παρακαλούνται οι συνδρομητές
που αλλάζουν διεύθυνση, να το
γνωστοποιούν στο περιοδικό.

Επιτρέπεται η αναδημοσίευση
κειμένων του «Δ», με την προϋ-
πόθεση ότι θα αναφέρεται ρητώς
η πηγή τους.

ΣΤΟ ΤΕΥΧΟΣ ΑΥΤΟ:

- ΣΕΛΙΣ 10768:
Έλλάδα-κράτος και Έλλάδα-πρότυπο
Δ.Ι.Λ.
- ΣΕΛΙΣ 10769:
ΕΠΙΛΟΓΗ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ
Θ. ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΣ, ΑΝΝΑ ΤΖΙΡΟΠΟΥΛΟΥ-ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ, Α.
ΑΙΑΚΙΔΗΣ, ΑΡΓΕΙΟΣ, Γ.Κ. ΓΕΩΡΓΑΛΑΣ, Ν. ΑΣΠΙΩΤΗΣ, Θ.
ΓΑΛΑΧΟΥΣΙΔΗΣ, D. THEODORIDIS.
- ΣΕΛΙΣ 10775:
Πρός ένα παγκόσμιο εξονοσιασμό
ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΚΟΥΚΟΒΙΣΤΑΣ
- ΣΕΛΙΣ 10779:
Πληροφορική και εξουσία
ΠΡΙΑΜΟΣ ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ
- ΣΕΛΙΣ 10784:
Οι αινιγματικοί κωπηλάτες της Θήρας
Η. ΜΠΙΡΗΣ-Κ. ΠΙΚΡΟΣ
- ΣΕΛΙΣ 10785:
Τά «κουπιά» που δεν είναι κουπιά
Π. ΚΑΡΑΚΑΤΣΑΝΗΣ
- ΣΕΛΙΣ 10787:
Τά συγχωροχάρτια των Πατριορχείων
«ΦΟΙΤΗΤΗΣ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ»
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ
- ΣΕΛΙΣ 10797:
Η δήθεν σχέση Π. και Κ. Διαθήκης
Ε. ΑΤΤΑΒΥΡΙΟΣ
- ΣΕΛΙΣ 10797:
Ανεπαρκής συνηγορία υπέρ της Π. Διαθήκης
ΠΑΝ. Α. ΚΟΥΒΑΛΑΚΗΣ
- ΣΕΛΙΣ 10809:
Ποιός είναι ο Αντίχριστος «666»
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΑΛΑΣ
- ΣΕΛΙΣ 10809:
Ψυχολογική επιχείρηση ενάντιον του ανθρώπου
Κ.Α. ΘΑΡ(Ρ)ΟΜΑΤΗΣ
- ΣΕΛΙΣ 10815:
Αποδεικτικά στοιχεία για την Έλληνική
προέλευση της θρησκείας των Κελτών
ΜΑΡΙΟΣ ΜΑΜΑΝΕΑΣ
- ΣΕΛΙΣ 10819:
Μία πρόταση για την αποκραυπογράφηση
της Μυκηναϊκής επιγραφής της Κανκινιάς
ΑΝΤΩΝΗΣ ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ
- ΣΕΛΙΣ 10821:
Τά μαθηματικά των Ατομικών φιλοσόφων
ΣΑΡΑΝΤΟΣ ΠΑΝ
- ΣΕΛΙΣ 10827:
Τό ύπουργείο έδραϊκώτερο των Έδραϊων
Δ. ΝΤΕΡΗΣ-ΚΑΠΕΛΛΟΣ
- ΣΕΛΙΣ 10831:
Οι δυνατότητες της λαϊκής μουσικής
ΣΤΑΥΡΟΣ ΒΑΣΔΕΚΗΣ
- ΣΕΛΙΣ 10834:
Τό σύμπλεγμα
ΜΑΡΚΟΣ ΜΠΟΤΣΑΡΗΣ
- ΣΕΛΙΣ 10840:
Λαθραίες αθλιότητες
Ε.Ε. ΜΑΡΜΑΤΣΟΥΡΗΣ

ΜΟΝΙΜΕΣ ΣΤΗΛΕΣ

Ο ΚΑΛΑΘΟΣ ΤΩΝ ΑΧΡΗΣΤΩΝ: σελ. 10786 • ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΑ:
σελ. 10795 • Η ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΠΡΟΠΑΤΟΡΩΝ
ΗΜΩΝ: σελ. 10807 • ΕΘΝΙΚΑ: σελ. 10813 • ΑΙΣΙΜΑ ΚΑΙ
ΑΔΗΡΠΙΤΑ: σελ. 10825 • Ο ΑΛΛΟΣ ΛΟΓΟΣ: σελ. 10830 • ΤΟ
ΔΙΗΓΗΜΑ: σελ. 10837 • Η ΚΙΝΗΣΙΣ ΤΩΝ ΙΔΕΩΝ: σελ. 10840.

Ἑλλάδα-κράτος καὶ Ἑλλάδα-πρότυπο

Ἀπὸ τότε πὺν ὁ Ἰων Δραγούμης διερωτᾷτο, «**ἂν παρουσιάζεται ἀνάγκη νὰ ὑπάρχῃ τὸ Ρωμαϊκὸ κρατίδιο**» (1911), ἕως σήμερα τὸ ἐρώτημα αὐτὸ παραμένει καίριο σ' ὅσους ἀπομύζησαν τὸ δίδαγμα τῆς ἱστορίας τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἀπὸ τὴν πτώση του (Ρωμαιοκρατία) καὶ ἐντεῦθεν. Πράγματι τὸ κρατίδιο αὐτὸ μπόρεσε ἐπὶ τῶν ἡμερῶν του νὰ συρρικνώσῃ τὸ Ἑλληνικὸ ἔθνος «τῶν Τριῶν Ἡπείρων καὶ τῶν Πέντε Θαλασσῶν» μέσα στὰ ἀσφυκτικὰ ὅρια τῆς ἐπικρατείας του –κάτι πὺν τόσοι καὶ τόσοι κατακτητὲς δὲν τὸ κατάφεραν. Σήμερα δὲ τὸ κατασκεύασμα αὐτό, ἂν ἔχῃ κάποιο «ἑλληνικὸ» γνώρισμα, πὺν νὰ τὸ διαφοροποιῇ ἀπὸ τὰ ὑπόλοιπα κράτη, αὐτὸ εἶναι τὸ γεγονὸς ὅτι ἔχει ἀκόμη ὡς ἐπίσημη γλῶσσα του τὴν ἑλληνικὴ (τὴν ὁποία ὁμως ἀκρωτηριάζει μὲ νόμους καὶ τὴν ὁδηγεῖ σιγά-σιγὰ στὸν ἀφανισμό). Ὡς πρὸς τὰ λοιπὰ χαρακτηριστικά του (πολίτευμα, πολιτικὴ, κοινωνικὸ καὶ οἰκονομικὸ σύστημα, ἐπίσημο θρήσκευμα κ.λπ.), τίποτε δὲν δικαιολογεῖ τὴν ὀνομασία του «Ἑλλάδα», ἀφοῦ ὅλοι οἱ θεσμοὶ του εἶναι μὴ ἑλληνικοί.

Ὅμως ἀκριδῶς αὐτὴ ἡ ὀνομασία του καθιστᾷ τὸ Κράτος αὐτὸ θεωρητικὰ, ἄθελά του καὶ ἐξ ὀρισμοῦ φορέα ἐνὸς συστήματος ἱστορικῶν μοντέλων καὶ ἀξιῶν μοναδικοῦ στὴν ἱστορία τῆς ἀνθρωπότητος. «Ἑλλάς» εἶναι ἡ διαχρονικὴ ἱστορικὴ δύναμις πὺν ὑπῆρξε ἡ γενέτειρα τοῦ παγκόσμιου πολιτισμοῦ, εἶναι ἡ κινητήρια δύναμις τῆς λογικῆς θεωρήσεως τῆς πραγματικότητος καὶ παραμένει τὸ μοναδικὸ πρότυπο πολιτικῆς σκέψεως καὶ πράξεως στὸ παρελθόν, τὸ παρὸν καὶ θεθαίως στὸ μέλλον. Ἄν διαθέτῃ κανεὶς ἔστω μέτρια γνώση τῆς ἀνθρώπινης ἱστορίας, καταλαβαίνει, ὅτι τὰ στοιχεῖα πὺν συνιστοῦν τὸ ἑλληνικὸ σύστημα ἀξιῶν ὅχι μόνον εἶναι ὀλοζώντανα καὶ καθοριστικὰ στὸν σύγχρονο κόσμον (πολιτικὴ, ἐπιστήμη, γλῶσσα), ἀλλὰ εἶναι φανερό, ὅτι, ἂν παύσουν νὰ ὑπάρχουν ὡς ὁδηγοί, ἡ ἀνθρωπότητα θὰ γκρεμισθῇ μέσα στὸ ἔρεθος ἐνὸς νέου Μεσαίωνα. Ἐπομένως τὸ ἱστορικὸ καὶ πολιτισμικὸ περιεχόμενο τῆς παμπάλαιας ἐννοίας «Ἑλλάδα» ἀποτελεῖ ἀναγκαιότητα ἀλλὰ καὶ ἐγγύηση τῆς προόδου καὶ εὐδαιμονίας τοῦ ἀνθρώπου. Καὶ θεθαίως εἶναι τώρα ἀνάγκη τὰ πρότυπα αὐτὰ νὰ ἐνεργοποιηθοῦν καὶ νὰ ἀξιοποιηθοῦν, προπαντὸς σήμερα, πὺν ἄλλοι τρόποι ἀντιλήψεως τῆς πραγματικότητος (π.χ. ὁ θεοκρατικὸς ἢ ὁ μυστικιστικὸς) κλείνουν τὸν κύκλον τῆς ἱστορικῆς ζωῆς τους καὶ ἀφήνουν, καθὼς ὑποχωροῦν, ἓνα κενὸ στὴν πνευματικὴ ζωὴ ἀλλὰ καὶ στὴν ψυχὴ τοῦ συγχρόνου ἀνθρώπου.

Αὐτὴ τὴν λαμπρὴ, τὴν θαυμάσια ἀποστολὴ, πὺν ἀποτελεῖ τὸ ζητούμενον τῆς παρούσης Ἱστορικῆς Στιγμῆς, θὰ μπορούσε νὰ ἀναλάβῃ ὁ κρατικὸς ὀργανισμὸς πὺν φέρει τὸ βαρὺτιμον ὄνομα «Ἑλλάδα». Μιὰ ἀποστολὴ ἀντάξια τοῦ μεγίστου παρελθόντος τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Δυστυχῶς ἡ τραγικὴ του κατάπτωση καὶ παρακμὴ κάνουν μιὰ τέτοια σκέψη τελείως ἀνεδαφικὴ καὶ οὐτοπικὴ. Ἐντεῦθεν προκύπτει ἡ ἀνάγκη νὰ ὑπάρξῃ διάκριση τῶν ἐννοιῶν «Ἑλλάδα-κράτος» καὶ «Ἑλλάδα-πρότυπο». Διάκριση πὺν, ὅσο περνᾷ ὁ καιρὸς, γίνεται ὅλο καὶ πιὸ συνειδητὴ στὸν ἐγχώριον καὶ τὸν διεθνή Ἑλληνισμό.

Δ.Ι.Α.

ΕΠΙΛΟΓΗ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ

“Ενα Έλληνο-αγγλικό κείμενο από την Αυστραλία

Κύριε διευθυντά,

Στην 15χρονη ελληνική πολιτισμική αναζήτηση του «Δαυλού» θά ήθελα να καταθέσω ένα σημαντικό έλληνο/(άγγλικό) κείμενο γραμμένο στους Άντιποδες (Αυστραλία), για να άπαθανατιστεί στις σελίδες του, γιατί πιστεύω, ότι αξίζει αυτήν την τιμή, και ό έρευνητής και άπαιτητικός αναγνώστης θά τό εκμύηση δεόντως. Θέλω να σημειώσω, πώς τό κείμενο τούτο θά πρέπει να καταταχτεί ισάξια δίπλα στα πολύ γνωστά κείμενα του «πρώτου διδάξαντος» Ξ. Ζολώτα, πού εκφωνήθηκαν πριν από πολλά χρόνια και ό «Δαυλός» τά άπαθανάτισε στο τεύχος 29, Μάιος 84, σελ. 1418, αλλά δημοσιεύθηκαν και πάλι στο τεύχος 90, Ιούνιος 89, σελ. 5191/2.

Τό κείμενο είναι μία σύντομη, δημόσια και έπαινετική όμιλία, ή όποία εκφωνήθηκε στις 23-12-’78 από τόν Δημ. Καλομέρη στόν ετήσιο χορό και τήν 80ή επέτειο της Έλληνικής Κοινότητας της Νέας Νότιας Ουαλλίας του Σίδνεϋ πρός τιμήν του τότε πρωθυπουργού της Αυστραλίας κ. Γκόφ Γουίτλαμ. Ό Γκόφ Γουίτλαμ ήταν ό πιό

φιλέλληνας πρωθυπουργός της Αυστραλίας τά τελευταία 96 χρόνια, από τότε πού δημιουργήθηκε ή Αυστραλιανή Όμοσπονδία (1901). Γεννήθηκε στη Μελβούρνη τό 1916 και ύπηρέτησε τό Έργατικό Κόμμα στο Όμοσπονδιακό Κοινοβούλιο (1952-1978). Τόν Δεκέμβριο του 1972 τό κόμμα του κέρδισε τις εκλογές. Άνθρωπος με κλασσική παιδεία έγινε πρεσβευτής της Αυστραλίας στην UNESCO (1983-86). Μέχρι σήμερα, πού γράφονται οι γραμμές τούτες, ό Γ.Γ. δείχνει άπλόχερα τά φιλελληνικά του αισθήματα και παραβρίσκεται σε πάμπολλες έλληνοαυστραλιανές εκδηλώσεις και γίνεται πάντοτε θερμά δεκτός από όλους τους Έλληνες όμογενείς.

“Εναν τέτοιο φιλέλληνα μόνο στην έλληνο/(άγγλική) μπορεί κανείς να τόν καλωσορίσει και να τόν επαινέσει, όπως έγινε στην προσφώνηση πού άκολουθεί.

Θωμάς Γ. Ήλιόπουλος

Καθηγητής φιλόλογος/ιστορικός
Μελβούρνη-Αυστραλία

«Kyrie Whillam,

This is a Hellenic apotheosis for the architect of a new ethnic epoch in the antipodes. History has no paralel paradigm of an Australian politician with your scholastic dynamism, energy and ethos whose ideological horizons panicked the aristocrats and autocrats of this polyglot Eihnos.

You are the protagonist of the metamorphosis to polyethnicity, the polemarch of catastrophic xenophobia and the cathartic catapult of anoetic ideas.

The Whillam cosmogony was the catalysis of comic phobias from antidemocratic and diabolic dipsomaniacs of diaeresis and dichotomy. The decades of Whillam dramatised in a dithyrambic method the logic of anamorphosis, against lethargy, apathy and an anopheles monarchical system.

This laconic panegyric and eulogy is norhetoric of phrases, but an exegesis of our agape for you –with your homeletic Achilles Pierna (Heel)!

For a myriad of Hellenes in Australia you are the symbol of enthusiasm– as you are anathema to the tyrants!

This actagenarian Hellenic Organisation in harmonious synergy with you for decades, is sceptical and critical of the labyrinth and the stasis in the economy and splenetic mythology from the plutocrats and eupatrid oligarchs.

It is axiomatic that the threnody of the plutocrats in criticising Whillam, was a deleterious hypocrisy to dethrone you by hysteria and a plethora of chimerical and acarpous aerology.

The last triennial has made endemic the phenomenon of chaotic economy and peripeteia, practised by the peripatetic apologists and Canberra hierophants.

These sophists and teratologists want an hypertrophic Lerneia Hydra for Mammon and draconic austerity for the Demos.

This antiithesis, this antinomy, this cynicism of the Canberra Cyclops, is characteristic of an

anaesthesia and autarchic ataxia for the Hellenes of Diaspora.

Your exodus from politics is a cardiac oedema for this ecclesia. No political acrobat or alchemist can bring amaurosis to Whitlam. We, the biotic dialectical political empirists, say paeans for your Academic bibliolatry, but you are our political Archon for catharsis in the Augean Stables, for a Herculean anamorphosis and the anthropic Pharos as characterised by the epigrammatic aphorism: "not only to live but to live well".

From this Symposium, Kyrie Whitlam, an ironical 1979».

Ἡ ἑλληνικότητα τῆς λέξεως «ἔρεβος» καὶ οἱ φοινικιστὲς

Κύριε διευθυντά,

Εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 174 τευχὸς τοῦ «Δαυλοῦ» δημοσιεύεται ἡ ἐπιστολὴ τοῦ κ. Ἰωάννου Λάζαρη, ὅπου ὁ κ. Λάζαρης μὲ δικαία ἀγανάκτησι διερωτᾶται «ἀπὸ ποῦ καὶ ὡς ποῦ» οἱ λέξεις *Εὐρώπη* καὶ *ἔρεβος* εἶναι φοινικικῆς. Βεβαίως τίποτε δὲν εἶναι «φοινικικό» ἀκόμη καὶ ἡ ὀνομασία «*Φοίνικες*» εἶναι ἑλληνικωτάτη, αὐτὰ εἶναι γνωστά.

«*Φοῖνιξ*: υἱὸς τοῦ Ἀγνήνορος (ἄγαν + ἀνήρ) καὶ τῆς Τηλεφάσσης (τῆλε + φαίνω) καὶ ἐγγονὸς τοῦ Ποσειδῶνος»

φοῖνιξ: ὁ θαυνοκκινος, ἐξ οὗ καὶ ἡ λέξις «*φόνος*»»

Ἀπλῶς μᾶζες λαῶν νομάδων, ποὺ δὲν διέθεταν οὔτε κἂν ὄνομα, σφετερίσθηκαν τὸ ὄνομα «*Φοίνικες*», γιὰ νὰ ἀποκτήσουν ἱστορικὴ ὀνομασία καὶ καταξίωσι. Κατόπιν, καθὼς τοὺς εἶχε ἀνοίξει ἡ ὄρεξις, θέλησαν νὰ παρουνιάσουν ὡς ἰδιόκτους τοὺς τὸ λεξιλόγιό ποὺ δανείσθηκαν ἀπὸ τοὺς Ἑλληνοφοίνικες τῆς ἑλληνικῆς Φοινίκης.

«*Φοινίκη*: ἡ κόκκινη, ἡ ροδαλή· ἀγαπημένη τοῦ θεοῦ Ποσειδῶνος καὶ μητὴρ τῆς Τορώνης».

Ὁ σφετερισμὸς ἔχει ἀρχίσει ἐδῶ καὶ πολλοὺς αἰῶνες, ἀλλὰ ἔμεινεν οἱ Ἕλληνες, «αἱ παῖδες» καὶ μὲ τὴν αὐτοπεποίθησιν ποὺ μᾶς παρέχει ἡ ζηλευτὴ ἱστορία μας, «καθεύδομεν τὸν νήδυμον». Ὅποτε καλὰ νὰ πάθουμε, καὶ ἄς προσέχαμε. Ὑπάρχουν ἐτυμολογικὰ λεξικά, ποὺ νομίζεις ὅτι ἔχουν συνταχθῇ καὶ κυκλοφορήσῃ μόνον καὶ μόνον γιὰ νὰ πείσουν τὴν ἀνθρωπότητα, ὅτι οἱ Ἕλληνες ἦσαν ἓνας λαὸς χωρὶς γλῶσσα, περὶ ποῦ «*μουγγοί*» νομάδες, ποὺ γύριζαν τὸν κόσμον μετακινούμενοι συνεχῶς καὶ δανειζόμενοι ἀπὸ τοὺς ἄλλους, τοὺς «πολιτισμένους», μὴ λέξι ἀπὸ δῶ καὶ μὴ λέξι ἀπὸ κεῖ, προκειμένου ν' ἀρχίσουν νὰ ψελλίζουν. Κι ἄς εἶναι κοινὸ μυστικόν, ὅτι ἡ Μητέρα Ἑλληνικὴ Γλῶσσα χάρισε σ' αὐτὸν τὸν πλανήτη ἀνθρώπινη λαλιά «γονιμοποιώντας» ὅχι μόνον τὸν Εὐρωπαϊκὸ ἀλλὰ καὶ τὸν Παγκόσμιον λόγον. Ὁ Κικέρων μέσας σ' ὅλον τὸν μισελληνισμό του δὲν μπόρεσε παρὰ νὰ ὁμολογήσῃ (ἴσως γιὰτὶ ἔδινε μεγάλη σημασία στὴν αὐθεντικὰ ἐπιστημονικὴ κατάρτιση – γι' αὐτὸ καὶ ἦρθε στὴν Ἀθήνα νὰ τελεοποιηθῇ ὡς ῥή-

τωρ):

«Οἱ Λατῖνοι, λαὸς ἀγροτικός, ξεκίνησαν μὲ 250 ἀγροτικὰς λέξεις, πλουτίζοντας σωρηδὸν τὸ λεξιλόγιό τους ἀπὸ τὴν ἑλληνική».

Σήμερα ὅμως, ἐὰν ἀνοίξετε ὀρισμένα ἐτυμολογικὰ λεξικά τῆς Ἑλληνικῆς τοῦ τύπου Paul Chantraine ἢ Joseph Hofmann, στὴν ἀρχὴ θὰ ἀγανακτήσετε, στὸ τέλος ὅμως θὰ καταλήξετε νὰ γελᾶτε, μὴ καὶ οἱ «ἀμερόληπτοι» αὐτοὶ «ἐπιστήμονες» γλωσσολόγοι ἐν τῇ ὑπερβολῇ τοῦ φανατισμοῦ τοὺς γίνονται καταγέλαστοι, γελοῖοι. Οἱ 8 στὶς 10 λέξεις ποὺ ἐμβριθῶς ἀναλύουν, «δὲν εἶναι ἑλληνικῆς». Τί εἶναι; ἀκοῦστε: «*ρίζα σανσκριτικῇ*» – «*ρίζα ἰνδοευρωπαϊκῇ*» – «*δάνειον ἐκ τῆς σημιτικῆς*» – «*δάνειον ἐκ τῆς φοινικικῆς*» – «*δάνειον μεσογειακόν*» – «*δάνειον ἐκ τινος μεσογειακοῦ λαοῦ*» – «*ὄρος προελληνικόν*» καὶ πολλὰς φορὲς ἀπλῶς «*δάνειον*», ἔτσι ἀπροσδιόριστα... Ἡ ἀλήθεια τοὺς πονάει τόσο, ποὺ δὲν ὑπολογίζουν τὴν γελοιοποίησιν καὶ τὴν αὐτοαπαρτίωσιν.

Ἄς ἔλθουμε ὅμως στὴν λέξη «*ἔρεβος*» – παλάρχαια ἑλληνικὴ. Ὅχι μόνον διότι τὴν ἀναφέρει ὁ Ἡσίοδος καὶ οἱ ἀρχαῖοι Ὀρφικοὶ Ὑμνοὶ ὅχι διότι ἀποτελεῖ μέρος τῆς Μυθολογίας μας (ἔρεβος εἶναι ὁ σκοτεινὸς τόπος διαβάσεως μεταξὺ Γῆς καὶ Ἀδου, ἀπ' ὅπου περνοῦν ὑποχρεωτικὰ οἱ ψυχές, ὁ δὲ Ἐρεβος, προσωποποιημένος, εἶναι υἱὸς τοῦ Χάους). Ἡ λέξις «*ἔρεβος*» εἶναι ἑλληνικὴ, ἐπειδὴ πρῶτα ἀπ' ὅλα κραυγάζει ἡ ἐτυμολογικὴ τῆς ἀνάλυσιν. Ἡ «*φοινικικὴ*» *ereb* εἶναι μίμησις, βάρβαρος προφορὰ τῆς ἑλληνικῆς καὶ δὲν σημαίνει τίποτε ἄλλο ἐκτὸς ἀπὸ αὐτὸ ποὺ οἱ Ἕλληνες ὥρισαν (αὐτὸ συμβαίνει μὲ πλῆθος λέξεων τοῦ σημιτικοῦ λεξιλογίου).

Τὸ ἑλληνικὸν ἔρεβος εἶναι τὸ σκότος τὸ ὑπὸ τὴν γῆν, τὸ καταχθόνιον· ὡς κατοικία τῶν νεκρῶν, τὸ σκοτάδι τὸ ἀνήλιον (τὸ ἄκρως ἀντίθετον τοῦ «*ζῶειν καὶ ὁρᾶν φῶς ἡέλιον*»). Σχετίζεται πρὸς τὸ *ἐρέφω* = στεγάζω (σκεπάζω), ἀπ' ὅπου καὶ ἡ *ὄρφνη* (τὸ σκότος τῆς νυκτός), ὁ *ὄρφνός* (ὁ μέλας), ὁ *ἐρεμνός* (ὁ κατάμαυρος), ὁ Ὀρφεὺς καὶ ἡ *ὄροφῆ*, τὸ σκέπασμα δηλαδὴ ποὺ

ἐμποδίζει τὸν ἥλιο νὰ εἰσέλθῃ. Ἀντιθέτως, τὸ δωματίον χωρὶς ὀροφή, τὸ ἀνοικτὸ, ὠνομάζετο *αἶθουσα*, ἐπεὶδὴ ἀκριδῶς τὸ κατέκαιγε ὁ ἥλιος (*αἶθω*=καίω).

Αὕτῃ λοιπὸν ἡ ἀκραιφνῶς ἐλληνικὴ καταγωγή χαρίζει στὴν λέξι “ἐρεβος” τὴν πλαστικότητα καὶ ἄνευ στὴν σύνθεσι.

ἐρεβοδιφῶ: ψηλαφῶ στὸ σκοτάδι
ἐρεδόθεν: ἡ ἐκ τοῦ ἐρεβους, ἡ ἐκ τοῦ σκότους ἀφίξις

ἐρεθώδης: σκοτεινὸς τὸ εἶδος ὡς τὸ ἐρεβος
ἐρεθώπης: ἡ ἔχουσα θαυ, σκοτεινὸ δλέμμα
ἐρεθεννός: ζοφερός
ἐρεθέσφι καὶ *ἐρεθόσδε*: εἰς τὸ σκοτάδι
ἐρεθέσφιν: ἀπὸ τὸ σκοτάδι... “ἔκλυεν ἐξ ἐρεθέσφιν, ἀμείλιχον ἦτορ ἔχουσα” –1.572–, δηλ. τὴν ἄκουσε ἀπὸ τὸ ἐρεβος, ἀπὸ τὸ σκοτάδι, ἡ ἔχουσα ἀμείλικτον τὴν καρδιαν...

Τὴν ἰδίαν “φοινικικὴν” ταλαιπωρίαν ἔχει ὑποστῇ καὶ ὑφίσταται ἀκόμη ἡ λέξις *χιτών*, παρ’ ὅλον ὅτι ἀνεγνώσθη καὶ στίς πινακίδες τῆς ἐλληνικώτατης Γραμμικῆς Γραφῆς B: “ΚΙ ΤΟ”. Κι ἂς διευκρινίσει ὁ Σουίδας: “*χιτῶν οὖν ἐστὶ λεπτὸν ἱμάτιον, παρὰ τὸ ἐγγεῖσθαι τοῖς μέλεσι*”. Καὶ οἱ Καλὰς, μεταξὺ τῶν ἄλλων ἐλληνικῶν λέξεων ποὺ διατηροῦν, προσφέρουν τὸν *χιτῶνα* “*χέο*”, ἐνῷ κι ἐμεῖς σήμερα περιγράφοντας ἕνα ἐπιτυχημένο, ταιριαστὸ ἐνδυμα, τὸ ἀποκαλοῦμε

“*χυτὸ στὸ σῶμα*”. Ἡ Α. Γκορέτσκι στὸ βιβλίο της “*Ἡ Μόδα στὴν Ἀρχαία Ἑλλάδα*” διερωτᾶται, βάσει ποιῶν ἐπιχειρημάτων μπορεῖ νὰ χαρακτηρισθῇ ὁ ἐλληνικὸς *χιτῶν* ὡς ξενοφερτὸ ἐνδυμα. Ἀπαντῶ: φαίνεται ὅτι τὸ ποθοῦμενο ἐπιχείρημα ἐδόθη στοὺς ἐκ συστήματος λεηλατοῦντας τὸν γλωσσικὸ μας πλοῦτο, ἀπὸ τὸν στίχο “*χιτῶνα φοινικοῦν ἐνδεδυκώς*”, ποὺ σημαίνει “ἐφόρεσε ἐρυθρὸν *χιτῶνα*” (ἔτσι ἄλλωστε τὸ μεταφράζουν στίς γλώσσες τους καὶ οἱ ξένες ἐκδόσεις καὶ ὄχι *χιτῶνα* “*ψευτοφοινικικῶς*”). Οἱ Ἕλληνες, ποὺ ἐπενόησαν τὴν ὠραιότερη ἐνδυμασία ποὺ ἐνεδύθη ποτὲ τὸ ἀνθρώπινο σῶμα, δὲν “*θάδγαιναν* στὴ γύρα” νὰ ἀναζητήσουν ξένη λέξι γιὰ ἕνα καθαρὰ δικό τους δημιουργήμα.

Βαρὺ μαρτύριο τὸ νὰ φθονῇ καὶ νὰ τὸ δειχθῇ. Βαρὺ πολὺ ὁ φθόνος αὐτὸς νὰ σ’ ἔχη καταντήσῃ “κομπλεξικὸ”, καὶ ἂς μοῦ ἐπιτραπῇ ἡ φαινομενικὰ ξενικὴ αὕτη λέξις. Ἀντιδάνειον εἶναι ἐκ τοῦ *cum+pleco*, ὅπερ ἐκ τοῦ *σύν* (ἀρχαϊκὴ γραφὴ *cun*) + *πλέκω*.

Τελικὰ οὕτε τὸ “κόμπλεξ” τους δὲν μποροῦν νὰ χαροῦν.

Εὐχαριστῶ διὰ τὴν φιλοξενίαν

Ἀννα Τζιροπούλου-Εὐσταθίου

Φιλολόγος-Συγγραφεὺς

Ἀκτὴ Μουτσοπούλου 16-Πειραιεὺς 185 35

Ἐκμηδένισαν Καναδὸ καθηγητὴ ὡς «ἀντισημίτη»

Κύριε διευθυντά,

Στὰ ὅσα διαλαμβάνονται στὸ σχόλιό σας μὲ τίτλο “*Ποινικοποίηση τῆς ἔρευνας*” (τεῦχος 174) ἔρχομαι νὰ προσθέσω καὶ τὰ ἑξῆς: Προσφάτως ἐξήτησα τὰ βιβλία τοῦ καθηγητοῦ Πανεπιστημίων τοῦ Καναδᾶ κ. Robert O’Driscoll 1) *The New World Order* καὶ 2) *The Throne of Anichivist*. Ἐγκυρες πηγές βιβλιοπωλείων ἀπάντησαν ὅτι τὰ βιβλία δὲν κυκλοφοροῦν πιά κατόπιν διαμαρτυρίας τοῦ Καναδικοῦ Ἑβραϊκοῦ Κογκρέσσου ὡς “ἀντισημιτικὰ” καὶ ὅτι οὐδεὶς ἐκδοτικὸς οἶκος ἀναλαμβάνει τὴν τύπωσίν των.

Οἱ πληροφορίες περὶ τὰ τεκταινόμενα γύρω ἀπὸ τὸν καθηγητὴ ἀναφέρουν ὅτι ἔχει ἐξαφανισθεῖ. Ἡ ἀκαδημαϊκὴ του δρᾶσις ἔχει ἀτίμως διακοπῇ καὶ οὐδὲν πανεπιστήμιον δέχεται τίς ὑπηρεσίες του. Στὴν ἐποχὴ μας ἔχουμε παραδείγματα ὑψίστης σημασίας ἀπὸ προσωπικότητες, οἱ ὁποῖες ἐξηθήσαν μέσα ἀπ’ τὸ ἐβραϊκοκρατούμενο Χόλλυγουντ. Δὲν εἶναι μόνον ὁ Μάρλον Μπράντο, ποὺ ἀναφέρετε, ἀλλὰ οἱ Κάθριν Χέμπορν, Κλάρκ Γκαϊμπλ, Ρόμπερτ Μήτσον (ἔχει Ἰνδιανικὸ αἷμα καθὼς κι ὁ Τζαίμς

Garney, ἀπ’ τὴν φυλὴ τῶν Τσερόκι) καὶ ὁ μέγιστος ὅλων, ὁ Ἐρρολ Φλύν, ὁ ὁποῖος ἀπὸ μικρὸς ὡς αὐτοδίδακτος μελετοῦσε Ἀριστοτέλη καὶ Πλάτωνα καὶ ὁ ὁποῖος ἐχαρακτήρισε τὴν Παλαιὰ Διαθήκη ὡς ἕνα «μεγάλον ψέμα».

Διερωτῶμαι μερικὲς φορές, πῶς εἶναι δυνατόν σ’ ἕνα Βυζαντινορρωμαϊκὸ κράτος, ὅπως ἡ Ἑλλάς, νὰ ὑπάρχει τὴν ἐλευθερίαν ἐκφράσεως, ὥστε νὰ κυκλοφοροῦν περιοδικὰ ἐλληνοπρεπῆ ὅπως ὁ «*Δαυλός*». Πῶς ἐξέφυγε τὴν προσοχὴν τοῦ Σιωνισμοῦ; Η.Π.Α., Καναδᾶς, Γερμανία, Γαλλία, αὐτοαποκαλούμενα “προοδευμένα” κράτη, ὑποδουλώθησαν κάτω ἀπ’ τὸ πέλμα τοῦ Γιαχβέ, καὶ ἡ “Ἑλλάς” ἀκόμη ἐλεύθερη; Ἀς ἀπολαύσουμε τὴν ἐκφραση τοῦ Ἑλληνισμοῦ μας, διότι φοβᾶμαι πῶς κάποιο πρῶτὸ ξυπνώντας θὰ δοῦμε βιβλιοπωλὲς καὶ νόμους ποινικοποιήσεως τῆς ἐλληνικῆς μας ἐκφράσεως.

Μετὰ ἐκτιμήσεως

Ἀλέξανδρος Αἰακίδης

311-55 Cosburn Ave. Toronto On. M4K2E9

Canada

Πῶς ἡ ἐξουσία ἐξασφαλίζεται ἀπὸ τοὺς “ἐπικίνδυνους”

Κύριε διευθυντά,

Ἀκούγεται τελευταίως τὸ καινοφανὲς ἐπιχειρημα ἐκ μέρους τῶν ἐξουσιαστῶν καὶ τῶν συν αὐτοῖς, ὅτι “φταίει ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς, ποὺ ψηφίζει αὐτοὺς ποὺ τελικὰ ἐκλέγονται” (ὑπονοεῖται, ὅτι, ἐνῶ μπορούσε καὶ ἔπρεπε νὰ ψηφίσει ἄλλους, διαφορετικούς, ἐν τούτοις δὲν τὸ ἔπραξε). Γιὰ νὰ δοῦμε λοιπὸν τὰ περὶ “διαφορετικῶν” καὶ τοῦτο διότι τὸ ἐπιχειρημα εἶναι ψευδέστατο καὶ ἀπατηλὸ, ἐνῶ στόχο ἔχει νὰ μεταδιδάσκει καὶ νὰ διασπείρει μέρος τῶν εὐθυνῶν γιὰ τὴν κατὰπτωσι τῆς πολιτικῆς μας ζωῆς στοὺς ἀπλοὺς πολίτες-ψηφοφόρους. Ἐστὼ λοιπὸν κόμμα ποὺ συγκεντρώνει τὸ 2% τοῦ συνόλου τῶν ψήφων. Ἡ ἀνάλυσι γιὰ τὸ μικρὸ αὐτὸ κόμμα εἶναι ἡ ἑξῆς:

	Ἀτομα	% κόμματος	% συνόλου
Ψηφοφόροι	150.000	100	2
Στελέχη	15.000	10	0,2
Ὑποψήφιοι	300	0,2	0,004

Ἀφοῦ λοιπὸν καὶ γιὰ ἓνα κόμμα τοῦ 2% οἱ

300 ὑποψήφιοι ἀποτελοῦν ἀπειροελάχιστο μέρος του, τοῦτο σημαίνει ὅτι ἀκόμη καὶ τὸ μικρὸ αὐτὸ κόμμα μπορεῖ νὰ θρεῖ πολὺ εὐκόλα 300 ἄτομα ἀπολύτως ἀκίνδυνα ὡς πρὸς τὴν δημιουργία ἀπροδύλεπτων καταστάσεων καὶ συνεπῶς εἶναι ἀδιάφορο ποιοὶ ἐξ αὐτῶν θὰ ἐκλεγοῦν (ἄλλωστε ἡ ἐκλογὴ τῆς ἐλέγχουσας δράκας τοῦ “ἱερατείου” τοῦ κόμματος, ὅπως καὶ τῶν “ἱερατείων” τῶν ἄλλων κομμάτων, εἶναι ἀπὸ πρὶν ἐξασφαλισμένη, ὥστε τὸ “κογκλάδιο” τῶν “ἱερατείων” νὰ συλλειτουργεῖ “ἱεροκρυφίως”). Ἐτσι μιλώντας π.χ. γιὰ 6 κόμματα ἔχουμε πανελληνίως μόνον $6 \times 300 = 1.800$ ὑποψηφίους. Δηλαδὴ μποροῦν ὅλοι τοὺς νὰ εἶναι –καὶ εἶναι– ἐξασφαλισμένης ἀκινδυνότητος γιὰ τοὺς ἐξουσιαστές. Κατὰ τὰ ἄλλα φταίει ὁ ἑλληνικὸς λαὸς ποὺ ἀπὸ τοὺς 1.800 “ἐπιλέγει” τοὺς τάδε 300 καὶ ὄχι τοὺς δεῖνα 300. “Αἰδῶς, ἀρχεῖοι!”.

Μὲ ἐκτίμησι

«**Ἀργεῖος**»

Ἀθήνα

Ὁ Ἑλληνικὸς ἀποικισμὸς στὴν Αἴγυπτο καὶ οἱ πυραμίδες

Φίλε κ. Λάμπρου,

Στὴν συζήτησι γύρω ἀπὸ τὸ θέμα τῶν πυραμίδων θὰ ἤθελα νὰ προσφέρω μερικὰ στοιχεῖα.

α) Οἱ Φιλιστᾶτοι (= Ἕλληνες Πελασγοί, ποὺ ἐποίκισαν τὰ παράλια τῆς Παλαιστίνης ἀπὸ τὴν δ' π.Χ. χιλιετία) διατηροῦσαν σχέσεις φυλῆς-συμμαχίας μὲ τοὺς Αἰγυπτίους. Πολλοὶ ἀπ' αὐτοὺς, ὅπως καὶ ἄλλοι Ἕλληνες μὲ διάφορες ιδιότητες, ἐγκαθίστανται στὴν Αἴγυπτο. Φαίνεται λοιπὸν, ὅτι συνέβαλαν στὴν οἰκοδόμησι τῶν ἐκεῖ πυραμίδων. Ὁ Ἡρόδοτος (11-128) ἀναφέρει, ὅτι οἱ Αἰγύπτιοι τίς συνέδεαν μὲ κάποιον Φιλίτιον. Ἴσως νὰ πρόκειται γιὰ Φιλιστᾶτον. Φιλίτιον ὅμως ἐλέγετο καὶ ἡ κοινὴ τράπεζα τῶν Σπαρτιᾶτων, ὅπως καὶ ἡ αἶθουσα στὴν ὁποία θρονοῦσαν αὐτῇ. Δὲν ἀποκλείεται λοιπὸν ὁ ἐν λόγῳ Φιλίτιος νὰ ἦταν Σπαρτιάτης, ποὺ νὰ εἶχε ὀργανώσει στὴν Αἴγυπτο κάποιον “φιλίτιον”. Φιλίτιον ἐπίσης ὁ Ὅμηρος (*Ὀδύσ.* ν 185) ὀνομάζει τὸν ἐπικεφαλῆς τῶν κτηνοτρόφων ποὺ ἔφερναν ζῶα ἀπὸ τὴν ἀπέναντι ἀκτὴ στὴν Ἰθάκη. Φιλίστιος πάντως σημαίνει σύμμαχος καὶ οἱ Ἕλληνες Φιλιστᾶτοι ἦσαν φίλοι-σύμμαχοι τῶν Αἰγυπτίων.

β) Ἡ παράδοσις ἀνέφερε, ὅτι, ὅταν ἀνεγειρόντο οἱ πυραμίδες, “Κύριος τῶν Ἑργῶν” (= ὑπ.

Δημ. Ἑργῶν) στὴν Αἴγυπτο ἦταν ὁ Ἕλληνας ἀρχιτέκτων-μηχανικὸς Αἴμων (Alfred Cyril, “*Egypt to the end of the old Kingdom*”, London, Thames and Hudson, 1978, ὅπου καὶ ἀνδριάς τοῦ Αἴμωνος). Ὁ Αἴμων ἦταν υἱὸς τοῦ Πελασοῦ (Στέφ. Βυζάντιος, *Λεξικόν*, λ. *Αἰμονία*). Τὸν ἀναφέρουν ὁ Ὅμηρος (*Ἰλ.* Ε 49), ὁ Αἰσχύλος (*Ἰκέτιδες* 847), ὁ Εὐριπίδης (*Ἑκάδη* 90). Οἱ Αἴμονες ἦσαν ἡπειρωτικὸ φύλον, ποὺ ἐγκαταστάθηκε στὴν Θεσσαλία, ἡ ὁποία καὶ ἀπεκλήθη *Αἰμονία*. Ἀνδριάς τοῦ Αἴμονος ἀνεκαλύφθη στὴν Λάρισα. Οἱ Ἡπειρώτες Αἴμονες ἐγκατεστάθησαν στὴν Θεσσαλία πρὶν ἀπὸ τὸν σεισμὸν ποὺ διάνοιξε τὰ Τέμπη (Βάτων ὁ Σινωπεὺς στὸν Ἀθήναιον, “*Δειπνοσ.*” ΙΔ' 639). Ἀργότερα Αἴμονες ἐγκατεστάθησαν καὶ στὴν Κρήτη μὲ τὸν Ἰππαίμωννα.

Αἴμων λεγόταν καὶ ὁ υἱὸς τοῦ Λυκάονος, Πελασοῦ βασιλέως τῆς Ἀρκαδίας καθὼς καὶ ὁ υἱὸς τοῦ βασιλέως τῆς Πλευρώνας (Αἰτωλία) Θόαντος (Στράβων 10, 463). Μεταγενέστερος εἶναι ὁ Αἴμων υἱὸς τοῦ Κρέοντος τῶν Θηβῶν καὶ μνηστήρας τῆς Ἀντιγόνης.

Αἴμων ἦταν ἐπίσης ἓνας παραπτόταμος τοῦ Βοιωτικοῦ Κηφισοῦ καὶ ἓνας ποταμὸς, στίς ὄχθες τοῦ ὁποίου ὁ Θησεὺς ἔθαψε τίς φονευ-

θεῖσες Ἀμαζόνες (Πλούτ., *Θησεύς* 27).

γ) Ὁ Ἑβραῖος Max Nordau γράφει: «Ὅταν θανμάζουμε τίς πυραμίδες, δὲν σκεπτόμαστε ὅτι αὐτὲς ὀφείλονται στὸν οἰκτρῶς παραγνωρισμένο *Φιλισταῖο*» («Ψυχολογικὴ Φυσιολογία τῆς

Μεγαλοφυΐας καὶ τῆς Ἰδιοφυΐας», ἐκδ. Ἀθ. Φέξη, μετ. Λ. Παλαμᾶ, 1912).

Φιλικά
Γεώργιος Κ. Γεωργαλάς
Πεντέλη

Πλήρης ἐγκατάλειψη τῶν ἀρχαιολογικῶν χώρων

Ἀξιότιμε κ. Λάμπρου,

Καλοκαίρι· μῆνας Ἰούλιος καὶ τὸ ἀρχαιολογικὸν θέατρον καὶ τὸ μουσεῖον τῆς Θάσου κλειστὰ λόγῳ ἐργασιῶν. Τὸ δὲ ἱερὸν τοῦ Ἡρακλέους χωρισμένο στὰ δύο, ἀφοῦ ὁ δρόμος περνᾷ ἀκριβῶς ἀπὸ ἐπάνω. Τὸ δὲ Ὑπουργεῖον Πολιτισμοῦ (:) ἔχει τὸ θράσος νὰ συρματοφράξῃ τὸν χώρῳ, νὰ βάζῃ τὴν πινακίδα του καὶ νὰ ἀφήνῃ τὴν πόρτα ἀνοικτὴ καὶ τὸ χώρῳ γεμάτων ἀπὸ μπάζα καὶ χόρτα. Τὸ ἀρχαιολογικὸν μουσεῖον τῆς Θεσσαλονίκης μὲ τρύπες εἰς τὴν ὀροφή, καὶ τὰ νερὰ νὰ στάζουν σὲ κουβάδες (!). Τὰ ὅσα τοῦ Φιλίππου μέσα σὲ ὑαλοκιβώτιο (!). Βέβαια, ὑποτίθεται ὅτι ἡ στέγασις εἶναι προσωρινή. Πόσες δεκαετίες ἀκόμη; Εἰς τὴν Σκόπελον, τὴν νῆσον τοῦ Σταφύλου, εἰς τὴν ὑψηλότερη κορυφὴ τοῦ ὄρους Δέλφη (690 μ.) οἱ ἀνάρχαιοι λαξευτοὶ τάφοι (τοποθεσία Σεντούκια) τελείως

ἐγκαταλελειμμένοι. Τὸν μῆνα Ἰούνιο (!) τὸ μουσεῖον τῆς Ὀλυμπίας κλειστὸν λόγῳ ἀνακαινίσεων. Οἱ τουαλέττες τοῦ ἀρχαιολογικοῦ χώρου τῆς Δωδώνης, ὅπως καὶ τῆς Δήλου, εἰς ἀθλίαν κατάστασιν. Εἰς τὴν Νεμέα κανένα ἐνδιαφέρον γιὰ τὴν ἀναστήλωσιν τοῦ ἱεροῦ.

Ἀκριβῶς ἡ ἴδια κατάστασις πρὶν δύο ἔτη, τὸ καλοκαίρι τοῦ '94· εἰς τὴν Χίο τὸ ἀρχαιολογικὸν μουσεῖον καὶ τὸ μουσεῖον τοῦ κάστρου ἦταν κλειστά. Εἰς δὲ τὴν Λέσβον οἱ πάμπολλοι ἀρχαιολογικοὶ χώροι τῆς ὑπαίθρου τελείως ἐγκαταλελειμμένοι, καθὼς καὶ ἡ σχολὴ τῆς Σαπφούς.

Τελικὰ πότε οἱ ἀμόρφωτοι τῶν ὑπουργείων τοῦ «ἐλληνικοῦ» κράτους θὰ σοδαρευθοῦν;

Μετὰ τιμῆς
Νικόλαος Σταμ. Ἀσπιώτης
Wolfsburg, Γερμανία

Ἡ κατασυκοφάντησις τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ

Κύριε διευθυντά,

Συνεχῶς ξαφνιάζομαι καὶ ἀγανακτῶ μὲ τὴν –σίγουρα ὄχι τυχαία– προσπάθεια διαφόρων ἐπιτηδεῶν νὰ ἀμαυρώσουν κάθε τί ἑλληνικόν, τὸν ἀφθαρτὸ ἀρχαῖο ἑλληνικὸ πολιτισμὸ πρωτίστως καὶ στὴ συνέχεια ὁτιδήποτε ἀναφέρεται καὶ σχετίζεται μὲ τὸν ἑλληνικὸ τρόπο σκέψεως καὶ ἐν γένει κάθε κίνησι-ιδέα-προσπάθεια, εἴτε ἑλληνικὴ εἴτε ὄχι, γιὰ μὰ σωστὴ πόρευσιν τοῦ ἀνθρώπου στὸ δρόμῳ τοῦ τέλους (= σκοποῦ), τῆς ἀλήθειας.

Μὲ ἀφορμὴ τὸ ἄρθρον τοῦ κ. Σαράντου Πανὸς στὴ στήλῃ «Ἡ Κίνησις τῶν Ἰδεῶν» γιὰ τὸ προτεινόμενον διβλίου σχετικὰ μὲ τὴ Σαπφώ, ἐθυμήθηκα τὴν προβολὴν πρὶν ἀπὸ λίγο καιρὸ τοῦ –ὄχι μοναδικοῦ– «ντοκυμανταίρ» στὴν κρατικὴ τηλεόρασις γιὰ τὴ ζωὴ καὶ τὸ ἔργον τῆς Σαπφούς, ποὺ θεοδαίως κάθε ἄλλο παρὰ παιᾶνες καὶ ὕμνους ἀπέδιδε στὴν ποιήτρια, αὐτὴν ποὺ τίμησε τὴ σημασίαν τῆς λέξεως «ῥαῖο». Ἡ ὅλη ἀναφορὰ ἐστιαζόταν στὸ ὅτι ἦταν «λεσβία»,

στὶς «σχέσεις» τῆς μὲ τίς μαθητρίδας τῆς καὶ ἐν γένει σὲ ὁτιδήποτε πέριξ τῆς «ὁμοφυλοφιλίας τῶν ἀρχαίων».

Ἐχει ἐπιτευχθεῖ σταδιακά, μὲ κάθε ἀναφορὰ στὴ λέξη «ἀρχαῖος Ἕλληνας» νὰ ὑπονοεῖται ὁ μοιχός, ὁ ὁμοφυλόφιλος, ὁ ἀκόλαστος, ὁ φιλήδονος τελικῶς. Καὶ θεοδαίως δὲν εἶναι τυχαῖα ὅλα αὐτά, δεδομένου ὅτι ἀπὸ τὸν καιρὸ τῆς σχολικῆς μου ζωῆς ἐνθυμοῦμαι τοὺς διάφορους ὑπαινιγμοὺς ἀπὸ καθηγητὲς καὶ δὴ ἀπὸ τὰ σχολικὰ ἔντυπα, ὑπαινιγμοὺς σχετικούς μὲ τὴν ἐν λόγῳ συκοφαντίαν.

Ἀντὶ δηλαδὴ νὰ ἐπαινεῖται καὶ νὰ προβάλεται τὸ διαχρονικὸ καὶ ἐκλιπὸν σήμερα «πᾶν μέτρον ἄριστον», ἡ ἁρμονία, τὸ ὥραϊο, ὅλα ὅσα οἱ πρόγονοί μας ὑλοποίησαν ἔχοντας ὡς ὁδηγὸ τοὺς τὴ Λογικὴ, κατασκευάζεται ὁ μῦθος περὶ τῆς ἀνηθικότητος τῶν ἀρχαίων. Τὸ χειρότερον ὅμως εἶναι, ὅτι σ' αὐτὸ πρωτοστατοῦν Ἕλληνες –θεοδαίως οὐχὶ τῷ πνεύματι– καὶ ἀκόμα χειρότερα, ἄτομα ποὺ κατέχουν ὑψηλόβαθ-

μες διοικητικές θέσεις, ώστε να επηρεάζουν και να προωθούν τέτοιες φημολογίες στα ραδιο-τηλεοπτικά μέσα, στον έντυπο λόγο, ακόμη και στα σχολικά έγχειρίδια.

Ή όχι μόνο ελληνική αλλά και παγκόσμια προσπάθεια εξυμνήσεως και ώριοποιήσεως κάθε πράγματος που στερείται αρμονίας, κάλους, πολιτιστικής ταυτότητας, πνευματικής χάριτος και επιπέδου όδηγεί τον άνθρωπο όλο και περισσότερο στην αδιαφορία για ό,τι γίνεται γύρω του· τον μετατρέπει σ' ένα παθητικό δέκτη της όποιας αυθαίρετης σκέψης και κακοδομίας, που αποδέχεται άσυζητητή και χωρίς ούδένα συλλογισμό και κριτική διεργασία ό,τι του «σερβίζουν».

Έν τέλει ως σημειωθεί σχετικά με το θέμα της «ακόλαστης ζωής των αρχαίων Έλλήνων», ότι τα κομψοτεχνήματά των, ή πνευματική των δημιουργία που διέπεται από ανυπέροβλη λογική διαύγεια και ή προσφορά των σ' όλη την νοήμονα ανθρωπότητα ούτε καν συγκρίνονται στο άπειροελάχιστο με την προσφορά αυτών που κραυγάζουν και αυτοαποκαλούνται «μουσικοί», «καλλιτέχνες», «ζωγράφοι», «ποιητές»

και αναθεματίζουν τον βίο των προγόνων μας, ενώ μάλιστα οί ίδιοι οργανώνουν «προοδευτικές» εκδηλώσεις υπεράσπισης –και δικαίωσης!– των όμοφυλοφίλων.

Καθίσταται λοιπόν αναγκαία ή αντίδραση κάθε φρόνιμου πολίτη, που δέν επιθυμεί να βλέπει τη χώρα του να σύρεται στην αποχαύνωση, εναντίον εκείνων που συκοφαντούν τον ελληνικό πολιτισμό και ως έκ τούτου συμβάλλουν στη γενικότερη νωθρότητα και έλλειψη ιδανικών και άρχων στην εποχή μας.

Μακάρι να φτάσει ό σύγχρονος ελληνικός πολιτισμός –και ό παγκόσμιος– εκείνον, που δηθεν άπαρτιζόταν από όμοφυλόφιλους και φιλήδονους άερολογούντες, που δέν πρόσφεραν τίποτα άλλο από άνεκφραστα είδωλα· έσεις, κύριοι ιθύνοντες και ύψηλά ιστάμενοι, τί προσφέρετε;..

Εύχαριστώ για την τιμή

Θεμιστοκλής Γαλαχουσίδης

Ή απόφοιτος Λυκείου

K. Παλαιολόγου 60, Φέρρες -Έβρου

Μία ελληνική επιγραφή στην "Οαση της Σίβας

Κύριε διευθυντά,

Τό κείμενο που άκολουθεί είναι μία έπιστολή που έστάλη από την Terry J. Nixon από τό Forest Reefs του Σίδνεϋ της Αυστραλίας στην Ήγγλική, στο διμηνιαίο περιοδικό "Archaeological Diggings" (Ήρχαιολογικές Ήνασκαφές) στο τεύχος Αύγουστου-Σεπτεμβρίου 1996. Γράφει ή Nixon (έν μεταφράσει):

«Όταν πήγα στην Σίβα (Siwa) στην δυτική Αίγυπτο, άναζωπυρήθηκε τό ένδιαφέρον μου για μία πέτρινη σειρά ύψωμάτων μισό περίπου μίλι από τον κυρίως οικισμό, και πέρασα από έναν συλημένο τάφο. Ήπάνω σ' αυτόν τον τάφο ύπήρχαν τά όνόματα κάποιων στρατιωτών του άξονος, που ήρθαν εδώ με τον Ρόμμελ τό 1942. Πλησίον του τάφου ανέκλυψα μία επιγραφή, χαραγμένη επάνω σέ έναν θράχο. Γνωρίζω, πώς ό Μέγας Ήλέξανδρος ήρθε εδώ με τον στρατό του, και σκέφθηκα πώς ίσως ένας από τούς στρατιώτες του να είχε χαράξει την κάτωθι επιγραφή:

ΓΑΙΔΕΑ ΣΤΕΚΤΩΝ

ΦΙΛΩΝΕΡ ΜΟΝ

ΕΝΚΑΥΤΕΣ

» Ήλπίζω –γράφει ή Nixon– να μου εξηγήσετε τί σημαίνει ή παραπάνω επιγραφή. Μπορεί να είναι μία ελληνική έκδοση του "Ο Κίλτροϋ ήταν εδώ"»!

Ήπάντηση του έκδότη David Down: «Οί λέξεις αυτές φαίνεται να μην έχουν καμία έννοια, έκτός κι αν είναι όνόματα. Δυστυχώς δέν μπορούμε να σάς βοηθήσουμε. Ήσως μερικοί άναγνώστες κάνουν όρισμένες σκέψεις γ' αυτήν την επιγραφή».

Ήλπίζω, οί συνεργάτες και οί άναγνώστες του «Δαυλού» να δώσουν κάποια ίκανοποιητική έρμηνεία (άναλυτική) για την παραπάνω επιγραφή.

Με άγάπη και εκτίμηση

D. Theodoridis

4 Minney st., Broadview 50833

Adelaide, 5th Australia

Πρὸς ἓνα παγκόσμιον ἐξουσιασμόν

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ, Ο ΜΟΧΛΟΣ ΠΙΕΣΕΩΣ

Ἡ διὰ τῆς βίας ἐπιβολὴ τοῦ παγκοσμίου κράτους ἀπαιτεῖ παραγωγὴν ὀπλων μαζικῆς καταστροφῆς. Τὰ χημικὰ ὄπλα, ποὺ ἐδοκιμάσθησαν στὸν Α΄ παγκόσμιον πόλεμο, τὰ ἀεροπλάνα καθὼς καὶ τὰ τεθωρακισμένα ὀχήματα δὲν ἔδωσαν λύσιν. Ἀντίθετα στὴν διάρκειαν τοῦ μεσοπολέμου ἐνετάθησαν οἱ προσπάθειες καὶ τὰ πειράματα γιὰ τὴν παραγωγὴ νέων ὀπλων μαζικῆς καταστροφῆς καὶ βελτιώσεως τῶν ἤδη ὑπαρχόντων. Κυρίως ἔγιναν πειράματα γιὰ τὴν ἐκμετάλλευσιν τῆς ἐνέργειας, ποὺ ἐκλύεται ἀπὸ τὴν σχάσιν τοῦ πυρήνα τοῦ ατόμου. Ταυτόχρονα δὲ ἔγιναν πειράματα γιὰ καύσιμα νέου τύπου, ποὺ τελικά ἐχρησιμοποιήθησαν στοὺς πυραύλους V-2 ἀπὸ τοὺς Γερμανοὺς. Αὐτὸ ποὺ σήμερα ὀνομάζουμε «στρατιωτικο-βιομηχανικὸ πλέγμα» ἐγεννήθηκε στὴν διάρκειαν τοῦ μεσοπολέμου. Ἀναπτύχθηκε δὲ μετὰ τὸν Β΄ παγκόσμιον πόλεμο μὲ κύριο γνώρισμα τὴν διόγκωσιν παραγωγῆς τῶν ἀτομικῶν ὀπλων. Ταυτόχρονα ὅμως ἔχουμε καὶ περιορισμὸ τῶν ιδιοκτητῶν τῶν ὀπλων μαζικῆς καταστροφῆς. Στὴν οὐσία περιήλθον στὴν ιδιοκτησίαν δύο χωρῶν: τῆς πάλαι ποτὲ Σοβιετικῆς Ἑνώσεως καὶ τῶν Η.Π.Α. Ἕνας περιορισμὸς ιδιοκτησίας τῶν ἀτομικῶν καὶ χημικῶν κυρίως ὀπλων σὲ δύο ιδιοκτῆτες, ποὺ ἐκάλυπταν τὶς δύο ὀψεις τοῦ αὐτοῦ νομίσματος. Οἱ δὲ διάφορες συνθήκες (SALT 1 καὶ SALT 2) γιὰ τὸν περιορισμὸ τῶν ἀτομικῶν ὀπλων καὶ τὴν «εἰρηνικὴν» διαδίδωσιν τῶν λαῶν σ' αὐτὸ κατέτειναν, νὰ ἐλέγχουν ἀκόμη πιὸ αὐστηρὰ τὴν κατοχὴ τους. Οἱ διαμαρτυρίες καὶ τὰ ἐπείσοδα γιὰ τὶς γαλλικὲς πυρηνικὲς δοκιμὲς αὐτὸ τὸν σκοπὸν εἶχαν, νὰ μὴ ἀποκτήσει πυρηνικὰ ὄπλα ἡ Εὐρώπη. Ἐνῶ γιὰ τὴν κατασκευὴν ἀτομικῆς βόμβας ἀπὸ τὸ Ἰσραήλ τὰ εἰρηνιστικὰ κινήματα ἔνθεν καὶ ἔνθεν ἐτήρησαν ἔνοχη σιωπὴ.

Ὅμως τὸ ἀνέφικτο τῆς διὰ τῶν ὀπλων δημιουργίας παγκοσμίου κράτους ἦταν ἱστορικὰ δεδαιωμένο. Αὐτοκρατορίες κραταίες κατέρρευσαν. Τὸ Σύμφωνο τῆς Βαρσοβίας καὶ τὸ NATO ἄλλον ρόλον ἐπαιξαν, ὅταν ἐλειτουροῦσαν καὶ τὰ δύο: Τὸ ρόλο τοῦ φόδητρου, ὥστε νὰ μὴ δυνηθοῦν τὰ κράτη μέλη τους (καὶ οἱ ἄλλοι λαοὶ) νὰ ἀποφύγουν τὸν ἔλεγχον τῶν ΗΠΑ καὶ τῆς Σοβιετικῆς Ἑνώσεως εἴτε γιὰ τὴν ἀμυνὰ τους εἴτε γιὰ τὴν οἰκονομίαν τους· καὶ σὲ τελειταίαν ἀνάλυσιν νὰ ἀποφύγουν τὴν πολιτικὴν ὑποταγὴν τους. Οἱ ἐξουσιαστὲς ἐπέλεξαν, μετὰ τὸν Β΄ παγκόσμιον πόλεμο ποὺ ἐσήμανε τὸ ὀριστικὸν τέλος τῆς ἀποικιοκρατίας, τὴν οἰκονομικὴν ὑποταγὴν τῶν λαῶν. Οἱ στρατιωτικὲς συμμαχίες, ποὺ συνεστήθησαν μετὰ τὸν πόλεμο, ἐκτὸς ἀπὸ φόδητρο (Οὐγγαρία, Τσεχοσλοβακία) ἐχρησιμοποιήθηκαν καὶ ὡς μέσον γιὰ τὴν οἰκονομικὴν ἐξάρτησιν τῶν μελῶν τους. Τὸ λογικὸ θὰ ἦταν, τὰ διάφορα κράτη μέλη νὰ ἐλάφρυναν τὶς ἀμυντικὰς δαπάνες, ἐπειδὴ ἡ συμμαχία θὰ τοὺς παρεῖχε στρατιωτικὴ κάλυψιν. Ὅμως συμβαίνει ἀκριβῶς τὸ ἀντίθετο. Τὰ κράτη μέλη συμμετέχουν στὴν παραγωγὴ νέων ὀπλων, ποὺ δὲν ἔχουν τὸν ἔλεγχόν τους, ἐνῶ παράλληλα συντηροῦν στρατιωτικὰς δυνάμεις πέρα τῶν ὁρίων ἀντοχῆς τους. Ἀκόμη ἡ προμήθεια τῶν ἐξοπλισμῶν τους ἐκτὸς ἀπὸ τὰ καινούργια ὄπλα καλύπτεται σὲ μεγάλο μέρος ἀπὸ τὴν ἀγορὰν παλαιοῦ στρατιωτικοῦ ὑλικοῦ καὶ μάλιστα μὲ μορφὴ δανείου. Ἔτσι καὶ ὑπερχρεωμένα καθίστανται τὰ κράτη μέλη καὶ μὲ λιγώτερο κόστος ἀνανεώνουν τὸ δικό τους ὀπλοστάσιον οἱ ἡγετικὲς δυνάμεις. Ἀπὸ τὴν ἀποψιν αὕτη δὲν εἶναι τὸ στρατιωτικὸ βιομηχανικὸ πλέγμα, ποὺ ἀποφασίζει γιὰ τὴν παραγωγὴν ὀπλων, ἀλλὰ ὁ σχεδιασμὸς τῶν ἐξουσιαστῶν, ὥστε νὰ ὑποτάξουν τοὺς λαοὺς. Κανένας ἐργοστασιάρχης δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐπιβάλλῃ παραγγελίες ὀπλων, ἂν τὰ ἐξουσιαστικὰ κέντρα δὲν ἔχουν ἀπο-

φασίσει κάτι τέτοιο (δρα και την τύχη του προγράμματος για τον «πόλεμον των άστρων»). Είναι λάθος και παραπλανητικό λοιπόν να θεωρούμε μοχλό εξέλιξεων τα κέρδη, που επιθυμεί να έχει ένας βιομήχανος όπλων· αυτό συμβαίνει μόνον, όταν συμπίπτει με τον σχεδιασμό των εξουσιαστών. Δεν θα πρέπει, κατά την δημόδη έκφραση, «να φταίη ο γάιδαρος και να βαρῶμε τὸ σαμάρι». Ἀλλωστε ὅλες οἱ μονάδες παραγωγῆς ἐξαρτῶνται πλέον ἀπὸ τὴν «σφιχτή» ἢ ὄχι πιστωτικὴ πολιτικὴ τῶν τραπεζῶν.

Τὸ ἐλεγχόμενο ἀπὸ τοὺς ἐξουσιαστὲς τραπεζικὸ κεφάλαιο σταδιακὰ μετὰ τὸν Β' παγκόσμιον πόλεμον καθορίζει τὴν ἐνιαίαν χρηματοπιστωτικὴν πολιτικὴν, ἀλλάζοντας ἐκ θεμελίων τὶς σχέσεις παραγωγῆς καὶ νομίσματος. Τὰ οἰκονομικὰ κέντρα ἀποφασίζουν τὴν ἔκδοσιν χαρτονομίσματος. Στὴν Ἑλλάδα αἴφνης ἡ κυκλοφορία χαρτονομίσματος δὲν ἐξαρτᾶται οὔτε ἀπὸ τὸ παραγόμενο ἐθνικὸ προϊόν οὔτε ἀπὸ τὸ ἀπόθεμα χρυσοῦ ἢ ξένου νομίσματος, ἀλλὰ ἀπὸ τὸ οἰκονομικὸ διευθυντήριο τῶν Βρυξελλῶν. Ταυτόχρονα τὰ παραγόμενα προϊόντα μετὰ τὴν ἰδρύσιν τῆς GATT (1947) προστατεύονται ἐλάχιστα. Ἡ καθιέρωσις τῆς ἐλευθέρης ἀγορᾶς γιὰ ὅλο τὸν κόσμον τείνει νὰ ἐπιτευχθῇ. Ὅπου ὅμως τὸ ἐμπορικὸν ἰσοῦγιον ἀποβαίνει ἀρνητικὸν γιὰ τὶς κυρίαρχες ΗΠΑ, ἔρχεται ἡ φοβέρα πὺν ἀποκαθιστᾶ τὴν ἰσορροπία (πρόσφατες ἀπειλὲς τῶν ΗΠΑ γιὰ κήρυξιν πολέμου κατὰ τῆς Ἰαπωνίας). Στὶς ἀναπτυγμένες χώρες ἀλλὰ καὶ στὶς ἀναπτυσσόμενες τὴν οἰκονομικὴν πολιτικὴν καθορίζουν πλέον ἡ Διεθνὴς Τράπεζα, τὸ Διεθνὲς Νομισματικὸ Ταμεῖο καὶ ὁ Οἰκονομικὸς Ὄργανισμὸς Συνεργασίας καὶ Ἀναπτύξεως, καθαρὰ χρηματοπιστωτικοὶ ὀργανισμοί. Ἀκόμα καὶ ἡ Εὐρωπαϊκὴ Ἕνωσις, πὺν ὑποτίθεται ὅτι εἶναι αὐτόνομη, στὰ κελεύσματα αὐτῶν τῶν ὀργανισμῶν ὑπακούει. Ἡ πολυσυζητημένη συνθήκη πὺν ὑπεγράφη στὴν Ὀλλανδικὴ πόλι Μάαστριχτ, ὡς πρὸς τὰ ἄρθρα πὺν ἀναφέρονται στὴν σύγκλισιν τῶν οἰκονομιῶν τῶν κρατῶν τῆς Ε.Ε. τὸ ἀποδεικνύει περίτρανα. Καὶ νὰ σημειώσουμε, ὅτι παραπλανητικὰ ἔχουν δώσει κύριο δῶρος στὰ ἄρθρα πὺν ἀφοροῦν στὶς οἰκονομίες, ἐνῶ κανεὶς δὲν ἀσχολεῖται μὲ τὰ ἄρθρα γιὰ τὴν πολιτικὴν ὁλοκλήρωσιν τῆς Ε.Ε.

Σ' ἓνα ἄρθρο του γιὰ τὴν παγκοσμιοποίησιν τῆς οἰκονομίας ὁ Πολυδεύκης Παπαδόπουλος ἔγραψε στὴν «Καθημερινή» τῆς 12/6/96: «Στὶς μέρες μας μία ἐπιχείρηση π.χ. τῆς Γαλλίας πορεὶ νὰ δανεῖζεται ἀπὸ τὴν Ἑλβετία, νὰ ἰδρύνει κέντρα ἐρευνῶν στὴ Γερμανία, νὰ ἀγοράζει ἐξοπλισμὸ ἀπὸ τὴ Νότια Κορέα, νὰ ἐγκαθιστᾷ ἐργοστάσια στὴν Κίνα, νὰ ἐπεξεργάζεται τὶς ἐκστρατεῖες μάρκετινγκ καὶ διαφήμισης στὴν Ἰταλία, νὰ πουλᾷ τὰ προϊόντα τῆς στὶς ΗΠΑ καὶ νὰ διαθέτῃ ἐταιρεῖες μικτῶν κεφαλαίων σὲ Πολωνία, Μαρόκο ἢ Μεξικό. Ἀπὸ τὴν ἄλλη ἓνας μηχανικὸς λογισμικοῦ π.χ. στὶς ΗΠΑ πορεὶ νὰ ἐξαρτᾶται περισσότερο, μέσω τῶν ὑπολογιστῶν καὶ τοῦ φάξ, ἀπὸ κατασκευαστὲς στὴν Ταϊβάν, ἀπὸ τραπεζίτες σὲ Τόκιο καὶ Βόννη, ἀπὸ εἰδικούς πωλήσεων στὸ Παρίσι καὶ τὸ Μιλάνο, παρὰ ἀπὸ τοὺς ἐργάτες πὺν βρίσκονται στὴν ἄλλη ἄκρη τοῦ ἐργοστασίου ὅπου δουλεῖ». Αὐτὲς οἱ γραμμὲς παρουσιάζουν ἀνάγλυφα τὴν κρατοῦσα κατάστασιν. Πέρα ὅμως ἀπὸ τὶς θετικὰ καὶ ἀρνητικὰ ἐπιπτώσεις στὶς ἐθνικὰς οἰκονομίες, πὺν σίγουρα ἀποτελοῦν ἀντικείμενον ἐξειδικευμένων οἰκονομολόγων, ἄξιζει νὰ ἐξετάσουμε γενικώτατα τὴν ἐξέλιξιν τῆς παγκοσμιοποιήσεως τῆς οἰκονομίας ἀπὸ τὸν 18ον αἰῶνα (ἀκμὴ τῆς ἀποικιοκρατίας) ἕως σήμερα.

ΤΟ ΒΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΗ ΜΟΝΟΚΡΑΤΟΡΙΑ

Ἡ ἐξάπλωσις καὶ παγίωσις τῶν ἀποικιῶν ἀπ' ἄκρου σ' ἄκρον στὸν πλανήτη ἐδημιούργησε τὴν πιθανότητα νὰ πραγματοποιηθῇ τὸ παγκόσμιον κράτος. Μόνον πὺν γιὰ νὰ συμβῇ αὐτὸ, ἔπρεπε ὁ παλαιὸς κόσμος νὰ πάψῃ νὰ ὑπάρχει. Ἡ ἐπανάστασις καὶ ἡ ἰδρύσις τοῦ κράτους τῶν ΗΠΑ ὑπῆρξαν τὸ κτύπημα κατὰ τῆς κραταιᾶς Ἀγγλίας. Ἡ

γαλλική ἐπανάστασις ὅμως ἦταν ἐκείνη, πού ἔφερε τὸ καίριο πλῆγμα στὸν παλαιὸν κόσμον. Σήμερα, μετὰ τὴν ἑως ἐδῶ πορεία τῶν ἐξελίξεων, εἶναι δυνατόν νὰ ἐρμηνεύσουμε αὐτὰ τὰ δύο γεγονότα. Πρῶτα ὀριοθετήθηκε καὶ ἰδρύθηκε ἡ νέα μητρόπολις τῶν ἐξουσιαστῶν (ΗΠΑ) καὶ μετὰ ἠκολούθησε ἡ προσπάθεια διαλύσεως τοῦ παλαιοῦ κόσμου. Τὸν 19ον αἰῶνα τὸν χαρακτηρίζει ἡ βιομηχανικὴ-ἐπιστημονικὴ ἔκρηξις καὶ ταυτόχρονα ἡ ἐνίσχυσις τοῦ μελλοντικοῦ κέντρου ἐξουσίας μὲ μετανάστες. Ἀκόμη τὸ χαρακτηρίζει ἡ ἐνδυνάμωσις τῶν ἐθνικιστικῶν κινήματων. Στὴν οἰκονομία ἔχουμε τὴν πρώτη μεγάλη ἀλλαγὴ στὶς ΗΠΑ. Ὁ ἐμφύλιος πόλεμος μετέφερε τὸ οἰκονομικὸ κέντρο ἀπὸ τὸν παραγωγικὸ Νότο στὸν ἐμπορικὸ Βορρᾶ. Ἡ σηματοδότησις τῶν νέων οἰκονομικῶν δεδομένων εἶχε γίνει. Ὅμως ἡ Εὐρώπη συνεχίζει νὰ εἶναι ὁ μοχλὸς τῶν ἐξελίξεων. Παραμένει πνευματικὸ καὶ οἰκονομικὸ κέντρο. Ἡ Εὐρώπη μὲ τὴν προχριστιανικὴ ἱστορία, μὲ τὴν Ἑλλάδα νὰ γεννᾷ, νὰ ἀναπτύσσει καὶ νὰ διαδίδῃ τὸν πολιτισμὸν, ἔπρεπε νὰ διαλυθῇ. Ὁ 20ὸς αἰῶνας κατὰ τὴν εἰσοδὸν τοῦ ἐσημαδεύτηκε ἀπὸ τρία μεγάλα γεγονότα: Τὸν Α' παγκόσμιον πόλεμον, τὴν διάλυσιν τῆς Ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας (μὲ ταυτόχρονη συρρίκνωσιν τοῦ ἑλληνισμοῦ) καὶ τὴν Ὀκτωβριανὴ ἐπανάστασιν.

Θέατρο ὅλων τῶν ἐπιχειρήσεων ἦταν ἡ Εὐρώπη. Τέσσερις κραταιὲς αὐτοκρατορίες κατέρρευσαν, ἡ Γερμανικὴ, ἡ Αὐστριακὴ, ἡ Ρωσικὴ καὶ ἡ Ὀθωμανικὴ. Διελύθη δὲ μόνον ἡ τελευταία. Ἀντίθετα ἡ Ρωσικὴ κάτω ἀπὸ τὸ ἐξουσιαστικὸ κομμουνιστικὸ σύστημα ἐμεγαλύνθηκε σὰν Σοβιετικὴ Ἐνωση. Δύο βραχίονες ἔκτοτε περιέσφιγγαν τὸν λαιμὸν τῶν λαῶν, ὁ καπιταλισμὸς καὶ ὁ κομμουνισμὸς (μέχρι τὴν πτῶσιν του). Παρ' ὅλην τὴν αἰμορραγίαν ὅμως τῆς Εὐρώπης ἡ Γερμανία ἔστεκε δυνατὴ ἀκόμη. Ἡ Γαλλία, πού βρέθηκε στὴν πλευρὰ τῶν νικητῶν, κατέστη ἡ πνευματικὴ πρωτεύουσα τοῦ κόσμου. Ἡ Ἰταλία μὲ τὸ φασιστικὸ κίνημα τοῦ Μουσσολίνι ἔδειχνε σημεῖα ἀνακάμψεως. Ἡ Ἰσπανία, πού διετηροῦσε ἀκόμη τὴν ἀποικιοκρατικὴ τῆς ἀκμὴ, διελύθη ἀπὸ τὸν ἐμφύλιον πόλεμον. Ἡ Λατινικὴ Ἀμερικὴ μὲ τὰ ἐπαναστατικὰ κινήματα ἀπέκοπτε καὶ τοὺς τελευταίους δεσμούς τῆς μὲ τὴν Εὐρώπην. Ἐναν αἰῶνα μετὰ, τὸ Δόγμα Μονρόε ὑλοποιεῖτο ἀπόλυτα. Ταυτόχρονα ἡ ἄθικτὴ μέχρι τότε Ἀγγλία δέχεται τὸ πρῶτο κτύπημα, ὁ Μαχάμα Γκάντι ἀρχίζει ἀπὸ τὴν Νότιον Ἀφρικὴ τὸν ἀγῶνα τοῦ γιὰ τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἰνδίας. Ἐνῶ στὴ Μέσην Ἀνατολὴ οἱ ἀνακατατάξεις καὶ τὰ ἐθνικιστικὰ κινήματα δημιουργοῦν μίαν συνεχῆ ἀναταραχὴ. Ἡ Γαλλία βλέπει νὰ χάνεται ἡ ἐπιρροή της στὴν περιοχὴ καὶ οἱ Ἑβραῖοι ἀπαιτοῦν τὴν δημιουργίαν ἀνεξάρτητου Ἑβραϊκοῦ κράτους. Ἀνάλογα μεταφέρεται καὶ ἡ ἔδρα τοῦ Παγκόσμιου Ἰσραηλιτικοῦ Συμβουλίου. Μὲ τὴν προοπτικὴ νὰ δεχθῇ ἡ Γερμανία κτύπημα, πρὶν ἐκραγῇ ὁ Α' παγκόσμιος πόλεμος, μεταφέρεται στὴ Θεσσαλονίκην. Ἴσως γι' αὐτὸ τὸν λόγο τὰ στρατεύματα τῆς ANΤANT ἐσχημάτισαν μίαν ζώνην προστασίας γύρω ἀπὸ τὴν πόλιν. Τὰ γεγονότα τοῦ 1916 (κατάληψις τῆς πόλεως καὶ ἀνακηρύξεις καὶ ἐγκατάστασις τοῦ Βενιζέλου σὰν πρωθυπουργοῦ παρὰ τὴν ὑπαρξίν νομίμου κυβερνήσεως τῶν Ἀθηνῶν) ἐνισχύουν τὴν ἀποψιν αὐτήν. Ἀκολουθῶν, ἑξαιτίας τῶν γεγονότων τοῦ 1922 καὶ τῆς κακῆς ἐσωτερικῆς καταστάσεως, ἡ ἔδρα του μεταφέρεται σὸν Λονδίνο καὶ στὴ συνέχεια ἐν ὄψει τοῦ Β' παγκοσμίου πολέμου μεταφέρεται στὴ Νέα Ὑόρκην, ὅπου εὐρίσκεται ἀκόμη. Εἶναι τυχαῖο, ὅτι σήμερον οἱ ΗΠΑ εἶναι ἡ ἡγέτιδα δύναμις τοῦ πλανῆτης;

Ὁ Β' παγκόσμιος πόλεμος εἶχε ἓνα ἀκόμα ἀποτέλεσμα: Ἡ Εὐρώπη παύει νὰ εἶναι τὸ ἐπιστημονικὸ κέντρο. Οἱ Γερμανοὶ ἐπιστήμονες μετὰ τὴν ἥττα τῆς πατρίδας τους, ἄλλοι μὲ τὴν θέλησίν τους, ἄλλοι ἄκοντες, ἐπέρασαν στὶς ΗΠΑ ἢ στὴν Σοβιετικὴ Ἐνωση· κύρια ὅμως στὶς ΗΠΑ. Πού, μὲ τὴν μέθοδον τῶν ὑποτροφιῶν καὶ τὴν προσφορὰ

ἐδρῶν στὰ πανεπιστήμια, συνεγκέντρωσαν πλῆθος νέων καὶ παλαιῶν ἐπιστημόνων. Ἡ προσπάθεια γιὰ τὸν ἔλεγχο τῆς ἐπιστήμης εἶχε ἀρχίσει. Τὰ δύο «ἀντίπαλα» στρατόπεδα (Μόσχα-Οὐάσιγκτον) ἤλεγχαν τὶς ἐξελίξεις, ἰδιαίτερα σ' αὐτὸ πού σήμερα ἀποκαλοῦμε ὑψηλὴ τεχνολογία. Τὸ σχέδιο Μάρσαλ καὶ τὸ δόγμα Τρούμαν προώθησαν τὴν ἡγεμονία τῶν ΗΠΑ. Ἡ συμφωνία τῆς Γιάλτας τύποις ὥρισε τὶς ζῶνες ἐπιρροῆς τῶν μεγάλων δυνάμεων. Τὰ γεγονότα, πού ἠκολούθησαν τὸ τέλος τοῦ πολέμου, τὴν κατέστησαν πιὸ ἀχρηστὴ ἀπὸ τὸ ἄδειο κουτὶ τῶν τσιγάρων, ὅπου, ὅπως λέγεται, ἐγράφη. Ἡ δημιουργία τοῦ κράτους τοῦ Ἰσραήλ, οἱ ἐπαναστάσεις στὴ Συρία, τὸ Ἰράκ, τὴν Αἴγυπτο, τὸ Ἄντεν, ἡ κατάστασις στὸ Λίβανο καὶ τὴν Ἰορδανία ἔβαλαν τέλος στὴν παρουσία τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Μ. Βρεταννίας στὴν Μ. Ἀνατολή. Ἐκτοτε Αἴγυπτος καὶ Μέση Ἀνατολή ἐπέρασαν στὴν ζώνη ἐπιρροῆς εἴτε τῶν ΗΠΑ εἴτε τῆς Σοβιετικῆς Ἐνώσεως. Τὸ ἴδιο συνέβη καὶ μὲ τὰ Βαλκάνια, ὅπου ἡ Ἑλλάδα ἐχρησιμοποιήθηκε σὰν πειραματόζωο στὴν πολιτικὴ τῶν ἐμφυλίων πολέμων, πού ἠκολούθησαν οἱ δύο μεγάλες δυνάμεις, προκειμένου μὲ τὴν ἐπέμβασίν τους νὰ θέσουν ὑπὸ τὴν ἐπιρροήν τους νέες χώρες. Ἔτσι π.χ. συνέβη μὲ τὴν Ἰνδοκίνα, μὲ τὴν Β. Ἀφρικὴ, μὲ τὴν Λατινικὴ Ἀμερικὴ, μὲ τὴν Κίνα. Ἡ Μ. Βρεταννία καὶ ἡ Γαλλία εἶδαν τὶς ζῶνες ἐπιρροῆς τους νὰ χάνονται. Ἀπέμειναν δύο λοιπὸν ἡγέτιδες δυνάμεις καί, ὅταν ἔφθασε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, ἡ μία κατέρρευσε. Δὲν ἐμεσολάβησε ἐπανάστασις.

Τὸ δῆμα γιὰ τὴν μονοκρατορία τῶν ΗΠΑ εἶχε γίνε. Νέο κράτος, χωρὶς παρελθόν, μὲ ἱστορία περίπου 220 χρόνων, ἓνα «κράτος-ὑψικάμινος», ὅπου ἡ πανσπερμία τῶν λαῶν παρήγαγε μίαν νέα ἐθνότητα. Τὰ ἰδιαίτερα χαρακτηριστικά, οἱ παραδόσεις τοῦ κάθε λαοῦ ἐχάθηκαν. Ἐνα κράτος ἀδιεξόδων ἐδημιουργήθηκε. Ἐνα κράτος, πού στὸ ὄνομα τῆς ἐλευθερίας ἐπέβαλε στοὺς πολίτες του τοὺς πιὸ αὐστηροὺς περιορισμοὺς, ἐνῶ στὸ ὄνομα τῆς δημοκρατίας τοὺς ἀπεμάκρυνε ἀπὸ τὴν συμμετοχὴ στὰ κοινὰ καὶ ἀπὸ τὰ κέντρα λήψεως τῶν ἀποφάσεων. Ἐνα πρότυπο νέου κράτους, πού ἀνταποκρίνεται στὴ νέα τάξιν πραγμάτων. Ἐνα πρότυπο, πού τείνει νὰ ἐπιβληθῇ παγκοσμίως. Ἐνα πρότυπο, πού μὲ ἄμεσο ἔλεγχο τῆς ἐπιστήμης (ἰδιαίτερα στὴν ὑψηλὴ τεχνολογία, πού στηρίζει τὰ Μέσα Μαζικῆς Ἐπικοινωνίας) καὶ τῆς οἰκονομίας προσπαθεῖ νὰ ἐπιβάλῃ τὴν κυριαρχία τῶν ἐκλεκτῶν. Ξαφνικά ἡ οἰκονομικὴ πίεσις στὶς χώρες τοῦ τρίτου κόσμου ἐγέννησε ἓνα κύμα μεταναστῶν, πού αὐτὴ τὴν στιγμὴ ἀλλάζει δραματικὰ τὴν σύνθεσιν τοῦ πληθυσμοῦ στὰ Εὐρωπαϊκὰ κράτη. Ἡ παγίδα τοῦ ρατσισμοῦ καὶ τῆς ξενοφοβίας δημιουργεῖ τὸ κατάλληλο κλίμα ἀποδοχῆς νομίμων καὶ παρανόμων μεταναστῶν. Τὰ ἐλεγχόμενα Μ.Μ.Ε. προπαγανδίζουν τὸν ἀμερικανικὸ τρόπο ζωῆς, ἐνῶ παρὰ τὶς ἀντιθέσεις περὶ μονοπωλίων αὐτὰ συγκεντρώνονται σὲ ὅλο καὶ λιγότερα χέρια, ὅπως ἀκριβῶς καὶ ὁ ἔλεγχος τῶν ἐξοπλισμῶν. Βαδίζουμε ὁλοταχῶς πρὸς τὸ ἐνιαῖο πολιτικὸ πρότυπο, πού τὸ διακρίνει ὁ ἐνιαῖος τρόπος διακυβερνήσεως (ἀντιπροσωπευτικὰ συστήματα), ὁ κοινὸς πολιτισμὸς, πού θέλουν νὰ ἐπιβάλουν ὄχι μὲ τὴν ἀνύψωσιν, ἀλλὰ μὲ τὴν ἰσοπέδωσιν τῶν πάντων, καὶ ἡ κοινὴ οἰκονομία, κύριος μοχλὸς ὑποταγῆς τῶν λαῶν.

Τὰ ὅσα ἐπὶ μέρους ἔχουν θιγῇ σ' αὐτὸ τὸ ἄρθρο τόσο περιληπτικὰ δὲν εἶναι τίποτα παραπάνω ἀπὸ μίαν εἰσαγωγὴ σειρᾶς ἄρθρων, ὅπου θὰ ἐξετασθοῦν τὰ σημαντικότερα φαινόμενα τῆς σύγχρονης ζωῆς. Τὴν ἀρχὴν τους τὴν ἐγνωρίσαμε, τὴν ἱστορικὴν τους πορεία τὴν ἐξετάσαμε. Καιρὸς εἶναι νὰ γνωρίσουμε τὸ σήμερα. Εἶναι πλέον γνωστὰ τὰ αἷτια τῆς κακοδαιμονίας μας. Καιρὸς νὰ τ' ἀνακαλύψουμε σὲ κάθε πτυχὴ τοῦ βίου μας, ὅπως τεχνήντως προσπαθοῦν νὰ τὰ ἀποκρύψουν, καὶ νὰ τὰ ἀποκαλύψουμε.

Ἀθανάσιος Κουκοβίστας

ΠΡΙΑΜΟΣ ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ

Πληροφορική και Ήξουσία

1. ΧΡΗΣΙΜΕΣ, ΑΧΡΗΣΤΕΣ ΚΑΙ ΥΠΟΠΤΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

Δυστυχώς ή ευτυχώς στην σημερινή εποχή έχουμε στην διάθεσή μας πλήθος πληροφοριών από πολλές πηγές και με πολλούς τρόπους. Όταν ο ηλεκτρονικός υπολογιστής μας έχει ενταχθεί σε κάποιο από τα διεθνή δίκτυα που έχουν αναπτυχθεί, έχουμε την δυνατότητα να αποκτήσουμε πληροφορίες από τα μαγνητικά αρχεία των υπολογιστών σε παγκόσμιο επίπεδο. Είναι πραγματικά κάτι αξιοθαύμαστο και σίγουρα χρήσιμο.

Προσοχή όμως εδώ: η κατάχρηση είναι ένας μεγάλος πειρασμός. Μαζί με τις πληροφορίες που χρειαζόμαστε, έχουμε την δυνατότητα να πάρουμε και ένα σωρό άλλες με πιθανώς κατευθυνόμενο περιεχόμενο. Ασφαλώς δεν πρέπει να παρακάμψουμε την ενημέρωση και να αγνοήσουμε τις εξελίξεις. Ας είμαστε όμως από επιφυλακτικοί έως καχύποπτοι. Τα διεθνή δίκτυα είναι άριστα μέσα προπαγάνδας. Δεν πρέπει όμως να τα αντιμετωπίζει κανείς μόνον ως δέκτης. Κάλιστα μπορεί να προβάλει τις ιδέες του και να κάνει την δική του «επίθεση». Σε έθνικό επίπεδο οί γείτονές μας έχουν ξεκινήσει.

2. ΤΑ ΛΑΘΗ ΤΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ

Πρακτικώς δεν υπάρχουν λάθη στην λειτουργία των Η/Υ τουλάχιστον μέχρι το επίπεδο των γλωσσών προγραμματισμού και των λειτουργικών συστημάτων που έχουν δοκιμασθεί επαρκώς. Από εκεί και πέρα τυχόν λάθη μπορεί να δφείλονται:

α) Στα προγράμματα και συνεπώς στους προγραμματιστές. Στην προκειμένη περίπτωση δεν έχουμε παρά να διορθώσουμε τα προγράμματα και να κάνουμε αρκετές δοκιμές.

β) Στα δεδομένα με τα όποια τους τροφοδοτούμε. Έδώ χρειάζεται φυσικά διόρθωση των δεδομένων μαζί με παρεμβολή στα προγράμματα εντολών που ελέγχουν την νομιμότητά τους.

γ) Σε σκόπιμες αλλοιώσεις των δεδομένων και συνεπώς της παρουσιάσεως ψευδών αποτελεσμάτων με κάποιο συγκεκριμένο σκοπό. Αυτό δέδαια θα γίνει μέσω των προγραμμάτων άρα μέσω των προγραμματιστών. Φυσικά, για να μην δημιουργηθεί ή εσφαλμένη εντύπωση ανεξέλεγκτων και συνεχών παρεμβάσεων από προγραμματιστές, πρέπει να τονίσουμε, ότι κάλλιστα κάποια άλλα προγράμματα μπορούν να ελέγξουν τα προηγούμενα καθώς και τα δεδομένα. Συνεπώς για να «κατασκευασθούν» λάθη με αυτόν τον τρόπο, πρέπει να προηγηθεί ευρεία «συνωμοσία» πολλών ανθρώπων. Έτσι δεν πρέπει να άνησυχούμε για τυχόν σκόπιμα λάθη στους λογαριασμούς μας ή στα έκαθαριστικά σημειώματα της έφορίας. Κάποιες άπατες που έχουν αποκαλυφθεί και δημοσιοποιηθεί, δφείλονται σε μεμονωμένες ενέργειες κάποιων προγραμματιστών. Στην προκειμένη περίπτωση θα καταλογίζαμε ευθύνη και στις σχετικές ύπηρεσίες, που δεν έχουν οργανωθεί μηχανογραφικώς με τέτοιο τρόπο, ώστε να αποθαρρύνουν τέτοιου είδους παρεμβάσεις.

Τα σκόπιμα λάθη όμως μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την επίτευξη ύψηλων στόχων της ήξουσας με την διοχέτευση ψευδών πληροφοριών μέσω έγκυκλοπαιδειών ή κρυφών μηνυμάτων μέσω παιγνιδιών, όπως θα δοϋμε και παρακάτω.

3. Η ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Μέσα στο χάος που επικρατεί στον χώρο της παιδείας σε Έλληνικό και σε παγκόσμιο επίπεδο, αλλά και στην ασιφανή προσπάθεια που καταβάλλεται εκ μέρους των κρατούντων να μείνουν αγράμματοι ιδιαίτερα οί Έλληνες, υπεισέρχεται και ο πα-

ράγων Η/Υ.

Ἐναμφισβήτητα ἡ ἐκπαίδευση χρειάζεται τὴν ἐπικουρίαν τῶν Η/Υ. Ὑπάρχουν ἀφθονα ἐκπαιδευτικά προγράμματα. Ἄλλα «ἐξυπνα» καὶ ἄλλα «ἀφελή». Κάθε μέρα κυκλοφοροῦν καινούργια καὶ ἔτσι δὲν εἶναι δυνατὴ μιὰ συνολικὴ ἐκτίμηση. Πάντως ὑπάρχουν προγράμματα ποὺ ἐξασκοῦν τὸ πνεῦμα προτρέποντας τὸν μαθητὴ νὰ ἐπὶ-λύσῃ προβλήματα, ποὺ π.χ. ἀπτόνται τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν, ὅπως καὶ προγράμματα μὲ ἀστεία ἐρωτηματολόγια, ὅπου ὁ μαθητὴς δὲν κάνει τίποτε ἄλλο, παρὰ νὰ δοκιμά-ζῃ πλήκτρα.

Στὸν χώρo τῶν ἐγκυκλοπαιδειῶν ὁ κίνδυνος εἶναι ὕπουλος. Κατ' ἀρχὰς ὁ μαθητὴς διασκεδάζοντας βρίσκει τὸ λήμμα ποὺ θέλει. Φαίνεται, ὅτι ἀντιμετωπίζει εὐνοϊκότερα τὸν Η/Υ ἀπὸ τὴν «βαρεία» σὲ περιεχόμενο καί... κιὰ ἐγκυκλοπαίδεια. Ἡ ἀκτινοδο-λουσα ὁμῶς ὀθόνῃ μὲ τὴν ἐπικουρίαν τοῦ ἐναλλασσομένου φωτισμοῦ ἀποτρέπει τὴν συγκέντρωση καὶ ὁ μαθητὴς θὰ ξεχάσῃ τί διάβασε, μόλις ἀλλάξῃ «παράθυρο».

Ὅσο γιὰ τὸ περιεχόμενο τῆς ἐγκυκλοπαίδειας, εἶναι ἀναξιόπιστο, μὲ τὴν ἐννοία ὅτι εὐκόλα μποροῦν νὰ παρεισφύσουν λάθη καὶ ἐπικίνδυνο, διότι εἶναι ἄριστο μέσο προπαγάνδας. Μὲ ἄλλα λόγια ὑπάρχουν καὶ πραγματικά λάθη καὶ σκόπιμα σὲ ἐγκυ-κλοπαίδειες παγκοσμίου ἐμβελείας. Ἐκεῖνο ὅμως ποὺ πρέπει νὰ τονισθῇ ἰδιαιτέρως γιὰ τὴν ἐκπαίδευση εἶναι ἡ **ἐκμάθηση προγραμματισμοῦ**. Αὐτὸ ἀπὸ κάποια ἡλικία καὶ πέρα εἶναι ἀποφασιστικῆς σημασίας γιὰ τοὺς ἐξῆς λόγους:

1) Μὲ τὸν προγραμματισμὸ ἐξασκεῖται ἡ λογικὴ σκέψη, ἀναπτύσσεται ἡ φαντασία καὶ ἡ δυνατότητα συγκεντρώσεως. Ὅποιος γνωρίζει σκάκι, μπορεῖ νὰ ἀντιληφθῇ μέχρι κάποιου σημείου τὸν τρόπο ποὺ ἀναγκάζεται νὰ σκεφθῇ ὁ προγραμματιστής, ὅταν ἐμπλέκεται σὲ ἓναν λαθούρινθο διακλαδώσεων. Ἀλλὰ τὸ πρόγραμμα μοιάζει καὶ μὲ πίνακα ζωγραφικῆς. Ἐνας πίνακας πρέπει νὰ εἶναι ἄψογος τόσο στὶς μικρολε-πτομέρειες, ὅταν τὸν βλέπεις ἀπὸ κοντά, ὅσο καὶ στὸ σύνολο, ὅταν τὸν βλέπεις ἀπὸ μακριά. Ἐτσι καὶ τὸ πρόγραμμα ἀπαιτεῖ σύλληψη ἰδέας, ἀπόλυτη χρῆση τῆς λο-γικῆς καὶ πλήρη ἐφαρμογὴ τῶν λεπτομερειῶν κανόνων γραμματικῆς κάποιας γλώσσας προγραμματισμοῦ. Αὐτὴ ἡ «ὁμορφιά» τοῦ προγραμματισμοῦ ὀφείλεται **στὴν ἀπόλυτη ἐξάρτησή του ἀπὸ τὴν Ἀριστοτέλεια λογικὴ**. Χωρὶς αὐτὴν δὲν ὑπάρχουν οὔτε ὑπολογιστὲς οὔτε προγράμματα.

2) Δημιουργεῖται μιὰ αἴσθηση ἀπεξαρτήσεως ἀπὸ τὴν μηχανή, διότι ὄχι μόνo ὁ μαθητὴς τὴν χειρίζεται, ἀλλὰ μέχρι κάποιο σημεῖο ἀποφασίζει ἐκεῖνος γιὰ τὸν τρό-πο συμπεριφορᾶς τῆς. Αὐτὸ ἔχει τεράστια σημασία, διότι ἡ ἐπικρατοῦσα ἀντίληψη, μὲ τὴν σωρεία τῶν ἐτοιμῶν προγραμμάτων ποὺ κυκλοφοροῦν, εἶναι πῶς νὰ μάθουμε τί κάνει τὸ τάδε πρόγραμμα καὶ πῶς τὸ κάνει. Ἡ αἴσθηση τῆς ἐξαρτήσεως εἶναι πλή-ρης ὅπως καὶ ἡ αἴσθηση ὑποταγῆς στοὺς ἀγνώστους κλειδοκράτορες τῶν μυθικῶν πλέον ἐταίρειῶν.

3) Γίνεται ἀντιληπτὴ ἡ οὐσία τοῦ ἐπαγγέλματος τοῦ προγραμματιστοῦ καὶ τῶν πα-ρεμφερῶν εἰδικότητων, κάτι ποὺ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ γίνῃ ἄλλιῶς. Αὐτὸ δὲν ση-μαίνει, ὅτι, ἂν κάποιος ἀποκλείει σχετικὰ ἐπαγγέλματα, δὲν χρειάζεται νὰ ἔχῃ τέ-τοιες γνώσεις. Ὡς συνάδελφος ἢ ὡς ἐργοδότης ἐπαγγελματιῶν τοῦ εἶδους θὰ πρέπει νὰ γνωρίζῃ τί γίνεται καὶ τί δὲν γίνεται μὲ ἓνα πρόγραμμα, ὥστε νὰ εἶναι κύριος τῆς καταστάσεως. Ἐδῶ θάπρεπε νὰ σημειώσουμε, ὅτι πολλὲς φορὲς ἀκόμη οἱ συνάδελ-φοι προγραμματιστὲς δὲν μποροῦν νὰ ἐκτιμῇσιν ὁ ἓνας τὴν ἐργασία τοῦ ἄλλου, ἐνῶ τὸ χρηματικὸ κόστος τῆς ἐργασίας, ὅπως αὐτὸ ἐκτιμᾶται ἀπὸ μιὰ ἐταιρεία λογισμι-κοῦ, δὲν ἀποτελεῖ πάντα ἐνδειξὴ τοῦ συντελεστοῦ δυσκολίας τῆς, ἀλλὰ διαμορφώνε-ται ἀπὸ τὸν νόμο τῆς προσφορᾶς καὶ τῆς ζητήσεως. Βέβαια στὴν διδασκτέα ὕλη τῶν σχετικῶν σχολικῶν μαθημάτων ὑπάρχουν παραδείγματα προγραμμάτων. Δὲν διδε-ται ὅμως τὸ ἀπαιτούμενο βάρος στὸν προγραμματισμὸ καὶ οἱ μαθητὲς διδάσκονται περισσότερο ἑτοιμα προγράμματα. Γεγονὸς ὅμως εἶναι, ὅτι ὅποιος γνωρίζει νὰ γρά-φῃ πρόγραμμα, μπορεῖ εὐκόλα νὰ μάθῃ μόνος του τὴν χρῆση τῶν ἐτοιμῶν προγραμ-μάτων. Τὸ ἀντίθετο ὅμως δὲν ἰσχύει. Ἐτσι οἱ μαθητὲς –ὅπου διδάσκεται ἡ πληρο-φορικὴ– κατευθύνονται τεχνικὰ καὶ ψυχολογικὰ στὴν ὁδὸ τῆς «ἡσσοнос προσπα-

θείας».

4. ΨΥΧΟΡΑΜΑ

Τὸ «*ψυχόραμα*», γιὰ ὅσους δὲν γνωρίζουν, εἶναι μιὰ ταχύτατη παρεμβολὴ μιᾶς ἐκτὸς θέματος εἰκόνας σὲ μιὰ λογικὴ ροὴ εἰκόνων. Ἡ «*πρεμιέρα*» τοῦ ψυχοράματος ἔγινε –ποῦ ἄλλου– στὶς Η.Π.Α. (Νέα Ὑερσέη) μὲ τὸ κινηματογραφικὸ ἔργο «*Πικ-Νικ*» τὸ 1958. Τότε παρενεβλήθη μιὰ διαφήμιση τῆς κόκα-κόλα καὶ μιὰ τοῦ πόπ-κόρν μὲ μεμονωμένες εἰκόνες. Τὸ «*πείραμα*» διήρκεσε δύο μῆνες καὶ παρετηρήθη αὐξηση τῆς καταναλώσεως καὶ τῶν δύο προϊόντων. Οἱ εἰκόνες εἶχαν συλληφθῇ ἀπὸ τὸ ὀπτικό νεῦρο, ἀλλὰ πέρασαν μόνον στὸ ὑποσυνείδητο. Ἡ ὑποβολὴ εἶχε πετύχει. Τὰ πειράματα συνεχίσθηκαν κατὰ κόρν τόσο στὶς Η.Π.Α. ὅσο καὶ στὴν Ε.Σ.Σ.Δ. βελτιωμένα καὶ ἐπηυξημένα μὲ «ἀποδοτικά» ἀποτελέσματα.

Διερωτᾶται λοιπὸν κανεὶς, ἐὰν ἔχει ἐφαρμογὴ τὸ ψυχόραμα στὸν χώρο τῶν Η/Υ. «*Μὰ φυσικά!*», εἶναι ἡ ἀπάντηση. Εἶναι θέμα προγραμματισμοῦ. Κάλιστα μπορεῖ νὰ παρεμβληθοῦν μεμονωμένες καὶ στιγμιαίες εἰκόνες σὲ κάποιο παιγνίδι, ποὺ μποροῦν νὰ περάσουν στὸ ὑποσυνείδητο τῶν παιδιῶν. Μὲ τίς ἴδιες «προοπτικές» μποροῦν νὰ παρεμβληθοῦν καὶ ἀκουστικά «*μηνύματα*». Προσφάτως μάλιστα κατετέθη στὸ Βρεταννικὸ κοινοβούλιο ἐπερώτηση σχετικὰ μὲ τὸ παιγνίδι «*endforfun*», ποὺ ἐπηρέασε τὰ παιδιά μὲ «*θετικό*» τρόπο, ὅπως ἰσχυρίζεται ἡ κατασκευάστρια ἐταιρεία. Εἶναι ἐφιαλτικό, νὰ σκεφτόμαστε, τί κινδύνους ἔχουμε νὰ ἀντιμετωπίσουμε ἀπὸ τέτοια προγράμματα. Ὡστόσο ἡ ἐφηρμοσμένη ψυχολογία θὰ μᾶς πρὸτείνει νὰ ἡρεμήσουμε καὶ νὰ ἐτοιμάσουμε τὴν ἀμυνὰ μᾶς. Ἴσως εἶναι σχετικὰ εὐκόλο κάποιο μήνυμα νὰ μᾶς πείσῃ νὰ προτιμήσουμε ἓνα προϊόν ἀπὸ ἓνα ἄλλο παρεμφερὲς ποὺ εἶχαμε σκοπὸ νὰ ἀγοράσουμε. Μικρὸ τὸ κακό. Εἶναι πολὺ πιὸ δύσκολο νὰ ἀλλοιωθοῦν χαρακτήρες, ὅταν μάλιστα πρόκειται γιὰ ἀνθρώπους μὲ ἀξίες καὶ ἰδανικά. Γι' αὐτὸ ὁ στόχος τῆς ἐξουσίας εἶναι, σιγά-σιγά νὰ ἐξουδετερωθοῦν οἱ ἀξίες, πρῶτα φυσικά ποὺ γίνεται ἐπιτυχῶς, ὅπως ὅλοι γνωρίζουμε. Τότε εὐκόλα θὰ εἴμαστε ὄργανα τῶν κρυφῶν ἐντολῶν, ποὺ θὰ μᾶς δίνουν τὰ προγράμματα. Πάντως ἡ πλύση ἐγκεφάλου συντελεῖται ἀργὰ-ἀργὰ καὶ ὑπάρχει χρόνος γιὰ ἀντίδραση.

Ἐδῶ ὀφείλουμε νὰ σημειώσουμε, ὅτι ἡ νομοθεσία ἀπαγορεύει αὐστηρῶς τὴν παρεμβολὴ μηνυμάτων τόσο στὴν τηλεόραση ὅσο καὶ στὸν κινηματογράφο, ἐνῶ δυστυχῶς στὰ ἠλεκτρονικά παιγνίδια ὑπάρχει νομικὸ κενό. «*Σὺν Ἀθηνᾶ –ὅμως– καὶ χεῖρα κίνει*». Καὶ ὅταν ἀκόμη καλυφθῇ τὸ νομικὸ κενό, ἡ κυρίως ἀντίσταση συνίσταται στὴν καλλιέργεια ἀξιῶν ἀλλὰ καὶ στὴν γνώση τοῦ ἀντικειμένου, ποὺ θὰ μᾶς δώσῃ τίς δυνατότητες νὰ ἐλέγχουμε καὶ τεχνικῶς τὴν κατάσταση.

5. ΤΥΠΟΠΟΙΗΣΗ

Ἡ τυποποίηση στὴν ὁργάνωση τῶν ἐργασιῶν τῶν ἐπιχειρήσεων εἶναι μιὰ καινούργια μεγαλοφυὴς ἰδέα τῆς ἐξουσίας, γιὰ νὰ ὁμαδοποιήσῃ τῶρα πλέον καὶ τὸν τρόπο τοῦ σκέπτεσθαι καὶ τοῦ ἐργάζεσθαι σὲ παγκόσμια κλίμακα. Ἡ ἰδέα αὕτη καθ' ἑαυτὴ δὲν φαίνεται κακὴ. Αὕτη τὴν στιγμὴ σ' ὅλο τὸν κόσμον τόσον οἱ δημόσιες ὅσο καὶ οἱ ἰδιωτικὲς ἐπιχειρήσεις τῶν ἐθνικῶν κρατῶν ἔχουν ὁργανωθεῖ βάσει τῆς νοοτροπίας τῶν λαῶν ποὺ τίς ἐλέγχουν καὶ μετὰ ἀπὸ πολυετὴ τριδὴ καὶ ἐμπειρία. (Οἱ πολυεθνικὲς ἐταιρεῖες βέβαια διέπονται ἀπὸ τὸ ὁργανωτικὸ πνεῦμα τοῦ πολυεθνικοῦ κράτους). Οἱ ἐξελίξεις ὅμως τρέχουν καὶ ἡ προσαρμογὴ στὶς νέες τεχνολογίες εἶναι δύσκολη. Ἐξ ἄλλου σὲ περίπτωσι συνεργασίας ἢ μιᾶς ἐπιχείρησης δὲν καταλαβαίνει τὴν ὁργάνωσι τῆς ἄλλης. Αὐτὰ τὰ κενὰ ἤλθε νὰ καλύψῃ ἡ ἰδέα τῆς τυποποιήσεως. Στὴν περίπτωσι μιᾶς μηχανογραφικῆς ὑπηρεσίας ἡ τυποποίηση συνίσταται στὴν ὁμοειδῆ διαδρομὴ τῆς ροῆς τῶν πληροφοριῶν, τῆς ὁργάνωσός τῶν ἐπὶ μέρους τμημάτων καὶ τῆς ὁμοειδοῦς ἀντιδράσεως σὲ κάποια συνηθισμένα προβλήματα. Στὸν καθ' ἑαυτοῦ χώρο τοῦ λογισμικοῦ ἡ τυποποίηση φυσικά εἶναι δυσκολότερη, διότι δὲν εἶναι δυνατόν τὰ μυαλὰ πολλῶν χιλιάδων προγραμματιστῶν ἀνὰ τὸν κόσμον νὰ τὰ βάλλῃ κανεὶς νὰ σκέπτονται μὲ τὸν ἴδιον τρόπο. Ὡστόσο καὶ ἐκεῖ ἀκόμη γίνεται κάποια προσπάθεια μὲ τὴν μέθοδο τῶν «*πακέτων*».

Τὰ «πακέττα» εἶναι συστήματα πολλῶν προγραμμάτων, ποὺ καλύπτουν τὶς συνηθισμένες ἀπαιτήσεις τῶν ἐπιχειρήσεων (λογιστική, στατιστική, κειμενογράφοι κ.τ.λ.) καὶ εἶναι ἐπὶ κατασκευασμένα, ὥστε ὁ χρήστης τοῦ πακέττου νὰ μπορεῖ εὐκόλως νὰ τὰ προσαρμόσει στὶς ἐφαρμογές του. Τὰ κίνητρα φυσικὰ αὐτῶν τῶν προγραμμάτων εἶναι ἐμπορικὰ καὶ ὑπάρχει ἀνταγωνισμὸς μεταξὺ τῶν ἐταιρειῶν. Ἡ τάση ὁμως ἐπικρατήσεως κάποιων πακέττων –ὅπου αὐτὸ εἶναι δυνατόν– εἶναι πλέον φανερὴ. Κάποιες ἐργασίες τείνουν νὰ ὁμαδοποιηθοῦν παγκοσμίως.

Φυσικὰ ὑπάρχουν μηχανογραφικὲς ἐφαρμογές πολὺπλοκες καὶ ἰδιόμορφες, ποὺ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ γενικευθοῦν σὲ πακέττα. Εἶναι ὁμως φανερό, ὅτι καταβάλλεται προσπάθεια νὰ παρακαμφθοῦν κάποια ἀπὸ τὰ ἐμπόδια, ἰδίως ὅταν τὸ ἐμπόδιο εἶναι ἡ «τοπικὴ» νομοθεσία. Ἐτσι ἡ γραμμὴ ἐνιαίας νομοθεσίας τῶν διαφόρων οἰκονομικῶν ἐνώσεων (Εὐρωπαϊκῆς, Λατινοαμερικανικῆς κ.τ.λ.) διευκολύνει ὅλα αὐτὰ τὰ σχέδια.

Στὰ πλαίσια λοιπὸν τῆς τυποποιήσεως κυκλοφοροῦν διεθνῶς διάφορες ἐταιρεῖες, ποὺ «πουλάνε» ὁργάνωση. Οἱ ἐταιρεῖες-πελάτες ἀκολουθοῦν τὶς ὁδηγίες τους καὶ παίρνουν γιὰ «βραβεῖο» πιστοποιητικὸ τυποποιήσεως, τὸ ὁποῖο προσδίδει κύρος καὶ ἀξιοπιστία, ὅπως ἐντεχνα διαδίδεται. Θὰ ἦταν ἀφελὲς καὶ ὑπερβολικὸ νὰ θεωρήσουμε ὅτι αὐτὲς οἱ κατὰ τόπους ἐταιρεῖες τυποποιήσεως ἐνεργοῦν ἐνσυνείδητα ἐξυπηρετώντας τὰ συμφέροντα τῆς παγκοσμίου ἐξουσίας. Οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ κάνουν τὴν δουλειά τους. Ἐξ ἄλλου, ἂν ἀναλογισθοῦμε τὴν «ἄψογη» ὁργάνωση ποὺ κυκλοφορεῖ ἰδιαίτερα στὴν Ἑλλάδα, θὰ λέγαμε ὅτι μᾶς χρειάζεται κάποια ὥθηση, γιὰ νὰ συμμαζέψουμε τὴν ἀκαταστασία μας. Αὐτὴ ἡ ὥθηση καλύπτεται ὁμως νὰ μᾶς κάνει νὰ σοβαρευτοῦμε καὶ νὰ ὁργανωθοῦμε χωρὶς ἐξωθεν παρεμβάσεις, τὶς ὁποῖες μάλιστα θὰ πληρώνουμε τώρα σὲ χρήμα καὶ αὐριο σὲ ὑψηλὴ ἐποπτεία.

6. Ο ΑΠΡΟΒΛΕΠΤΟΣ ΠΑΡΑΓΩΓ

Εἶδαμε λοιπὸν μέχρι τώρα τὸ πὼς ἡ διεθνὴς ἐξουσία προσπαθεῖ νὰ ἐκμεταλλευθῇ τὴν ραγδαία ἀνάπτυξη τῆς πληροφορικῆς. Ὑπάρχουν τρόποι ἐκλεπτυσμένης προπαγάνδας, ὑποβολῆς, ποὺ μποροῦν νὰ μᾶς «μουδιάζουν» τὴν συνείδηση, ὅπως μὲ τὸ σκυλὶ τοῦ Παυλῶφ, ἀλλὰ ὅλα αὐτὰ ἔχουν ἐφαρμογὴ, ἐφ' ὅσον τὰ σενάρια τῆς ἐξουσίας ἀκολουθήσουν τὶς προβλέψεις ἔστω καὶ μὲ τὴν εὐελξία κάποιων παραλλαγῶν. Νὰ ὁμως ποὺ ἀρχίζουν καὶ «καθιερώνονται» κάποια προβλήματα στὴν ἐξέλιξη τῶν «σεναρίων», ποὺ δὲν ξέρομε ἀκόμη μέχρι ποῦ θὰ ἐπεκταθοῦν. Τὸ πιὸ γνωστὸ πρόβλημα εἶναι ἡ ἐμφάνιση καὶ ἀνάπτυξη τῶν «ἰών».

Οἱ ἰοὶ εἶναι προγράμματα, ποὺ ἔχουν τὴν ἰδιότητα νὰ «προσκολλῶνται» στὰ ἀρχεῖα δεδομένων ἢ προγραμμάτων καὶ νὰ ἀλλοιώνουν τὴν συμπεριφορὰ τους. Τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐπιδράσεως τῶν ἰῶν εἶναι ἀπὸ ἀδιάφορα ἕως καταστρεπτικὰ γιὰ τὶς ἐργασίες ἐνὸς Η/Υ. «Ἀμα τῇ ἐμφανίσει» τῶν ἰῶν «καλλιεργήθηκαν» τὰ «ἀντιβιοτικὰ προγράμματα». Ἡδὴ αὐτὴ τὴν στιγμὴ διεξάγεται ἕνας ἀγώνας ταχύτητος ἐπινοήσεως νέων ἰῶν καὶ νέων ἀντιβιοτικῶν. Δυστυχῶς γιὰ τοὺς προσωπικοὺς ὑπολογιστές μας ἡ «ἀρνητικὴ» διάγνωση ἢ ἡ «θεραπεία» μέσῳ ἀντιβιοτικῶν προγράμματος δὲν μᾶς ἐγγυῶνται τὴν μὴ ὑπαρξὴ ἰῶν, διότι πάντα οἱ ἰοὶ προηγούνται τῶν ἀντιβιοτικῶν. Φυσικὰ οἱ ἰοὶ μποροῦν νὰ διοχετευθοῦν σὲ ὁποιοδήποτε ὑπολογιστὴ ἐλεγχόμενοι ἀπὸ κάποια σκοπιμότητα ἀλλὰ κυρίως μὲ κίνητρο τό... ἄστεο (!) ἀπὸ κάποιους ἰδιοφρεῖς νεαροὺς ἐρασιτέχνες. Νὰ λοιπὸν κάποιος τελειῶς ἀνεξέλεγκτος παράγων.

Ἡ προσπέλαση «ἀσχετῶν» σὲ ἀπόρρητα στρατιωτικὰ ἀρχεῖα εἶναι τὸ δεῦτερο γνωστότερο πρόβλημα, ποὺ κυριολεκτικῶς προκαλεῖ θυμὸν. Ὅταν ὁποιαδήποτε ὑπηρεσία εἶναι συνδεδεμένη μὲ κάποιο δίκτυο, πάντα διατρέχει τὸν κίνδυνον νὰ παραβιοθεθοῦν οἱ κώδικες ἀσφαλείας τῆς καὶ νὰ ὑποκλαποῦν ἀπόρρητες πληροφορίες.

Ἄν αὐτὸς ποὺ θὰ διασπᾷ τοὺς κώδικες εἶναι ἰδιοφυής, τυχερὸς ἢ «χαρτορρίχτρα», δὲν ἔχει σημασία. Σημασία ἔχει, ὅτι ἀπόλυτη ἀσφάλεια πρὸς τὸ παρὸν δὲν φαίνεται νὰ ὑπάρχῃ. Ἡ παράνομη προσπέλαση φυσικὰ μπορεῖ νὰ γίνῃ ἀπὸ ἀντίπαλες μυστικὲς ὑπηρεσίες, ἀλλὰ ἀπὸ τὶς ἐφημερίδες μαθαίνουμε καὶ γιὰ «συμπτωματικὲς» διεισδύσεις στὰ δίκτυα ἀπὸ νεαροὺς ἐρασιτέχνες μὲ κίνητρο τὴν περιέργεια ἢ

και πάλι τὸ «ἀστείο»! "Ὅπως ἡ τεχνολογία καὶ ἡ καλὴ ἢ ἡ κακὴ χρῆσις τῆς ἔχει μέλλον, ἔτσι καὶ οἱ ἀπρόβλεπτοι παράγοντες φαίνεται νὰ ἔχουν μέλλον. Ἀρκεῖ νὰ σκεφθοῦμε, ὅτι αὐτοὶ ποὺ δίνουν τίς θεμιτὲς ἢ ἀθέμιτες κατευθύνσεις, δὲν γνωρίζουν νὰ τίς ἐφαρμόσουν οἱ ἴδιοι. Ἀναγκαστικὰ στηρίζονται στοὺς εἰδικούς, ποὺ θὰ πρέπει νὰ διέπονται ἀπὸ τίς ἴδιες μὲ αὐτοὺς ιδέες καὶ νὰ ἔχουν κίνητρα. Δύσκολο ὅμως, τὰ ἀθέμιτα κυρίως κίνητρα τῶν ἐντολέων (ἐὰν εἶναι μακροπρόθεσμα ὅπως ἡ πλύσις ἐγκεφάλου) νὰ ἀποτελοῦν κίνητρα καὶ γιὰ τοὺς εἰδικούς.

"Ἐτσι θὰ φθάσουμε στὸ σημεῖο, **οἱ ἐργοδότες-ἐντολεῖς νὰ μὴν εἶναι βέβαιοι, ἐὰν οἱ προγραμματιστὲς-ἐντολοδόχοι ἐκτελοῦν τίς ἐντολές τους.** Συνεπῶς κάθε προσπάθεια ποὺ θὰ ἔχει στόχο εἴτε «καλὸ» εἴτε «κακό», θὰ ἐξελισσεται μὲ μιὰ μόνιμη ἀμφιβολία.

7. ΣΚΑΚΙ: ΥΠΑΡΧΕΙ ΑΚΟΜΗ "ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ"

Τὸ θέμα ποὺ θὰ θίξουμε τώρα δὲν φαίνεται νὰ ἔχη σχέση μὲ τὰ παιγνίδια τῆς ἐξουσίας. Ἐχει ὅμως σχέση μὲ τὴν φιλοσοφικὴ θεώρηση τῆς ἐπιστήμης τῶν ὑπολογιστῶν καὶ τίς μελλοντικὲς προοπτικὲς τῆς.

Πρὶν ἀπὸ μερικά χρόνια ἀνθρώποι καλλιεργημένοι, μὲ γνώσεις ἐπὶ τῶν ὑπολογιστῶν ἀλλὰ συγχρόνως καὶ ἰσχυροὶ σκακιστὲς προέβλεπαν μὲν τὴν κατασκευὴν σκακιστικῶν προγραμμάτων, ἀλλὰ δὲν μπορούσαν νὰ φαντασθοῦν ὅτι εἶναι δυνατόν νὰ ἡττηθοῦν ἀπὸ κάποιο τέτοιο πρόγραμμα. Σήμερα αὕτῃ ἡ ψευδαίσθησις κατέρρευσε. Σκακιστικὰ προγράμματα, ποὺ κυκλοφοροῦν δωρεάν (κατασκευασμένα ἀπὸ καλοὺς προγραμματιστὲς, ποὺ δὲν εἶναι ἀπαραίτητο νὰ εἶναι καλοὶ σκακιστὲς), μπορούν νὰ νικήσουν σκακιστὲς ὑψηλῶν κατηγοριῶν. Ἐξ ἄλλου εἰδικοὶ ὑπολογιστὲς-σκακιστὲς ἀντιμετωπίζουν ὡς ἴσους πρὸς ἴσους τοὺς «μεγάλους διδασκάλους» τοῦ εἴδους (*grands maitres*). Εἶναι λοιπὸν ὁ Η/Υ ἀπὸ μιὰ ἀποψη «προέκτασις» τοῦ ἀνθρώπινου ἐγκεφάλου καὶ φαίνεται ὅτι ὁ παλαιότερος ὅρος «ἡλεκτρονικὸς ἐγκέφαλος» δὲν ἦταν καὶ τόσο ἄστοχος.

Ὁ ἄνθρωπος λοιπὸν ἀνέθεσε στὸ μηχανήμα νὰ κάνει κάποιες ἐργασίες, ποὺ ὁ ἴδιος γνωρίζει νὰ τίς κάνει, ἀλλὰ δὲν «προλαβαίνει». Σὲ ὅλες τίς περιπτώσεις ὁ ὑπολογιστὴς δικαίωσε τὴν προσπάθειά τοῦ ἀνθρώπου νὰ κάνει καλύτερα καὶ ταχύτερα αὐτὲς τίς ἐργασίες (ὑπὸ τὴν προϋπόθεσις βέβαια ὅτι γίνεται ἀρίστη ἐκμετάλλευσις τῶν δυνατοτήτων τῆς μηχανῆς). Στὴν σκακιστικὴ ὅμως ἀντιπαράθεσις ἡ μάχη εἶναι (ἀκόμη) ἀμφίροπη. Ὁ ἄνθρωπος φαίνεται, ὅτι δὲν μπορεῖ νὰ διοχετεύσῃ στὴν μηχανὴ ὅλες τίς ιδιότητές του καὶ ἔτσι ὁ ἀνθρώπινος ἐγκέφαλος μπορεῖ ἀκόμη νὰ νικήσῃ τὴν ἡλεκτρονικὴ προέκτασή του. Σύστασις-λογοπαιγνίον λοιπὸν πρὸς τοὺς σκακιστὲς ποὺ ἀντιμετωπίζουν Η/Υ: Μὲ τὰ λευκὰ νὰ παίξουν «ἀνθρώπινον ἀνοιγμα» καὶ μὲ τὰ μαῦρα «ἀνθρώπινη ἀμυνα»...

8. ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Οἱ ἐξελίξεις τῆς τεχνολογίας τρέχουν καὶ ὁ ἡλεκτρονικὸς ὑπολογιστὴς ἔχει «σφηνωθεί» στὴν ζωὴ μας. Εἶναι πλέον προσιτὸς στίς μάξες τόσο στὴν τιμὴν του (σὲ λίγο θὰ μᾶς χαρίζουν τὰ παλαιότερα μοντέλα) ὅσο καὶ στὴν χρῆσιν του.

Ἡ τελευταία γίνεται συνεχῶς εὐκολότερη. Καὶ δὲν πρόκειται μόνον γιὰ τὴν χρῆσιν τῶν «πακετῶν» καὶ τῶν λειτουργικῶν συστημάτων ἀλλὰ ἀκόμη καὶ τῶν γλωσσῶν προγραμματισμοῦ. Ὅσον εὐκολότερο ὅμως γίνεται τὸ φανερὸ λογισμικόν, τόσο δυσκολότερο γίνεται τὸ κρυφόν. Καὶ μὲ τὴν ἔννοια «κρυφόν» ἐννοοῦμε τὰ προγράμματα ποὺ παρεμβάλλονται, γιὰ νὰ διευκολύνουν ὀρισμένους λειτουργίες κάποιων ἄλλων προγραμμάτων μὲ σκοπὸν τίς βελτιώσεις ἢ τίς νέες ἐκδόσεις. Δημιουργεῖται ἔτσι μιὰ «ἐλίτ» ὑπερβολικὰ ἐξειδικευμένων ἀνθρώπων, ποὺ μὲ ὁλοένα πλεονάζοντες διαδικασίες ἀπλοποιοῦν τὴν ἐργασία πολλῶν ἄλλων ἀνθρώπων. Αὐτοὺς τοὺς ἐξειδικευμένους ἀνθρώπους θὰ προσπαθῇ νὰ ἐλέγξῃ ἡ ἐξουσία, γιὰ νὰ ἐπιτελέσῃ τὸ «ἔργον» τῆς.

Τὸ ποῦ ἐν τέλει θὰ ὀδηγήσῃ αὐτὸ εἶναι ἀγνωστο. Ἀλλωστε ὑπάρχουν καὶ οἱ ἀπρόβλεπτοι παράγοντες. Ὅποιος ὅμως θέλει νὰ εἶναι μέσα στὰ πράγματα, καλὸ θὰ ἦταν νὰ «δηλώσῃ συμμετοχὴ» σ' αὐτὸν τὸν νέας μορφῆς πόλεμον, ποὺ δοῖσεται ἤδη σὲ ἐξέλιξιν.

Οί αίνιγματικοί κωπηλάτες του Ἀκρωτηρίου

Κύριοι,

Στο τεύχος 173 του περιοδικού σας (Μάιος '96) φιλοξενήσατε άρθρο του κ. Π. Καρακατσάνη επί της προώσεως των αρχαίων ελληνικών πλοίων. Ἀσχέτως των τεχνικών προτάσεων του άρθρουγράφου σας και του ἐφικτοῦ ἢ μὴ τῆς προώσεως σκαφῶν διὰ τῶν προνεύσεων τους (τοῦ προτείνουμε νὰ κατασκευάσει μοντέλλο ὑπὸ κλίμακα) ἡ τοιχογραφία τοῦ Ἀκρωτηρίου εἶναι ἀσφαλῶς ὄξια προβληματισμοῦ. Πράγματι οἱ κωπηλάτες καθισμένοι ἀναπαυτικά καὶ ἀντικρυστὰ (σὰν νὰ πίνουν τὸ τσάι τους) εἶναι αἰνιγματικοί. Αἰνιγματική εἶναι καὶ ἡ ἀναλογία κωπηλατῶν πρὸς κῶπες, καθὼς καὶ ἡ πυκνότης τῶν κωπῶν τῶν μεγάλων σκαφῶν τῆς τοιχογραφίας. Τέλος οἱ δύο γραμμὲς ποὺ στηρίζουν κάθε κώπη χρῆζουν ἐρμηνείας. Ἡ ἐρμηνεία μοιάζει νὰ βρίσκεται σὲ παρόμοια ἀπεικόνιση πλοίου σχεδιασμένη περὶ τὰ 800 ἔτη ἀργότερα. Συνημμένως θὰ βρεῖτε φωτοτυπία τῆς ἀπεικονίσεως (δημοσιεύθηκε στὴν «Καθημερινὴ τῆς Κυριακῆς», «Ἑπτὰ Ἡμέρες» τῆς 7ης Ἰουλίου). Στὸ σχέδιο φαίνονται καθαρὰ οἱ ἐπιβάτες ὀπλίτες. Οἱ κῶπες συνδέονται μὲ δύο παράλληλες γραμμὲς, ποὺ προφανῶς εἶναι τὰ χέρια τῶν κωπηλατῶν ποὺ βρίσκονται σὲ χαμηλότερη στάθμη καὶ βλέπουν πρὸς τὴν πρύμνη.

Ἄν δεχθοῦμε, ὅτι καὶ στὴν τοιχογραφία τοῦ Ἀκρωτηρίου ἀπεικονίζονται τὰ χέρια τῶν κωπηλατῶν, τὸ αἶνιγμα ἐπιλύεται μὲ ἀπλό τρόπο. Οἱ κωπηλάτες κωπηλατοῦν βλέποντας πρὸς τὴν πλώρη. Δὲν πρόκειται γιὰ κουπιὰ σὲ σκαλμὸ ἀλλὰ γιὰ ἐλεύθερα κουπιὰ (*paddles*). Ἔτσι ἐξηγεῖται καὶ ἡ μεγάλη πυκνότης τῶν κωπηλατῶν κατὰ μῆκος τοῦ σκάφους. Πολλὰ παρόμοια σκάφη μὲ μεγάλη πυκνότητα κωπηλατῶν ὑπάρχουν στὴν Πολυνησία καὶ στοὺς Μαιορί τῆς Ν. Ζηλανδίας. Οἱ ἐπιβάτες κάθονται στὸ μέσον τοῦ σκάφους σὲ ὑπερυψωμένο κατάστρωμα καὶ δὲν κωπηλατοῦν. Οἱ κωπηλάτες βρίσκονται στὸ πλάι τοῦ σκάφους. Τὰ κεφάλια τους ἐμφανίζονται στὴν τοιχογραφία σὰν τελεῖες κατὰ μῆκος τοῦ σκάφους.

Παραθέτουμε τομὴ τοῦ σκάφους κατὰ τὴν προτεινόμενη ἐρμηνεία.

Φιλικότατα

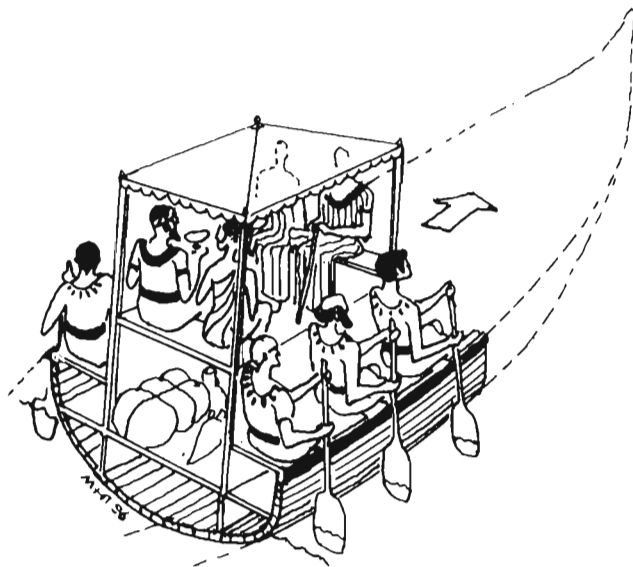
Η. Μπίσης

Ἀρχιτέκτων

Κ. Πικρὸς

Μηχανολόγος

Δαβάκη 1, 174-55 Ἀλιμος



Τὰ «κουπιά» πού δὲν εἶναι κουπιά

Ἐφορμὴ γιὰ τὸ συμπλήρωμα αὐτὸ στὴν ἀρχικὴ μου μελέτη, πού δημοσιεύθηκε στὸ τεύχος 173, σ. 10461 τοῦ «Δ» μὲ τίτλο «Μὲ τὴν χρησιμοποίησι τῆς δυνάμεως τῶν κυμάτων ποντοποροῦσαν οἱ πανάρχαιοι Ἕλληνες ἐκπολιτιστές», ἀποτελέσει μιὰ ἀκόμη παρατήρησί μου ἐπὶ τῆς τοιχογραφίας τοῦ Ἀκρωτηρίου Θήρας, πού ὄχι ἀπλῶς ἐνισχύει, ἀλλὰ καὶ ἐπιβεβαιώνει τὴν ὑπαρξὶ μηχανισμοῦ ἐκκρεμοῦς στὰ πλοῖα τῶν Μινωιτῶν. Ὅπως ἀναφέρω καὶ στὴν ἀρχικὴ μου μελέτη, τὰ κουπιά τῶν μεγάλων πλοίων χωρίζονται σὲ τρία κυρίως μέρη:

1) Στὸ πάνω ὀριζόντιο μέρος. Τὰ κουπιά πού θρίσκονται ἐδῶ κινοῦνται ἀξονικά μὲ τὴν βοήθεια τῶν ἐκκρεμῶν (δλέπε τὴν ἀναλυτικὴ λειτουργία τοῦ συστήματος στὸ τεύχος 173).

2) Στὸ κάθετο μέρος. Ἐδῶ ἡ «κωπηλασία» γίνεται σὲ ἡμικυκλικὴ παλινδρομικὴ κίνηση.

3) Στὸ ὀριζόντιο κάτω μέρος («ντίτσα»). Ἐδῶ τὰ κουπιά «συσπειρώνονται» καὶ «ἀνοίγονται».

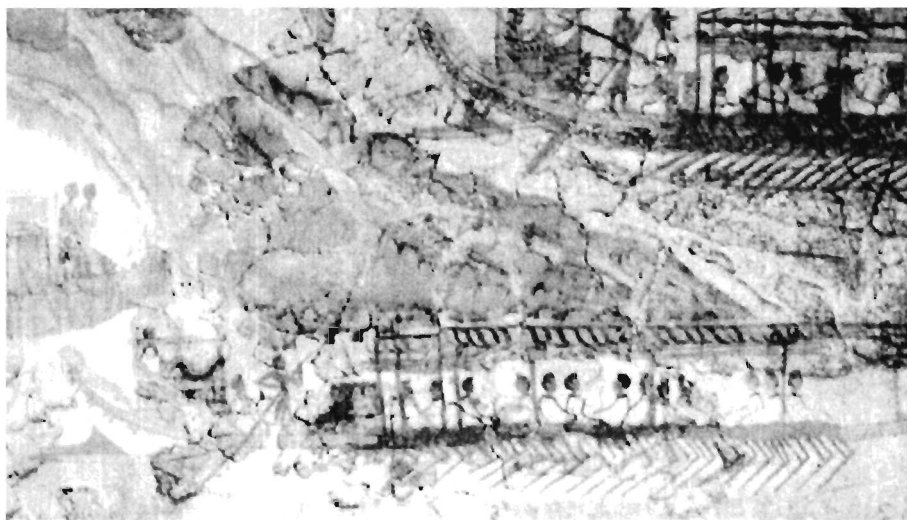
Ἐπάρχει ὅμως ἓνα παράδοξο στὸ σχῆμα πού ἔδωσε ὁ καλλιτέχνης στὸ κάθετο μέρος τῶν κουπιῶν: Ὅπως γνωρίζουμε ὅλοι, τὰ κουπιά στὸ κάτω, θυθιζόμενο στὸ νερὸ, ἄκρο εἶναι πεπλατυσμένα, γιὰ νὰ ἐπιτυγχάνεται ἡ ἀπαραίτητη ἀντίσταση κατὰ τὴν κωπηλασίαν. Ὁ καλλιτέχνης ὅμως, ὅπως βλέπουμε, ἀπεικόνισε μὲ ἐντελῶς ἀντίθετο σχῆμα τὰ κουπιά τῶν μεγάλων πλοίων τῆς τοιχογραφίας. Δηλαδή τὰ εἰκονιζόμενα κουπιά εἶναι στενὰ στὸ κάτω θυθιζόμενο ἄκρο καὶ πλατύτερα πρὸς τὰ πάνω.

Φυσικὰ δὲν πρόκειται γιὰ κακοτεχνία, γιὰτὶ πολὺ ἀπλᾶ ὁ καλλιτέχνης ζωγράφισε αὐτὸ πού ἔδλεπε καὶ γιὰτὶ, ἐὰν τὰ κουπιά ἦταν πεπλατυσμένα στὰ ἄκρα, δὲν θὰ ἄντεχαν στὸν μηχανισμό καὶ τὴν δύναμη τοῦ ἐκκρεμοῦς. Αὐτὸ ὀφείλεται στὴν ἐξῆς αἰτία: Ἐπειδὴ τὸ κάθετο μέρος τῶν κουπιῶν κινεῖται ἀξονικά (σὲ ἡμικυκλικὴ παλινδρομικὴ κίνησι), πρέπει νὰ ὑπολογισθεῖ ἡ γωνιακὴ ροπὴ τοῦ θυθιζόμενου μέρους. Θὰ πρέπει δηλαδή νὰ ὑπολογισθεῖ ἡ ταχύτητα, μὲ τὴν ὁποία σπρώχνεται τὸ νερὸ πρὸς τὰ πίσω.

Λόγω τῆς κυκλικῆς κίνησός τους ὅμως τὸ κάτω ἄκρο τῶν κουπιῶν σπρώχνει τὸ νερὸ μὲ πολὺ μεγαλύτερη ταχύτητα ἀπὸ τὰ κοντινότερα πρὸς τὸν ἄξονα σημεία. Ἐὰν τὰ κουπιά ἦταν πεπλατυσμένα στὰ ἄκρα καὶ ἂν λάβουμε ἐπὶ πλεον ὑπόψιν μας τὴν διαφορὰ μεγέθους τῶν κυμάτων (ἄρα καὶ τὴν διαφορετικὴ κάθε φορὰ δύναμη καὶ ταχύτητα, μὲ τὴν ὁποία θὰ κινοῦνται τὰ ἀντίδρα), εὐκόλα γίνεται ἀντιληπτὸ, πὼς αὐτὰ τὰ κουπιά δὲν θὰ ἄντεχαν, θὰ θραύονταν.

Ἡ μοναδικὴ λύση γιὰ νὰ ἀντέξουν κουπιά πού λειτουργοῦν διὰ τῆς μεθόδου τοῦ ἐκκρεμοῦς καὶ τῆς δύναμης τῶν κυμάτων εἶναι νὰ ἔχουν σχῆμα ὅμοιο μὲ αὐτὸ τῆς τοιχογραφίας.

Πασχάλης Καρακατσάνης



Ἡ περίφημη τοιχογραφία τοῦ Ἀκρωτηρίου τῆς Θήρας. Φαίνεται καθαρά, ὅτι τὰ κουπιά τῶν μεγάλων πλοίων (δεξιὰ) στενεύουν στὸ τμήμα τους πού ἐφάπτεται τοῦ νεροῦ, ἀλλὰ καὶ «σπᾶνε» σὲ ὀρθή γωνία, ἀντὶ νὰ εἶναι εὐθύγραμμα.

Φοινικικοί 'Ολυμπιακοί 'Αγῶνες

"Ωχ τί ἦταν αὐτό; Ποῦ νὰ βρῶ μέρος νὰ κρυφτώ; Γιατί δὲν τοὺς καταργοῦνε αὐτοὺς τοὺς 'Ολυμπιακοὺς 'Αγῶνες; Δὲν ἀρκεῖ νὰ τοὺς εὐτελίζουμε· δὲν ἀρκεῖ νὰ τοὺς ἀλλοιώνουμε τὸ νόημα, νὰ τοὺς μετατρέπουμε σ' ἓνα ἐμπορικό πανηγύρι... Κατὰ δυστυχία μου ὅλο καὶ κάτι μένει· ὅλο καὶ ἔρχεται ξανά αὐτὸ τὸ καταραμένο ἀρχαῖο ἐλληνικὸ πνεῦμα. Καὶ νὰ δ' Ὀλυμπιακὸς "Υμνος αὐτοῦ τοῦ Παλαμᾶ καὶ νὰ οἱ ἀρχαῖοι "Ελληνες τί κάνανε... Καὶ νὰ τὸ ἔνα καὶ νὰ τὸ ἄλλο, κουρέλι μὲ κάνανε. "Ατιμο ἐλληνικὸ πνεῦμα, μὲ νύχια καὶ μὲ δόντια ἀγωνίζομαι νὰ σὲ ἐξαφανίσω, κι ὅλο μπροστά μου θρίσκεσαι. Καὶ νὰ γιορτές, καὶ νὰ ὑποδοχές, γκρέμισμα τῶν τειχῶν καὶ δὲν συμμαζεῦεται... Κι αὐτὸς ὁ ἀπίθανος δήμαρχος νὰ διατρανώη, ὅτι ἡ 'Αθήνα εἶναι ἡ ἱστορικὴ πρωτεύουσα τῆς Εὐρώπης. Ποιά ἱστορία, κύριε δήμαρχε; Αὐτὴν ποὺ θέλω νὰ καταργήσω; Φαίνεται, ὅτι εἶναι ἀπληροφόρητος ὁ κύριος δήμαρχος 'Αθηναῖος. "Εκανε ὅμως κι ἄλλη γκάφα· ἔβαλε μιὰ ἐκείν' ἀπαγγεῖλη κι ἓνα ποίημα, ποὺ ἔμνησε τὴν ἀρχαία 'Ελλάδα. Σύρμα τὰ νεῦρα μου... "Οποιοι καὶ νὰ μιλοῦσε, ἀναδρομὲς καὶ ἀναφορὲς ἔκανε στὸ ἀθάνατο ἀρχαῖο ἐλληνικὸ πνεῦμα. Τί μὴνας κι αὐτός; Μαρτύριο... Μέχρι καὶ οἱ 'Αμερικανοί, ὁ νέος ἐκλεκτός μου λαός, παρουσίασαν ἓνα θέαμα μὲ θέμα τὴν ἀρχαία 'Ελλάδα. Λές καὶ δὲ μούφτανε νὰ διαβάσω συνέχεια 'Ολυμπιακοὶ 'Αγῶνες, 'Ολυμπιακὸ Πνεῦμα. Καλύτερα νὰ τοὺς καταργήσω τελείως. Μεγάλε Θεοδόσιε, πόσο δίκιο εἶχες. Πόσο δίκιο εἶχες νὰ ἰσοπεδώσης τὴν 'Ολυμπία...

Τὸ εἶχα δεῖ τὸ ὄνειρο ἀπὸ τὴν 'Αφὴ τῆς 'Ολυμπιακῆς Φλόγας, ὅταν ὁ χορὸς ἔψαλλε τὸν ὕμνο πρὸς τὸν 'Απόλλωνα. Τί νὰ σοὺ κάνῃ ὁ σεπτὸς ἱεράρχης, ὁ μητροπολίτης 'Ηλείας, ποὺ ἀρνήθηκε νὰ παραστῇ στὴν τελετή; "Ενας κοῦκκος δὲν φέρνει τὴν "Ανοιξη. Κι αὐτοὶ οἱ "Ελληνες νὰ τὸχουν μέσα τους... Μόλις ἀκούσουν τὸ παραμικρὸ γιὰ τοὺς ἀρχαίους προγόνους τους, παίρνουνε φόρα, κι ἄντε μετὰ νὰ τοὺς μαζεψῇς... Κι ὡς νὰ πῆς τοὺς ἔφερα σὲ κάποιο λογαριασμό, νᾶσιν οἱ καινούργιοι. "Αν δὲ γίνεται νὰ καταργηθοῦν τελείως, θὰ προτείνω νὰ τελοῦνται κάθε ὀκτὼ χρόνια. Νομίζω, ὅτι εἶναι ἀρκετὸ διάστημα, γιὰ νὰ ξεχαστοῦν. "Αν πάλι τοὺς θυμοῦνται, τότε κάθε δώδεκα. Βέβαια εὐχαριστῶ ὅλους αὐτοὺς τοὺς φίλους μου στὴν Διεθνή 'Ολυμπιακή 'Επιτροπή, ποὺ ἀρνήθηκαν νὰ δώσουν τὴν ἐνκαιρία στὴν 'Ελλάδα νὰ ὁργανώσῃ τοὺς φετεινοὺς ἀγῶνες. "Ενα αὐλάκι παγωμένο νερὸ κυλάει στὴ ράχη μου μόνο μὲ τὴν σκέψιν. Τότε νὰ ὀλέπατε γιορτές, τότε πανηγύρια. "Οχι! 'Ατλάντα καὶ πάλι 'Ατλάντα. Στὰ σίγουρα. Κι ἐλπίζω νὰ μὴν ἐπιτρέψουν σ' αὐτοὺς τοὺς ἀθλοῦντες νὰ ὁργανώσουν τὴν 'Ολυμπιάδα τοῦ 2004. 'Οσφραίνομαι ἀπὸ τώρα τὸ τί θὰ γίνῃ γιὰ ὀκτὼ χρόνια θὰ μοῦ τσακίζουν τὰ νεῦρα μὲ τό: «Οἱ 'Ολυμπιακοὶ 'Αγῶνες ἐπιστρέφουν στὴν ἀρχαία κοιτίδα τους». "Ασε τίς γιορτές ποὺ θὰ γίνουν, γιὰ νὰ τιμήσουν τὸ 'Ολυμπιακὸ Πνεῦμα...

Τότε νὰ δῆς τί θὰ λέῃ αὐτὸς ὁ Μελισσανίδης... "Ακου, νὰ πάῃ νὰ πῇ στὸ CNN, ὅτι ὅταν κρατοῦσε τὴν δάδα, ἀνατρίχιαζε, γιατί κρατοῦσε στὰ χέρια του ἱστορία πολιτισμοῦ χιλιάδων ἐτῶν· ὅτι κατὰγεται ἀπὸ τὴν Θεσσαλονίκη, τὴν πρωτεύουσα τῆς Μακεδονίας. Κι ὅλα αὐτὰ μέσα στὸ ναὸ μου, ποὺ μὲ ἔμνει μὲ τὸν καλύτερο τρόπο. Καὶ νᾶχς ἀπὸ πάνω τοὺς ἀρσιδαιότες νὰ σαρώνουν τὰ μετάλια καὶ νὰ λέγονται: Πύρρος, Λεωνίδας καὶ δὲν συμμαζεῦεται... Νὰ τραγουδοῦν τὸν 'Εθνικὸ "Υμνο καὶ νὰ δακρῶζον. Αὐτοὶ οἱ ἐκλεκτοὶ πιστοὶ μου δὲν μποροῦν ἀραγε νὰ κάνουν μιὰ μελέτη καὶ νὰ λένε, ὅτι τοὺς 'Ολυμπιακοὺς ἀγῶνες τοὺς ὁργάνωναν οἱ Φοῖνικες; Τόσα καὶ τόσα ἔχουν πει· σ' αὐτὸ κολλᾶνε; Θάρρος χρειάζεται... Κι ἐγὼ ἐδῶ εἶμαι· δὲν εἶμαι ἀχάριστος. Μοῦ καλαρέσει αὐτὴ ἡ ἰδέα... Φοινικιστὲς ὅλου τοῦ κόσμου, ἔνωθεῖτε. Νῦν ὑπὲρ πάντων ὁ ἀγὼν. 'Ο Καντιώτης καὶ ὁ παπα-Ρωμὸς εὐλογοῦν τὸν θεάρεστο αὐτὸν ἀγῶνα σας. Κάντε το· κάντε το γρήγορα. Μὴν ἀφήνετε τὸν καιρὸ νὰ περνᾷ, γιατί προβλέπω νὰ μᾶς παίρῃ ὅλους μαζί τὸ

Σάρωθρον

Υ.Γ. 'Οφείλω νὰ ὁμολογήσω χάριτας πρὸς τὸν "Ελληνα Πρωθυπουργόν, 'Εξοχώτατον Κύριον Κ. Σημίτην, διότι μὲ τὸν δικαίως ἄχρωμο καὶ ἀνούσιο λόγο του ἐξέφυγε ἀπὸ τίς ἀναφορὲς στὴν ἀρχαία 'Ελλάδα. 'Εγὼ τὸν τιμῶ καὶ ἄς τὸν σφύριζαν καὶ τὸν γιούχαραν.

«ΦΟΙΤΗΤΗΣ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ»

Τὰ συγχωροχάρτια τῶν Πατριαρχείων

Ὑφίσταται διάχυτος ἡ ἐντύπωση, ὅτι μόνον ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία εἶχε ὑποπέσει σὲ τόσο παρηκμασμένη ἀντίληψι τῆς ἀποστολῆς της, ὥστε νὰ ἐφαρμόσῃ τὴν πρακτικὴ τῶν περιφίμων συγχωροχαρτίων (indulgentia). Ὅμως ἀπ' ὅ,τι φαίνεται ἡ θεοκρατία Δύσεως καὶ Ἀνατολῆς ἦταν ἐν καὶ τὸ αὐτό. *Indices* ἀπηγορευμένων διβλίων, ποὺ ἐρρίπτοντο στὴν πυρὰ στὴν Δύσι, συγγράμματα ποὺ ἐκρίθησαν ἀντι-χριστιανικά καὶ «ἐλληνίζοντα» (!), ὅπως τὰ ἔργα τοῦ ἐξόχου Πλήθωνος, τροφοδοτοῦσαν τὶς φωτιὲς τῆς Ἀνατολῆς. Ἦσαν οἱ ἴδιες φλόγες, ποὺ κατέκαιαν λίγο ἀργότερον τὴν Πόλη καὶ μετέτρεπαν ὀριστικῶς τὰ ἔθνηκά μας ἐδάφη σὲ τουρκοκρατούμενα, ποὺ ἀκόμη προσμένουν τὴν λύτρωση. Τὴν Ἱερὰ Ἐξέταση τῶν Καθολικῶν εἶχε ἀντικαταστήσει στὴν Ἀνατολὴ τὸ τουρκικὸ κράτος, ὅπως συνέβη στὴν περίπτωσι τοῦ Ἑλλήνος μάρτυρος Διονυσίου τοῦ Φιλοσόφου (1600 καὶ 1611) καὶ συλλή- ὀδην τῶν ἐπαναστατικῶν κινήματων.

Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἐχρησιμοποίησε σὲ σημαντικὴ ἔκτασι τὰ συγχωροχάρτια. Ἦταν μία πρακτικὴ συνήθις, ὁργανωμένη κατὰ τὶς ἐκκλησιαστικὰς ἐπιδιώξεις. Ἡ χρῆσι τοὺς ἀνάγκηται ἤδη στὸν ΙΕ' αἰῶνα, ἐνῶ τὰ παλαιότερα δείγματα τοποθετοῦνται χρονολογικῶς στὸν ΙΖ' αἰῶνα. Ὅταν μάλιστα ἡ παπικὴ ἐξουσία ἔθεσε ὑπὸ ἀμφισβήτησι τὸ δικαίωμα τῶν ὀρθοδόξων ἱεραρχῶν νὰ ἐκδίδουν καὶ αὐτοὶ συγχωροχάρτια, ὁ πατριάρχης Δοσίθεος ἰσχυρίσθη –ἀδάσιμα ὥστόσο–, ὅτι ὁ θεσμὸς ἦταν καθιερωμένος ἤδη ἀπὸ τὰ πρῶτα μεσαιωνικά χρόνια λέγοντας «ἐξ ἀρχῆς παρεῖχον καὶ ἕως ἄρτι παρέχουσιν οἱ τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας ἀγιώτατοι Πατριάρχαι»¹ [σημ. ὁ ὅρος «καθολικὴ» δὲν ἀναφέρεται στὴν Δυτικὴ ἐκκλησία, ἀντιθέτως προσδιορίζει τὴν Ἀνατολική, πβ. Σύμβολον τῆς Πίστε-

1. Δοσίθεος Νοταρᾶς, *Ἱστορία περὶ τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις πατριαρχευσάντων*, Βουκουρέστι 1715, σ. 884.

Συγχωροχάρτια τὸ 1996 στὴ Θεσσαλονίκη...

Στὴν ἐφημερίδα «Μακεδονία» τῆς 21ης Φεβρουαρίου 1996 διαβάζουμε:

«Ἀναζήτησι δωρητῶν γιὰ ἀνέγερσι ναοῦ Ἀγίου Ραφαήλ

»Στὰ Ἄνω Μετέωρα Πολίχνης Θεσσαλονίκης σὲ περιορῶν τοποθεσία μὲ τὸ ὕψ. ἀριθμ. 284/31/7/95 προεδρικὸ διάταγμα ἰδρύθηκε ἡ πρώτη στὴ Θεσσαλονίκη ἐνορία τῶν Ἀγίων Ραφαήλ, Νικολάου, Εἰρήνης. Ὁ ναὸς ποὺ θὰ κατασκευαστεῖ εἶναι προϋπολογισμοῦ 500 ἐκατ. περίπου. Γιὰ τὸ σκοπὸ αὐτὸ ἔχει ἀνοιχτεῖ στὴν Τράπεζα Πίστεως ὁ ὕψ. ἀριθμ. 2029348/11 700-002101-225193 λογαριασμὸς. Ἀναζητοῦνται εὐεργέτες δωρητὲς τῆς ἱερῆς αὐτῆς προσπάθειας **γιὰ ἱλασμὸ καὶ συγχώρησι ἁμαρτιῶν**. Τὰ χρηματικὰ ποσὰ ποὺ θὰ προσφερθοῦν ἔχουν φορολογικὴ ἀπαλλαγὴ. Πληροφορίες: Ν. Κωνηγόπουλος, πρῶτοπρεσβύτερος, τηλ. 031/668-157/612-886».

Καὶ ἡ συνέχεια:

«Συνελήφθη ἱερέας νὰ πουλᾷ λίγο πρὶν τὸ 2.000 συγχωροχάρτια. Τὸ ἀντελήφθη τὸ ὀλίσθημα νωρὶς καὶ τὸ ἀπάλειψε. Ἔτσι τώρα πιά προσφέρει διενκολύνσεις μόνον ἐπὶ τῆς γῆς».

Γεώργιος Παπαδόπουλος
Θεσσαλονίκη

ως: «Πιστεύω εἰς μίαν ἀγίαν, ἀποστολικήν καὶ καθολικὴν Ἐκκλησίαν»]. Ἡ ἐπιμήκυνση αὐτῆς τῆς χρονικῆς ὑπάρξεως τῶν συγχωροχαρτιῶν κατ' οὐσίαν ἀπεσκοποῦσε στὴν διὰ τῆς παλαιότητος νομιμοποίηση τοῦ θεσμοῦ.

Ἡ ἔκδοση τῶν συγχωροχαρτιῶν δὲν ἦταν ἀπόρροια κάποιας προσδιορισμένης ἀποφάσεως τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀρχῶν, ἀλλὰ ἡ ὑπαρξὴ καὶ χρῆσις τους ἐθεωρήθη ἀπλῶς δεδομένη καὶ καθ' ὅλα νόμιμη. Σὲ ἐπίσημο πατριαρχικὸ καὶ συνοδικὸ κείμενο τοῦ 1709 ἀναφέρονται τὰ κάτωθι: «Παλαιαὶ συνήθειαι, μὴ ἀντικείμεναι μὲν τοῖς ἱεροῖς κανόσι, πανσόφως δὲ καὶ οἰκονομικῶς ὑπὸ θεοφόρων ἀνδρῶν εὐρεθεῖσαι, ἅτε συντελοῦσαι κατὰ καιρικὰς περιστάσεις πρὸς τι τέλος ἀγαθόν [...] ὧν καίπερ τὰς αἰτίας ἀκριβῶς οὐκ ἐπιστάμεθα διὰ τὸ ἀγράφους εἶναι, μέντοιγε ἐκ τοῦ ἀδιακόπως ἐνεργεῖσθαι κατὰ τόπους, ἀρχαῖαι τινὲς εἶναι καὶ ἀριδιῶλως ἐπαποδείκνυνται²». Τὸ κείμενο τοῦτο ἀσχολεῖται μὲ τὸν τρόπο διανομῆς τῶν συγχωροχαρτιῶν.

Ἐπρόκειτο μὲ θεβαιότητα γιὰ ἓναν νεωτερισμό, καθὼς ἔρχονταν κατὰ κάποιον τρόπο σὲ ἀντίθεση μὲ τὴν διδασκαλίαν τῆς ἐκκλησίας γιὰ τὴν μετάνοια καὶ τὴν ἄφεση ἁμαρτιῶν. Οὐσιαστικῶς συνεπλήρωναν τὴν τελευταία καὶ μετέλλασαν τὰ ἐπιμέρους στοιχεῖα τους. Ἡ ἄφεση συνοδευόταν ὑποχρεωτικῶς ἀπὸ τὴν ἐκπλήρωση θρησκευτικῶν ποινῶν, τῶν καὶ ἐπιτιμῶν καλουμένων. Ὁ Φίλιππος Ἡλιού, ἐξέχων σύγχρονος ἱστορικός, ἐπὶ τῆς ἐντυπωσιακῆς ἐργασίας τοῦ ὁποῦ βασίζεται τὸ ἀνὰ χεῖρας πόνημα, μνημονεύει τὰ ἑξῆς γιὰ τὰ ἐπιτίμια: «Ἀπὸ πολὺ νωρὶς, πάντως, παράλληλα μὲ τὶς πνευματικὲς ποινὲς ἐπιβάλλονται καὶ χρηματικὲς, πρὸς ὄφελος τῆς ἐκκλησίας ἀλλὰ καὶ τοῦ ἐξομολογητοῦ. Διαμορφώθηκε, ἔτσι, ἓνα εἶδος "ταρίφας τῶν ἁμαρτιῶν" ποὺ κωδικοποιοῦσε τὶς ἀντιστοιχίες ἀνάμεσα στὴν σοβαρότητα τοῦ ἁμαρτήματος καὶ στὴν τιμὴ ποὺ ἔπρεπε νὰ καταβάλῃ ὁ ἐξομολογούμενος, προκειμένον νὰ λάβῃ ἄφεση ἁμαρτιῶν. Τέτοιες ταρίφες κυκλοφόρησαν τὸν 19ο αἰῶνα καὶ σὲ ἐντυπὴ μορφή³.

Ἡ ἀδιαμφισβήτητος λαϊκὴ θρησκευτικὴ ἀλλὰ κυρίως οἱ οἰκονομικὲς ἐπιδιώξεις τῆς Ἐκκλησίας ὁδήγησαν στὴν καθιέρωση ἐνὸς σταθεροῦ, τυπικοῦ κειμένου, ποὺ ἀπαντοῦσε σὲ δύο διαφορετικὲς μορφές, μία γιὰ τοὺς ζωντανοὺς καὶ μία γιὰ τοὺς νεκροὺς. Σύντομα γενικεύθηκε ἡ ἀγορὰ τῶν ἐντύπων συγχωροχαρτιῶν. τῶν ὁποίων ἡ ἰσχὺς συχνὰ δὲν ἀφορᾶ μόνον ἓνα ἄτομο ἀλλὰ καὶ περισσότερα ἄτομα, ἐνίοτε δὲ ὁλόκληρες ὁμάδες. Ἡ ἐνέργεια τοῦ συγχωροχαρτιοῦ συνίσταται στὴν ἀπαλλαγὴ ὅχι μόνον τῶν ἐξομολογηθέντων ἁμαρτημάτων ἀλλὰ καὶ ὅσων ὁ πιστὸς-ἀγοραστὴς δὲν ἐφάνερωσε.

Τὸ θεοκρατικὸ κλίμα τοῦ Βυζαντίου κατ' οὐσίαν διετηρήθη καὶ ἐπὶ Τουρκοκρατίας. Οἱ πιστοὶ εὐρίσκουν ἰδιαίτερα ἀποτρόπαιη τὴν σκέψη νὰ ἐγκαταλείψουν τὴν ζωὴ, χωρὶς νὰ ἔχουν τύχει συγχωρήσεως τῶν ἁμαρτιῶν τους. Ἐτσι ἡ τακτικὴ αὐτὴ διεδόθη πάντοτε ὑπὸ τὴν διαχείριση τοῦ κλήρου. κυρίως τοῦ ἀνωτέρου: «*πατριαρχικὸν γάρ τοῦτο προνόμιον ἰδιαιτάτον, καὶ κατ' οὐδὲν εἰς ἄλλον διαβαίνειν δύναται*»⁴ ἐνῶ ὁ πατριάρχης τῶν Ἱεροσολύμων ἀναφέρει, ὅτι «ὁ καθεὶς ἀρχιερεὺς ἔχει ἐξουσίαν εἰς τὴν ἐπαρχίαν του πληρεστάτην τοῦ δεσμεῖν τε καὶ λύειν καὶ ὡς οἰκονόμος μυστηρίων Θεοῦ ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἐπαρνούμενος πηγῆς, τῶν παθημάτων δηλονότι τοῦ Σωτῆρος, νὰ οἰκονομῇ περὶ τῶν πιστῶν ὡς οἱ κανόνες τῶν ἁγίων συνόδων βούλονται, ἀλλ' οὐδ' γε τὰ συγχωρητικὰ εἰς τὸ κοινόν τῆς Ἐκκλησίας, ἥτοι καὶ εἰς τὰς ἰδίας καὶ εἰς τὰς ἀλλοτρίας ἐπαρχίας, ἢ συνήθεια καὶ ἢ παράδοσις τῆς Καθολικῆς [= Ὁρθοδόξου] Ἐκκλησίας μόνοις τοῖς πατριαρχαῖς ἀπένεμε τὴν ἐξουσίαν νὰ τὰ δι-

2. Ἀ. Παπαδόπουλος-Κεραμεύς, *Ἀνάλεκτα Ἱεροσολυμιτικῆς Σταχυολογίας*, τ. Β', Πετροῦπολις 1894, σ. 382.

3. Φ. Ἡλιού, *Τὰ Ἱστορικά*, τ. 1 (1981), σ. 35-84· τ. 3 (1983), σ. 3-44.

4. Π. Νεοκλῆς, *Τὸ Κανονικὸν Δίκαιον τοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου τῶν Ἱεροσολύμων ἐπὶ τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Σινᾶ, ἐπικρατοῦμενον ὑπὸ Ἐπισήμων Ἐκκλησιαστικῶν Ἐγγράφων*, Κωνσταντινῶς 1868, σ. 104.

δουν»⁵. Ἡ ἐμπορευματοποιημένη αὐτὴ μετάνοια ἐπιρρωνυόταν ἀπὸ τὸ γεγονός τοῦτο, ὅτι δηλαδή ὑπαγόταν στὴν ἀποκλειστικὴ δικαιοδοσία τοῦ Πατριαρχείου. Διευρυνώθη κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον μία ἀντιστοιχία ἀνάμεσα στὶς δύο ἐκκλησίες, Δυτικὴ καὶ Ἀνατολική. Ἡ ὀρθόδοξος σύνοδος στὰ 1727 στὴν Κωνσταντινούπολη δὲν ἐφείσθη νὰ περιλάβῃ ἐντὸς τῶν «*ἱερῶν καὶ δογμάτων τῆς Ἀνατολικῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας*» τὰ συγχωροχάρτια ὀρίζοντάς τα ὡς «*τὴν ἐξουσίαν ὑπὲρ τῆς ἀφέσεως τῶν ἁμαρτιῶν [...] ἐγγράφως διδομένην τοῖς εὐσεβέσιν, ἡ μὲν Ἀνατολικῇ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ ὀνομάζει συγχωροχάρτια, Λατῖνοι δὲ ταῦτα καλοῦσιν ἰντουλγκέντζας*»⁶.

Παράλληλα μὲ τὴν εὐρεῖα διάδοση τοῦ θεσμοῦ τῶν συγχωροχαρτιῶν συνέυη ἡ ἄρση τῶν ἐπιτιμίων. Ἡ λύση τῶν ἀφορισμῶν καὶ ἡ μετὰ θάνατον ἄφεση ἁμαρτιῶν. Ὁ Ζακυνθινὸς θεολόγος Νικόλαος Κούρσουλας (1Ζ' αἰών) ἀνέφερε γιὰ τὴν ἄρση τῶν ἐπιτιμίων: «*τί ἀποτέλεσμα ἐνεργοῦσιν οἱ συγχωρητικοὶ οὗτοι χάριται; Ρητέον ὅτι οὐκ ἐξαλείφουσὶ γε τὸ τῶν ἁμαρτιῶν πταῖσμα· τουτὶ γάρ, ὡς εἴρηται, οὐκ ἀναιρεῖται χωρὶς τῆς ἄνωθεν χάριτος, ἣν οἱ μετανοοῦντες ἐκ μόνου τοῦ μυστηρίου τῆς Μετανοίας λαμβάνουσιν, ἐξαλείφουσιν δ' ὅμως τὴν ὀφειλὴν τῆς ποινῆς, ἣν οἱ πνευματικοὶ πατέρες τοῖς μετανοοῦσιν ἐπιτιθέασιν*»⁷. Τὰ συγχωροχάρτια ἐπίσης ἐθεωροῦντο συνέπεια τῆς ποινῆς τοῦ ἀφορισμοῦ: «*τῶν ἀφορισμῶν συνέπεια ἀφευκτος ἦσαν τὰ συγχωροχάρτια ἢ ἀφετήρια ἐγγραφα τοῦ Πατριάρχου καὶ τῆς Συνόδου. Ὁ ἀφωρισμένος, ἔχων τὴν τύπιν τῆς συνειδήσεως αἰωνίως ἐπιγεμμένην ὡς ἀκοίμητον ἐρινύα, ἔπρεπε θάπτειν ἢ θράδιον νὰ κατορθώσῃ δηλονότι νὰ ἀγοράσῃ τὴν ἄφεσίν του*»⁸.

Τὰ σχετικὰ κείμενα ὁμοιομορφοποιήθησαν καὶ δύο τύποι συγχωροχαρτιῶν ἀνεφάνησαν. Ὁ πρῶτος, ὁ συντομότερος, ἀναφερόταν στοὺς ἐν ζωῇ συγχωρουμένους τὸ ὄνομα τοῦ πιστοῦ. Παράδειγμα παρατίθεται στὴν εἰκόνα 1, ὅπου δεικνύεται τὸ παλαιότερο σωζόμενο ἔντυπο συγχωροχάρτι. Ἐξεδόθη ὑπὸ τοῦ Πατριαρχείου τῶν Ἱεροσολύμων τὸ πιθανότερον στὰ χρόνια 1669-1670 σύμφωνα μὲ τὸν κ. Φ. Ἡλιοῦ, ποὺ παραθέτει τὰ ἐξῆς σημαντικά: «*Οἱ πωλήσεις συγχωροχαρτιῶν ἀνιχνεύονται στὸ παλαιότερο γνωστὸ οἰκονομικὸ κατὰ-στιχο τῆς ἱεροσολυμικῆς ἐκκλησίας· σ' αὐτὸ καταγράφονται, μὲ ἡμερολογιακὴ τάξη, οἱ εἰσπράξεις τῆς ἀγιοταφικῆς ἀδελφότητος –πιὸ ἀναλυτικά, ὅπως εἶναι φυσικόν, τὰ ἐπιτόπου δοσίματα καὶ ἀγορὲς τῶν προσκυνητῶν· συνολικὰ τὰ ποσὰ καὶ τὰ εἶδη ποὺ ἔφεραν ἀπὸ τὶς ζητεῖς τοὺς οἱ ταξιδιάραι ὁ μοναχοί*»⁹. Στὰ ἀρχεῖα αὐτὰ ἔχουν ἐπιμελῶς καταγραφεῖ οἱ εἰσπράξεις ἀπὸ τὴν πώληση συγχωροχαρτιῶν σὲ προσκυνητὲς καὶ ἐπισκέπτες τοῦ Ἀγίου Τάφου. Τὸν Φεβρουάριο τοῦ 1662 κατεγράφησαν γρόσια 23 «*ἀπὸ συγχωροχάρτια ὅπου ἐπῆρεν ὁ συνχίας ὁ ἰδῆρας*», στίς 8 Μαρτίου 1662 γρόσια 18, τὸν Ἀπρίλιο τοῦ 1662 συνολικῶς 72 γρόσια. Ἐπὶ τῇ θάσει αὐτῶν τῶν στοιχείων γίνεται εὐκόλα ἀντιληπτόν, ὅτι ἡ διάθεσι τῶν ἐντύπων αὐτῶν ἦταν μία ἐμπορικὴ διαδικασία, ἅμεσα συνδεδεμένη μὲ τὴν ἐπιμελὴ ἀξιοποίηση βασικῶν χριστιανικῶν δογμάτων, ὡς ἡ ἁμαρτία, ἡ λύτρωση, ἡ μετάνοια, ἡ τιμωρία.

Παλαιότερα συγχωροχάρτια ἀναφέρονται τὰ ἐξῆς: αὐτὸ τοῦ πατριάρχου Ἱεροσολύμων Ἰωακείμ (1431-1450) γιὰ τὸν ῥῶσο πρίγκιπα Βασίλειο Βασίλιεβιτς¹⁰ καὶ γιὰ τὸν βυζαντινὸ ἄρχοντα τῆς Πελοποννήσου Ματθαῖο Ραοῦλ Μελίκη¹¹· τὸ συγχωρητικὸ γράμμα, ποὺ ὑπο-

5. Δοσίθεος Νοταρᾶς, ὁ.ἀ.

6. Ἱ.Ν. Καρμίρης, *Τὰ δογματικὰ καὶ συμβολικὰ μνημεῖα τῆς Ὀρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας*, τ. Β', Ἀθήναι 1953, σ. 867.

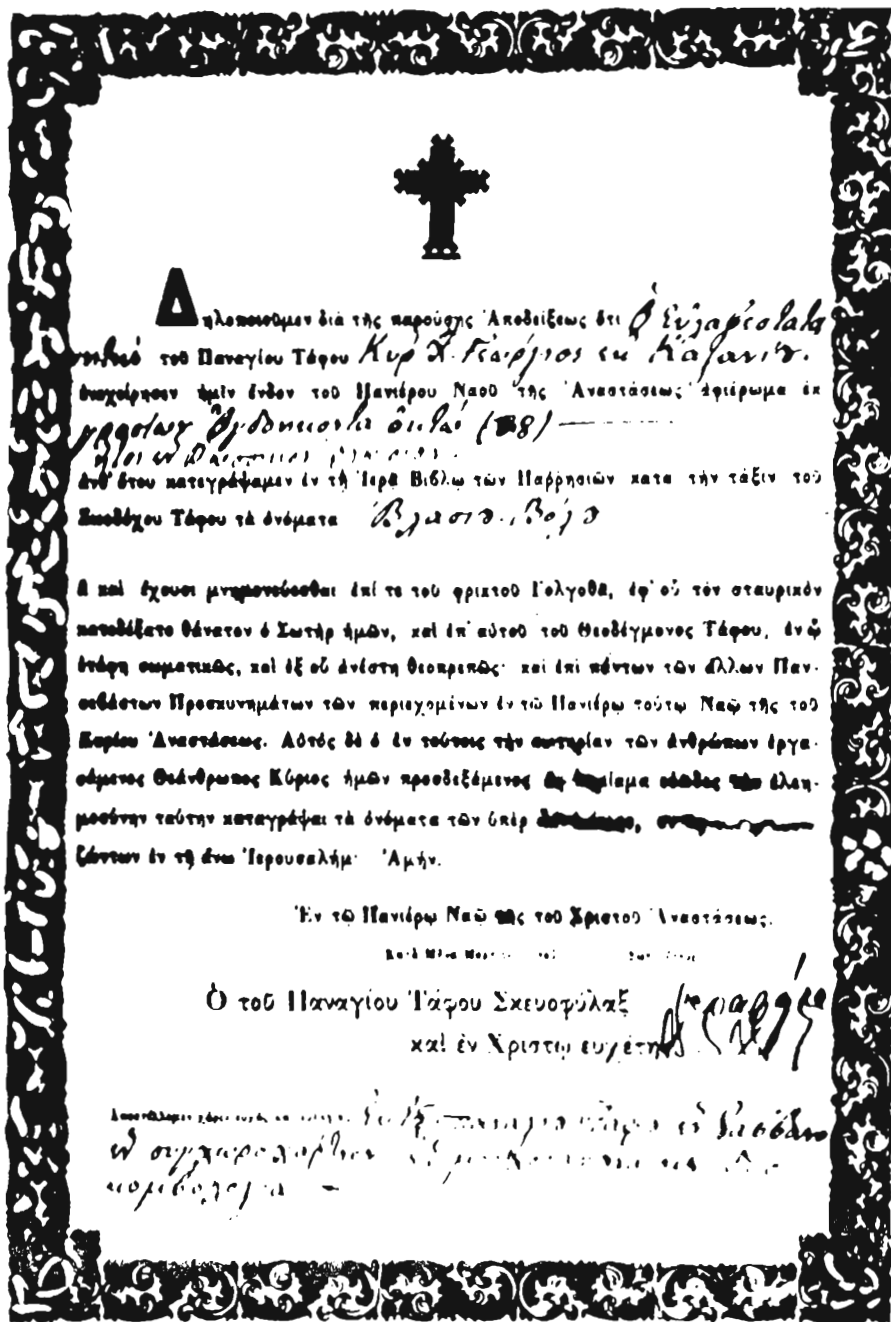
7. Ν. Κούρσουλας, *Σύνοψις τῆς Ἱερᾶς Θεολογίας*, τ. Β', Ζάκυνθος 1862, σ. 425-26.

8. Κ. Οἰκονόμος, *Τὰ σωζόμενα ἐκκλησιαστικὰ συγγράμματα*, τ. Β', Ἀθήναι 1864, σ. 131.

9. Φ. Ἡλιοῦ, *Τὰ ἱστορικά*, τ. 1, σ. 62.

10. Μ. Jugie, *Theologia Dogmatica Christianorum Orientalium ab Ecclesia Catholica Dissidentium*, σ. 381.

11. V. Laurent, *Une famille turque au service de Byzance*, *Byzantinische Zeitschrift*, τ. 49, 1856 σ. 350-51.



Εἰκόνα 2. «Ἀπόδειξις» ἀπὸ τὰ Ἱεροσόλυμα: «ἐν σάββανον, ἐν συγχωροχάρτιον, ἐξ μοσχοσάπουνά καὶ δύο κομβολόγια».

τιθέμενα έγραψε ο ίδιος ο οίκουμενικός πατριάρχης Μάξιμος (1476-1482), ούτως ώστε να αποδείξει στον Τούρκο σουλτάνο την έξουσία της Έκκλησίας για την απολύτρωση των ψυχών των άφωρισμένων νεκρών· το συγχωροχάρτι του πατριάρχου Νήφωνος (1486-1487)· και αυτά του πατριάρχου Έρεμίου (1522-1546) για δύο μοναχούς¹².

Στά 1576 ο Θεοδοσίος Ζυγομαλάς, πρωτονοτάριος της Μεγάλης Έκκλησίας, πού ταξίδευε στα νησιά του Αιγαίου ως έξαρχος του Πατριαρχείου, για να συλλέξει χρηματικές εισφορές, εύρισκεται σε ανάγκη άποκτήσεως συγχωροχαρτιών προς διανομήν. Η άπάντηση του πατριάρχου Έρεμίου Β' έλεγε μεταξύ άλλων: «*περί τε των συγχωρητικῶν γραμμάτων, ὧν γράφεις ἔτοιμα οὐχ εὐρέθησαν, εἰ μὴ ἐξηκονταδύο μόνον. Δέχθητι τοίνυν ταῦτα καὶ τὰ λοιπὰ ὅσον οὐπω ἐλεύσονται*»¹³. Τό χωρίο τοῦτο ἀποκαλύπτει, ὅτι ὑπῆρχε μαζική παραγωγή τυποποιημένων συγχωροχαρτιών, πού διενέμοντο κατὰ τίς οἰκονομικές ἐξορμήσεις τοῦ Πατριαρχείου. Κοντά στοὺς δυσδιάστατους φόρους τῶν Τούρκων κατακτητῶν οἱ Ἕλληνες ἔπρεπε νὰ ὑφίστανται καὶ τὴν ἀπομύζηση τοῦ Πατριαρχείου.

Χαρακτηριστικὸ τῆς παρακμῆς εἶναι ἡ σιναϊτική κρίση στὰ τέλη τοῦ ΙΖ' αἰῶνος¹⁴. Οἱ σιναῖτες εἶχαν συγκροτήσει ἓνα εἰσπρακτικὸ-θρησκευτικὸ σύστημα παρόμοιο μ' αὐτὸ τῶν ἀγιοταφιδῶν. Ἡ βίαιη διαμάχη μεταξύ τῶν δύο αὐτῶν ὁμάδων ἀφοροῦσε τὴν κυριαρχία, τὴν μονοπωλιακὴ ἐδραίωση στὴν ἴδια πρόσφορη ἀγορὰ ὑλικῶν καὶ ψυχικῶν ἀνταλλαγμάτων. Τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο κατεδίκασε διὰ μιᾶς σειρᾶς πράξεων τοῦ τὰ «*ἔκφυλα, ἀλλόκοτα καὶ τῇ τάξει αὐτοῦ ἀνοίκεια*»¹⁵ νεωτερίσματα τῶν σιναϊτῶν. Οἱ θρησκευτικές διαμάχες εἶχαν οἰκονομικὰ ἐλατήρια –ὅπως καὶ σήμερα στὸν ἑλλαδικὸν ὥρο· ἢ ὑπαγορεύονταν ἀπὸ τὸν τυφλὸ δογματισμό.

Τὰ ἔντυπα συγχωροχάρτια τοῦ Πατριαρχείου τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐμφανίσθηκαν γιὰ πρώτη φορὰ ἐπὶ τῆς δευτέρας πατριαρχίας τοῦ Γρηγορίου Ε' (1806-1808)· στὶς ἀρχές τῆς δεκαετίας τοῦ 1830 ὑπῆρξαν καὶ τουρκόγλωσσες ἐκδόσεις γιὰ τοὺς Καραμανλίδες τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Τὸ πρῶτο ἔντυπο συγχωροχάρτι ξεκινᾷ ὡς κάτωθι: «*Ἡ Μετριότης ἡμῶν μετὰ τῶν συνεπενχομένων αὐτῇ τῶν τε Ἀγιοτάτων καὶ Μακαριωτάτων Πατριαρχῶν τῶν ἐν ἀγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῶν καὶ περιποθῆτων αὐτῆς ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν καὶ τῶν περὶ αὐτὴν ἱερωτάτων συναδέλφων αὐτῆς Ἀρχιερέων καὶ Ὑπερτίμων διὰ τῆς θείας χάριτος καὶ ἐξουσίας τοῦ παναγίου καὶ ζωοποιοῦ καὶ τελεταρχικοῦ Πνεύματος· τῆς δοθείσης μὲν παρὰ τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῖς θείοις καὶ ἱεροῖς αὐτοῦ Μαθηταῖς καὶ Ἀποστόλοις, εἰς τὸ δεσμῆναι καὶ λύειν τὰς τῶν ἀνθρώπων ἁμαρτίας· εἰρηκότος αὐτοῖς. Λάβετε Πνεῦμα Ἅγιον· ἂν τινων ἀφήτε τὰς ἁμαρτίας, ἀφίενται αὐτοῖς· ἂν τινων κρατῆτε, κεκρατήνται· καὶ πάλιν, ὅσα ἂν δήσητε καὶ λύσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δεδεμένα καὶ λελυμένα ἐν τοῖς Οὐρανοῖς. Ἐξ ἐκείνων δὲ ἀλληλοδιαδόχως καὶ εἰς ἡμᾶς διάβασης τῆς θείας καὶ ἀκενώτου χάριτος ταύτης, ἔχομεν συγκεχωρημένους*»¹⁶.

Τὸ Πατριαρχεῖο τῆς Ἀλεξανδρείας ἤδη ἀπὸ τὰ τέλη τοῦ 15ου αἰῶνος διένεμε τυποποιημένα χειρόγραφα συγχωροχάρτια, ἀργότερα δὲ καὶ ἔντυπα. Συνεπῶς τόσο στὸν ἑλληνικὸν ὥρο ὅσο καὶ στὴν Ἑγγὺς Ἀνατολὴ ὁ θεσμὸς τῶν συγχωροχαρτιῶν εἶναι ἐδραιωμένος σὲ στερεὰ βάση, ὅπως οἱ μεγάλες ποσότητες διακινουμένων χειρογράφων καὶ ἔντυπων μαρτυροῦν. Δέον ὅπως σημειωθῇ, ὅτι τὸ μυστήριον τῆς μετανοίας καὶ ἡ ἄφεση τῶν ἁμαρτιῶν ἀνήκουν σ' ἐκείνες τίς πνευματικές λειτουργίες πού θεωρητικῶς τουλάχιστον προσφέρονται στοὺς πιστοὺς δωρεάν: «*Οὐ γὰρ ἀργυρίους ἢ δώρους ἢ ἄλλοις μετρεῖται τὰ πνευματικὰ καὶ ἀντίλυτρον τὰ παραπλήσια γίνεται, ἀλλ' ἰδίᾳ ὡς εἵπομεν τοῦ ἐξομολογουμένου*

12. M. Crusius, *Turcograecia*, libri octo, Βασιλεία 1584, σ. 105.

13. M. Crusius, ὁ.ἀ., σ. 293.

14. 'Ι. 'Ε. Ἀναστασίου, *Σιναϊτικά τοῦ ΙΣΤ' καὶ ΙΖ' αἰῶνος*, Θεσσαλονίκη 1970.

15. Κ. Δελικάνης, *Τὰ ἐν τοῖς κώδεξι*, 1904, σ. 400.

16. Φ. Ἡλιοῦ, ὁ.ἀ., σ. 66.



Εἰκόνα 3.

συντριβῇ τῆς καρδίας καὶ ἐργασία τῶν ἀντιθέτων καὶ τελείᾳ τῶν κακῶν ἀποχῇ», ἀνέφερε ὁ πατριάρχης Ἱερεμίας Β'· καὶ συνεπλήρωνε, ὅτι «*χρὴ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, δωρεὰν λαμβάνοντα τὸν πνευματικόν, δωρεὰν καὶ διδόναι, καὶ μὴ πραγματεύεσθαι αὐτὴν πρὸς τὰς ἰδίας ἡδονάς*»¹⁷.

Τὸ κατάστιχο τοῦ Χρύσανθου Νοταρᾶ, ποὺ περιώδευε σὲ χωριά τῆς Χίου, παρέχει στὸν ἱστορικό ἐρευνητὴ μία ἐποψὶ τῶν διαφορῶν χρήσεων τῶν συγχωροχάρτιων. Μεταξὺ ἄλλων ἀναφέρονται τὰ κάτωθι: «1725. Αὐγούστον 20. Ἀπῆλθομεν εἰς τὸ χωρίον Θυμιανὰ... ἐκάμαμεν ἁγιασμόν καὶ ὠμίλησαμεν... ἐβάλαμεν κοντί· ἐπίτροπος ὁ ἱερεὺς Νικόλαος τοῦ Κομοπαπάδῃ. Ἐμοιράσαμεν εἰς τοὺς χωριανοὺς συγχωροχάρτια 57, ἐξ ὧν ἐλάβομεν γροβόσια 43 καὶ ἔμειναν νὰ μᾶς δώσουν καὶ τὰ λοιπά. Ἐστείλαμεν ὕστερα τὸν παπᾶ Παῖσιον καὶ ἔδωκε συγχωροχάρτια 10 καὶ μᾶς ἔφερε γρ. 10. Ἐδώκαμεν χωριστὰ εἰς τοὺς Στενακούσιους ἥτοι τοὺς Λιθοκόπτους, διὰ νὰ φέρουν πέτραν εἰς τὸ πηγάδι τῆς ἁγίας Κυριακῆς συγχωροχάρτια 12. Ἀπῆλθομεν εἰς τὸ Μοναστήρι τῶν ἁγίων Ἀναργύρων· ὁ ἡγούμενος τουρῶλια 2 καὶ ἀπὸ συγχωροχάρτια τῶν πατέρων γρ. 3. Εἴτα ἀνέβημεν εἰς τὸν ἅγιον Μηνᾶν· ἡκούσαμεν αὐθις ἱερὰν μυσταγωγίαν. Ἐδώκαμεν συγχωροχάρτια 20 καὶ ἐλάβομεν γρ. 19 [...]. Εἰς τὸ Χαλικὸν Σεπτεμβρίου 3· ἐκάμαμεν ἁγιασμόν... ὠμίλησαμεν· ἐβάλαμεν κοντί, ἐκάμαμεν ἐπιτρόπους. Ἐδώκαμεν συγχωροχάρτια 58, ἐλάβομεν γρ. 25 καὶ ἔμειναν τὰ λοιπά»¹⁸.

17. Ἱ. Καρμίρης, ὁ.ἀ., τ. Α', σ. 465.

18. Γ.Π. Γεωργιάδης, Ὁ ἐν Γαλατᾷ ἱερός ναὸς τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τῶν Χίων, σ. 188-190.

Χαρακτηριστικό επίσης τοῦ ἐμπορικοῦ ὕφους, ποὺ εἶχε προσλάβει ἡ διακίνηση τῶν συγχωροχαρτιῶν, εἶναι ἡ ἀποστολὴ συγχωροχαρτιῶν καὶ ἡ ἐξ ἀποστάσεως ἐπίδοσή τους. Ὁ Γεώργιος Βιζυηνὸς σὲ ἓνα διήγημά του αὐτοβιογραφικοῦ χαρακτήρος (*Τὸ ἀμάρτημα τῆς μητρὸς μου*) κάνει λόγο γιὰ τὴν μητέρα του, ποὺ ἔστειλε σὲ συγγενῇ της ποὺ ἐπεσκέπτετο τὰ Ἱεροσόλυμα «*δώδεκα πονκάμισα καὶ τρία κωνσταντινᾶτα*», γιὰ νὰ τῆς «*θγάλη σχωροχάρτι*»¹⁹. Ἀπὸ τὰ Ἱεροσόλυμα προέρχονται ἓνα ἀχρονολόγητο ἀντίτυπο, στὸ τέλος τοῦ ὁποίου εἶναι τυπωμένες οἱ λέξεις «*Ἀποστέλλομεν χάριν εὐχῆς καὶ εὐλογίας*». Ὁ σκευοφύλαξ τοῦ Ἁγίου Τάφου Σεραφεῖμ συνεπλήρωσε διὰ χειρὸς: «*Ἀποστέλλομεν χάριν εὐχῆς καὶ εὐλογίας ἐκ τοῦ Παναγίου Τάφου ἐν σάββανον, ἐν συγχωροχάρτιον, ἐξ μωσχοσάπουνα καὶ δύο κομβολόγια*».

Στὰ 1907 ἓνας καθολικὸς ἱεραπόστολος ἀντικρούει τὶς κατηγορίες τῶν ὀρθοδόξων, ὅτι ὁ πάπας πωλεῖ «*εἰσιτήρια γιὰ τὸν παράδεισο*», λέγοντας ὅτι οἱ περισσότεροι προσκυνητὲς στὰ Ἱεροσόλυμα παίρνουν τὸ συγχωροχάρτι τους, χωρὶς νὰ ἐξομολογηθοῦν καὶ νὰ μεταλάβουν, ἀπλῶς πληρώνουν²⁰. Ὡστόσο τόσο οἱ καθολικοὶ ὅσο καὶ οἱ ὀρθόδοξοι ἀσκοῦν μὲ τὸν ἴδιο τρόπο μία ἐπαίσχυντη συνήθεια.

Ἀκολουθεῖ ἓνας ἐνδεικτικὸς κατάλογος ἐντύπων ἐκδόσεων συγχωροχαρτιῶν²¹. Ὁ ἀριθμὸς τους εἶναι τουλάχιστον 57, ἐδῶ ὅμως θὰ μνημονευθοῦν λιγότερα γιὰ λόγους οἰκονομίας χώρου.

1. Ἐκδοση τοῦ 1653 στὸ ὄνομα τοῦ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Ἀθανασίου.

2-4. Τρεῖς ἐκδόσεις τοῦ 1653: μία γιὰ τοὺς εὐγενεῖς, μία γιὰ τὸν κοινὸ λαὸ καὶ μία γιὰ τὶς γυναῖκες, στὸ ὄνομα τοῦ πατριάρχου Ἀντιοχείας Μακαρίου.

5. Ἀχρονολόγητη ἐκδοση, ἴσως τῶν ἐτῶν 1669-1670, στὸ ὄνομα τοῦ πατριάρχου Ἱεροσολύμων Δοσίθεου: «*ΔΟΣΙΘΕΟΣ ΕΛΕΩΙ ΘΕΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΠΟΛΕΩΣ ΙΕΡΟΥΣΑΛΗΜ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΗΣ Ἡ μετριότης ἡμῶν ἀπὸ τε τῆς χάριτός τε... καὶ πάντων τῶν ἁγίων ἀμήν*».

6. Ἡμιχρονολογημένη ἐκδοση, ἴσως στὰ 1707, τοῦ πατριάρχου Ἱεροσολύμων Χρύσανθου (1707-1731).

7. Ἐκδοση τοῦ 1740 στὴν ρουμανικὴ γλῶσσα τυπωμένη μὲ κυριλλικοὺς χαρακτήρες στὸ ὄνομα τοῦ πατριάρχου Ἱεροσολύμων Παρθενίου.

8. Ἐκδοση τοῦ 1741 στὸ ὄνομα τοῦ πατριάρχου Ἱεροσολύμων Παρθενίου: «*ΠΑΡΘΕΝΙΟΣ ΕΛΕΩΙ ΘΕΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΠΟΛΕΩΣ ΙΕΡΟΥΣΑΛΗΜ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΗΣ Ἡ μετριότης ἡμῶν ἀπὸ τῆς χάριτός τε... καὶ πάντων τῶν ἁγίων, ἀμήν ἀφμά*».

9. Ἐκδοση τοῦ 1778 στὸ ὄνομα τοῦ πατριάρχου Ἀδραμίου τῶν Ἱεροσολύμων.

10. Ἐκδοση τοῦ 1779 στὸ ὄνομα τοῦ πατριάρχου Ἀδραμίου τῶν Ἱεροσολύμων.

11. Ἐκδοση τοῦ 1780 στὸ ὄνομα τοῦ ἰδίου.

12. Ἐκδοση τῆς δεκαετίας τοῦ 1920 στὸ ὄνομα τοῦ πατριάρχου Ἱεροσολύμων Δαμιανοῦ.

Τὸ πλέον πρόσφατο συγχωροχάρτι τοποθετεῖται στὰ 1955.

Ἐξ ὅλων ὅσα παρετέθησαν γίνεται, πιστεῦω, ἐμφανὲς τὸ μέγεθος τῆς ἱστορικῆς διαστρεβλώσεως ποὺ ἔχει ἐπιφέρει ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία. Τοῦτο δὲν σημαίνει, ὅτι ἐπιχειρεῖται ἐξίσωσή της μὲ τὴν Καθολικὴ, ποὺ γνώρισε καὶ γνωρίζει ἓνα ἀνήκουστο ἐπίπεδο παρακμῆς. Ὡστόσο θὰ πρέπει κάθε φορὰ νὰ ἐπισημαίνεται ἡ ἱστορικὴ ἀλήθεια, ἀπογυμνωμένη ἀπὸ σκοπιμότητες. Ἐθνικὸν εἶναι ὅ,τι εἶναι ἀληθινόν.

19. Γ. Βιζυηνός, *Τὸ ἀμάρτημα τῆς μητρὸς μου*, 1883 [Ἔρμης 1980].

20. «*Revue Augustinienne*», τ. 10, 1907, σ. 311.

21. Φ. Ἠλιοῦ, *Τὰ Ἱστορικά*, τ. Α', σ. 69 κ.έ. τ. Β', σ. 6-11.

Δέν τούς χωράει πιά ό κόσμος μας

Στόχος του δέν ήταν ό θάνατος, δέν είχε τίποτα μέ τό θάνατο, ή σιωπή του ήταν γιά τή ζωή, γιά έναν κόσμο πού δέν τόν χωρούσε. Τό συρματοπλέγμα έδειχνε τά σάπια δόντια του, προκαλούσε ξεδιάντροπα: άφριζαν τά παιδιά, έσκουζαν, πετροβολούσαν, μάς πετούσαν τīs φτυσιές κατά πρόσωπο. «Ξυπνήστε». Έκείνος ώδενε σιωπηλός, ήξερε, δέν περιέμενε τίποτα. Έγκλωδισμένος στά όρια του έφικτου, φρούμαζε. Ζωή περιφραγμένη δέν είναι ζωή. Κι εκείνο τό πανάθλιο μισοφέγγαρο τής άρπαγής και τής νύχτας, πού κολυμπούσε στο αίμα και δρώμιζε τό γαλάζιο, του 'κοβε τό δρόμο γιά τήν 'Αμμόχωστο. Μάζενε όργή. Τίποτ' άλλο. 'Όλο κι όλο τό διός του ένα μισοάδειο πακέτο τσιγάρα. Τό είδαμε πάνω στη Γαλανόλενκη. Ούτε παράσημα, ούτε λιλιά, τίποτα. Είδαμε τά μάτια του μέ τήν πλησμονή τής καλής και γλυκειάς ώρας –ποιού τάχα καιρού;– μέ τό χαμογέλιο τής ευφρόσυνης θάλασσας πού γέννησε τήν 'Αφροδίτη. Σέ άγιο είκονοστάσι τά μάτια του, ευαγγελιζόμενα τόκους έλευθερίας άτελεύτητους.

«Καρτερούμεν μέρα νύχτα νά φυσηξει ένας άέρας...», ό έθνικός ύμνος τής Κύπρου. Τόν λέν' άγκαλιασμένοι πάνω στά μνήματα, δεμένοι μέ τά μνήματα, πιασμένοι άπ' τούς νεκρούς τους. Εικοσιδυό χρόνια είναι πολλά. Βιαζόταν ν' άνέβει, νά γίνει άέρας. Είχε άρχίσει κιόλας ή ανάληψη. Είδε τόν πεσμένο άνθρωπο νά τόν λιώνουν στο χώμα σά σιχαμερό σκυληύκι. Είδε τά μάτια πού τινάχτηκαν στο καθημαγμένο στέρνο. Δέν τόν κρατούσε τίποτα πιά. Ούτε τά παιδιά, πού φώναζαν άπελπισμένα «γύρνα πίσω». 'Αλαφροπατώντας, άέρινος δροσουλίτης του όνειρου, πέρασε τό όριο του έφικτου κι άνέβηκε κατακόρυφα μέ τό τελευταίο τσιγάρο στο στόμα, μέ τīs πλάτες γυρισμένες στις κάννες πού τόν σημάδευαν –κορεσθήτε.

Ανέβηκε, λέει, κάποιον τρία μέτρα. Τί άνόητος λόγος. Κανείς από μās, και κανείς ίστορικός του παρόντος ή του μέλλοντος, δέ μπορεί νά μετρήσει πόσο άνέβηκε. Στο ύψος τής υπέρτατης προσφοράς άπένεμε δικαιοσύνη. 'Αποκατέστησε τήν άρμονία στον κόσμο τής μοίρας, δίνοντας στά μεγέθη τīs πραγματικές τους διαστάσεις. Μέ άκριβεία. «Μιά άκριβής στιγμή είναι ή δικαιοσύνη». Και ή ευτυχία. Μιά «άκριβής στιγμή», και στρίβει τό πηδάλι. Γι' άλλη μιá φορά ό γιός του ανθρώπου ένίκησε τό μικρόψυχο καιρό. Γι' άλλη μιá φορά ό κόσμος τής φθοράς ξεπεράστηκε, συρρικνώθηκε στά μέτρα του. Τί νά καταλάβουν άπ' αυτά οί άρκοῦδες του 'Αλάριχον, οί γκριζίς λύκοι τής μαντμά Τσιλλέρ, οί αγελάδες τών Φάρ και κοντινών Ουέστ.

«Έκείνοι πού έπραξαν τό κακό –ποιοί και πόσοι άκριδώς;– χάνονται μέσα σέ μαύρο σύννεφο». Τό λεκανοπέδιο τής 'Αττικής σίγουρα χάνεται μέσα σέ μαύρο σύννεφο. 'Εκείνα τά σπαραχτικά, «Ρέ παιδιά... τόν σκότωσαν;!... – Παιδιά... τόν σκότωσαν!!!!...», δέ νομίζω ότι θα μās χαλάσουν τόν ύπνο.

Κάποτε μέ συνεπήρε ένα τοπίο κάποιον στην 'Αττική, πού μέ συμφίλιωσε έπί τέλους μ' ένα χώρο πού δέν τά πήγαινα καλά. Δέν πέρασε πολūs καιρός, όταν άποζήτησα και πάλι τό μέρος εκείνο, πού μου είχε αποκαλύψει τήν ψυχή μου. Πήγαινα σά σέ προσκύνημα. Δέν τό δρῆκα. Δέν υπῆρχε πιά. Είχε κατακερματισθεί. Σχήματα τετράγωνα, όρθογώνια παραλληλόγραμμα, εύθειες κάθετες, παράλληλες, γραμμές τέμνουσες μου 'κοψαν τό δρόμο. Μέ καθήλωσαν. Μ' έξωσαν τά φίδια. 'Εκείνοι πού έπραξαν έτούτο τό κακό, ήσαν ίκανοί γιά τό κάθε κακό. Πού είχε τīs πηγές τής αυτή ή δαρδαρότητα, πού προχωρούσε άκάθεκτη και άνεξέλεγκτη;

Κάποτε φωνάζαμε «ένωσι» μέσα στο προαύλιο του πανεπιστημίου άσχημονούντες –γεννητούρια τών άποθνημένων τής Ρωμοσύνης-. Στο πρώτο άστείο έμπόδιο, στις άντλίες μέ τό νεράκι του θεού, γίναμε λαοί. Πίσω. Κάτω από τό ξενοδοχείο «Μ. Βρεττανία» –άκου Μεγάλη Βρεττανία μέσα στην καρδιά τής 'Αθήνας!– ή ίδια κίνηση. Μέ τούς άστυφύλακες νά κάνουν χάξι. Τί ήρθαμε νά κάνουμε δώ; Μά «νά προσοδύσουμε», όπως άκουγα. 'Άλλοι τό έλεγαν «νά τά καταφέρουμε». Και ήταν τέτοια ή πρόοδος, ώστε μεγάλη κυρία τής δημοσιογραφίας μας θ' αναρωτηθή μέ παράπονο – πολū άργά πιά: «Μά κανείς δέν αγαπάει αυτήν τήν πόλι;». «Μήν κλαίς, Μουτσάτσα, μήν κλαίς».

Μάρτυς ό Θεός, δέν ξαναπήγα σέ συλλαλητήριο. «Τόν άγώνα» θα συνεχίσουν τά κόμματα, χωρίς τά δικά μας εντράπελα και χωρίς νά τούς καίγεται καρφάκι γιά τήν Κύπρο. Χόρεναν στά

ντέφια τῶν γύφτων. Κάτι περίεργες καὶ ὑποπτες παρεκκλησιαστικές ὁργανώσεις καὶ τὸ παραμιλητὸ τοῦ θρησκευτικοῦ παραισθησιογόνου, ἀξιοθρήνητο ὅσο καὶ ἐπικίνδυνον, θὰ μπερδέψουν ἀκόμα περισσότερο τὴν κατάστασι. Θὰ ἀπολαύσουμε «ἀθέους κομμουνιστάς» μὲ χριστιανικὴ ἐνόρασι καὶ λόγο. Θὰ δουλιάξει τὸ λεκανοπέδιο στοὺς σωτήρες καὶ τοὺς διδασκάλους. Στὰ χωριά δὲ θὰ ἔχουν παπὰ νὰ θάψουν. «Ἄφετε τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς ἐαυτῶν νεκρούς».

Ψηλαφίξω τὸ σημάδι «τοῦ παλιοῦ σχολείου». «Παιδι μὲ τὸ γρατζουνισμένο γόνατο, ἀδερφάκι τοῦ σύννεφου», ἔκθετο, στὸ ἔλεος τῆς φρίκης· στίς νύχτες μὲ τὰ ἀσταμάτητα ξερὰ χτυπήματα πάνω στὰ κούφια τουμπανιασμένα κορμιά· δίπλα στὸν θεϊκὸ Ἀλφειό, κάτω ἀπὸ τὶς Πλειάδες καὶ τὴ σελάνα τῆς Σαπφούς. Ὅλοι ἴδιοι –πρῶτα οἱ μὲν, ὕστερα οἱ δέ–, ἄρρωστοι βαριά, τὸ μαῦρο τους τὸ χάλι. «Ἐρμη σκλάβά, πικρὴ» καὶ σαλεμένη ἡ Ρωμιούσνη ξερνάει τὸ φαρμάκι τῶν χιλιετιῶν καταξεδιζόντας τὶς ἴδιες τῆς τὶς σάρκες. Τὰ ἀποκαλυπτήρια μιᾶς ἱστορικῆς τραγωδίας, καλὰ κρυμμένης πίσω ἀπὸ ψηλὰ καμπαναριά καὶ κυριακάτικους ἐκκλησιασμούς.

Στίς «νέες ιδέες» θὰ ἀναλάβει νὰ μὲ μνήσει «ἀπελευθερωμένη» συναγωνίστρια, ποὺ ἔμπαινε κι ἔβγαине στὴ φυλακὴ σὰ στὸ σπῖτι της. «Ἄκου καλὴ μου, τῆς λέω, παλιὸ σχολεῖο καὶ νέες ιδέες δὲν πάνε μαζί». Ἦξερε τὸ κολαστήριον, εἶδε καὶ τὸ σημάδι, κι ἔσκυψε τὸ κεφάλι. Ἦταν ωραία, ἀλλὰ μεγάλο κοροῖδο. Πέθανε σὲ κάποιον γηροκομεῖο, ξεχασμένη ἀπὸ τοὺς πάλαι-ποτε συντρόφους της, ποὺ εἶχαν πιάσει πιά τὴν καλὴ καὶ κάθονταν φρόνιμα. Καὶ νὰ σκέφτεται κανεὶς, ὅτι μπορούσαμε νὰ προλάβουμε τὸ ἀλληλοφάγωμα καὶ τὶς ὀλέθριες συνέπειές του μὲ πολὺ ὀλιγώτερα. Ποιοὶ κυβερνοῦν αὐτὸν τὸν τόπο; Ἐλευθερωθήκαμε τάχα ποτέ;

«Δὲ λές κουδεντα. – Ἡ μάλλον λές ἄλλα 'ντ' ἄλλα–. Ἐχεις κρυμμένα μυστικὰ καὶ δοκουμεντα». Ἡ σκοτεινὴ ὄψις τῆς σελήνης θὰ μᾶς ξεφουρνίσει κάποιον πρῶτὸ τὸ «Ἑλλάς Ἑλλήνων Χριστιανῶν» –μπὰ τρομάρα μας!– ὀρθοδόξων ἢ διαμαρτυρομένων, καὶ ποίους εἶναι ποίους καὶ ποῦ τὸ πάει. Κατὰ Κύπρο μεριά τὸ πάει, ἄσχετα ἂν ὑπῆρχαν καὶ οἱ φευγάτοι ρομαντικοί, ποὺ ζοῦσαν στὸν κόσμον τους. Ἡ ἀντίστασι πάντως θὰ κάνει θραῦσι στὸ μέτωπο τῆς Εὐρώπης, ποὺ θὰ μᾶς τροφοδοτήσῃ μὲ λαοπρόβλητους, χαρισματικούς καὶ ἐθνάρχες. Στὰ μετόπισθεν θὰ σηκώσει τὴ σημαία τῆς ἐπαναστάσεως «ἡ γενιά τοῦ Πολυτεχνείου», πολὺ ρομαντικὴ καὶ αὐτὴ, μέχρι ποῦ νὰ φάῃ ὁ Ἀττίλας τὴν Κύπρο καὶ ἐμεῖς τὴν κυρίως Ἑλλάδα. Στὸ ἀνεκδιήγητο «Ἡ Κύπρος εἶναι μακρυνά» δὲ θὰ θγάλουμε ἄγχα. Ἡ πολλὴ ἀντίστασι μᾶς ἔχει κουράσει καὶ τὸ μόνο ποῦ θέλουμε εἶναι ἡ ἡσυχία μας. Εἶναι καὶ ὁ λαός, ποὺ ἔχει πάθει κι αὐτὸς δουρλισία γιὰ τὴν ἐξουσία, καὶ φωνὴν λαοῦ ὀργῇ Θεοῦ. Μὲ ὅλα τὰ προοδευτικὰ παιδιὰ του, τὰ σκυλιὰ καὶ τὰ γατιά του, θὰ πέσει πάνω «στὸ Δημόσιο», καὶ κάτ' ἦταν, κάτι τό 'φαγε, καὶ δὲν ἔμεινε τίποτα. Κάτι οἱ μάσες, κάτι οἱ χλάφες, κάτι τὰ δημοκρατικὰ καθήκοντα, ποῦ καιρὸς γιὰ δουλειά, καὶ τὴ δγάναμε μὲ δανεικά. Καὶ τώρα τί γίνεται; Τώρα... ζητεῖται Καποδίστριας καὶ ζητεῖται Κόδορος. Ὅποιος ἀμφιδάλλει, δὲν ἔχει παρὰ νὰ ρωτήσῃ τὰ μάτια τοῦ Σ. Σολωμοῦ. Μόνο ποῦ φοβᾶμαι, καὶ πολὺ φοβᾶμαι, ὅτι ἓνας σύγχρονος Καποδίστριας, ποὺ θὰ ἐκποιοῦσε τὰ ἐπιπλά του γιὰ νὰ ἐνισχύσει τὸ δημόσιο ταμεῖο, θὰ εἶχε τὴν τύχη τοῦ προκατόχου του.

Ἐκλογές –αὐτὸ μᾶς μάρανε. Ἀκούει ὁ Νικολάκης, φασκελώνει καὶ μὲ τὰ δέκα, κι ἐδῶ τὸ λέν' οἱ ἄλλοι. Ὅλο φεύγει. Ποῦ πάει;

Ματώνει ἡ ἀρκουδά, ὅταν ματώνει τὸ ἀρκονόπουλο ἀπὸ τὸ χαλκὰ τοῦ Γύφτου. Ματώνουν τὰ παιδιὰ μας στὸ συρματοπλέγμα, «οἱ νέοι (μὲ τὰ δίκυκλα) ποὺ τοὺς ἔλεγαν ἀλῆτες», «ποὺ τρέχουν καὶ σκοτώνονται στοὺς μεγάλους δρόμους, χωρὶς νὰ ξέρουν τὸ γιατί» («Διαχρονικά», 1η, 5/96), ποὺ μᾶς θαρῆθηκαν· ποὺ δὲν τοὺς χωράει πιά ὁ τόπος μας· ποὺ τὰ προοδευτικὰ «high» δὲν τοὺς θεωροῦν «in». Μὰ τὸ Δία, δὲν τὸν φοβᾶμαι τὸν Ξέρξη· τὴν ἐντὸς τῶν τειχῶν πανούκλα φοβᾶμαι.

Οὐρανία Πρίγκουρη

Υ.Γ.1. Ἡ ἀρκουδά, ὁ Γύφτος καὶ τὰ παρεμφερεῖ εἶναι ἀπὸ τὸ ποίημα τοῦ Α. Σικελιανοῦ «Ἱερὰ Ὀδός».

Υ.Γ.2. Στὰ προηγούμενα «Διαχρονικά» στὴν προτελευταία παράγραφο καὶ μετὰ τὴν φράση «μπόλιασες τὸν κλάδο τῆς ἀγριελιάς (Πρὸς Κορινθ. 10)» νὰ προστεθῇ: «ἀπειλώντας μὲ τὸ μαχαίρι τοῦ Μωυσῆ».

Ε. ΑΤΤΑΒΥΡΙΟΣ

Ἡ δῆθεν σχέση Καινῆς-Παλαιᾶς Διαθήκης (II)*

6. Τὰ πάθη τοῦ Ἰησοῦ

Ματθ., κεφ. 8, 17: «*Αὐτὸς τὰς ἀσθενείας ἡμῶν ἔλαβε καὶ τὰς νόσους ἐβάστασε*».

Ὁ Ἰησοῦς σύμφωνα μὲ τὸ πνεῦμα τοῦ «Ματθαίου» κι ὅλης τῆς *Καινῆς Διαθήκης* εἶναι τὸ δικό μας ἐξιλαστήριο θῦμα. Πλήρωσε αὐτὸς γιὰ μᾶς. Τὸ προπατορικὸ ἁμάρτημα ἦταν βαρὺ καὶ σήκωνε βαρεῖα τιμωρία. Ὁ χρόνος μπορεῖ νὰ πέραναγε, μὰ τὸ ἀδίκημα δὲν διαγραφότανε. Αὐτὸ ἀπαιτοῦσε ἡ θεία δικαιοσύνη. Ἄν πλήρωνε μὲ θάνατο ὁ Ἀδάμ, θὰ ἐξαφανίζονταν οἱ ἄνθρωποι ἀπὸ τῆ Γῆ. Ὅμως κάποιος ἔπρεπε νὰ πληρώσει. Ἐτσι ὁ Θεὸς ἀπὸ ἀγάπη στέλνει στὴ Γῆ τὸν Γιό του, φορῶντας τὴν προπρωτική ἀνθρώπινη φύση τοῦ Ἀδάμ. Δίδαξε, πῶς ἔπρεπε ὁ πρωτόπλαστος νὰ χρησιμοποίησιν τὰ προσόντα ποὺ τοῦ χάρισε ὁ Θεός, γιὰ νὰ μὴν ἔχανε τὸν παρὰ δεισο. Καὶ πῆρε τὴν θέση του, γιὰ νὰ τιμωρηθεῖ γιὰ χάρη του. Πῆρε ὅλο τὸ φταίξιμο τοῦ Ἀδάμ ἐπάνω του. Κι ὅλα ὅσα τοῦ ἦτανε γραπτὸ νὰ πάθει κατὰ τὸν «Ματθαῖο», τὰ προφήτεψε ὁ Ἡσαΐας, 53,4. Οἱ θεολόγοι συ-

* Τὸ πρῶτο μέρος τῆς μεγάλης αὐτῆς ἔρευνας τοῦ Ε.Α. δημοσιεύθηκε στὸ προηγούμενο τεῦχος 176-177.

Ἐνεπαρκῆς συνηγορία ὑπὲρ τῆς Π. Διαθήκης

Ἡ ἀμφισβήτηση τῆς ἠθικῆς στάθμης καὶ τῆς διδασκατικῆς ἀξίας τῆς Π. Διαθήκης—ἀμφισβήτηση ποὺ στοιχειοθετεῖ ὁ «Δαυλὸς» ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν μὲ πλῆθος μελετῶν—ὁδήγησε στὴν γέννηση ἑνὸς εὐρύτατου προβληματισμοῦ σὲ ἓνα μεγάλο μέρος τοῦ σύγχρονου ἑλληνισμοῦ καὶ μάλιστα στὸ μέρος ἐκεῖνο ποὺ ἐνδιαφέρεται ἰδιαίτερα γιὰ τὴν κατανόησι τῆς ἱστορικῆς καὶ πολιτιστικῆς του ὑπόστασης. Μπροστὰ σ' αὐτὸ τὸ νέο καὶ σημαντικὸ δεδομένο ἡ ἐπίσημη Ἐκκλησία δὲν ἦταν δυνατὸν νὰ μείνει ἀδρανής. Ἀλλωστε οἱ συκοφαντικοὶ χαρακτηρισμοὶ ποὺ κατὰ καιροὺς ἐκτοξεύθηκαν ἐναντίον τοῦ «Δαυλοῦ» («εἰδωλολάτρες», «ἀρχαιολάτρες», «ἄθεοι», «ἀντίχριστοι», «φασίστες» οἱ πλέον συχνοί), ἀλλὰ καὶ ὁ τρόπος ποὺ προσδιόρισαν ἱστορικὰ καὶ ἰδεολογικὰ τὴν Ὁρθόδοξη Παράδοση (ἰουδαϊκότητα, ρωμιοσύνη) μεμονωμένοι καὶ μᾶλλον «ἀνεπίσημοι» κληρικοί, ἐπέφεραν ἀρνητικὰ παρὰ θετικὰ ἀποτελέσματα στὴν εἰκόνα ποὺ δίνει ὁ Κλῆρος σ' ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν ἐπαφή του μὲ τὰ πνευματικὰ ρεύματα ποὺ ἀναπτύσσονται σήμερα στὴν Ἑλληνικὴ κοινωνία.

Ἡ ἐπίσημη ἀπάντηση ἤρθε ἀπὸ τὸν καθηγητὴ κ. Ν.Π. Μπρατσιώτη καὶ δημοσιεύθηκε στὸ περιοδικὸ «Ἐκκλησία», τὸ πλέον ἐπίσημο ἔντυπο ὄργανο τῆς



νταιριάζουν ακόμα και με τὰ κεφάλαια 50,5-6 με τὸ 61 και με ἄλλα. Στὸν Ἑσαΐα ἀναφέρεται ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ, ποὺ πάσχει και ποὺ στὸ τέλος δοξάζεται και γι' αὐτοὺς δὲν εἶναι ἄλλος παρὰ ὁ Ἰησοῦς, ὁ Γιὸς τῆς Μαρίας.

Ἄν πάρουμε ὅμως ὑπ' ὄψη ὅτι πολλὰ ἀπ' τὰ κεφάλαια τοῦ Ἑσαΐα ἀμφισβητοῦνται ὡς πρὸς τὴν γνησιότητά τους, ἀφοῦ πολλὰ ἀπ' αὐτὰ δὲν ἔχουν συνοχή και τὸ τέλος μερικῶν εἶναι ἄλλων ἀρχή, καταλαβαίνουμε, γιατί οἱ συγγραφεῖς τῶν *Εὐαγγελίων* χρησιμοποιοῦν πολὺ αὐτὸν τὸν προφήτη. Τὸ σπουδαῖο εἶναι, ὅτι, ἐνῶ ὁ «Ματθαῖος» και οἱ ἄλλοι χρησιμοποιοῦν τὸν Ἑσαΐα, γιὰ νὰ δάλουν κῦρος στὰ λεγόμενά τους, οἱ θεολόγοι μας λένε, πῶς, ἀφοῦ ἓνας ἢ δύο Καινοδιαθηκικοὶ συγγραφεῖς τὸν χρησιμοποιοῦν, δὲν ἀμφισβητεῖται ἡ γνησιότητά του. Παραθεωροῦν, ὡς φαίνεται, τὴν αὐθαίρετη πλαστογράφηση ποὺ κάμνουν στὰ νοήματα τῆς *Παλαιᾶς Διαθήκης*. Ἐνῶ προσδιορίζουν τὴν γέννηση τοῦ Ἑσαΐα γύρω στὰ 770 π.Χ., ὅμως στὰ κείμενα διαφαίνεται, πῶς ὁ συγγραφέας ζεῖ στὴν Βαβυλώνια αἰχμαλωσία, ποὺ ἔγινε στὰ 586 π.Χ. Μιλᾷ μάλιστα τόσο ξεκάθαρα γιὰ τὴν ἐπιστροφή τῶν αἰχμαλώτων, ποὺ ἔγινε στὰ 538 π.Χ., και τολμᾷ ν' ἀποκαλέσει τὸν Πέρση εἰδωλολάτρη βασιλιᾷ, τὸν Κῦρο, ὡς «*χριστὸν Κυρίου*»

Ἑκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Δυστυχῶς οἱ θέσεις τοῦ κ. Ν. Μπρατσωῖτη δὲν ξέφυγαν ἀπ' τὸ σύνθημα ἐπίπεδο τῶν ἀπόψεων ποὺ ὑπηρετοῦν ἄκαμπτους δογματικούς σκοπούς: Ἡ ἀδυναμία λογικῆς ἐπιχειρηματολογίας ὁδήγησε στὴν συνεχῆ ἐναλλαγή και σύγχυση θεολογικῶν/ἠθικῶν και ἱστορικῶν ἐπιχειρημάτων. Ἀποτέλεσμα: ἡ ἱστορικὴ τεκμηρίωση θεολογικῶν ἀπόψεων και ὁ συμβιβασμὸς τους με τὴν ἐπιθυμητὴ ἠθικὴ δημιουργήσαν ἓνα τραγελαφικὸ σύμπλεγμα ἀντιφάσεων, στὰ κυριότερα σημεῖα τοῦ ὁποίου θὰ σταθοῦμε στὴν παροῦσα ἀνάλυση.

Α' Σχετικὰ με τὴν ἀνηθικότητα τῆς Βίβλου εἶναι χρήσιμο νὰ παραθέσουμε αὐτολεξεί τὴν ἀποψη τοῦ κ. Μπρατσωῖτη: «*Βαρὺς ὅμως εἶναι ὁ ἰσχυρισμὸς ὅτι ἡ Παλ. Διαθήκη και ἂν ἔτι δὲν διδάσκη ἐμμέσως ἀνηθικότητας, τοῦλάχιστον περιέχει ἱστορίας με ἥρωας αἰμομείκτας, ἀπατεῶνας, ψεύτας, φονεῖς, μοιχοὺς κ.λπ., με ἐπακόλουθον νὰ ὑπάρχη πιθανότης σκανδαλισμοῦ. Ἐξ ἀφορμῆς τῶν ἀνωτέρω τίθεται ἐδῶ τὸ γενικότερον ἐρώτημα, ἂν εἶναι ἀποδεκτὸν νὰ κρίνονται πρωτοῖστορικά ἢ πρὸ τοῦ 10ου αἰ. π.Χ. ἱστορικὰ συμβάντα, με μέτρα τοῦ 20ου αἰ. μ.Χ., μάλιστα δὲ διαμορφωθέντα πολιτιστικῶς ὑπὸ τὴν ἐπιρροὴν τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ἐπὶ τῆς οὐσίας ὅμως, θὰ ἀντέτεινέ τις ὅτι ἐκ τῆς αἰμομειξίας τῆς μὴ Πατριαρχικῆς οἰκογενείας τοῦ Λῶτ προῆλθον, κατὰ τὴν Γραφήν (Γέν. 19), εἰδωλολατρικὰ ἔθνη (Μωὰδ και Ἀμμάν), δηλ. ἐκτὸς τῆς Παλ. Διαθήκης». Ἀσφαλῶς ὁ κ. Μπρατσωῖτης θὰ ἔπρεπε νὰ γνωρίζῃ ὅτι ὁ Λῶτ δὲν ἀπορρίπτεται ἀπὸ τὸν σημερινὸ χριστιανὸ (και ἀπὸ ὁποιοδήποτε ἄνθρωπο) ὡς κοινὸς αἰμομείκτης, ἀλλὰ τιμᾶται ὡς ἅγιος προπάτορας, τὴν μνήμη τοῦ ὁποίου γιορτάζουμε τὴν 9ην Ὀκτω-*



(45, 1). Ἐμεῖς τὸ θεωροῦμε ἀστεῖο, πὼς ὁ «Ἡσαΐας» προφητεύει τοῦτα τὰ γεγονότα ἀπὸ ἀπόστασι διακοσίων χρόνων, ἀφοῦ τὰ ἴδια τὰ κείμενά του δείχνουν πὼς τὰ ζεῖ. Ἐπειδὴ ὅμως τὸ ὄνομα τοῦ Ἡσαΐα ἀναφέρεται ἀπὸ τρίτο πρόσωπο, θὰ μπορούσαμε νὰ τὰ χαρακτηρίσουμε σὰν «κατὰ Ἡσαΐαν» λεγόμενα. Ἀλλοῦ πάλι τὴν ὥρα ποὺ ὁ ἴδιος ὁ συγγραφέας μιᾶ, ξαφνικὰ μιᾶ ὁ Θεὸς σὲ πρῶτο πρόσωπο, ὡς ὁ Θεὸς καὶ ὁ συγγραφέας νὰ ταυτίζονται. Εἶναι πάντως παραδεκτὸ ἀπὸ πολλοὺς διακεκριμένους ἐρευνητές, πὼς τὸ ἔργο τοῦ Ἡσαΐα εἶναι κομμάτια μαζεμένα, ποὺ τὰ ἔρραψαν μεταξύ τους, ποὺ ὅμως ἡ ραφὴ διακρίνεται. Θέλησαν αὐτοὶ ποὺ τὰ ἔκαμαν, νὰ χρησιμοποιήσουν τ' ὄνομα τοῦ Ἡσαΐα, γιὰ νὰ περάσουν τὰ δικά τους μηνύματα. Ἄς μὴ ξεχνᾶμε γιὰ παράδειγμα, πὼς τὰ ὅσα ὁ Ἡσαΐας ἀναφέρει στὸ κεφάλαιο 7 διαψεύδονται ἀπὸ τὸ βιβλίο τῶν Βασιλειῶν Δ' (16, 1-9). Ἡ ποιητικότητα τοῦ ὕφους τοῦ ἡ ἡ σκοπιμότητα τῶν παραχαρακτῶν του ἐπισύναψε στὰ γεγονότα του παχὺ ἐπίχρυσμα, γι' αὐτὸ κι οἱ συγγραφεῖς τῆς *Καινῆς Διαθήκης* στὸν Ἡσαΐα προσφεύγουν, γιὰ νὰ γίνουν πιὸ ἀξιόπιστοι. Μάλιστα, ἐπειδὴ στὸ κεφάλαιό του 11,1 ἀναφέρει πὼς «*θὰ θγεῖ ραβδί ἀπὸ τῆ ρίζα τοῦ Ἰεσαί*», οἱ θεολόγοι ἄνετα συμπε-

βρίουν. Ὅπωςδήποτε ὁ Λῶτ δὲν εἶναι ὁ μόνος αἰμομεικτὴς στὴν ἱστορία τῆς ἀνθρωπότητας, εἶναι ὅμως ὁ μόνος αἰμομεικτὴς ἐκλεκτὸς τοῦ Θεοῦ, ποὺ τὸν ἀνακηρύξαμε ἅγιον. Τὸ ἱστορικὸ ἐπιχείρημα –ὅτι δὲν μπορούμε νὰ κρίνουμε ἱστορικὲς πράξεις τοῦ 10ου αἰ. π.Χ. μὲ ἠθικὰ μέτρα τοῦ 20ου μ.Χ. αἰ. – εἶναι ρηφοκίνδυνο γιὰ τὴν ἀξιολογίαν τῶν ὑπολοίπων ἀπόψεων τοῦ κ. Ν. Μπρ. Πρῶτον, γιὰτὶ ἔτσι σχετικοποιεῖ τὴν ἀπόλυτη, αἰωνίου κύρους θεϊκὴ κρίση (ἄλλωστε τὴν ἴδια μὲ τὴν σημερινὴ ἠθικὴ ἐφάρμοσε ὁ Θεὸς στοὺς Πρωτόπλαστους πολὺ πρὶν τὸν Λῶτ) καὶ δεύτερον, ἡ δικαιολόγησις τοῦ πρωτογονισμοῦ δὲν μπορεῖ νὰ συμβαδίζει μὲ τὴν σύγχρονη ἀγιοποίησίν του. Ἄλλωστε οἱ περισσότερες ἀνηθικότητες τῆς *Παλ. Διαθήκης*, ὅπως οἱ φόνοι, τὰ ἐγκλήματα, οἱ γενοκτονίες, οἱ ραδιουργίες, ἡ πορνεία καὶ ἡ μοιχεία, εἶναι ἀπορριπτές σὲ ὅλες τὶς ἀνθρώπινες κοινωνίες ὅλων τῶν ἐποχῶν, γιὰτὶ ἀντίκεινται στὴν ὑπαρξὴ τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς καὶ τῆς ὁμαδικῆς συμβίωσης. Ἐξάλλου οἱ δύο θυγατέρες τοῦ Λῶτ διαψεύδουν τὸν κ. Μπρατσιώτη: Γνώριζαν τὴν ἀνηθικότητα ποὺ διέπρατταν, γι' αὐτὸ προηγουμένως φρόντιζαν νὰ ποτίζουν οἶνο τὸν πατέρα τους, γιὰ νὰ μὴν ἔχει ἀναστολὲς τὸ φυσικὸ τοῦ ἐνστικτο (ἠθικὲς ἀναστολὲς ὁ Λῶτ σίγουρα δὲν εἶχε, ἀφοῦ προηγουμένως εἶχε παραδώσει τὶς δύο κόρες του στὶς ἐπιθυμίες ὁλόκληρου τοῦ ἀνδρικοῦ πληθυσμοῦ τῶν Σοδόμων).

Ἡ θεολογικὴ θέση τοῦ κ. Μπρατσιώτη, ὅτι δηλ. ἀπὸ τὰ δύο παιδιά (καὶ ταυτόχρονα ἐγγόνια) τοῦ Λῶτ, τὸν Μωᾶβ καὶ τὸν Ἀμμάν, προήλθαν «εἰδωλολατρικά» ἔθνη καὶ ἄρα τίθενται ἐκτὸς τοῦ χώρου τῆς *Παλ. Διαθήκης*, ἀποκαλύπτει μία ἀκόμη ἀντίφασή του: οἱ ἀπόγονοι τῆς αἰμομεικτικῆς συμπεριφορᾶς τοῦ Λῶτ



ραίνουν, πώς ὁ προφήτης μιλά κι ἐννοεῖ τὴν Μαρία καὶ τὸν Γιό της, ἐπειδὴ πιστεύουν ἐκ τῶν προτέρων ὅτι ὁ Ἰησοῦς γεννήθηκε στὴν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας κι ὄχι στὴν Βηθλεὲμ τῆς Γαλιλαίας, γιὰ νὰ εἶναι κι ἀπὸ τὸ βασιλικὸ αἷμα τοῦ Δαβίδ, ποὺ καταγόταν ἀπὸ ἐκεῖ. Μὰ ἂς ποῦμε, πὼς ὁ Ἡσαΐας ζῶντας στὰ 770 π.Χ. γράφει τὸ ἔργο, γιὰ νὰ δημοσιεύσει τὴν πρόβλεψή του, πὼς ὕστερα ἀπὸ διακόσια χρόνια θὰ σκλαβωθοῦν καὶ πὼς μετὰ σαράντα χρόνια αἰχμαλωσίας θὰ γυρίσουν στὰ σπίτια τους. Καὶ πὼς σ' ὅλους αὐτοὺς, ποὺ γύρισαν πίσω, τοὺς λέει νὰ κάμουν ὑπομονὴ ἄλλα 538 χρόνια, γιὰ νὰ ἀπολαύσουν τὴν θεϊκὴ εὐημερία κι εὐλογία, ποὺ θὰ φέρει στὸν κόσμον ὁ Γιὸς τοῦ Θεοῦ μετὰ τὴν ἰδρυση τῆς βασιλείας του. Κολλᾶνε ὁμως αὐτὰ πουθενά; Μὰ ὁ καθ' ἑνας συγγραφέας γράφει, γιὰ νὰ μιλήσει γιὰ τὴν ἐποχὴ του, γιὰ τοὺς ἀνθρώπους τῆς ἐποχῆς του. Ἄμα λοιπὸν προσέξουμε, θὰ ἀντιληφθοῦμε, ὅτι ὁ φερόμενος σὰν προφήτης Ἡσαΐας δὲν ἐπιδιώκει νὰ προβλέψει πέρα ἀπὸ τίς ἀνθρώπινες δυνατότητες γεγονότα, ποὺ θὰ συμβοῦν αἰῶνες μετὰ –καὶ τί θὰ τὸν ἐνοιαζε στὸ κάτω-κάτω–, παρὰ μιλά γιὰ τὴν ἐποχὴ ποὺ ζεῖ καὶ δίνει κουράγιο, πὼς σύντομα θ' ἀναδειχθεῖ ἄρχοντας σὰν ἄλλος Δαβὶδ «*χριστὸς Κυρίου*», δηλαδὴ νόμιμος βα-

(Μωαβίτες καὶ Ἀμμωνίτες) ἐκτοπίζονται ἐκτὸς τοῦ ἐκλεκτοῦ λαοῦ, πλὴν ὁμως ὁ αἴτιος αὐτῆς τῆς συμφορᾶς, ὁ Λῶτ, ἀγιοποιεῖται, ἀναγνωρίζεται ὡς ἅγιος προπάτορας τόσο τοῦ ἐκλεκτοῦ λαοῦ, ὅσο καὶ τῶν χριστιανικῶν λαῶν ἀνὰ τὴν ὑφήλιο.

Τὴν τύχη τῶν ἀπογόνων τοῦ Λῶτ δὲν τὴν ἔχουν ὁμως οἱ ἀπόγονοι τοῦ δολοφόνου Μωυσῆ οὔτε οἱ ἀπόγονοι τῶν μοιχῶν Δαυὶδ καὶ Σολομῶντος: Ἡ γενεαλογικὴ τους συνέχεια καταλήγει στὸν Ἰησοῦ Χριστό. [Περιέργως καταλήγει στὸν μνηστήρα τῆς Παναγίας, τὸν Ἰωσήφ, ὁ ὁποῖος, ἂν καὶ δὲν ἔχει –σύμφωνα μετὰ τὴν *Καينὴ Διαθήκη*– αἱματικὴ-συγγενικὴ σχέση μετὰ τὸν Ἰησοῦ, ἐμφανίζεται ὡς πρόγονός του (Ματθ. α', 16 καὶ Λουκᾶς γ' 23).] Ἄν ἐπομένως ἀρνηθοῦμε τὴν αἱματικὴν σχέση τοῦ Ἰησοῦ μετὰ τὸν Ἰωσήφ (ὅπως ἡ *Καينὴ Διαθήκη* τὸ πράττει), αὐτομάτως τὰ γένη τοῦ Ἀβραάμ καὶ τοῦ Δαυὶδ παύουν νὰ θεωροῦνται πρόγονοι τοῦ Μεσσία].

Τελειώνοντας, σ' ὅ,τι ἀφορᾷ τὸ ζήτημα τῆς ἀνηθικότητας τῆς *Παλαιᾶς Διαθήκης*, ὀφείλουμε νὰ ἀσχοληθοῦμε μετὰ τὴν περισσότερη αὐθαίρετη τοποθέτηση τοῦ κ. Μπρατσιώτη, ποὺ φανερῶνει καὶ τὴν σκοπιμότητα τῶν γραφομένων του. Χαρακτηρίζει ὡς «εἰδωλολατρικά» τὰ ἔθνη ποὺ προέκυψαν ἀπ' τὴν αἰμομεικτικὴν πράξιν τοῦ Λῶτ καὶ τὰ θέτει ἐκτὸς *Παλαιᾶς Διαθήκης*, ἐνῶ ὁ Γιαχβὲ ζητᾷ ἀπὸ τὸν Μωυσῆ νὰ μὴν πειράξουν τοὺς Μωαβίτες, στοὺς ὁποίους, ὅπως ὁ ἴδιος ὁ Γιαχβὲ λέει, ἔδωσε κληρονομία τὴν περιοχὴ τῆς Ἀροῆρ. Ἰδοὺ τὸ πρωτότυπο χωρίο τῆς μετάφρασης τῶν ἑβδομήκοντα: «*καὶ εἶπε Κύριος πρὸς με· μὴ ἐχθραίνῃτε τοῖς Μωαβίταις καὶ μὴ συνάψῃτε πρὸς αὐτοὺς πόλεμον· οὐ γὰρ μὴ δῶ ὑμῖν*



σιλιάς, πού θά μαζέψει τὸν σκόρπιο στὴν Ἀσσυρία καὶ Βαβυλωνία αἰχμάλωτο λαό, γιὰ νὰ τὸν ἐπαναφέρει στὴν πατρίδα του. Αὐτὸ ἔκαιγε τὸν κάθε αἰχμάλωτο. Ποιὸς νοιαζόταν γιὰ τὸ τί θά γινόταν ὕστερ' ἀπὸ ὀκτακόσια χρόνια; Θὰ ἦταν ἀστεῖο νὰ πιστέψουμε, πὼς ὁ Ἡσαΐας εἶχε κατὰ νοῦν τὸν Ἰησοῦ καὶ δὲν εἶχε τὸν Ζοροβάβελ ἢ τὸν Ἑσδρα ἢ τὸν Νεεμία, πού στὴν πραγματικότητα αὐτοὶ ὁδήγησαν τὸν αἰχμάλωτο λαὸ πίσω στὴν πατρίδα του. Ὁ «Ματθαῖος» (8, 17) θέλοντας νὰ δώσει ἔμφαση στὸ δράμα τοῦ Ἰησοῦ δανεῖζεται τὸ κεφάλαιο 53 τοῦ Ἡσαΐα, γιὰ νὰ μᾶς πείσει πὼς, ἐπειδὴ ἀναφέρει κάποιον δοῦλο πού πάσχει, ὁ Ἡσαΐας πρόβλεψε ἀκόμα καὶ τὰ πάθη του. Ἀποτελεῖ κυριολεκτικὰ πλύση ἐγκεφάλου μὲ τὸ νὰ ἐπιμένουν πὼς ὁ Ἰησοῦς ἔχει μαζί του ἓνα «σενάριο», πού τὸ ἔγραψε ὁ Θεὸς καὶ πὼς χωρὶς λάθος πρέπει νὰ τὸ πεῖ καὶ νὰ τὸ «παίξει». Ἐπιμένω, πὼς ὁ Ἡσαΐας δὲν ἔχει κατὰ νοῦν κανένα Ἰησοῦν Γιὸ τῆς Μαρίας, πού νὰ ταιριάζει στὸν δοῦλο τοῦ Θεοῦ πού ἀναφέρει. Ὁ Ἡσαΐας ξέρει καὶ τί λέει καὶ τί γράφει. Οἱ θεολόγοι μας τὸν πλαστογραφοῦν. Ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ στὸν Ἡσαΐα εἶναι ὁ ἴδιος ὁ Ἰσραηλιτικὸς λαός, κι εἶναι διάχυτη στὴν Παλαιὰ Διαθήκη τούτη ἡ ἰδέα. Στὸ κεφ. 41,8 διαβάσουμε: «Σὺ Ἰσραὴλ δοῦλε

ἀπὸ τῆς γῆς αὐτῶν ἐν κλήρῳ· τοῖς γὰρ υἱοῖς Ἀὼτ δέδωκα τὴν Ἀροὴρ κληρονομεῖν» («Δευτερονόμιον» Β', 9). Ἐπιπλέον τὸ χωρίο, στὸ ὁποῖο παραπέμπει ὁ ἐν λόγῳ καθηγητὴς (Γέν. 19), δὲν χαρακτηρίζει τοὺς Μωσαῖτες καὶ τοὺς Ἀμμανίτες «εἰδωλολάτρες» καὶ οὔτε τοὺς θέτει ἐκτὸς τῆς Βίβλου.

Α'1 Τὸ ὑπέρμετρο πάθος, μὲ τὸ ὁποῖο ὁ κ. Μπρατσιώτης ἐπιχειρεῖ νὰ καταδείξει τὴν θεολογικὴ συνέχεια καὶ συνάφεια τῆς Παλαιᾶς μὲ τὴν Καινὴ Διαθήκη, τὸν ὁδηγεῖ σὲ ἀντιφάσεις καὶ παρερμηνεῖς, πού καὶ ὁ ἀπλοϊκότερος νοὺς εὐκόλα συλλαμβάνει. Ἀνατρέχει λόγου χάριν στὴ γνωστὴ διάταξη τῆς Μωσαϊκῆς Νομοθεσίας, πού καθιερώνει τὴν ἀντεκδίκηση («ὄφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ καὶ ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος») καὶ ἐπιχειρεῖ νὰ τὴν δικαιολογήσει ὡς ἐντολὴ κατάλληλη γιὰ μιὰ τόσο «πρώιμη ἐποχὴ», πού ἐξασφαλίζει τὴν ἀρχὴ τῆς ἰσότητος καὶ τῆς ἰσοπολιτείας. Περιορίζει ἔτσι μιὰ θεϊκὴ ἐντολὴ σὲ μιὰ συγκεκριμένη χρονικὴ περίοδο, χωρὶς νὰ τὴν ἐρμηνεύει θεολογικά. Λέγει ὁ Ἰησοῦς (Ματθ. 5, 38-40): «Ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη “Ὁφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ καὶ ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος”. Ἐγὼ ὁμῶς σᾶς λέγω, νὰ μὴ ἀντισταθῇτε πρὸς τὸν πονηρόν· ἀλλ' ὅστις σὲ ραπίσῃ εἰς τὴν δεξιάν σου σιαγόνα, στρέψον εἰς αὐτὸν καὶ τὴν ἄλλην· καὶ εἰς τὸν θέλοντα νὰ κριθῇ μετὰ σοῦ καὶ νὰ λάβῃ τὸν χιτῶνά σου, ἄφες εἰς αὐτὸν καὶ τὸ ἱμάτιον...».

Ὅσον ἀφορᾷ στὴν ἄλλη ἀντιχριστιανικὴ διάταξη τῆς Παλ. Διαθήκης, στὸ «μισήσεις τὸν ἐχθρόν σου», ὁ κ. Μπρατσιώτης τὴν θεωρεῖ αὐθαίρετη προσθήκη, γιὰτι ὅπως ὑποστηρίζει, δὲν τὴν ἀνευρίσκει ὁλόκληρη στὴν Παλ. Διαθήκη, ἀλλὰ



μον». Στὸ 44,21: «*νὰ θυμᾶσαι, Ἰακώβ καὶ Ἰσραήλ, ὅτι εἶσαι δοῦλος μου. Σ' ἔπλασα δοῦλο μου, καὶ μὴ τὸ ξεχνᾶς*». Στὸ 49,3: «*Τοῦ παραστέκομαι τοῦ δούλου μου Ἰακώβ καὶ ὁ Ἰσραήλ εἶναι μέσα στὴν ψυχὴ μου. Σ' αὐτὸν ἔδωσα τὸ πνεῦμα μου, γιὰ νὰ φέρει κρίση στὰ ἔθνη. Στ' ὄνομά του θὰ ἐλπίσουν ἔθνη. Ἐγὼ ὁ Κύριος ὁ Θεὸς δίκαια κάλεσα τὸν δοῦλο μου Ἰακώβ καὶ Ἰσραήλ (δηλαδή τὸν Ἰσραηλιτικὸ λαὸ) καὶ σὲ κράτησα ἀπὸ τὸ χέρι καὶ σ' ἐνίσχυσα καὶ σὲ παρέδωκα σὰν διαθήκη στο γένος τῶν ἀνθρώπων καὶ φῶς στὰ ἔθνη, γιὰ ν' ἀνοίξεις μάτια τυφλῶν καὶ νὰ ἐλευθερώσεις αὐτοὺς ποὺ ἦταν φυλακισμένοι στὸ σκοτάδι*».

Καθαρὰ λοιπὸν ἐδῶ φαίνεται, πὼς ὁ Ἡσαΐας ὑπενθυμίζει τὴν ἱερὴ ἀποστολὴ (νὰ κατακτήσει τὸν κόσμο) ποὺ ἔχει ὁ Ἰσραηλιτικὸς λαὸς στὸν κόσμο. Ἄς μὴ ξεχνᾶμε, πὼς ὁ Ἑβραϊκὸς Γιαχβὲ φέρνει τὸ «φῶς» καὶ τὴν «ἀλήθεια» στὸν κόσμο μὲ τὸν ἐπεκτατισμὸ τῶν Ἑβραίων. Ὁ Ἰσραήλ λοιπὸν εἶναι ὁ ὑπηρέτης τοῦ Γιαχβὲ καὶ ἔχει κατὰ τὴν γνώμη του τὴν ἐντολὴ νὰ ἐκπληρώσει τὴν θεία του ἀποστολὴ στὸν κόσμο. Νὰ ἐγκαταστήσει τὸν Γιαχβὲ ὡς παγκόσμια θρησκεία. Καὶ ἀσχεῖ, γιὰ νὰ τὰ φέρει σὲ πέρας μέσω τῶν παθῶν του, νὰ σωθοῦν τὰ ἔθνη, ὅταν γνωρίσουν τὸν Γιαχβὲ.

μόνο τὸ πρῶτο μέρος της, δηλαδή τὸ «*ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου (ὡς σαυτὸν)*» (Λευ. 19, 18). Γιατί ὁμως τὸ «*μισήσεις τὸν ἐχθρόν σου*» νὰ θεωρηθεῖ αὐθαίρετη προσθήκη καὶ ὄχι ἀποσιώπηση ἢ διαγραφή μεταγενέστερη; Ἀποψη ἄλλωστε, ποὺ σέβεται τὸν λόγο τοῦ Ἰησοῦ καὶ τὴν ἀξιοπιστία τοῦ εὐαγγελιστῆ Ματθαίου, ἀνεξάρτητα ἂν καταδεικνύει ἀντίθεση *Παλαιᾶς καὶ Καινῆς Διαθήκης*. Ὅμως καὶ ἐδῶ λέγει ὁ Ἰησοῦς (Ματθ. 5, 43-44): «*Ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη "Θέλεις ἀγαπᾶ τὸν πλησίον σου, καὶ μίσει τὸν ἐχθρόν σου". Ἐγὼ ὁμως σᾶς λέγω, Ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθρούς σας, εὐλογεῖτε ἐκείνους οἵτινες σᾶς καταρῶνται, εὐεργετεῖτε ἐκείνους οἵτινες σᾶς μισοῦσι καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ ἐκείνων οἵτινες σᾶς βλάπτουσι καὶ σᾶς κατατρέχουσι*».

Ἐξάλλου εἶναι ἀδύνατο νὰ ἐφαρμόσει κανεὶς τὸ «*ὀφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ καὶ ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος*», χωρὶς νὰ μισεῖ τὸν ἐχθρόν του. Ἐπιπλέον τὸ «*μισήσεις τὸν ἐχθρόν σου*» δὲν ἀποτελεῖ ἀντιθετικὴ συνέχεια τοῦ «*ἀγάπα τὸν πλησίον σου*». Ἀποτελεῖ μιὰ ἄριστη συνταγὴ ἐπιτυχίας τῶν ὁργανώσεων (ἰουδαϊκῶν στὴν προκειμένη περίπτωσι). Ὁ «*πλησίον*» εἶναι ὁ «*δικός μας*», ἐνῶ ὁ «*ἐχθρὸς*» εἶναι ὁ ἐκτὸς τῆς ὁργάνωσης ἄνθρωπος.

Β' Σχετικὰ μὲ τὸν ἀνθελληνισμό τῆς *Π. Διαθήκης* ὁ κ. Μπρατσιώτης ἀποφεύγει νὰ σχολιάσῃ τὰ ἐπίμαχα σημεῖα (Ζαχαρίας, Ἰεζεκιήλ κ.ἄ.). Ἀποφεύγει ἐπίσης νὰ ἀναφερθῇ στὴν γενικότερη ἀντίθεση τοῦ τρόπου μὲ τὸν ὁποῖο ἀντιλαμβάνονται τὸν κόσμον καὶ τὸν ἄνθρωπον ὁ Ἑλληνισμὸς καὶ ὁ Ἰουδαϊσμός. Περιορίζεται στὸ νὰ χαρακτηρίσῃ τὴν μετάφραση τῶν Ἑβδομήκοντα ὡς «*σπονδαιό-*



Τὸ ἴδιο νόημα ἔχει καὶ τὸ κεφάλαιο 61, ποὺ εἶναι συνέχεια τοῦ 60, ὅπου ὁμως ὁ Λουκᾶς, 4,16-22, «θάξει» τὸν Ἰησοῦ νὰ τὸ διαβάσει κι ὁ ἴδιος ὕστερα νὰ πει: Γιὰ μένα ἔχουν γραφεῖ τούτα τὰ λόγια. Βέβαια δὲν γράφτηκαν γιὰ τὸν Ἰησοῦ ἀλλὰ γιὰ ὁλόκληρο τὸν Ἰσραηλιτικὸ λαό, ποὺ ὁμως ἡ κατευθυντήρια σκοπιμότητα τὰ κόλλησε στὸν Ἰησοῦ. Τὰ λόγια λοιπὸν αὐτὰ τοῦ Ἡσαΐα ἀφοροῦσαν τὸν αἰχμάλωτο Ἑβραϊκὸ λαὸ στὴν Βαβυλῶνα, ποὺ σὰν ὑπηρέτης τοῦ Γιαχβὲ «παρέδωκε τὴν πλάτη του στὰ μαστιγώματα, τὰ σαγόνια του στὰ χαστούκια κι ὅταν τὸν ἔφτυναν, δὲν γύρισε ἄλλοῦ τὸ πρόσωπό του, γιατί δὲν ντρεπόταν, ἐπειδὴ ἤξερε πὼς καὶ μ' αὐτὸν ἀκόμα τὸν οἰκτρὸ τρόπο ἐκτελοῦσε θεία ἀποστολή». Καὶ βέβαια διάχυτη εἶναι τούτη ἡ ἰδέα στὰ κείμενα τῆς *Παλαιᾶς Διαθήκης* γιὰ τὰ θαυμαστὰ σημεῖα ποὺ ἔκαμε ὁ Γιαχβὲ στὴν καρδιὰ τῆς πιὸ εἰδωλολατρικῆς χώρας, τῆς Βαβυλώνας, μέσω τοῦ ὑπηρέτη του, τοῦ Ἑβραϊκοῦ λαοῦ, ἀρκεῖ νὰ θυμηθοῦμε τοὺς «*τρεῖς παῖδας ἐν τῇ καμίνῳ*» καὶ τὸν Δαυιδ στὸν λάκκο μὲ τὰ λιοντάρια. Τὸ τραγικὸ λοιπὸν εἶναι, πὼς θέλοντας αὐτοί, ὅποιοι εἶναι, νὰ παραλλάξουν τὸ πρόσωπο τοῦ Ἰησοῦ, διαστρεβλώνουν ὁλόκληρη τὴν *Παλαιὰ Διαθήκη*, γιὰ νὰ πείσουν ἀκόμα καὶ τὸν

τατον καὶ μοναδικὸν εἰς τὸ εἶδος του μνημεῖον τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ τοῦ πολιτισμοῦ του». Ἐδῶ μποροῦμε νὰ συμφωνήσουμε ὅλοι, ὅτι ἡ μετάφραση τῶν Ἑβδομήκοντα ἀποτελεῖ ἓνα μεγάλο ὀρόσημο γιὰ τὸν Ἰουδαϊσμὸ καὶ τὴν ἱστορία του, σὲ καμμία περίπτωση ὁμως δὲν μποροῦμε νὰ τὴν χαρακτηρίσουμε «μνημεῖο» τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ (!), ὅπως τὸ κάνει ὁ κ. Μπρατσιώτης. Διότι ἡ ἀπόδοση τοῦ περιεχομένου τῆς *Π. Διαθήκης* στὴν ἑλληνικὴ γλῶσσα δὲν σημαίνει καὶ τὴν ἐνσωμάτωσή της στὴν Ἑλληνικὴ Παράδοση. Ὅπως καὶ μιὰ μετάφραση τοῦ Πλάτωνος στὴν ἑβραϊκὴ δὲν σημαίνει καὶ ἀνάδειξή του σὲ «μνημεῖο» τοῦ... Ἰουδαϊσμοῦ. Ἡ μετάφραση τῶν Ἑβδομήκοντα ἦταν μιὰ ἐσωτερικὴ ὑπόθεση τῶν Ἰουδαίων, ποὺ ἀπέκτησε σπουδαιότητα μόνο μὲ τὴν ἐξάπλωση τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ τὴν ἀνάδειξη τῆς *Π. Διαθήκης* σὲ «ἱερὸ βιβλίον» τῶν ἀπανταχοῦ χριστιανῶν. Ὅταν ἡ ρωμαιοβυζαντινὴ Ἐξουσία ἀποφασίζει νὰ χρησιμοποιήσῃ τὴν νέα θρησκεία ὡς μέσο ὑποταγῆς τῶν λαῶν της, τότε μόνο ἀρχίζει ἡ *Π. Διαθήκη* νὰ ἀποκτᾷ σπουδαιότητα. Ἀνάλογη μὲ ἐκείνη τοῦ ρωμαιοβυζαντινοῦ κόσμου ἦταν ἡ ἀπήχηση τῆς *Π. Διαθήκης* στὸν Ἀραβικὸ κόσμον. Ἀκόμη καὶ μέχρι τὰ χρόνια τοῦ Μωάμεθ (7ος αἰ. μ.Χ.), ἂν καὶ ὁλόκληρη ἡ χώρα τῆς Ἀραβίας περιλάμβανε πλῆθος ἰουδαϊκῶν κοινοτήτων, ἡ ἀπήχηση τῆς *Π. Διαθήκης* στοὺς Ἀραβες ἦταν μηδαμινή: ἓνας μεγάλος ἀριθμὸς θεῶν, θεοτήτων καὶ δοξασιῶν συναποτελοῦσαν τὴν θρησκεία τοῦ Ἀραβικοῦ Κόσμου. Μόνο ὅταν ὁ Μωάμεθ ἔδωσε θεολογικὴ ἀξία στὴν *Π. Διαθήκη*, τότε πράγματι ἀπέκτησε «ἱερότητα» καὶ σπουδαιότητα.

Ἴσως ὁ κ. Μπρατσιώτης νὰ ὑπονοῇ, ὅτι ἡ *Π. Διαθήκη* ἀποτελεῖ μνημεῖο τῆς μετέπειτα «ἐλληνοχριστιανικῆς» παράδοσης (ρωμοσύνης). Ἐδῶ θὰ πρέπει νὰ



ἄνθρωπο τοῦ εἰκοστοῦ πρώτου αἰῶνα πὼς ὁ Ἰησοῦς βάδισε στὸ γραφτὸ τῆς μοίρας του. Καὶ γι' αὐτὴ τους τὴν σκοπιμότητα ὄχι μόνο παραχαράσσουν ὅλη τὴν *Παλαιὰ Διαθήκη*, ἀλλὰ κι ὅ,τι ἄλλο ἐξωεκκλησιαστικὸ ἱστορικὸ κείμενο, ὅπως τὰ χειρόγραφα τοῦ Ἰουδαίου ἱστορικοῦ Ἰώσηπου καὶ τοῦ Ρωμαίου Τάκиту.

7. Πάλι ὁ Πρόδρομος

Ματθ., κεφ. 11, 10: «*Ἰδὸν ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου*».

Αὐτὸ τὸ Παλαιοδιαθητικὸ κομμάτι μπορεῖ ὁ «Ματθαῖος» νὰ μᾶς τὸ παρουσιάζει σὰν ἐνιαῖο, ὅμως στὴν πραγματικότητα τὸ ἔχει πάρει ἀπὸ δύο διαφορετικὰ βιβλία, πὺν τὰ ἔρραψε σὲ ἓνα. Χρησιμοποίησε τὸ βιβλίο τῆς «Ἐξόδου» (23, 20) καὶ τὸ βιβλίο τοῦ προφήτη Μαλαχία (3,1). Τὸ βιβλίο λοιπὸν τῆς «Ἐξόδου» λέει: «*Ἰδὸν ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ἵνα φυλάξῃ σε ἐν τῇ ὁδῷ, ὅπως εἰσάγῃ σε εἰς τὴν Γῆν, ἣν ἡτοίμασά σοι*». Μὲ τὰ λόγια τοῦτα προσπαθεῖ ὁ Θεὸς νὰ πείσει τὸν Μωϋσῆ νὰ δεχθεῖ νὰ βγάλει τὸν Ἑβραϊκὸ λαὸ ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο μὲ τὸ νὰ τὸν δεβαιώνει πὼς θὰ τοῦ βάλλει ἓνα μπροστάρη ἄγγελο, γιὰ νὰ τοῦ δείχνει τὸν

συμφωνήσουν μαζί του ὅσοι μὲ πάθος ὑποστηρίζουν τὴν ἰουδαϊκότητα τῆς ρωμοσύνης καὶ πιστεύουν ὅτι ἡ Ἑβραϊκὴ Διαθήκη πῆρε ἀπ' τὸν Ἑλληνισμὸ μόνο τὴν γλώσσα, τὴν ὁποία χρησιμοποίησε ὡς ὄργανο γιὰ τὴν ἀκριδέστερη ἀπόδοση τοῦ ἰουδαϊκοῦ δόγματος καὶ τὴν ἐπέκτασή του.

Γ' Ἐπὶ τοῦ ζητήματος τοῦ ρατσισμοῦ καὶ φασισμοῦ τῆς *Π. Διαθήκης* ὁ κ. Μπραταιώτης ἀποφεύγει νὰ λάβῃ ξεκάθαρη θέση. Ὁ λαὸς τοῦ Ἰσραὴλ καταξιώνεται ὡς «ἐκλεκτὸς τοῦ θεοῦ» ἀπὸ ἐπιθυμία τοῦ ἰδίου Θεοῦ. Ἐπομένως ἡ ἀμφισβήτηση τῆς «ἐκλεκτότητας» τοῦ Ἰσραὴλ σημαίνει ἄρνηση τῆς ἐπιθυμίας τοῦ Θεοῦ. Ἐπίσης οἱ σφαγὲς καὶ οἱ γενοκτονίες, στίς ὁποῖες ἐπιδίδεται συχνότατα ὁ Ἰσραὴλ σὲ δάρος ἄλλων λαῶν, ἔχουν ὑποκινηθεῖ προηγουμένως ἀπ' τὸ Θεὸ ἢ τίς διαπράττουν πρόσωπα πὺν ἔχουν συχνὴ ἐπικοινωνία μὲ τὸν Θεό. Καὶ ἐδῶ ἡ ἀποδοκιμασία αὐτῶν τῶν φασιστικῶν πράξεων αὐτομάτως σημαίνει ἀποδοκιμασία τοῦ Θεοῦ (Γιαχβέ).

Ἐρευνῶντας λεπτομέρειες πὺν ἀναφέρονται στὰ Εὐαγγέλια ἐντοπίζει κανεῖς ἀρκετὰ σημεῖα, πὺν δείχνουν ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἀπορρίπτει τὴν ἰουδαϊκὴ (γραφτὴ καὶ προφορικὴ) παράδοση. (Ἦδη παραπάνω ἀναφερθήκαμε σὲ δύο καίρια σημεῖα τῆς Μωσαϊκῆς Νομοθεσίας). Ἐκεῖνο ὅμως πὺν πρέπει ἰδιαίτερος νὰ τονισθῇ εἶναι ἡ στάση τοῦ Γιαχβέ ἐναντι τοῦ λαοῦ του: Θεωρεῖ τὸν Ἰσραὴλ ὡς τὸν «μοναδικὸ» «δικό του» λαό. Τὰ λόγια του στίς δύο πρῶτες ἐντολὲς πρὸς τὸν Μωϋσῆ εἶναι ἀποκαλυπτικά: «*ἐγὼ εἰμὶ Κύριος ὁ Θεός σου ὁ ἐξαγαγὼν σε ἐκ γῆς Αἰγύπτου, ἐξ οἴκου δουλείας. Οὐκ ἔσονται σοι Θεοὶ ἕτεροι πρὸ προσώπου μου*»



δρόμο. Στὸ βιβλίον πάλι τοῦ «Μαλαχία» λέει: «Ἴδου ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου καὶ ἐπιθλέψει ὁδὸν πρὸ προσώπου μου».

Ἐδῶ ὅμως ὁ προφήτης ἐννοεῖ σὺν προστάρῃ-πρόδρομο τὸν προφήτη Ἡλία. Τοῦτο εἶναι ὀλοφάνερο, ἂν διαβάσεις ὁλόκληρη τὴν προφητεία του. Ὅμως ὁ «Ματθαῖος» νὰ τί κάμνει: Ἐκ τῆς «Ἐξοδο» παίρνει τὰ λόγια («Ἴδου ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου»), ὥστε-ρα πάει στὸν «Μαλαχία» καὶ παίρνει τὸ «καὶ ἐπιθλέψει ὁδόν», ποὺ τὸ μεταπλάθει σὲ «ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν»· καὶ τέλος προσθέτει καὶ τὸ «σου», γιὰ νὰ διαβάζεται «τὴν ὁδόν σου». Ἔτσι τὸ «ράψιμο» ἔγινε, μὰ καὶ τὸ «ψήσιμο» πέτυχε, ἀφοῦ ὁλος ὁ θεολογικὸς κόσμος πιστεύει, πὼς οἱ προφῆτες πρόβλεψαν ὡς καὶ τὸν Ἰωάννη τὸν Πρόδρομο ἀκόμα. Τώρα, ἂν ὁ συγγραφέας τῆς «Ἐξόδου» κι ὁ «Μαλαχίας» εἶχαν ἄλλα κατὰ νοῦν, τί πειράζει;

8. Ἡ Εἴσοδος τοῦ Ἰησοῦ στὰ Ἱεροσόλυμα

Ματθ., κεφ. 21, 5: «Εἶπατε τῇ θυγατρὶ Σιών. Ἴδου ὁ βασιλεὺς σου, ἔρχεται σοι πραῦς καὶ ἐπιβεθῆκώς ἐπὶ ὄνον καὶ ἐπὶ πῶλον υἱὸν ὑποζυγίου».

(Δευτ., Ε, 6-7). Ταυτίζεται δηλαδὴ μὲ τὴν ὑπαρξὴ καὶ τὴν ἱστορικὴ διαδρομὴ ἑνὸς συγκεκριμένου λαοῦ. Στὴν πρώτη αὐτὴ ἐντολὴ ὁ Γιαχβὲ δὲν λέει «οὐκ ἔσονται Θεοὶ ἕτεροι», ἀλλὰ «οὐκ ἔσονται σοι Θεοὶ ἕτεροι», δηλ. μόνο γιὰ σένα ὑπάρχω ἐγώ, ὄχι γιὰ τοὺς ἄλλους. (Καὶ σὲ καμμὶα περίπτωσι δὲν μπορεῖ νὰ θεωρηθεῖ καὶ θεὸς τῶν Αἰγυπτίων).

Στὴν δευτέρῃ ἐντολῇ «οὐ πορεύεσθε ὀπίσω θεῶν ἐτέρων ἀπὸ τῶν θεῶν τῶν ἐθνῶν τῶν κύκλῳ ἡμῶν» («Δευτ.» Ε, 14-15) [μὴν ἀκολουθήσετε ἄλλους θεοὺς ἀπὸ ἐκείνους ποὺ ἔχουν τὰ ἄλλα ἔθνη ὁλόγυρά σας]: ἐδῶ ὁ Γιαχβὲ ξεκαθαρίζει, ὅτι δὲν τὸν ἐνδιαφέρουν τὰ ἄλλα ἔθνη, ποὺ ἔχουν τοὺς δικούς τους θεοὺς. Ἀλλὰ συμβουλεύει τὸν Ἰσραὴλ νὰ ἀκολουθεῖ μόνο τὸν ἴδιο καὶ ὄχι τοὺς θεοὺς τῶν ἄλλων ἐθνῶν. Παντοῦ ὁ Γιαχβὲ ἐμφανίζεται ὡς «Κύριος ὁ Θεός σου» ἢ ὡς «Κύριος τῶν πατέρων σου», δηλαδὴ εἶναι στενὰ συνυφασμένος μὲ τὴν ἱστορικὴ παρουσία μιᾶς μόνο φυλῆς, ἀδιαφορώντας γιὰ τὸν υπόλοιπο κόσμον. Καὶ ἐδῶ πρέπει νὰ σημειώσουμε, ὅτι ἴσως νὰ σφάλουμε, ὅταν θεωροῦμε τὸν θεὸ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ὡς ρατσιστὴ. Παρουσιάζεται ρατσιστής, ὅταν τὸν θεωροῦμε ὅτι παραγκωνίζει –ὡς παγκόσμιος θεός– ὅλα τὰ ἄλλα ἔθνη, γιὰ νὰ ἀφοσιωθῇ στὸν ἀγαπημένο λαὸ του, ὅμως, ὅπως ὁ ἴδιος λέγει, ὡς θεὸς ἑνὸς καὶ μόνο λαοῦ δὲν μπορεῖ νὰ θεωρηθεῖ ρατσιστής, ἐφ' ὅσον ἐπιτελεῖ τὸ χρέος του πρὸς τὸν λαὸ του.

* * *

Τελειώνοντας, ὀφείλουμε νὰ παραθέσουμε τὰ λόγια τοῦ Ἰησοῦ πρὸς τοὺς γραμματεῖς καὶ φαρισαίους, ὅταν αὐτοὶ κατηγόρησαν τοὺς μαθητὲς τοῦ Ἰησοῦ, ἐπειδὴ δὲν τηροῦσαν τὴν ἰουδαϊκὴ παράδοση (ἀπέφευγαν νὰ νηστεύουν): «...Καὶ οὐδεὶς



Ὁ «Ματθαῖος» παραθέτοντας τοῦτα τὰ λόγια προσπαθεῖ νὰ πείσει τοὺς ἀναγνώστες, πὼς οἱ προφῆτες προείδανε κι αὐτὴν ἀκόμα τὴν εἴσοδο τοῦ Ἰησοῦ στὰ Ἱεροσόλυμα. Ἔτσι τὸ παραπάνω Παλαιοδιαθηκικὸ κομμάτι τὸ παίρνει ἀπὸ τὸν προφῆτη Ζαχαρία (κεφ. 9, 9), ποὺ λέει: *«Χαῖρε σφόδρα, θύγατερ Σιών. Κήρυσσε, θύγατερ Ἱερουσαλήμ. Ἴδου ὁ βασιλεύς σου ἔρχεται σοι, δίκαιος καὶ σώζων»*. Ὅμως, ἅμα διαβάσουμε τὸ κομμάτι τοῦτο τοῦ «Ζαχαρία», δὲν θὰ βροῦμε τὸ «εἶπατε τῇ θυγατρὶ Σιών». Αὐτὸ τὸ παίρνει ἀπὸ τὸν προφῆτη Ἡσαΐα, μὰ κι αὐτὸ τὸ παίρνει ἐπίτηδες μισό, γιατί νὰ πὼς τὸ γράφει ὁ Ἡσαΐας: *«Εἶπατε τῇ θυγατρὶ Σιών, ἰδὸν ὁ Σωτὴρ σοι παραγέγονε»*. Βλέπουμε λοιπόν, πὼς, ἐνῶ παίρνει τὸ «εἶπατε τῇ θυγατρὶ Σιών», δὲν παίρνει τὸ «ὁ Σωτὴρ σοι παραγέγονε». Τὸ ἴδιο κάμνει καὶ στὸ κείμενο τοῦ Ζαχαρία, δὲν χρησιμοποιεῖ τις λέξεις *«δίκαιος καὶ σώζων»*. Γιατί; Διότι καὶ οἱ δύο προφῆτες ἐννοοῦν τὸν πραγματικὸ βασιλιᾶ, ποὺ θὰ μπεῖ σὰν σωτήρας στὰ Ἱεροσόλυμα, ποὺ ὅμως δὲν συμφέρει στὸν «Ματθαῖο» νὰ φανεῖ ἔτσι ὁ Ἰησοῦς, γιὰ νὰ μὴ κακοκαρδίσει τὴν Ρωμαϊκὴ ἐξουσία.

[Συνεχίζεται]

ράπτει ἐπίγραμμα ἀγνάφον πανίον ἐπὶ ἱμάτιον παλαιόν· εἰδεμή, τὸ ἀναπλήρωμα αὐτοῦ τὸ νέον ἀφαιρεῖ ἀπὸ τοῦ παλαιοῦ, καὶ γίνεται σχίσμα χειρότερον. Καὶ οὐδεὶς βάλλει οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς· εἰδὲ μή, ὁ οἶνος ὁ νέος διασχίζει τοὺς ἀσκοὺς καὶ ὁ οἶνος ἐκχέεται, καὶ οἱ ἀσκοὶ φθείρονται· ἀλλὰ πρέπει οἶνος νέος νὰ βάλληται εἰς ἀσκοὺς νέους» (Μάρκ. Β', 21-22).

Γνώριζε λοιπόν ὁ Ἰησοῦς, ὅτι ἡ ἰουδαϊκὴ θρησκεία εἶχε «ξεφτίσει» καὶ δὲν σήκωνε «μπαλώματα». Γι' αὐτὸ τὴν νέα διδασκαλία του («νέος οἶνος») ἐπιθυμοῦσε νὰ τὴν βάλλει σὲ ἀσκὸ νέο καὶ ὄχι στὸν πεπαλαιωμένο ἀσκὸ τοῦ ἰουδαϊσμοῦ. Δυστυχῶς οἱ διαδεχθέντες τὸν Ἰησοῦ μέχρι σήμερα ἐπιμένουν νὰ τοποθετοῦν τὸν «οἶνον» του σὲ φθαρμένους ἀσκοὺς ἀδιαφορώντας γιὰ τὸ ἀποτέλεσμα τῶν πράξεών τους.

Καὶ μιὰ διευκρίνηση: Τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ «Δαυλοῦ» γιὰ τὸ ἠθικὸ ποιὸν καὶ τὴν διδακτικὴ ἀξία τῆς *Παλαιᾶς Διαθήκης* ἀποσκοπεῖ –ἀποκλειστικὰ καὶ μόνο– στὸ νὰ καταδείξει τις ἰδεολογικὲς καταβολὲς τοῦ δένδρου τῆς Ρωμοσύνης καὶ νὰ ἀπαντήσῃ σ' ἐκείνους ποὺ ἐμποδίζουν τὸν ἐξελληνισμό τῆς Ὁρθοδοξίας. Τὸ ἔργο αὐτὸ εἶναι καθαρὰ διαφωτιστικὸ καὶ σὲ καμμιά περίπτωσι δὲν ἐπιδιώκει θεολογικὲς ἐριδές καὶ συγκρούσεις (ἀπὸ τις ὁποῖες μέχρι σήμερα ἡ ἀνθρωπότητα ἔχει ὑποφέρει τὰ πάνδεινα). Ἡ ἔλλογη, ἐλεύθερη καὶ ἀπρόσκοπτη ἀναζήτησις ἀποτελεῖ τὴν ὑψιστὴ προϋπόθεσι γι' αὐτοὺς ποὺ ἐπιθυμοῦν ἕναν καλύτερο –ἀπ' τὸν σημερινό– κόσμο, ἀλλὰ καὶ ἐλάχιστο φόρο τιμῆς σ' αὐτοὺς ποὺ μᾶς κληροδότησαν τὸν ἐλεύθερο Στοχασμὸ καὶ τὴν Λογικὴ.

Παν. Α. Κουβαλάκης

κε. Σοφονίας

”Οχι, δὲν τελειώνουν. Εἶναι πολλοὶ ἀκόμα. Καὶ καθ’ ἕνα μὲ τὶς χάρες του.” Ἐνας ἀπ’ αὐτοὺς καὶ ὁ Σοφονίας, γνιὸς τοῦ Χουσεΐ.

Κάποια μέρα λοιπὸν ἔτσι ποὺ καθόταν ὁ προπάτοράς μας, ἔγινε λόγος Κυρίου πρὸς αὐτόν. Καὶ ἀρχίζει ὁ Γιαχβέ: «Θέλω ἀφανίσει παντελῶς τὰ πάντα ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς, λέγει Κύριος. Θέλω ἀφανίσει ἄνθρωπον καὶ κτῆνος· θέλω ἀφανίσει τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ τοὺς ἰχθύας τῆς θαλάσσης, καὶ τὰ προσκόμματα μετὰ τῶν ἀσεβῶν· καὶ θέλω ἐξολοθρεύσει τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς, λέγει Κύριος» (Σοφονίας, α’ 2-3). Ἴσως γιὰ μερικοὺς φαίνονται λίγο βαρετὰ ὅλα αὐτὰ καὶ τὰ βλέπουν συνεχῶς νὰ ἐπαναλαμβάνονται, ἀλλὰ τί νὰ κάνουμε, αὐτὸ εἶναι τὸ ἱερό μας βιβλίο, καὶ αὐτοὺς τοὺς ἁγίους προπάτορες ἔχουμε καὶ τοὺς γιορτάζουμε στὸ ἡμερολόγιό μας. Τί φταῖνε αὐτοί, ποὺ δὲν μπορούσαν νὰ γράφουνε χειρότερα, πιὸ αἰμοδόρα καὶ ἀνήθικα; Βάλανε τὰ δυνατὰ τους, μὴν τοὺς κατηγορεῖτε ἄδικα λοιπὸν! Κάπου στερεύει ἀκόμα καὶ ἡ φαντασία, μπροστὰ στὴν πραγματικότητα.

Ἔχουν καὶ τὰ θετικά τους ὅμως, ὅπως αὐτὸ ποὺ γράφει παρακάτω ὁ προπάτοράς μας: «Ζητεῖτε τὸν Κύριον πάντες οἱ πρᾶεῖς τῆς γῆς, οἱ ἐκτελέσαντες τὰς κρίσεις αὐτοῦ· ζητεῖτε δικαιοσύνην, ζητεῖτε πραότητα.” Ἴσως σκεπασθῇτε ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς ὀργῆς τοῦ Κυρίου» (Σοφονίας, β’ 3). Ὑπάρχουν λοιπὸν καὶ μηνύματα αἰσιοδοξίας. Νὰ εἴσατε ἥρεμοι λοιπὸν, νὰ κάνετε ὅ,τι λέει ὁ μπαμπάκας-Γιαχβέ καὶ ἂν εἴσατε καλὰ παιδάκια, ἴσως, ὅπως λέει καὶ τὸ κεῖμενο, θὰ σὰς σκεπάσει μὲ τὴν κονοδεροτούλα του. Τώρα βέβαια ἄντε νὰ περιμένῃς νὰ σὲ σκεπάσῃ ὁ Γιαχβέ καὶ νᾶναι γιὰ καλὸ. Καλύτερα ξέσκεπος, χειρότερο ἐφιάλτη δὲν πρόκειται νὰ δῇς. Ἀφοῦ ἀκόμα καὶ ὅλα τὰ χατήρια νὰ τοῦ κάνεις, πάλι δὲν εἶσαι σίγουρος γιὰ τίποτα. Γιατὶ μόνο μιὰ κορούλα ἀγαπάει ὁ μπαμπάκας-Γιαχβέ: «Ψάλλε, θύγατερ Σιών· ἀλαλάξατε, Ἰσραὴλ· τέρπον καὶ εὐφραίνου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας, θύγατερ Ἱερουσαλήμ. Ἀφῆρεσεν ὁ Κύριος τὰς κρίσεις σου, ἀπέστρεψε τὸν ἐχθρόν σου· βασιλεὺς τοῦ Ἰσραὴλ εἶναι ὁ Κύριος ἐν μέσῳ σου· δὲν θέλεις πλέον ἰδεῖ κακόν. Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ θέλει λεχθῇ πρὸς τὴν Ἱερουσαλήμ. Μὴ φοβοῦ, Σιών, ὅς μὴ ἐκλύωνται αἱ χεῖρές σου. Κύριος ὁ Θεός σου, ὁ ἐν μέσῳ σου, ὁ δυνατός, θέλει σὲ σώσει, θέλει εὐφρανθῇ ἐπὶ σὲ ἐν χαρᾷ, θέλει ἀναπαύεσθαι εἰς τὴν ἀγάπην αὐτοῦ» (Σοφονίας, γ’ 14-17). Εἶδατε ἀγκαλιῶνες καὶ χαρούλες ὁ χαζομπαμπᾶς ὁ Γιαχβέ γιὰ τὴν κορούλα του τὴν Σιών; Βεῦαια στὸ σχολεῖο ἐμᾶς ἄλλα μᾶς λέγανε, ὅτι ὁ καλὸς ὁ θεοῦλης ποὺ ἔφτιαξε τὸν κόσμον, εἶναι γιὰ ὅλον τὸν κόσμον καὶ δὲν ἔχει ἐξαιρέσεις στὴν ἀγάπη του, ἀλλὰ ὁ προπάτοράς μας, ποὺ σίγουρα τὰ ἤξερε καλύτερα ἀπ’ τοὺς δασκάλους μας στὸ σχολεῖο, καὶ ἦταν καὶ ἅγιος ἄνθρωπος τοῦ θεοῦλη, πρέπει νᾶχει δίκιο.

Καὶ πρέπει νᾶχει ὡς ἐξῆς τὸ πράγμα. Ὁ μπαμπᾶς Γιαχβέ ἔχει τὴν ἀγαπημένη του κορούλα, τὴν Σιών, γιὰ καμάρι του καὶ μέσα ἀπὸ τὰ ἱερὰ κεῖμενα τῶν ἁγίων μας προπατόρων ἡ κορούλα ἔγινε ἡ δική μας μαμά. Τὸ ζήτημα βέβαια εἶναι, ποιὸς ἀνέλαυε νὰ γονιμοποιήσῃ τὴν μαμὰ Σιών, ἀλλὰ αὐτὸ εἶναι γιὰ πιὸ προχωρημένες ἡλικίες ἀπὸ τὴν δική μας, τὴν παιδική. Σὰν μεγάλα παιδιὰ ὅμως ποὺ εἴμαστε, καὶ χάριν εὐγνωμοσύνης πρὸς τοὺς ἁγίους μας προπάτορες, ἀπὸ τὴν στιγμή μάλιστα ποὺ τοὺς ἐορτάζουμε ἐπίσημα στὸ ἡμερολόγιό μας, τὴν ἡμέρα τῶν ἁγίων προπατόρων, νομίζω ὅτι θὰ ἔπρεπε νὰ τοὺς τιμήσουμε, ἐφ’ ὅσον καὶ ἡ θρησκεία μας τοὺς ἀναγνωρίζει ὡς ἁγίους. Καὶ ποιὸς ὁ καλύτερος τρόπος, γιὰ νὰ πράξουμε κάτι τέτοιο

ἀπὸ τὸ νὰ τοὺς ἀναγείρουμε νὰὸ πρὸς τιμὴν τους; Προτείνω δὲ ὁ πρῶτος τέτοιος νὰὸς πὺν θὰ οἰκοδομηθῇ, νὰ ἰδρυθῇ κατ' ἐξοχὴν πρὸς τιμὴν τοῦ ἁγίου προπάτορά μας Αὐνάν, ἐν συνεχείᾳ τοῦ αἰμομίκτη Λῶτ, τοῦ ἀνθέλληνα Ζαχαρία, τοῦ μπατιστιοτῆ Δαβίδ, τοῦ θαυματοποιοῦ Μωνσῆ, τοῦ Ἀβραάμ πὺν πάσαρε τὴν γυναικα του γιὰ ἀδελφὴ του, τῆς Θάμαρ τῆς πόρνῆς καὶ ὅλων τῶν ἄλλων θαυμαστῶν προπατόρων μας. Ἐτσι ταυτόχρονα θὰ ἀποδείξουμε, ὅτι ξέρουμε νὰ συγχωροῦμε τοὺς ἐχθροὺς μας καὶ νὰ δεχόμαστε ἀκόμα καὶ τὶς πόρνες καὶ τοὺς ἀνήθικους. Τί στὸ καλὸ ὀρθόδοξοι θὰ εἴμαστε ἄλλωστε;

Μόνον πὺν θὰ προκύψουν ὀρισμένα πρακτικὰ προβλήματα, ὅπως ἐπὶ παραδείγματι: πῶς θὰ ἀπεικονιστεῖ ὁ Αὐνάν; Ὅλοι οἱ Εὐαγγελιστὲς ἢ οἱ Ἅγιοι τῆς Κ. Διαθήκης κρατᾶνε ἓνα σύμβολο στὸ χέρι τους. Ὁ Αὐνάν τί θὰ κρατᾶει; Ἡ πῶς θὰ ἀπεικονισθῇ ὁ Λῶτ. Οἱ ἅγιοι τῆς Κ. Διαθήκης ἐπραξαν κάποια ἔργα, πὺν ἀποδίδονται στὴν ἀγιογράφησίν τους, ὁ Παλαιοδιαθηκὶκὸς ὅμως Λῶτ πῶς θὰ ἀγιογραφηθῇ; νὰ συνουσιάζεται μὲ τὶς κόρες του; Ἡ ἡ περίπτωσις τοῦ Ζαχαρία; Οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας φοίτησαν στὴν σχολὴ τῶν Ἀθηνῶν, πὺν χωρὶς αὐτὴν ποίος ξέρει ἂν θὰ εἶχε διασωθεῖ ἔστω τὸ ὄνομά τους; ὁ μισέλληνας Ζαχαρίας πῶς θὰ ἀπεινίζεται; Νὰ τραβάει τὰ ἔντερα τῶν Ἑλλήνων μέσα ἀπὸ τὰ δόντια τους, καὶ νὰ ἐξεργεῖται τὰ παιδιὰ τῆς Σιών ἐναντίον τῶν Ἑλλήνων, ὅπως γράφει στὰ κείμενά του; Καὶ τέλος ποίος ἱερέας τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας θὰ ἱεροουροῦσε μέσα σὲ ἓνα τέτοιο ἄντρο ἀνηθικότητος καὶ ἀνθελληνισμοῦ, ἂν θὰ τηρούσαμε πιστὰ τὰ κείμενα τοῦ ἱεροῦ μας διβλίου καὶ προβαίναμε σύμφωνα μὲ τὶς περιγραφὰς τῶν προπατόρων στὴν εἰκαστικὴ ἀπεικόνισις αὐτῶν τῶν ἀποσπασμάτων;

Θὰ μπορούσαμε νὰ γράψουμε πολλὰ ἀκόμα γιὰ τὸν Σοφονία, καὶ τὸ σοί του, γιὰ τὴν ἀγαπημένη Σιών τοῦ Γιαχβέ. Γιὰ τὴν Γάζα καὶ τὴν Ἀσκαλῶνα, ἑλληνικὲς πόλεις, πὺν θέλει νὰ καταστρέψῃ ὁ Θεοῦλης τους («Διότι ἡ Γάζα θέλει ἐγκαταλειφθῇ καὶ ἡ Ἀσκαλὼν θέλει ἐρημωθῇ»; Σοφονίας, 6' 4), γιὰ τοὺς ποταμοὺς τῶν αἱμάτων πὺν θέλει νὰ χύσει ὁ Θεὸς τους, γιὰ τὰ νήπια πὺν θέλει νὰ ἐξολοθρεύσῃ, γιὰ τὸ ἀνθρώπινο γένος, ἐκτὸς τῶν ἐκλεκτῶν, πὺν θέλει νὰ ἐξαφανίσῃ ἀπὸ προσώπου γῆς. Ὁ Σοφονίας εἶναι ὁ κάθε Σοφονίας τοῦ Παλαιοδιαθητικοῦ αἵσχους, ὁ κάθε ἀνέθικος, αἰμοδόρος, ἐκδικητικὸς, μισαλλόδοξος ἀντιπρόσωπος τοῦ κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσις θεοῦ τους. Αὐτὸ ὅμως πὺν μετράει εἶναι, ὅτι σὲ κάθε ὀρθόδοξῃ ἐκκλησίᾳ, ἄλλοτε σὲ κάποια γωνιά, ἄλλοτε σὲ πιὸ ἐμφανὴ σημεῖα ξεφυτρώνουν αὐτὲς οἱ αἰσχρὲς μορφὲς τῶν ὑδριστῶν τοῦ ἑλληνικοῦ καὶ τοῦ παγκόσμιου πολιτισμοῦ, ὁλόκληρης τῆς ἀνθρωπότητος, ἐξιδανικευμένοι, μὲ φωτοστέφανα καὶ κύρος, καὶ ὁ κόσμος ἀγνοεῖ τὴν πραγματικὴν τους ὑπόστασις καὶ τὸν ὑποῦλο ρόλο τους.

Γι' αὐτὸ γράφεται αὐτὴ ἡ στήλη, καὶ ἂς εἶναι μονότονη πολλὰς φορὲς, ἐπαναλαμβάνοντας τὶς ἀνομίες καὶ τὰ αἵσχη τους. Καὶ θὰ συνεχίσει νὰ τὸ κἀνῃ, γιατί, ὅπως προείπαμε, οἱ ἅγιοι προπάτορές μας εἶναι πολλοὶ ἀκόμα. Μέχρι νὰ ἀποκαλυφθῇ καὶ ὁ τελευταῖος Σοφονίας τοῦ «ἱεροῦ» μας διβλίου. Μέχρι νὰ ἀποκαθελθῶν οἱ ὑδριστικὲς γιὰ τὴν ἀνθρωπότητα μορφὲς αὐτὲς, νὰ σῇσιν ἀκόμα καὶ τὰ ἀποτυπώματά τους ἀπ' τὶς ὀρθόδοξες ἐκκλησίες, νὰ σῇσιν μαζί τους ὁλοκληρωτικὰ καὶ ὁ κόσμος τοῦ μίσους, τῆς ἀπάτης, τοῦ ρατσισμοῦ, τοῦ ἀνθελληνισμοῦ καὶ ὅλων τῶν ἄλλων κατώτερων συναισθημάτων, πὺν τὸ διβλίον τῆς «Παλαιᾶς Διαθήκης» πασχίζει νὰ ἱεροποιήσῃ. Μέχρι τότε θὰ ἀποκαλύπτουμε τὰ αἵσχη τους καὶ δὲν θὰ ναι μόνον αὐτὴ ἡ στήλη. Γιὰ νὰ μὴν καταντήσουμε μονότονοι.

Ὁ Ἀπόγονος

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΑΛΑΣ

Ποιός είναι ο 'Αντίχριστος «666»;

“Όπως είναι γνωστό, ή ‘Ελληνική Γλῶσσα είναι και «μαθηματική». Δηλαδή μπορεί να εκφράζεται και με την χρησιμοποίησι ἀριθμῶν ἀντὶ λέξεων, ἀφοῦ κάθε γράμμα τοῦ ἀλφαβήτου της ἀντιστοιχεῖ σ’ ἓναν ἀριθμό: α=1, β=2, γ=3, ι=10, ρ=100, ω=800 κ.ο.κ. Κάθε λέξις της ἰσοδυναμεῖ με ἓναν ἀριθμό, ποῦ ἀντιστοιχεῖ στὰ γράμματά της. Π.χ. “Ελλην=E+λ+λ+η+ν= αβγ ή με τοὺς ἀριθμοὺς ποὺ χρησιμοποιοῦμε σήμερα, “Ελλην= 5+30+30+8+50 = 123 ή 1,2,3, ὁπότε ἔχουμε καὶ τὸν συμβολισμό ὅτι “Ελλην εἶναι ή ἀρχή τοῦ παντός (αβγ).

‘Η ἀριθμητική ἀνάγνωσις τῆς ‘Ελληνικῆς ἐπιτρέπει λοιπὸν τὴν ἀποκάλυψι τῶν «κρυφῶν» νοημάτων διαφόρων λέξεων, ἀλλὰ ἐπίσης:

α) Τὸν συσχετισμὸ τῶν λέξεων μεταξύ τους, ὁπότε ἀποκαλύπτεται ή ὕπαρξις τῶν δεσμῶν τους. Π.χ. 912=Προμηθεύς, ἀλλὰ καὶ Καύκασος, 905= Δαίμων, ἀλλὰ καὶ Λημουργός, 443= ‘Ηριδανός, ἀλλὰ καὶ ‘Ιορδάνης.

β) Τὴν ἐπισημάνση σχέσεων γενεσιουργῶν, ὅταν δύο λέξεις ἐκφράζονται με διαδοχικοὺς ἀριθμοὺς. Π.χ. 780 = ‘Οφίς, 781 = Σοφία ή 305 = “Ελξις, 306 = Γαλαξίας.

γ) Τὴν ἐννοιολογική ὁλοκλήρωσι μιᾶς λέξεως, ὅταν ὁ ἀριθμὸς ποὺ τὴν ἀπεικονίζει, πολλαπλασιαζόμενος με τὸ π (= 3, 1416), δίνει μιάν ἄλλη λέξι, ἐπεξηγηματική ή συμπληρωματική τῆς πρώτης. Π.χ. 284 = Θεός καὶ 284 x π = “Απειρον Πνεῦμα.

δ) Τὴν ἀποκάλυψη ἁρμονικῶν συνδέσμων μεταξύ τῶν λέξεων, ὅταν αὐτὲς συναρτῶνται με τὸν «χρυσὸ ἀριθμὸ» 1, 618. Π.χ. 656 = “Αρτεμις, ἀλλὰ 656x1, 618 = 1061 = “Απόλλων.

(“Όποιος ἐπιθυμεῖ νὰ μάθει περισσότερα ἐπάνω σ’ αὐτὸ τὸ θέμα, θὰ τὰ βρεῖ στὸ ἔργο «Τὰ θεολογούμεθα τῆς ἀριθμητικῆς» τοῦ ‘Ιαμβλίου). Τώρα: ἂν ἐφαρμόσουμε τὴν «ἀριθμητικὴν ἀνάγνωσιν», διαπιστώνουμε ὅτι 666 = ‘Ιαπετός. ‘Ο ‘Ιαπετός, γιὰ τοὺς ‘Ελληνες ἦταν θεὸς προγενέστερος τοῦ Διὸς ἀλλὰ καὶ τοῦ Κρόνου, υἱὸς τοῦ Οὐρανοῦ καὶ τῆς Γαίας (‘Ησ., ‘Θεογ. 132 κ.ἐξ.· καὶ ‘Απολ. Α', 1,3). Μαζὶ με τὴν σύ-

Ψυχολογική ἐπιχείρηση ἐναντίον τοῦ ἀνθρώπου

Κύριε διευθυντά,

‘Επειδὴ πολὺ, ὥς μὴ ὤφειλε, μᾶς ἔχουν ἀπασχολήσει με τὸν περιβόητο 666 (παρμπριζ αὐτοκινήτων, τηλεόραση), ἐπιτρέψτε μου νὰ ἀναπτύξω, γιατί ή θεωρία αὐτὴ ἀποτελεῖ μία μεζόνος κλίμακος ψυχολογική ἐπιχείρηση, ή ὁποία ἐντάσσεται σὲ ἓνα εὐρύτερο πλαίσιο ψυχολογικῆς ἐπιχείρησης εἰς δάρος τοῦ ἀνθρώπου, ὅπως αὐτὸς ἐννοεῖται κατὰ τὴν ‘Ελληνική κοσμοθεωρία καὶ ἀντίληψη.

“Αν γράψετε σὲ ἓνα χαρτί λευκὸ τὸν ἀριθμὸ 666, τότε, ἂν τὸν διαβάσετε ἀπὸ τὴν ἀνάποδη μεριά, θὰ διαβάσετε 999. ‘Επίσης ἂν γράψετε 999 καὶ τὸ διαβάσετε ἀπὸ τὴν ἀνάποδη μεριά, θὰ διαβάσετε 666. Καὶ ἐπειδὴ «ἐναντία ταῦτά», μήπως Σατανᾶς (666) καὶ Θεὸς (999) ἔχουν σχέση «οἰονεῖ ‘Ιανοῦ» μεταξύ των; Γιατί ἐπιμένουν νὰ διαβάσουν 666 καὶ ὄχι 999 γυρίζοντας τὸ χαρτί ἀνάποδα; Μήπως ἔτσι τοὺς βολεύει γιὰ τὴν ὥρα;

‘Αποκωδικοποιώντας περαιτέρω τὰ ἀνωτέρω, θὰ δοῦμε, ὅτι σὲ πολλὰ πεδία τίθενται ἀπὸ τὸ ἐξουσιαστικὸ σύστημα δύο κατ’ ἀντίποδα «ὀριοφύλακες», ἔνθεν καὶ ἔνθεν, ὅπως π.χ. Θεός-Σατανᾶς, Καπιταλισμός-Κομμουνισμός, Δεξιὰ-‘Αριστερά κ.λπ. (χωρὶς νὰ ἀποκλειω-νται καὶ ἐνδιάμεσα κατασκευάσματα). “Εργο τῶν δύο κατ’ ἀντίποδα «ὀριοφύλακων» εἶναι νὰ ἐπιτύχουν τὸ «μάντρωμα» ὁποιοῦνδήποτε ἐλεύθερου –ἄρα ἀνθρώπινου, ἄρα ‘Ελληνικοῦ– φρονήματος. Καὶ ὅταν ὁ ρόλος τους γίνῃ ἀντιληπτός, τότε ὥς κινουμένη ἄμμος ἐντέχνως καὶ σταδιακῶς μετατοπίζεται ὁ ἓνας «ὀριοφύλακας» σὴν θέση τοῦ ἄλλου.



ζυγό του, τὴν «καλλίσφυρον Ὠκεανίνην» Κλυμένην (Ἡσ., *Θεογ.* 507 κ.ἐξ.), ἐπλασαν τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ πηλόν, ἰδέα πού χιλιετίες ἀργότερα ἀντέγραψεν ἡ «Γένεσις», ἀναθέτοντας τὸν ρόλον τοῦ Ἰαπετοῦ στὸν Γιαχβὲ καὶ διαγράφοντας τὴν Κλυμένην ὡς γυναῖκα. Ὁ Ἰαπετὸς καὶ ἡ Κλυμένη γέννησαν «Ἀτλанта κρατερόφρονα... ὑπερκύδαντα Μανοίτιον ἡδὲ Προμηθέα... ἀμαρτίνοόν τ' Ἐπιμηθέα» (Ἡσ., *Θεογ.* 507 κ.ἐξ.).

Ἀπ' αὐτοὺς ὁ Προμηθεὺς ὑπῆρξε πατέρας τοῦ Δευκαλίωνος, ὁ ὁποῖος παντρεύθηκε τὴν Πύρρα, ἐξαδέλφη του, κόρη τοῦ Ἐπιμηθέως καὶ ἀπέκτησαν τὸν Ἕλληνα, τὸν Ἀμφικτύονα καὶ τὴν Πρωτογένειαν (Ἀπολ. Α' 7,2). Ὅταν ἔγινε ὁ Κατακλυσμός, ὁ Δευκαλίων καὶ ἡ Πύρρα κατὰ συμβουλήν τοῦ Ἰαπετοῦ κατασκευάσαν «λάρνακα», μὲ τὴν ὁποία διεσώθησαν καὶ ξανάφτιαξαν τοὺς ἀνθρώπους ρίχνοντας πέτρες, οἱ ὁποῖες μεταμορφώνονταν σὲ ἄνδρες καὶ σὲ γυναῖκες. (Στὴν «Γένεσιν» ὁ Δευκαλίων ἔγινε «Νῶε» καὶ ἡ λάρναξ «κιβωτός»). Παρατηροῦμε, ὅτι οἱ Ἕλληνες θέτουν διαχωριστικὴ γραμμὴ μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, διότι, ἐνῶ οἱ δεῦτεροι προῆλθαν ἀπὸ πηλὸ ἢ ἀπὸ πέτρα (λάας, ἐξ οὗ καὶ λαός), οἱ ἴδιοι εἶναι σὰρξ ἐκ τῆς σαρκὸς τοῦ Ἰαπετοῦ διὰ τοῦ Προμηθέως, πατρὸς τοῦ Δευκαλίωνος, πατρὸς τοῦ Ἕλληνος.

Ὁ Ἕλλην ἦταν γενναῖος καὶ «φιλοπόλεμος» (Ἡσ., *Ῥοῖαι*, 27) καὶ ἀπ' αὐτὸν πῆραν τὸ ὄνομά τους ὅλοι οἱ Ἕλληνες. Ὁ Ὅμηρος χρησιμοποιεῖ ἤδη τὸν ὄρον «Πανέλληνες» (Ἰλ. Β 530), ὅπως καὶ ὁ Ἀρχίλοχος (ἀπ. 54), ἐνῶ ὁ Ἡσίοδος ὀμιλεῖ γιὰ τὴν «ἱεράν Ἑλλάδα» (*Ἔργα καὶ Ἡμέραι*, 653), ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἔγινε ἡ ἐκστρατεία τῶν «Πανελλήνων» κατὰ τῆς Τροίας (π 528).

Οἱ Ἕλληνες εἶναι λοιπὸν ἀπόγονοι τοῦ Ἰαπετοῦ, ὁ ὁποῖος ὑπῆρξε μέγας θεὸς τους πρὶν ἀπὸ τὸν Δία. Ἀργότερα ἡ λατρεία του ἐκτοπίσθηκε ἀπὸ ἐκείνην τοῦ Διὸς, μὲ τὴν ὁποίαν καὶ τελικῶς συγχωνεύθηκε. Σὲ ἀρκετὰ μέρη ὅμως τῆς Ἑλλάδος ἐξακολούθησαν νὰ λατρεύουν ξεχωριστὰ τὸν πρόγονό τους Ἰαπετὸ ὡς μέγαν θεὸν (Ἀρκαδία, Κρήτη, Κιλικία).

Καὶ οἱ ἄλλοι λαοὶ θεωροῦσαν τὸν Ἰαπετὸ πρόγονο-γενάρχη τῶν Ἑλλήνων. Ἐτοὶ οἱ λαοὶ τοῦ Καυκάσου εἶχαν «μύθους» γιὰ ἀφίξι στὴν χώρα τους τοῦ Ἰαπετοῦ, δηλ.

Ἐπανέρχομαι στὸ 666: Μήπως μποροῦν νὰ μᾶς ἐξηγήσουν, πῶς συμβαίνει, τὸ μόνο παγκοσμίως καὶ ἀνὰ τοὺς αἰῶνες διδλίο, πὺν ἀναφέρεται σ' αὐτό, νὰ εἶναι Χριστιανικό; Ἀς μὴν ἐπικαλεσθοῦν ὁράματα καὶ προφητικὲς ἱκανότητες. Ἀλλὰ καὶ ἔτσι ἂν εἶναι, μήπως μποροῦν νὰ μᾶς ἐξηγήσουν, πῶς οἱ ἀντίπαλοι, ὁπαδοὶ τοῦ 666, καταδέχονται νὰ χρησιμοποιοῦν ἱερὸ κείμενο τῆς ἄλλης πλευρᾶς; Ποιὸς τελικὰ εἰσάγει τὴν ὑστερία περὶ 666; Οἱ μὲν ἢ οἱ δέ; Ἡ μήπως τὸ κλειδί τῆς ἀποκωδικοποίησης θρίσκεται στὸ «ἐναντία ταῦτά; Μήπως ὁ Ἀποκάλυψη» σημαίνει «Συσκότιση»; Ἀλλωστε ἔχουν ἐμπειρία τεράστια καὶ συστηματικὴ στὴν ἀντιστροφή-διαστροφή πολλῶν ἐννοιῶν, πὺν χρειάζονται ὁλόκληρο διδλίο γιὰ νὰ καταγραφοῦν.

Ἐπειδὴ ὡς Ἕλλην, δηλαδὴ ἐλευθέρου φρονήματος ἄνθρωπος, δέχομαι –ἀλλὰ κριτικά– ὁποιαδήποτε θεωρία (φιλοσοφικὴ, κοσμολογικὴ, κοινωνικὴ, πολιτικὴ, φυσικὴς κ.λπ.), σημειῶνω, ὅτι δὲν θίγω διὰ τῶν ἀνωτέρω τὸ δογματικὸ μέρος τῆς θρησκείας (γιὰ τὸ ὁποῖο κριτικά καὶ καλόπιστα θὰ μποροῦσα νὰ διατυπώσω ἀντιρροήσεις), ὅμως ἀπόλντα ἀπορροίπω τὰ ἐν ὀνόματί του ἐποικοδομήματα καὶ καμώματα τῶν περὶ αὐτὸ παρα-σιτούντων, ἰδι-αίτερα ὅταν ἀφήνονται («τράδα με κι ἂς κλαίω;») νὰ χρησιμοποιοῦνται μειωτικά γιὰ τοὺς ἴδιους καὶ νὰ ἐμπλέκονται στοὺς γενικώτερους σχεδιασμοὺς τῶν ἐξουσιαστῶν τῆς πολιτικῆς (πωλητικῆς ἐπὶ τὸ ἀνορθόγραφον).

Εὐσεβῶς, ἀλλ' ὄχι ἀφελῶς

Κ.Α. Θα(ρ)ρομάτης

τῶν Ἑλλήνων. Ἔλεγαν μάλιστα, ὅτι ὁ Ἰαπετός ἦταν ἐγγονὸς τοῦ Πελασγοῦ (Στρ. ΙΑ 503, Τάκιτος 6, 34). Στὴν *Παλαιὰ Διαθήκη* ἐξ ἄλλου ὁ Ἰαπετός ἐγινε Ἰάφεθ, υἱὸς τοῦ Νῶε (= Δευκαλίωνος). Υἱοὶ τοῦ Ἰάφεθ ἦσαν οἱ Ἰούας (= Ἴων), Θήρας (Θήρα), Θαρσεῖς (Ταρσός), Δωδανεῖμ (Δωδεκάνησα), Κιττεῖμ (Κίτιον Κύπρου). Δηλαδή ὁ Ἰαπετός ἀναγνωρίζεται ὡς γενάρχης τῶν Ἑλλήνων. Ὁ Ἰάφεθ ἦταν μεγαλύτερος ἀπὸ τὸν ἀδελφὸ τοῦ Σήμ («καὶ τῷ Σήμ... ἀδελφῷ Ἰάφεθ τοῦ μείζονος»: Γέν. 10, 21) καὶ εἶχε ἑπτὰ υἱούς, ἐνῶ ὁ δευτέρος πέντε. Ἄρα καὶ κατὰ τὴν Π.Δ. οἱ Ἑλληνικοὶ λαοὶ εἶναι ἀρχαιότεροι καὶ πολυπληθέστεροι ἀπὸ τοὺς Σημιτικούς. Ἀπὸ τὸν Ἰούαν γεννήθηκε ὁ Ἐλισά, δηλ. ὁ Ἕλλην.

Ἀκριβῶς, ἐπεὶ δὲ ὁ Ἰαπετός εἶναι ὁ γενάρχης τῶν Ἑλλήνων, οἱ γλωσσολόγοι D. Fenback καὶ Γ. Χατζηδάκης πρότειναν, ὁ ὅρος «Ἰνδοευρωπαϊκὴ ὁμογλωσσία» νὰ ἀντικατασταθεῖ ἀπὸ τὸν ὅρο «Ἰαπετικὴ ὁμογλωσσία», ἀφοῦ αὐτὲς οἱ γλώσσες εἶναι Ἑλληνογενεῖς (= τῶν Ἀρίων λαῶν).

*

Ὅπως εἶναι γνωστό, ὁ χριστιανισμὸς κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνες τοῦ εἶδε ὡς κύριο ἀντίπαλό του τὸν «Ἑλληνισμό», δηλ. τὴν θρησκεία, τὸν τρόπο ζωῆς, τὸν πολιτισμὸ, τὴν φιλοσοφία τῶν Ἑλλήνων, γι' αὐτὸ καὶ ταύτισε τὸν Ἕλληνα μὲ τὸν «εἰδωλολάτρη». Αὐτὸ τὸ πνεῦμα ὑπῆρχε ἤδη στοὺς Ἑβραίους ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τῶν Φιλισταίων (Ἑλλήνων), τοὺς ὁποίους ἡ Π.Δ. θεωρεῖ ὡς τοὺς κατ' ἐξοχὴν ἐχθρούς τοῦ Γιαχβέ, τοῦ ὁποίου μάλιστα τὴν «κιβωτὸ» πήραν ὡς λάφυρο πολέμου. Ἡ ἐχθρότης ἐνισχύθηκε κατὰ τοὺς Ἑλληνιστικούς χρόνους. Ὁ Δανιὴλ μὲ τὸν ἔντονο ἀνθελληνισμό του ταυτίζει τὸν «ἀντίθεον» (= Ἀντιγιαχβέ) μὲ τὸν Ἀντίοχον τὸν Ἐπιφανῆ (ια', 36). Ἡ ἰουδαϊκὴ παράδοσις τῆς ταύτισεως τῶν Ἑλλήνων μὲ τὸ πνεῦμα τοῦ ἀντιγιαχδισμού πέρασε καὶ στὸν χριστιανισμό. Ὁ Παῦλος στὴν Β' πρὸς Θεσσαλονικεῖς ἐπιστολὴ του ἀναπτύσσει τὴν ἰδέα τοῦ «Ἀντίχριστου», ὁ ὁποῖος ἀντιδρᾷ στὸ ἔργο τοῦ Χριστοῦ. Ποιὸς ὅμως ὀρθώνει τὸ μεγαλύτερο ἐμπόδιο στὴν διάδοσι τοῦ ἰουδαιοχριστιανισμοῦ; Ὁ Ἑλληνικὸς τρόπος ζωῆς μὲ τὴν παιδεία του, τὴν ἐλευθερίαν τῆς σκέψεως, τὴν ἔλλειψη φανατισμοῦ, τὴν ἀνεξιθρησκεία, τὴν χαρὰ τῆς ζωῆς, τὴν «εἰδωλολατρικὴ» τέχνη, τὴν ἀδέσμευτη φιλοσοφικὴ-ἐπιστημονικὴ ἔρευνα, τὴν ἀντίθεσιν του πρὸς τὴς δεισιδαιμονίες, τὸν σκεπτικισμό του. Ἡ ἐπίσκεψις τοῦ Παύλου στὰς Ἀθήνας (ἂν ἐγινε) σημείωσε ἀποτυχία –γι' αὐτὸ οὔτε ξαναπῆγε ἐκεῖ, οὔτε πρὸς Ἀθηναίους ἔγραψε, οὔτε ἀναφέρει ποτὲ τὸ γεγονός.

Ἄρα ὁ «Ἀντίχριστος», ὁ «ἄθεος» (ἢ ἀντίθεος), ἡ ἐνσάρκωσις καὶ τὸ ὄργανο τοῦ Σατανᾶ εἶναι ὁ Ἑλληνισμὸς – πού ἀρνεῖται νὰ δεχθεῖ τὸ κήρυγμα τοῦ Παύλου (Β' Θεσ. 6' 11).

Ὁ συγγραφεὺς τῆς «Ἀποκαλύψεως», ἐκφράζοντας αὐτὸ τὸ ἰουδαιο-χριστιανικὸ πνεῦμα, ταύτισε τὸν Ἰαπετό, δηλ. τοὺς Ἕλληνες καὶ τὴς ἀντιλήψεις τους, μὲ τὸ «θηρίον». Παίρνει λοιπὸν τὴς Ἑλληνικὲς παραδόσεις καὶ τὴς ἀντιστρέφει. Ἀπὸ τὸν πόλεμο μεταξὺ Ὀλυμπίων καὶ Τιτάνων ἐμπνέεται τὸν πόλεμο μεταξὺ ἀρχαγγέλου Μιχαήλ καὶ τοῦ δράκοντος (ΙΒ' 7-9). Δράκων εἶναι «ὁ ὄφις ὁ ἀρχαῖος, ὁ καλούμενος διάβολος» (ΙΒ' 7-9), τὸ σύμβολο τῆς Ἑλληνικῆς σοφίας. Αὐτὸς ὁ δράκων «ποιεῖ πόλεμον» κατὰ «τῶν τηρούντων τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ καὶ ἐχόντων τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ» (ΙΒ' 17). Σύμμαχος τοῦ «δράκοντος» εἶναι τὸ «θηρίον», πού χαρακτηριστικότερα τὸ βλέπει «ἐκ τῆς θαλάσσης ἀναβαῖνον» (ΙΓ' 1), ἀφοῦ οἱ λαοὶ τῆς Προσθασίας ἀποκαλοῦσαν πάντοτε τοὺς Ἕλληνες «ἀνθρώπους τῆς θάλασσας». Καὶ γιὰ νὰ μὴ μείνει ἀμφιβολία, ἐξηγεῖ: «ᾧ ὡδε ἡ σοφία ἐστίν. Ὁ ἔχων νοῦν ψηφισάτω τὸν ἀριθμὸν τοῦ θηρίου· ἀριθμὸς γὰρ ἀνθρώπου ἐστίν. Καὶ ὁ ἀριθμὸς αὐτοῦ ἑξακόσιοι ἑξήκοντα ἑξί» (ΙΓ' 18).

Τὸ 666 λοιπὸν, πού χαρακτηρίζεται «θηρίον» (θαλάσσιον), εἶναι «ἄνθρωπος» – ὁ Ἕλλην. Αὐτὸ τὸ «θηρίον»-Ἰαπετὸς κυριαρχεῖ στὸν κόσμον (ἀφοῦ ἡ Ρωμαϊκὴ Αὐτοκρατορία ἐξελληνίζεται πνευματικῶς-πολιτιστικῶς, ἀλλὰ καὶ νομοθετικῶς, διοικητικῶς), ἀλλὰ θὰ συντριβεῖ: «καὶ ἐγένετο ἡ βασιλεία αὐτοῦ ἐσκοτωμένη, καὶ ἐμασῶντο

τάς γλώσσας αὐτῶν ἐκ τοῦ πόνου» (ΙΣΤ' 10). Ἀπὸ τὸν «δράκοντα» καὶ τὸ «θηρίον» προβάλλει ὁ «ψευδοπροφήτης», ὁ ὁποῖος πιθανῶς εἶναι ὁ Ἀπολλώνιος ὁ Τυανεύς, ὁ Ἕλλην Ὀρφικός διδάσκαλος, ποὺ ἀπειλήσκει νὰ ἐκτοπίσει τὸν Παυλιανισμό ἐκεῖνη τὴν ἐποχή.

Ἀγανακτεῖ ὁ συγγραφεὺς τῆς «Ἀποκαλύψεως», ἐπειδὴ οἱ βασιλεῖς «μίαν γνώμην ἔχουσιν, καὶ τὴν δύναμιν καὶ ἐξουσίαν αὐτῶν τῷ θηρίῳ διδόασιν», γιὰ τὴν ἐνοποιητικὴ δύναμι τοῦ Ἑλληνικοῦ (Ἰαπετικοῦ) πολιτισμοῦ. Ὅμως τελικῶς ὅλοι οἱ ὁπαδοὶ τοῦ 666 θὰ συντριβοῦν καὶ ὁ ἄγγελος θὰ καλέσῃ τὰ ὄρνεα νὰ φάγουν τὶς σάρκες «πάντων ἐλευθέρων τε καὶ δούλων καὶ μικρῶν καὶ μεγάλων» (ΙΘ' 18). Τὸ «θηρίον» καὶ ὁ «ψευδοπροφήτης» θὰ δληθοῦν «εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός» (ΙΘ' 20), ἐνῶ «ὁ ὄφης ὁ ἀρχαῖος» θὰ ἐγκλεισθῇ «εἰς τὴν ἄβυσσον» (Κ3), ὅπως ὁ Ζεὺς ἐκλείσει τὸν Ἰαπετὸ στὰ Τάρταρα.

*

Ἐδῶ πρέπει νὰ ποῦμε, ὅτι οἱ Ἑβραῖοι κατὰ τοὺς δύο τελευταίους π.Χ. αἰῶνες διαμόρφωσαν τὸ μυστικιστικὸ σύστημα τῆς Καθβάλας, ὅπου, μιμούμενοι τοὺς Ἕλληνες, θέλησαν νὰ ἐρμηνεύσουν ὁρισμένα κεφάλαια τῆς Π.Δ. καὶ νὰ ἀποκαλύψουν τὸ ἀπόκρυφο νόημά τους, ἀντικαθιστώντας τὰ γράμματα μὲ ἀριθμούς. Ἐπειδὴ ὁμως δὲν ἔδιναν νόημα, κατασκεύασαν ἓνα περίπλοκο σύστημα, ὅπου ἡ λέξις ἀντικαθίσταται ἀπὸ ἄλλην, τῆς ὁποίας τὰ γράμματα ἔχουν ἴσην ἀριθμητικὴν ἀξίαν μὲ τὴν πρώτη. Συχνὰ γίνονται μέχρι δώδεκα τέτοιες μεταθέσεις, γιὰ νὰ θῇ κάποιον νόημα.

Τὸ κυριότερο βιβλίο τῶν καθβαλιστῶν ἐγράφη τὸν 6' π.Χ. αἰῶνα ἀπὸ τὸν Ἀκίμπα καὶ ἔχει τὸν τίτλο «Βιβλίον τῆς Δημιουργίας» («Σέφαρ Γετισρά»). Ὁ ἐξελληνισμένος Ἰουδαῖος τῆς Ἀλεξανδρείας Φίλων, ποὺ ἐπηρέασε τὸν χριστιανισμό στὰ πρῶτα του δῆματα, ὑπῆρξε καθβαλιστής. Γνώριζαν λοιπὸν ὁρισμένοι Ἑβραῖοι τὴν μαθηματικότητα τῆς Ἑλληνικῆς καὶ ἔτσι τὴν χρησιμοποίησαν, γιὰ νὰ δώσουν στὸ «θηρίον» τὸν ἀριθμὸ 666, ποὺ σημαίνει «Ἰαπετός». Γι' αὐτὸ καὶ ὁ συγγραφεὺς τῆς «Ἀποκαλύψεως» θεωρεῖ ἀναγκαῖα προϋπόθεσι γιὰ τὴν κατανόησι τοῦ «666» νὰ ἔχει κάποιος «σοφίαν» καὶ «νοῦν». Παρατηρήθηκε, ὅτι τὰ ἀρχικὰ τῶν ὀνομάτων τοῦ Νέρωνος στὸ ἐδραϊκὸ ἀλφάβητο δίνουν ἐπίσης τὸ 666. Ἴσως νὰ συνέβαλε καὶ αὐτὸ στὸν χαρακτηρισμὸ τοῦ θηρίου μὲ τὸν ἐν λόγω ἀριθμὸ, διότι Ἰουδαῖοι καὶ χριστιανοὶ μισοῦσαν τὸν Νέρωνα σὺν τοῖς ἄλλοις καὶ γιὰ τὴν ἑλληνολατρεία του. (Ἄν βεβαίως ἡ «Ἀποκάλυψη» ἐγράφη τὸ 94, δὲν ὑπῆρχε λόγος ν' ἀναφέρεται πλέον στὸν νεκρὸ Νέρωνα).

*

Ποῖός ἦταν ὁ ἐπινοητὴς τοῦ 666; Ὁ Β. Μάγερ (*Juist Christianity*, Ν.Υ. 1942, vol. I, σ. 41-58) ὑποστηρίζει μὲ ἰσχυρὰ ἐπιχειρήματα, ὅτι ἡ «Ἀποκάλυψις» εἶναι συρραφὴ τριῶν διαφορετικῶν ἀρχικῶν κειμένων. Τὸ κυριότερο ἀπὸ αὐτὰ φαίνεται νὰ εἶναι ἔργο τοῦ Κηρύνθου (Εὐσέβιος, Ἐκκλ. Ἰστ. VI, XX3, καὶ II, XXV, 6), ὁ ὁποῖος εἶχε μεγάλο κύρος στοὺς χριστιανούς τῆς Μ. Ἀσίας γύρω στὸ 100 μ.Χ. Σ' αὐτὴν τὴν περιοχὴ ἡ παιδεία ἦταν καθαρῶς ἑλληνική, ἄρα ἤξεραν τὴν ἀριθμητικὴ ἀνάγνωσι τῆς Ἑλληνικῆς. Ἐπιπλέον ἐκεῖ γεννήθηκε καὶ ἀνέπτυξε μέγα μέρος τῆς δραστηριότητάς του ὁ Ἀπολλώνιος Τυανεύς, στὸν ὁποῖον οἱ χριστιανοὶ τῆς ἐποχῆς εἶδαν ἓναν ἐπικίνδυνον ἀντίπαλο τοῦ Χριστοῦ, χαρακτηρίζοντάς τον «ψευδοπροφήτη». Ἀρα εἶναι πιθανότατο, τὸ «666» νὰ ἀνήκει στὸν Κηρύνθο.

Πάντως κατὰ τὴν παράδοσι στὴν Πάτμο, ὅπου ὑποτίθεται ὅτι ἐγινε ἡ συγγραφὴ (ἢ ἡ τελικὴ σύνθεσις-συγγραφὴ) τῆς «Ἀποκαλύψεως», ὑπῆρχαν πολὺ γνωστὰ ἱερά τοῦ Ἀπολλωνος καὶ τῆς Ἀρτέμιδος, τὰ ὁποῖα κατέστρεψε μὲ «θαυματουργό» τρόπον ὁ «Ἰωάννης» (ποὺ σίγουρα δὲν εἶναι ὁ εὐαγγελιστής), σκοτώνοντας καὶ τὸν Ἕλληνα ἀρχιερεὰ τοὺς Κύνωπα – ὅποτε ὑπῆρχε καὶ ἐκεῖ μία πηγὴ γιὰ γνώσι τῆς σχέσεως Ἰαπετοῦ-666.

Δημοκρατία

Κάπου μετά την επανάσταση του 1821 και την πρώτη έθνοσυνέλευση οί πρόκτορες και ύποτελείς των μεγάλων δυνάμεων της εποχής προχώρησαν με την σύμπραξη, εϋνοια και καθοδήγηση αὐτῶν τῶν δυνάμεων στήν ἴδρυση τῶν πρώτων κομμάτων στὸν Ἑλλαδικὸ χῶρο. Ἀπὸ τὴν σύσταση δὲ τοῦ Ρωμαϊκοῦ κρατιδίου καὶ ἐφεξῆς λαμβάνουν καὶ ἐπίσημο χρῆμα μὲ κοινοβουλευτικὴ ἐκπροσώπηση, διαμορφώνοντας τὶς πολιτικὲς καὶ ἄλλες ἐξελίξεις κατὰ τὶς ἐπιταγὲς τῶν προστάτιδων δυνάμεων.

Καὶ φτάνουμε ἔτσι στὸ 1843, ὅπου οἱ πολιτικοὶ ἡγέτες τῆς συνωμοσίας κατὰ τοῦ ξενόφερτου καὶ ἐπιβεβλημένου ἀπὸ διαφορετικὲς φατρίες καὶ συμφέροντα Ὁθωνα, ὁ Ἀνδρέας Μεταξᾶς τοῦ ρωσικοῦ κόμματος, ὁ Ρήγας Παλαμῆδης καὶ ὁ Ἰωάννης Μακρυγιάννης τοῦ γαλλικοῦ καὶ ὁ Ἀνδρέας Λόντος τοῦ ἀγγλικοῦ ἐλέγχονται ἀπόλυτα ἀπὸ τὶς ἀντίστοιχες ξένες πρεσβεῖες.

Καὶ ξαφνικὰ κάποια ἄλλη στιγμή σὰν κερασάκι στὴν κορυφὴ τῆς τούρτας τῶν κομμάτων ξεπετάγεται καὶ αὐτὴ ἡ ἔρημη ἡ δημοκρατία. Διώξαν τοὺς βασιλιάδες, ἄρα τώρα ἔχουμε δημοκρατία, ὁ συλλογισμὸς τους. Καὶ ἀπὸ τότε μέχρι τὶς μέρες μας συνεχίζεται ἓνα ὄργιο ἀτασθαλιῶν, κατάχρησης ἐξουσίας, ἀπάτης, πάντα ὅμως στὸ ὄνομα τῆς δημοκρατίας.

Ἀκοῦστε τώρα μερικὰ ἀνέκδοτα ἀπὸ τὰ ἄρθρα τοῦ συντάγματος τῆς ἐλληνικῆς δημοκρατίας. Στὸ ἄρθρο 1 λοιπὸν ὀρίζεται, ὅτι «θεμέλιο τοῦ πολιτεύματος εἶναι ἡ λαϊκὴ κυριαρχία». Τώρα θέδαια, ἂν προηγοῦνται κάπου οἱ Ἀμερικανοὶ δὲν πειράζει, κάπου μετὰ τοὺς βουλευτὲς, τοὺς πρώην βουλευτὲς, τὶς γυναῖκες τους τὰ παιδιά τους καὶ ὅλο τους τὸ σόι, ἔρχεται καὶ ὁ λαός, ὁ κυρίαρχος. Ἀλλωστε καὶ αὐτοὶ λαὸς δὲν εἶναι;

Ὅλες οἱ ἐξουσίες πηγαίνουν ἀπὸ τὸ λαό, ὑπάρχουν ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ τοῦ Ἔθνους καὶ ἀσκοῦνται ὅπως ὀρίζει τὸ Σύνταγμα» (1.3). Δηλαδή, γιὰ νὰ τὸ ἀναλύσουμε, ὁ κάθε χαρτοπαίκτης, διαστής, δολοφόνος, ποὺ εἶναι «λαός», εἶναι ἡ πηγὴ τῆς ἐξουσίας, ἄρα τῆς δημοκρατίας, ἀφοῦ ψηφίζει, πρὶν τὸν πιάσουν καὶ ἀποφασίζει γιὰ τὸ μέλλον τοῦ τόπου. Τώρα τελευταῖα ψηφίζουν καὶ οἱ φυλακισμένοι. Ἀλίμονο νὰ μὴν ἔχουν κι' αὐτοὶ λόγο στὴν διαμόρφωση τῆς δημοκρατίας. Ἀλλωστε, ἅμα ψάξετε καλύτερα, δὲν ἔχουν καὶ πολλὲς διαφορὲς ἀπὸ τοὺς ταγούς μας πολλὲς φορές. Ὀπλοφορία, ὀπλοχρησία, καταχρήσεις κ.ἄ. Κάτι κάγκελλα μόνο τοὺς χωρίζουν. Δημοκρατικὴ ἀλληλεγγύη.

Ἀκοῦστε καὶ ἓνα ἄλλο ἄρθρο τοῦ δημοκρατικοῦ συντάγματος, ἀλλὰ μὴν γελᾶτε τρανταχτὰ, παρακαλῶ. Κάνει κακὸ στὴν ὑγεία. Προτείνω δὲ ἐφεξῆς, ὅταν τυπώνεται τὸ σύνταγμα τῆς δημοκρατίας, νὰ μπαίνει ὑποχρεωτικά καὶ ἡ διενκρίνιση, ὅπως καὶ στὰ τσιγάρα: «Τὸ ὑπουργεῖο Προεδρίας προειδοποιεῖ: Τὸ πολὺ γέλιο βλάπτει σοβαρὰ τὴν ὑγεία». Γράφει λοιπὸν τὸ ἄρθρο 2.1: «Ὁ σεβασμὸς καὶ ἡ προστασία τῆς ἀξίας τοῦ ἀνθρώπου ἀποτελεῖ τὴν πρωταρχικὴν ὑποχρέωσιν τῆς πολιτείας». Σὰν νὰ λέμε, ὁ σκύλος εἶναι ὁ καλύτερος φίλος τοῦ ἀνθρώπου, κατ' ἐπέκτασιν ὁ ἄνθρωπος εἶναι ὁ καλύτερος φίλος τοῦ βουλευτῆ. Προστατέψτε τον. Τώρα θέδαια ἀνάλογα μὲ τὸ χρῶμα ποὺ ψηφίζουν ὑπάρχουν ράτσες καὶ ράτσες ἀνθρώπων. Καὶ ἂν οἱ διαμαρτυρόμενοι μὲ ἀπεργίες καὶ τὰ παρόμοια δὲν εἶναι τῆς ἴδιας ράτσας μὲ τὸ κυβερνῶν

κόμμα, τότε ἔχουμε, ἅμα λάχει, καὶ κάτι ἱππότες μὲ ἀσπίδες καὶ κράνη, γιὰ νὰ φροντίζουν γιὰ «τὸν σεβασμὸ καὶ τὴν προστασία τῆς ἀξίας τοῦ ἀνθρώπου».

Ἀκοῦστε τώρα τὸ φοβερὸ ἄρθρο 4.1: «Οἱ Ἕλληνες εἶναι ἴσοι ἐνώπιον τοῦ νόμου». Τώρα βέβαια, ἂν ἓνας βουλευτὴς δὲν δικάζεται, ἐπειδὴ εἶναι περισσότερο δημοκράτης σὰν μέλος τοῦ Κοινοβουλίου, ἀφοῦ διαπράξει ὅποιοδήποτε ἀδίκημα, αὐτὸ εἶναι ἄλλον ἱερέως εὐαγγέλιον. Ἀλλὰ ὅλοι εἴμαστε ἴσοι, γιὰ τὸ ὄνομα τοῦ Γιαχβέ, μὴν τὸ ἀμφισβητεῖτε. Ἡ πυραμίδα ἀρχίζει ἀπὸ αὐτοὺς, κατεβαίνει στοὺς μεγαλοκαρχαρίες καὶ τοὺς λοιποὺς, ποὺ εἶναι κι' αὐτοὶ ἴσοι καὶ στὴν βάση τῆς πυραμίδος, ἀφοῦ περάσουμε πολλὰ ἄλλα στρώματα «πιο ἴσων», θρίσκειται καὶ ὁ κυρίαρχος λαός. Ἀλλὰ εἶναι ἡ βάση, μὴν τὸ λησμονεῖτε, ἡ πηγὴ τῆς ἐξουσίας, ὅπως ὁρίζει τὸ σύνταγμα, ἀφοῦ χωρὶς αὐτὴν δὲν θὰ ὑπῆρχε τίποτα. Καὶ ἔτσι εἶναι. Ἐχετε δεῖ καμμία πολυεθνικὴ νὰ δουλεύει χωρὶς ἐργάτες; Κυριαρχία.

Καὶ φτάνουμε στὸ ἄρθρο 17.1: «Ἡ ἰδιοκτησία τελεῖ ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ κράτους, τὰ ἐξ αὐτῆς ὅμως δικαιώματα δὲν δύνανται νὰ ἀσκῶνται εἰς βάρος τοῦ γενικοῦ συμφέροντος». Μία προστασία ἄλλο πράγμα. Τόσο πολὺ, ποὺ μέσα ἀπὸ τὶς κρατικὲς τράπεζες γιὰ τὴν πάταξη τῆς ἰδιωτικῆς τοκογλυφίας ἔχει προωθηθεῖ ἡ κρατικὴ. Γιατὶ ἅμα σοῦ πάρει τὸ κράτος τὸ σπίτι, θὰ στὸ προστατέψει καλύτερα.

Καὶ στὸ ἄρθρο 63.2 τὸ Σύνταγμα τῆς Δημοκρατίας ὁρίζει καὶ πάλι πόσο ἴσοι εἴμαστε ὅλοι ἐμεῖς οἱ πολῖτες τῆς: «Οἱ βουλευταὶ ἀπολαμβάνουν συγκοινωνιακῆς, ταχυδρομικῆς καὶ τηλεφωνικῆς ἀτελείας, ἡ ἔκτασις τῆς ὁποίας καθορίζεται δι' ἀποφάσεως τῆς ὁλομελείας τῆς βουλῆς». Ἀλλὰ τὸ ἄρθρο 4.1 δὲν ὁρίζει, ὅτι «οἱ Ἕλληνες εἶναι ἴσοι ἐνώπιον τοῦ νόμου»; Συμπέρασμα: Τὰ ταχυδρομεῖα, ὁ ΟΤΕ καὶ ὅλα τὰ κρατικὰ συγκοινωνιακὰ μέσα εἶναι παράνομα. Μόνο ἔτσι φαίνεται νὰ ἐξηγεῖται. Γιατὶ δὲ γίνεται, ἡ δημοκρατία νὰ κάνῃ λάθος. Ἀφοῦ δὲ ὁ βουλευτὴς σύμφωνα μὲ τὸ ἄρθρο 61.1 «δὲν καταδιώκεται, οὐδ' ὅπωςδήποτε ἐξετάζεται, ἐνεκα γνώμης ἢ ψήφου δοθείσης παρ' αὐτοῦ κατὰ τὴν ἀσκῆσιν τῶν βουλευτικῶν καθηκόντων», σίγουρα ἔτσι ἔχουν τὰ πράγματα.

Τὴ ωραία δημοκρατία ποὺ ἔχουμε. Βέβαια τὰ πράγματα σήμερα εἶναι καλύτερα ἀπὸ τὸ 1821. Τότε εἴχαμε τρεῖς προστάτες, σήμερα ἔχουμε μόνον ἓναν: Τὴν αὐτοκρατορία τοῦ χάρμπουργερ καὶ τῆς κόκα-κόλα. Ἔτσι εἶναι, κάθε παιδάκι πρέπει νάχει καὶ τὸν κηδεμόνα του. Τὸ καλύτερο ὅμως εἶναι, ὅτι ἔχουν πεῖσει τὸν «κυρίαρχο λαὸ» ὅτι εἴμαστε ἐθνικὰ ἀνεξάρτητοι καὶ ὑπερήφανοι. Ποιοί; Οἱ γὰρ μὲν, δεκαετίες τώρα. Καὶ ἡ μέγιστη τιμὴ γιὰ ἓνα γνήσιο δημοκράτη ἢ ὑποχρεωτικὴ ψήφος. Τώρα βέβαια, ἂν κάποιος δὲν θέλει νὰ ψηφίσῃ, δὲν γίνεται, διώκεται ποινικά.

Τὴ δημοκρατία θὰ εἴχαμε ἄλλωστε; Πυραμίδα χωρὶς βάση; Κάθε φορὰ δὲ ποὺ ἔχουμε ἐκλογές, αἰσθάνομαι περισσότερο κυρίαρχος ἀπὸ ποτέ. Πιο δημοκράτης. Κάποιες ἄλλες φορὲς ὅμως, πιὸ «φασιστικὲς», σκέφτομαι:

Μὰ εἶναι δυνατόν νὰ εἶναι τόσο ἀνόητος αὐτὸς ὁ λαός; Ἡ τὸν κρατᾶνε ἀπ' τὸ λουρὶ κουνῶντας πάνω ἀπ' τὸ κεφάλι του τὴν δίτσα; Ἀς καταργήσουν τὴν ὑποχρεωτικὴ ψηφοφορία, καὶ θᾶχουν τὴν ἀπάντησιν ποὺ ζητᾶνε.

Νέμεσις

ΜΑΡΙΟΣ ΜΑΜΑΝΕΑΣ

Ἀποδεικτικά στοιχεία για τὴν Ἑλληνικὴ προέλευση τῆς θρησκείας τῶν Κελτῶν

Στὴν ἱστορικὴ ἐπιστῆμη ὁ ὅρος «Κέλτες» εἶναι συγκεχυμένος ὡς πρὸς τὸ περιεχόμενο. Οἱ ἱστορικοί, ἐπώνυμοι ἢ μὴ, ποὺ ἀσχολήθηκαν κατὰ καιροὺς μὲ τὴν παρουσία καὶ δράση τῶν Κελτῶν στὸ ἱστορικὸ γίγνεσθαι, προτιμοῦσαν νὰ μὴν ἐκθέτουν μὲ ἀκρίβεια τὴ χωροχρονικὴ προέλευσή τους. Αὐτὸ συνέβαινε κυρίως, διότι δὲν μπορούσαν νὰ τοὺς ἐντάξουν στὸ παρελθὸν κανενὸς εὐρωπαϊκοῦ ἔθνους χωριστά. Ἴσως ὁμως ἡ νεφελώδης αὐτὴ εἰκόνα περὶ τῶν Κελτῶν νὰ ὀφείλεται σὲ σκόπιμη ἀπόκρυψη ἱστορικῶν στοιχείων, ποὺ θὰ ἔδινε τὴ δυνατότητα περαιτέρω ἀποσιώπησης καὶ διαστρέβλωση τῆς γενέσεως τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ. Γεγονὸς πάντως εἶναι, ὅτι οἱ Κέλτες προσδιορίζονται δοκιμότερα μὲ τὴν ἔννοια «ἔθνος» παρὰ μὲ τὴν ἔννοια «λαός», κι αὐτὸ διότι ἀπὸ τὴν ἔρευνα προκύπτει, πὼς ἡ ρίζα τους παρὰ τὴ διασπορά καὶ τὴν μετέπειτα διαμόρφωση τῶν κατὰ τόπους εὐρωπαϊκῶν λαοτήτων εἶναι κοινή.

Στὴ διαπίστωση αὐτὴ ὁδηγοῦν τὰ συμπεράσματα τριῶν ἐπιστημονικῶν κλάδων, τῆς θρησκευτολογίας, τῆς γλωσσο-γραφολογίας καὶ τῆς λαογραφίας. Λόγω ἀναρμοδιότητος τοῦ γράφοντος περὶ τὰ γλωσσικὰ θ' ἀσχοληθοῦμε στὸ παρὸν μόνο μὲ τὸν πρῶτο καὶ τὸν τρίτο κλάδο, ποὺ ἐν τούτοις ἀρκοῦν, γιὰ νὰ καταδείξουν ὅτι οἱ Κέλτες ἔλκουν τὴν καταγωγή τους ἀπὸ τοὺς πανάρχαιους Ἕλληνες, οἱ ὅποιοι ἀποίκισαν κατὰ τοὺς προϊστορικοὺς καὶ πρῶτους ἱστορικοὺς χρόνους ὄχι μόνο τὴν εὐρωπαϊκὴ ἐνδοχώρα ἀλλὰ καὶ τὰ βορειότερα ἄκρα τῆς γῆραιας ἡπείρου.

Οἱ Κέλτες ἀπὸ γεωγραφικὴ ἀποψη κατελάμβαναν τὰ τρία τέταρτα τῆς δυτικῆς, βορείας καὶ κεντρικῆς Εὐρώπης. Οἱ γραπτὲς ἱστορικὲς πηγὲς γι' αὐτοὺς εἶναι ἐλάχιστες. Ἀναφέρονται γιὰ πρῶτὴ φορὰ ἀπὸ τὸν Ἑκαταῖο τὸ Μιλήσιο στὰ «Γεωγραφικά» του τὸν 5ο αἰ. π.Χ. Σημαντικὸ ἐπίσης ἔργο, ἀπὸ τὸ ὁποῖο ἀρνόμεθα πλῆθος πληροφοριῶν γιὰ τοὺς Γαλάτες-Κέλτες, εἶναι τὸ διβλίο «*De bello Gallico*» («Περὶ τοῦ Γαλατικοῦ Πολέμου»), ποὺ εἶχε γράψῃ ὁ Ἰούλιος Καῖσαρ μὲ τὴ μορφή ἀπομνημονευμάτων μετὰ τὸ πέραν τῶν στρατιωτικῶν ἐπιχειρήσεων τῆς Ρώμης στὴ Γαλατία. Ἐξίσου σπουδαῖο σύγγραμμα περὶ τοῦ θέματος εἶναι καὶ ἡ «*ᾧνυγία*» τοῦ Ἀθ. Σταγείρη, ἡ ὁποία, γραμμένη σὲ εὐρωπαϊκὸ ἔδαφος, ἔχει ἄμεση ἐπαφὴ μὲ τὶς πρωτογενεῖς πηγὲς καὶ διακρατεῖ μία σχετικὴ ἀξιοπιστία.

Θὰ πρέπει πρωτίστως νὰ διευκρινισθεῖ, ὅτι ἡ μελέτη τῆς Κελτικῆς θρησκευτικῆς παραδόσεως-μυθολογίας παρουσιάζει τρεῖς κεφαλαιώδεις δυσκολίες, ποὺ ἀφοροῦν, κατὰ κόρον τοὺς ἡπειρωτικοὺς Κέλτες. Ἡ πρώτη συνίσταται στὴν ἔλλειψη εἰκονικῶν παραστάσεων. Τὰ εὐρήματα, ποὺ ἀπεικονίζουν πρόσωπα καὶ θέματα τῆς παραδόσεως τῶν Γαλατῶν κυρίως Κελτῶν, εἶναι δυστυχῶς ἐλάχιστα. Ἡ δεύτερη δυσκολία εἶναι ἡ πολυδιάσπαση ποὺ παρατηρεῖται στὸ ἡπειρωτικὸ πάνθεο, τὰ μέλη τοῦ ὁποίου, μολονότι καλύπτουν ὁλόκληρη τὴ βορειο-δυτικὴ Εὐρώπη ὡς πρόσωπα θρησκευτικῆς ἐπιρροῆς, ἐμφανίζονται ὡστόσο κατὰ τόπους μὲ διαφορετικὰ ὀνόματα, κάτι ποὺ καθιστᾷ ἀπὸ δυσχερὴ ἕως ἀνέφικτὴ τὴν ἐνίαία κατάταξή τους. Ἡ τρίτη δυσκολία εἶναι καὶ ἡ πλέον οὐσιώδης. Ἀφορᾷ τὴν ἔλλειψη γραπτῶν μνημείων. Ἡ παράδοση τῶν ἡπειρωτῶν Κελτῶν ἦταν κατὰ κύριο λόγο προφορικὴ. Πεζὰ κείμενα, ποιήματα, τραγούδια καὶ ὅ,τιδήποτε ἄλλο θὰ ἐδύ-

νατο νὰ συντελέσῃ στὴ βαθύτερη ἔρευνά της, χάθηκαν. Περισώθηκαν μόνο σοποράδην μερικές ἀναθηματικές καὶ ἐπιτύμβιες ἐπιγραφές καθὼς καὶ διάφορα ἀνάγλυφα.

Κρίνεται σκόπιμο, πρὶν γίνῃ ὁποιαδήποτε ἀνάλυση τῆς ἡπειρωτικῆς Κελτικῆς παραδόσεως, νὰ ἐξετασθοῦν οἱ κελτικές παραδόσεις περὶ «θεῶν».

• **Albiorix:** Μὲ τὸ ὄνομα αὐτὸ παραδίδεται ὁ γαλατικός Ἑρμῆς. Ὁ Ἰούλιος Καῖσαρ τὸν ἀναφέρει καὶ ὡς **Mercurius**, καθὼς συνήθιζε κατὰ τὴ συγγραφὴ νὰ κάνει παραλληλισμοὺς τῶν Κελτικῶν μὲ τοὺς Ρωμαῖκους θεοὺς (οἱ ὅποιοι ἀναμφίβολα ἔχουν ἑλληνικὴ προέλευση). Οἱ ἰδιότητες τοῦ Ἑλλῆνα Ἑρμῆ διατηροῦνται ἀπόλυτα καὶ στὸ πρόσωπο τοῦ Albiorix. Ὁ τελευταῖος εἶναι ταυτόχρονα καὶ προστάτης τῶν ἐμπορικῶν συναλλαγῶν (*Κερδῶς*) καὶ προαγωγὸς τοῦ πνεύματος (*Λόγιος*). Παράλληλα θεωρεῖται καὶ φύλακας τῶν ὁδῶν καὶ τῶν ταξιδιωτῶν. Εἰκονίζεται συνήθως ὡς γυμνὸς νεανίας σὲ ὀρθία στάση μὲ περωτοὺς ἀστραγάλους. Ἀλλοτε παρουσιάζεται φορώντας ἕναν ἀπλὸ χιτῶνα, ἕναν πηλίσκο μὲ φτερὰ καὶ κρατώντας ράβδο. Τὴν περίοπτη θέσιν τοῦ Ἑρμῆ-Albiorix στὸ Γαλατικὸ ἰδιαιτέρως ἀνθεὸ ἀναφέρει καὶ ὁ Ι. Καῖσαρ γράφοντας: «Οἱ Γαλάτες μετὰ τὸν Ἑρμῆ λατρεύουν τὸν Ἄρη, τὸν Ἀπόλλωνα, τὴν Ἀθηνᾶ καὶ τὸν Δία. Γιὰ τοὺς θεοὺς αὐτοὺς ἔχουν τὴν ἴδια ἀντίληψιν μὲ τοὺς ἄλλους λαοὺς».

• **Segomo:** Πρόκειται γιὰ τὸ θεὸ τοῦ πολέμου. Εἶναι λοιπὸν ἀντίστοιχος τοῦ Ἄρεως, καθὼς προΐσταται τῶν πολεμικῶν ἐπιχειρήσεων. Τ' ὄνομά του παραλλάσσει κατὰ περιοχάς, ἐνῶ γραμματικά δὲν εἶναι οὐσιαστικὸ ἀλλὰ ἐπίθετο, τὸ ὁποῖο προήλθε ἀπὸ ἀφομοίωση τῶν ἰδιοτήτων τῶν κατὰ τόπους θεῶν τοῦ πολέμου. Ἀλλοῦ ὀνομάζεται **Essus**.

• **Bormo ἢ Borvo:** Ὁ Καῖσαρ παραλλήλίζει τὸν ἐν λόγῳ θεὸ μὲ τὸν Ἀπόλλωνα, καθὼς αὐτὸς παρουσιάζεται ὡς θεὸς θεραπευτῆς, προστάτης πηγῶν καὶ ἱαμάτων. Ἐχει καὶ τὴν προσωνμία «**Grannus**» (=φωτεινός, λαμπερός).

• **Sirona:** Εἶναι ἡ Ἀθηνᾶ τῶν Γαλατῶν. Παρουσιάζεται ὡς πάρεδρος τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ προστατεύει τὶς τέχνες.

• **Boganon:** Πρόκειται γιὰ τὸ θεὸ τῆς σιδηρουργίας καὶ τῆς χειρωνακτικῆς τέχνης. Ἕνας Γαλάτης Ἡφαίστος.

• **Taranis:** Ὁ Ταράνις εἶναι ὁ Ζεὺς τῶν ἡπειρωτικῶν Κελτῶν, ὁ ὁποῖος ὥστόσο δὲν ἔχει τὴν ἐξέχουσα θέσιν ποὺ εἶχε στοὺς Ἕλληνες. Ἐμβλημα του εἶναι ἕνας κυκλικὸς δίσκος, ποὺ συμβολίζει ταυτόχρονα τὸν ἥλιο καὶ τὸν κεραυνό.

• **Dis Pater (Δίας Πατήρ):** Εἶναι ἕνας θεὸς οὐσιαστικὰ χωρὶς συγκεκριμένο ὄνομα, ἀπὸ τὸν ὁποῖο κατάγονται οἱ Γαλάτες σύμφωνα μὲ τὴ Δρυϊδικὴ διδασκαλία. Τὰ χαρακτηριστικά του ὁμοιάζουν μ' ἐκεῖνα τοῦ Πλούτωνος, καθὼς τὸ βασικὸ γνῶρισμά του εἶναι τὸ χθόνιο στοιχεῖο. Τὸ πλέον πιθανὸ εἶναι, ὅτι πρόκειται γιὰ μία ἄλλη «ἐκδοσὴ» τοῦ Διὸς ἀνίσχρον ὅμως σὲ σχέση μὲ αὐτὴν τοῦ Taranis.

• **Smert:** Εἶναι κατὰ μία ἀντίληψιν ὁ Ἡρακλῆς τῶν Κελτῶν. Παρουσιάζεται ὡς σωματώδης ἄνδρας νὰ παλεύει μ' ἕνα φίδι. Ἐδῶ ὅμως ὑπάρχει ἀκόμα μία σύγχυση. Χαρακτηριστικά τοῦ Ἡρακλῆ δὲν ἔχει μόνο ὁ Smert (ὁ ὁποῖος εἶναι ἐλάχιστα διαδεδομένος σάν θεός), ἀλλὰ καὶ ἕνα ἄλλο πρόσωπο.

Τὸ πρόσωπο αὐτὸ ὀνομάζεται **Ogme**. Ὁ Λουκιανὸς ἔχει ἀφιερῶσει μιὰ πραγματεία λόκληρη σ' αὐτόν, ὀνομάζοντάς τον «*Ὀγμιον*». Γράφει, ὅτι εἶδε νὰ τὸν ἀναπαριστοῦν μὲ μορφὴ ἄνδρός, ποὺ φορεῖ δέρμα λέοντος καὶ κρατᾷ ρόπαλο. Ἀπεικονίσεις του σώζονται καὶ στὸν νησιωτικὸ κελτικὸ χῶρο (Μ. Βρεταννία-Ἰρλανδία).

Τὸ λειτουργικὸ μέρος τῆς Κελτικῆς θρησκείας παρουσιάζει ἐνδιαφέρον, καθὼς δὲν ἀπέ-



*Ἀνάγλυφο τῆς κελτογαλατικῆς θεᾶς Ἐπόνας, τῆς Ἀρτέμιδας τῶν Κελτῶν.
(Γαλλικὸ Μουσεῖο Ἐθνικῶν Ἀρχαιοτήτων).*

χει πολύ, ὅσον ἀφορᾷ τῇ δομῇ του, ἀπὸ τὸ ἀντίστοιχο ἑλληνικό. Οἱ κατηγορίες τῶν λειτουργῶν εἶναι τρεῖς: α) Οἱ *ῥάροδοι*, ποὺ εἶναι ἐπιφορτισμένοι μὲ τὸ καθῆκον νὰ ἄδουν ἡρωικά τραγούδια κατὰ τὴ διάρκεια τῶν τελετῶν καὶ τῶν συμποσίων· β) οἱ *μάντιες*, ποὺ ἔκαναν χρῆση τῶν ἰδίων μεθόδων μαντείας μὲ τοὺς Ἑλληνες συναδέλφους τους· γ) οἱ *Δρυῖδες* (=υἱοὶ τῆς δρυός). Τὰ ἱερατικά καθήκοντα τῶν τελευταίων μὲ ἐπικέντρο τὴν δρυῖν, ἱερὸ δένδρον τοῦ Διός, εἶναι κυριολεκτικὰ πανομοιότυπα μὲ αὐτὰ τῶν ἱερέων τῆς Δωδώνης. Ἀξιοπρόσεκτο εἶναι, ὅτι καὶ οἱ τυπικὲς συνήθειές τους ἔχουν ἑκδηλῇ ἑλληνικὴ προέλευση, ὅπως λ.χ. ἡ ἀποκομιδὴ τοῦ κισσοῦ (ποὺ κακῶς ταυτίσθηκε ὑπὸ τινων μὲ τὸν ἱξό-«γκύ») ἀπὸ τοὺς κορμούς τῶν δρυῶν, ποὺ ἀποδίδει τὴ σχέση Διός-Βάκχου, τὰ «Ἀνθεστήριά» τους, οἱ θυσίαι τῆς ὁποῖας τελοῦσαν, ἀλλὰ καὶ ἡ ἐπιστημονικὴ γνώση τὴν ὁποία διακρατοῦσαν μέσῳ τῶν μυστηρίων τους.

Ἐρχόμενοι τώρα στὸν νησιώτικο Κελτικὸ χῶρο (Ἀγγλία-Ἰρλανδία) παρατηροῦμε, ὅτι ὅλα ὅσα προαναφέρθηκαν γιὰ τοὺς ἡπειρωτικούς Κέλτες ἰσχύουν καὶ ἐδῶ, μὲ τὴ διαφορὰ ὅμως ὅτι οἱ νησιωτικὲς πηγὲς εἶναι πλουσιώτερες σὲ στοιχεῖα. Ὑπάρχουν πληρέστερες ἱστορικὲς ἀναφορὲς καὶ ἀρτιότερα γραπτὰ μνημεῖα. Σὲ προηγούμενα τεύχη τοῦ «Δ» ἔχει παρουσιασθεῖ διεξοδικὰ ἡ προϊστορικὴ μυκηναϊκὴ καὶ κρητικὴ παρουσία στὸν Βρετανικὸ καὶ Ἰρλανδικὸ χῶρο, θὰ ἦταν δὲ ἀνώφελο νὰ ἐπανέλθουμε στὰ περὶ αὐτῆς. Παραμένουμε, σὲ ὅ,τι ἀφορᾷ τὴ μυθολογία τῶν νησιωτῶν, οἱ ὁποῖοι προχωροῦν ἀκόμη πιὸ πίσω ἀπὸ τοὺς ἡπειρωτὲς ὁμοεθνεῖς τους. Ἐχουν στὴν παράδοσή τους καὶ ξεῦγος πρωταρχικῶν «εἰσαγωγικῶν» θεῶν, τὸν **Bile** (Ἰρλανδ. **Beli**) καὶ τὴν **Don** (Ἰρλανδ. **Dana**). Αὐτοὶ δὲν εἶναι ἄλλοι ἀπὸ τὸ Βῆλο-Κρόνο καὶ τὴ σύζυγό του Ρέα. Ὡς ἀπόγονοὶ τους μεταξὺ ἄλλων φέρονται οἱ:

- **Govannon** (Ἰρλανδ. **Goibniu**): Θεὸς τῆς σιδηρουργίας, ἀρχιτέκτων καὶ ἐφευρέτης ὄπλων γιὰ τὴ θεϊκὴ οἰκογένεια (Ἡφαιστος).

- **Amaethon**: Προστάτης τῶν ἀγρῶν καὶ τῆς γεωργίας μὲ καθαρὰ ἑλληνικὸ ὄνομα.

- **Gwídon**: Κύριος τῶν ἀγαθῶν καὶ προστάτης τῶν τεχνῶν. Οἱ περιπέτειές του θυμίζουν τὸν Δία.

- **Ogme**: Ὁ Κέλτης Ὀγμιος Ἡρακλῆς.

- **Epona** ἢ **Ἰππόνα**: Πρόκειται γιὰ πασίγνωστη θεότητα σὲ ὅλο τὸν Κελτικὸ χῶρο. Σύμβολά της εἶναι τὸ κέρας καὶ τὸ ἄλλογο. Ἐνίστε καὶ τὰ κυνηγετικὰ ὄπλα. Γιὰ τὴν προέλευσίν της οἱ γνώμες διχάζονται. Ἄλλοι λέγουν, ὅτι πρόκειται γιὰ τὴν ἑλληνίδα νύμφη Ἰποκρήνη καὶ ἄλλοι ὅτι ἀποτελεῖ κελτικὴ ἑκδοσὴ τῆς θεᾶς Ἀρτέμιδος, καθὼς ἡ ἴδια θεὰ στὴν Ἑλβετία ὀνομάζεται **Artio**.

Μολονότι σκοπὸς ἐν προκειμένῳ εἶναι ἡ κατάδειξη τῆς ἑλληνικῆς προελεύσεως τῶν Κελτῶν μὲ τὴ χρῆση μόνο θρησκευτικῶν καὶ λαογραφικῶν στοιχείων, θὰ ἦταν χρήσιμη ἡ παράθεση ἑνὸς τελευταίου ἱστορικοῦ στοιχείου ὡς κατακλείδος τοῦ παρόντος. Οἱ Ἰρλανδοὶ ἱστορικοὶ ἀπὸ τὰ ἀρχαῖα χρόνια ἕως σήμερα παραδίδουν, ὅτι τὸ 2.640 π.Χ. στὸ μεταίχμιον θρύλου καὶ ἱστορίας –γι' αὐτοὺς– ὁ Ἕλλην ἀναξ Partholon, ἀγνώστων λοιπῶν στοιχείων, μετέβη στὸ νησί τους συνοδευόμενος ἀπὸ πέντε χιλιάδες ἐποίκους καὶ ἐγκαταστάθηκε ἐκεῖ μαζί τους. Βέβαια δὲν ἦταν ὁ πρῶτος Ἕλληνας ἐκεῖ, ὅπως ἀποδεικνύεται, καθὼς ἕως σήμερα οἱ Ἰρλανδοὶ διακηρύττουν τὴν ἑλληνικότητά τους. Τὸ ἴδιο πράττουν καὶ οἱ καθηγητὲς ἀρχαιολογίας στὴν Ἰρλανδία (ἐκ τῶν ἑλλήν. *Ἰρις* καὶ *Λάνδη* = Γῆ τῆς Ἰριδος). Μόνο ἐδῶ, στὸ Ρωμαϊκόν, ἀκόμα ψαχνόμαστε, καθὼς «ὅλ' αὐτὰ εἶναι βλακεῖες» (ἀποψη γνωστοῦ γραιοκύλου πανεπιστημιακοῦ).

Μιά πρόταση για την αποκρυπτογράφηση τῆς Μυκηναϊκῆς ἐπιγραφῆς τῆς Καυκανιάς

Κύριε διευθυντά,

Διαβάζοντας στο ὑπ' ἀριθ. 172 τεύχος τοῦ «Δαυλοῦ» τὸ ἄρθρο τοῦ κ. Κώστα Δούκα με τίτλο «*Ἀποκρυπτογράφηση τῆς ἐπιγραφῆς τῆς Καυκανιάς*», ἐκτιμώντας τὴν προσπάθεια τοῦ ἀρθρογράφου καὶ συμφωνώντας σὲ πολλὰ σημεῖα με αὐτόν, ὅσον ἀφορᾷ τὴν κριτική του στοὺς «εἰδικούς», προτείνω διαφορετικὴ ἀνάγνωση στο κείμενο τῆς ἐπιγραφῆς με ἐπακόλουθο τὴν διαφορετικὴ μετάφραση.

Ἀναφέρονται στο ἄρθρο περιληπτικά τὰ παρὰ κάτω: Ἀνακοινώθηκε στὴν Ἀκαδημία Ἀθηνῶν, Πρακτικά ἔτους 1995, τόμος 7ος (ἐκ μέρους τῶν ἀρχαιολόγων Πολυξένης Ἀραπογιάννη, Γιόργκ Ράμπαχ καὶ Λ. Γκόνταρτ), ἀπὸ τὸν Ἀκαδημαϊκὸ κ. Σπύρο Ἰακωβίδη τὸ ἱστορικὸ εὐρέσεως ἐπιγραφῆς πάνω σὲ δότσαλο, ὑπὸ τὸν τίτλο «*Ἡ Μυκηναϊκὴ ἐπιγραφὴ τῆς Καυκανιάς*». Τὸν Ἀπρίλιο τοῦ 1994 ἡ Ἐφορία Ἀρχαιοτήτων Ὀλυμπίας κατὰ τὴν ἀνασκαφὴ στὴν κορυφὴ λοφίσκου, στὴ θέσῃ Ἀγριελίτσες τῆς κοινότητος Καυκανιάς, 7 χιλιόμετρα πρὸς βορρᾶ τῆς Ὀλυμπίας, ὅπου ὑπάρχει καὶ ἐκκλησιά τῆς Ἀναλήψεως, δρῆκε προϊστορικὸ κτίσμα. Ἐκτὸς τῶν ἄλλων εὐρημάτων τὸ πιὸ σπουδαῖο εὑρημα τῆς ἀνασκαφῆς εἶναι μία σχεδὸν κυκλικὴ κροκάλῃ (δότσαλο) διαστάσεων 4,9 ἐκ. x 4,08 ἐκ., πάχους 1,62 ἐκ. καὶ βάρους 48 γραμμαρίων, ποὺ δρέθηκε κολλημένη στὴν ἐσωτερικὴ πλευρὰ ἐνὸς ἀπὸ τοὺς τοίχους κάτω ἀπὸ τὴν πρώτη σειρὰ λίθων, μέσα στο ἀπαράβιαστο στρώμα τῆς καταστροφῆς. Ἡ ἀκριβὴς σχέση με τὸ κτίσμα, λένε οἱ ἀρχαιολόγοι, εἶναι ἀδηλὴ (αὐτὸ βέβαια εἶναι λάθος, ὅπως θὰ δοῦμε πιὸ κάτω), ἡ χρονικὴ τῆς ταύτιση ὅμως με αὐτὸ εἶναι ἀναμφισβήτητη. Ἡ κροκάλῃ φέρει χαραγμένα ὀκτὼ σύμβολα συλλαβογραφικῆς γραφῆς, ἀπὸ τὰ ὁποῖα πέντε (τὰ a', a, ro, na, qa καὶ ka) εἶναι κοινὰ στὶς δύο Γραμμικὲς Γραφεῖς, τὰ ἄλλα τρία ὅμως (so, qa καὶ jo) ἀπαντοῦν μόνο στὴν Γραμμικὴ Β. Ἐπομένως ἡ ἐπιγραφὴ εἶναι χωρὶς ἀμφιβολία Γραμμικὴ Β.

Ἡ κροκάλῃ στὴν μία ὀψὲς φέρει τὴν ἐπιγραφὴν: a-so-na qo-ro-ka σὲ δύο σειρές, διότι ὁ χώρος δὲν ἐπαρκοῦσε, γιὰ νὰ γραφοῦν δύο λέξεις στὴ σειρὰ. Ἡ διάταξη τῶν συλλαβογραμμάτων δείχνει, ὅτι ἡ ἐπιγραφὴ ἔχει γραφεῖ καὶ διαβάζεται βουλοτροφηδὸν (μέχρι ἐδῶ στο ἄρθρο εἶναι ὅλα σωστά) καὶ ὅτι ἡ πρώτη λέξη διαβάζεται ἀπὸ δεξιὰ πρὸς ἀριστερὰ καὶ ἡ δευτέρη ἀπὸ ἀριστερὰ πρὸς τὰ δεξιὰ. Ὅπως δηλαδὴ διαβάζεται ἡ μεγάλῃ ἐπιγραφὴ τῆς Γόρτυνος. Ἐτοί ἡ ἐπιγραφὴ διαβάζεται: na-so-a qo-ro-ka. Στὴν ἄλλῃ ὀψὲς τῆς κροκάλῃς εἶναι χαραγμένο ἓνα σχῆμα σὰν διπλὸς πέλεκυς με στελεό. Δὲν εἶναι ὅμως διπλὸς πέλεκυς, ἀλλὰ τὸ συντεταγμένο γραμμικὸ σκαρίφημα τοῦ κτιρίου ποὺ ἦταν ἐκεῖ, τὸ ὁποῖο ὑποδηλώνει ταυτόχρονα καὶ τὴν χρῆση αὐτοῦ. Δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τοῦ ὑποτιθέμενου στελεοῦ εἶναι χαραγμένα τὰ συλλαβογράμματα qa καὶ jo. Οἱ ἀρχαιολόγοι στὴν λεπτομερὴ ἀνακοίνωσή τους κάνουν συσχετισμοὺς τῆς γραφῆς με ἄλλες ἐπιγραφές τῆς Πύλου καὶ τῆς Θήβας καὶ καταλήγουν στο συμπέρασμα, ὅτι ὁ πρωτοελληνικὸς πολιτισμὸς τῆς ἡπειρωτικῆς Ἑλλάδος εἶχε διαμορφώσει δική του γραφὴ πολὺ πιὸ πρὶν ἀπὸ ὅ, τι πιστευόταν ὡς τώρα.

Ἡ ἐπιγραφὴ τῆς μᾶς πλευρᾶς μεταφραζόμενη θὰ πεῖ νησιώτικο δότσαλο (ἀπὸ τὸ Αἰγαῖο): na-so-a = νασάα → νᾶσος, δωρ. τύπος τῆς λέξης *νῆσος*. Στὸν πληθ. αἱ νῆσοι = τὰ νησιά τοῦ Αἰγαίου → τὰ νασόα τοῦ Αἰγαίου (ἐγκ. Πάπυρος Λαρούς-Μπριτάννικα). qo-ro-ka = κρόκα, δωρ. τύπος τῆς λέξης *κρόκη*. Κρόκη, ἢ = κροκάλῃ, δότσαλο (ἐγκ. Πάπυρος Λαρούς-Μπριτάννικα). Ἐτοί na-so-a qo-ro-ka = νησιώτικο δότσαλο (ἀπὸ τὰ νησιά τοῦ Αἰγαίου).

Ἡ δευτέρη πλευρὰ τῆς κροκάλῃς μᾶς δίνει τὴν λέξη qa-jo = καιο = καίω. *Καίω* = ψήνω πῆλινα σκευὴ σὲ καμίνι (ἐγκ. Π.Α.Μ.). Καίω < καιFω, καιF-ῶ (Λεξικὸ Ι. Σταματάκου). Ἀπὸ τὶς δύο ἐπιγραφές τῆς κροκάλῃς συμπεραίνω, ὅτι ἦταν θεμέλιος λίθος ἐνὸς καμινιοῦ πηλίνων σκευῶν, καὶ ὅτι ὁ κατασκευαστὴς του τὴν ἔφερε ἀπὸ κάποιο νησί τοῦ Αἰγαίου (ἴσως

ὁ ἴδιος ἦταν ἀπὸ τὸ Αἶγαιο). Περισσότερο πιστεύω, ὅτι ἡ πέτρα ἀπὸ τὸ Αἶγαιο εἶχε τοποθετηθεῖ στὰ θεμέλια τοῦ καμινιοῦ συμβολικά, γιὰ νὰ ψήνονται σωστά τὰ κεραμικά, κάτι ἀνάλογο δηλαδή με τὴν γαλόπετρα πού κρεμοῦσαν στὸ λαϊμὸ οἱ γυναῖκες τῆς Κρήτης, γιὰ νὰ παράγει περισσότερο γάλα τὸ στήθος τους. Τὸ σχῆμα δὲ στὴν πλευρὰ πού γράφει ὅτι εἶναι καμίνι, εἶναι σχῆμα καμινιοῦ πού χρησιμοποιεῖ ξύλα γιὰ τὸ ψήσιμο τῶν πηλινῶν ἀντικειμένων. Ἔτσι δικαιολογεῖται τὸ παχὺ στρώμα στάχτης, οἱ καμένες πλῖθες καὶ τὰ πυρακτωμένα χρώματα, ὅπως καὶ ἡ καμένη κεραμεικὴ, πιθανὸν ἀπὸ ἀγγεῖα πού ἔσπασαν κατὰ τὴν διαδικασίαν τοῦ ψήσιματος.

Ἐπειδὴ ἀσχολοῦμαι τὰ τελευταῖα χρόνια «ἐρασιτεχνικά» μετὰ τῆς Αἰγαιακῆς γραφῆς, συνεχίζοντας τὸ ἔργο τοῦ Μ. Βέντρις ἀπὸ τὸ σημεῖο πού τὸ ἄφησε, πρὶν ἀρχίσει νὰ τὸ καταστρέφει ὁ J. Chadwick καὶ οἱ ὅμοιοί του, θὰ προσθέσω τὰ παρακάτω. Ἐχοντας ἀποκρυπτογραφήσει τὰ Κρητικά «ιερογλυφικά» καὶ τῆς Γραμμικῆς Α, Β (ἀφοῦ ὁ Βέντρις γνώριζε μόνο τὴν φωνητικὴ ἀξία τῶν συλλαβογραμμάτων, ὅχι ὅμως καὶ τὸν τρόπο μετὰ τὸν ὁποῖο δημιουργήθηκε τὸ καθ' ἓνα ἀπὸ τοὺς Μινωῖτες ἢ τοὺς Μυκηναίους, ἀνάλογα μετὰ τὴν τοπικὴν διάλεκτόν τους), ἄρχισα νὰ διαβάζω δεκάδες σφραγίδες καὶ πινακίδες, ἀπὸ τὸ Μουσεῖο Ἡρακλείου ἀλλὰ καὶ ἀπὸ βιβλία, μεταφράζοντας τὰ κείμενα. Παρατήρησα ὅχι μόνο τὴν ἄγνωστη παλαιότητα τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσας ἀλλὰ καὶ προχωρημένη γνώση στὶς τέχνες, στὴν φαρμακευτικὴ καὶ στὴν ἰατρικὴ. Στὶς ἐπιγραφές αὐτές διαβάζομε ἱστορία μετὰ ἡθῆ καὶ ἔθιμα ἄγνωστα μέχρι σήμερα. Ἐπίσης σὲ ὁρισμένες ἐπιγραφές, ὅπως στὸν Δίσκο τῆς Φαιστοῦ, στὴν πέτρα τῶν Μαλίων, στὴν χρυσὴ περόνη τοῦ Ἁγίου Νικολάου κ.ά., ἐφαρμόζουν διάφορα τεχνάσματα στὴν γραφὴ, τὰ ὁποῖα γνώριζαν μόνο οἱ μνημένοι. Ἡ μόνη ἐπιγραφή γιὰ τὴν ὁποία ἄφησαν σημεῖωμα πῶς πρέπει νὰ διαβαστεῖ, εἶναι αὕτη τοῦ Δίσκου τῆς Φαιστοῦ. Τὸ σημεῖωμα ἔχει γραφεῖ σὲ Γραμμικὴ Α πάνω σὲ κεραμεικὴ πλάκα πού ἄφησαν μαζί μετὰ τὸ Δίσκο, ἐκεῖ πού τὸν ἔκρυψαν. Φυσικά αὐτὰ εἶναι ἀδύνατον νὰ τὰ ἀντιληφθοῦν οἱ ξένοι, ἀφοῦ ὁ δρόμος πού ἀκολουθοῦν ὅχι μόνο εἶναι διαμετρικὰ ἀντίθετος, ἀλλὰ καὶ δὲν γνωρίζουν καθόλου τὰ ἀρχαῖα Ἑλληνικά πού ἀπαιτοῦνται γιὰ μίαν τέτοια μελέτη ἀρχαίων Ἑλληνικῶν διαλέκτων (οἱ ὁποῖες μιλοῦνται καὶ σήμερα), μετὰ ἀποτελέσμα ἱστορία πολλῶν χιλιετιῶν π.χ. νὰ γράφεται λανθασμένα καὶ κατὰ φαντασίαν. Ἐπίσης θὰ προσθέσω, ὅτι ἡ Ὀμηρικὴ διάλεκτος δὲν προέρχεται μόνο ἀπὸ τῆς Γραμμικῆς Γραφῆς ἀλλὰ ἀπὸ τὰ Κρητικά ἱερογλυφικά, ἀπὸ τὰ ὁποῖα προέρχονται αὐτές. Ἄν καὶ ὅλα δείχνουν ὅτι Γραμμικῆς, ἱερογλυφικά καὶ Ἑλληνικά ἀλφάβητα ἐχρησιμοποιοῦντο παράλληλα ἀπὸ τὰ ἱερατεῖα, ἀνάλογα μετὰ τὴν σπουδαιότητα τοῦ κειμένου πού ἔγραφαν καὶ ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὴν γραφὴ πού γνώριζε νὰ χρησιμοποιεῖ τὸ κοινό. Στὴν Κρήτῃ ἢ Γραμμικῇ Α (τὴν ὁποία οἱ Μυκηναῖοι προσαρμοσαν στὴν διάλεκτόν τους φτιάχνοντας τὴν Γραμμικὴ Β) πρέπει νὰ ἦταν γνωστὴ στὸ ἱερατεῖο μέχρι καὶ τοὺς Ἑλληνιστικούς χρόνους. Π.χ. στὸ Δίσκο τῆς Φαιστοῦ ἔγραφαν μετὰ τὸ Κρητικὸ Ἀλφάβητο διὰ τεχνάσματος, πάνω στὰ ὑποτιθέμενα ἱερογλυφικά, ἐνῶ οἱ ὁδηγίες, πού ἄφησαν σὲ πῆλινη πλάκα γιὰ τὸ πῶς πρέπει νὰ διαβαστεῖ ὁ Δίσκος, εἶναι γραμμένες μετὰ τὴν Γραμμικὴ Α. Στὴν πέτρα τῶν Μαλίων δλέπομε γραφὴν στὰ ἱερογλυφικά, ἢ ὁποία στὴν πραγματικότητά εἶναι ἀμφίδρομη ἐπιγραφή γραμμένη μετὰ Ἑλληνικὸ Ἀλφάβητο τῆς ἐποχῆς καὶ ἀπευθύνεται στὸ κοινό, ἀναφέροντας ὅτι ἐκεῖ εἶναι ἱερὸ ἀφιερωμένο στὸν Ἑρμῇ, τὰ ἴδια δὲ γραφήματα σάν Κρητικὰ ἱερογλυφικά, πάλι σὲ ἀμφίδρομη ἐπιγραφή, δίνουν ὁδηγίες στὸν «ἱερέα μοναχό», ὅπως γράφουν, μετὰ ποῖο τρόπο θὰ κάνει τὸ τελετουργικόν, τότε καὶ πῶς θὰ εἶναι ντυμένος.

Μετὰ τὴν

Ἀντώνης Βασιλάκης

Βλυσχιά Κνωσοῦ

715 00 Ἡράκλειο Κρήτης

Υ.Γ. Θὰ παρακαλοῦσα τὸν κ. Κ. Δούκα καὶ τὸν κ. Καλλιμάχο Διογένη, νὰ κάνουν καὶ δευτέρη προσπάθεια ἀποκρυπτογραφίσεως τῆς γραφῆς τῆς Καστοριάς, διότι διαβάζω στὴν ξύλινη, μετὰ Ἑλληνικὸ ἀλφάβητο, τὴν πρόταση «*ποιῶν σπεσδὴν μετέπειτα*», μεταξὺ δὲ τῶν γραμμάτων διακρίνω σχέδια ἀντικειμένων, πού δείχνουν πῶς πρέπει νὰ γίνῃ αὕτη ἡ πράξις.

ΣΑΡΑΝΤΟΣ ΠΑΝ

Τὰ μαθηματικά τῶν Ἀτομικῶν φιλοσόφων

Ἦδη ἔχουμε ἀναφέρει* ὅτι ὁ Δημόκριτος (σὲ συνεργασία μὲ τὸν Λεύκιππο) συνέγραψε πενήντα δύο (52) ἔργα ἢτοι δεκατρεῖς (13) τετραλογίες σύμφωνα μὲ τὴν ταξινόμηση τοῦ Θρασύλλου. Ἐξ αὐτῶν τῶν ἔργων τὰ δώδεκα (τρεῖς τετραλογίες) ἀνεφέροντο στὶς μαθηματικὲς ἐπιστῆμες, οὐδὲν δὲ ἐξ αὐτῶν διεσώθη. Ὁ Διογένης Λαέρτιος ἔχει τὴν γνώμη, ὅτι ὁ συζητητὴς τοῦ Ἀναξαγόρα καὶ πρωταθλητὴς τοῦ πεντάθλου –τόσο στὸν στίβο ὅσο καὶ στὰ γράμματα– τοῦ ψευδοπλατωνικοῦ ἔργου «Ἀντερασταί» εἶναι ὁ Δημόκριτος· τὸν παρέστησαν δὲ παραπονούμενο νὰ λέγῃ τό: «Ἦλθον γὰρ εἰς Ἀθήνας καὶ οὕτως μὲ ἔγνωκεν». Μιὰ πληροφορία ὡστόσο τοῦ Δημητρίου Φαληρέως διαψεύδει τὴν φήμη, λέγοντας ὅτι ὁ Δημόκριτος δὲν ζητοῦσε νὰ λάβῃ δόξαν ἀπὸ τὴν πόλη, ἀλλὰ νὰ δώσῃ δόξαν στὴν πόλιν ποὺ ἔμενε διὰ τοῦ ἥθους καὶ τοῦ ἔργου του.

Τὰ μαθηματικά ἔργα τοῦ Δημοκρίτου ἦσαν τὰ ἑξῆς:

α) *Περὶ διαφορῆς γωνιῆς ἢ περὶ ψαύσιος* (= ἐπαφῆς) *κύκλου καὶ σφαίρης*, (1) διδύλιν.

β) *Περὶ γεωμετρίας*, (2) διδύλιν.

γ) *Γεωμετρικῶν*, (3) διδύλιν.

δ) *Περὶ ἀλόγων γραμμῶν καὶ ναστῶν* (= στερεῶν), (2) διδύλιν.

ε) *Ἀριθμοί*, (4) διδύλιν.

Οἱ Diels-Kranz στὰ “*Fragmente der Vorsokratiker*” ἀναφέρουν μεταξὺ τῶν μαθηματικῶν ἔργων καὶ τὰ: Ἐκπετάσματα (= προβολικὴ Γεωμετρία)· Μέγας Ἐνιαυτός ἢ Ἀστρονομίη· Παράπηγμα (= Πίναξ καταγραφῆς τῶν κινήσεων τῶν ἀστέρων ἢ ἡμερολόγιον), ἐνῶ ἄλλοι προσθέτουν καὶ τὰ: Ἀμιλλα κλεψύδρας· Οὐρανογραφίη· Γεωγραφίη· Πολογραφίη· Ἀκτινογραφίη, ἔργα ἐπιστημονικὰ ἐξάπαντος, πλὴν ὅμως ὄχι αὐστηρὰ μαθηματικά. Ἀλλωστε, ἂν ἡ ταξινόμηση τοῦ Θρασύλλου εἶναι ἀκριβὴς καὶ προπαντὸς ἔγκυρος, τὰ παρατιθέμενα ἀπὸ ἐμᾶς ἔργα καλύπτουν ἀκριβῶς τὸν ἀριθμὸ δώδεκα ἢ τίς κατὰ Θρασύλλον τρεῖς τετραλογίες. Κανένα ἀπὸ τὰ μαθηματικά αὐτὰ ἔργα τοῦ Δημοκρίτου δὲν ἔφθασε σὲ μᾶς· οὔτε κἂν ἀπόσπασμα. Ἀρα ὅ,τι γνωρίζουμε γι’ αὐτὰ τὸ ἀρνούμεθα ἀπὸ τρίτους καὶ συγκεκριμένα ἀπ’ τὸν Ἀρχιμήδη, τὸν Σέξτο Ἐμπειρικὸ καὶ τὸν Πλούταρχο.

Σὲ μιὰ ἐπιστολὴ τοῦ Ἀρχιμήδους πρὸς τὸν Ἐρατοσθένη –ὁ Συρακούσιος εἶχε τὴν συνήθεια νὰ στέλνῃ ἐπιστολὰς μὲ θεωρήματά του ἢ προβλήματα στοὺς Ἀλεξανδρινούς μαθηματικούς, πολλὰ ἐκ τῶν ὁποίων μάλιστα ἦσαν ἑλλειπῆ ἢ λανθασμένα ἐκ προθέσεως, γιὰ νὰ ἐλέγχῃ τίς ἱκανότητές τους – διαβάζουμε τὰ ἑξῆς:

«Ἀρχιμήδους περὶ τῶν μηχανικῶν θεωρημάτων

»Πρὸς Ἐρατοσθένη Ἐφοδος

»Ἀρχιμήδης Ἐρατοσθένει εὐπράττειν

»Σοὺ ἀπέστειλα πρό τιнос μερικὰ ἐκ τῶν παρ’ ἐμοῦ εὐρεθέντων θεωρημάτων ἀναγράφας τὰς ἐκφωνήσεις αὐτῶν καὶ λέγων νὰ προσπαθήσῃς νὰ εὕρῃς τὰς ἀποδείξεις των... Διὰ τὰ θεωρήματα ταῦτα, τῶν ὁποίων ὁ Εὐδόξος ἦν πρῶτος τὴν ἀπόδειξιν, περὶ τοῦ κώνου (δηλαδὴ) καὶ τῆς πυραμίδος, ὅτι εἶναι τὸ ἐν τρίτον ὁ μὲν κῶνος τοῦ κυλίνδρου, ἡ δὲ πυραμὶς τοῦ πρίσματος, τῶν ἐχόντων τὴν αὐτὴν δάσιν καὶ ὕψος ἴσον, οὐχὶ μικρὸν μέρος πρέπει νὰ ἀποδοθῇ εἰς τὸν Δημόκριτον, ὁ ὁποῖος πρῶτος ἐξηγγεῖλε τὴν ἐκφώνησιν περὶ τοῦ εἰρημένου σχήματος χωρὶς ἀπόδειξιν. Εἰς ἐμὲ δὲ συνέβη καὶ τοῦ

* Βλ. «Δαυλόν», τ. 175 καὶ 177-178.

ἐκδιδομένον τώρα θεωρήματος ἡ εὗρεσις νὰ ἔχη γίνεαι ὁμοία πρὸς τὰ προηγούμενα· ἤθελα δὲ ἀναγράψας τὴν μέθοδον νὰ δημοσιεύσω αὐτήν, τὸ μὲν διότι ἔχω ἤδη ὁμιλήσει δι' αὐτήν... τὸ δὲ διότι... νομίζω ὅτι μερικοὶ ἐκ τῶν συγχρόνων μου ἢ ἐκ τῶν μεταγενεστέρων θὰ εὗρωσι καὶ ἄλλα θεωρήματα διὰ τοῦ ἀποδειχθέντος τρόπου, τὸν ὅποιον δὲν ἔχω σκεφθεῖ ἀκόμη...» (Εὐ. Σταμάτης, «Ἀπαντα Ἀρχιμήδους», τόμος Β', σελ. 386-9, ἐκδοσὶς Τ.Ε.Ε., Ἀθῆναι 1973).

Ὁ G. Loria (*Ἱστορία τῶν Μαθηματικῶν*, τ. Α', σελὶς 59), ποὺ γνωρίζει τὸ ἐν λόγῳ ἀπόσπασμα, γράφει τὰ ἑξῆς: «...Ὀλιγώτερον ἀμφίβολος –διότι θεθαυοῦται ἀπὸ τὸν Ἀρχιμήδη– εἶναι ἡ ἀπόδειξις, ἡ δοθεῖσα τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ Εὐδόξου, τοῦ θεωρήματος (τὸ ὅποιον εἶχε διατυπωθεῖ ἀπὸ τὸν Δημόκριτον), ὅτι ὁ ὄγκος τῆς πυραμίδος (ἡ τοῦ κῶνου) ἰσοῦται πρὸς τὸ τρίτον τοῦ πρίσματος (ἡ τοῦ κυλίνδρου) τοῦ ἔχοντος τὴν αὐτὴν βάσιν καὶ τὸ αὐτὸ ὕψος, ὡς καὶ ἡ ἀπόδειξις τοῦ θεωρήματος ὅτι δύο σφαῖραι εἶναι μεταξὺ τῶν ὡς οἱ κύβοι τῶν διαμέτρων. Ἐάν, ὡς δεικνύουν τὰ πράγματα, ὁ Εὐδόξος εἶχεν ἀποδείξει τὰ σημαντικὰ αὐτὰ θεωρήματα, πρέπει ν' ἀποδώσωμεν εἰς αὐτὸν καὶ τὴν δόξαν ὅτι εἶχεν ἤδη διατυπώσει καὶ ἐφαρμόσει μίαν γενικωτάτην ἀρχὴν ἰσοδύναμον πρὸς τὸ περίφημον ἀξίωμα τοῦ Ἀρχιμήδους “δοθέντων δύο ὁμοειδῶν μεγεθῶν, ὑπάρχει πάντοτε πολλαπλάσιον τοῦ μικροτέρου ὑπερβαῖνον τὸ μεγαλύτερον”. Ἐξ ἄλλου πρέπει ὁ ἴδιος νὰ εἶχεν ἤδη χαράξει τὰς πρώτας γραμμὰς τῆς ὁμοιομόρφου ἐκείνης μεθόδου, τῆς καλουμένης ὑπὸ τῶν νεωτέρων μεθόδου τῆς ἐξαντλήσεως, ἡ ὁποία πρὸ τῆς ἀνακαλύψεως τοῦ ὁλοκληρωτικοῦ λογισμοῦ ἀπετέλει τὴν σπονδυλικὴν στήλην τῶν ὑψηλοτέρων θεωριῶν τῆς μετρικῆς γεωμετρίας...». Ὁ Χ.Β. Γκλαδὰς (*Εἰσαγωγή εἰς τὴν Ἱστορίαν τῶν Μαθηματικῶν*, σελ. 23, Ἀθῆναι 1973) λέγει τὰ ἑξῆς: «Εἰς τὴν αὐτὴν σχολὴν (τῆς Ἑλέας) ἀνήκει καὶ ὁ ἰδρυτὴς τῆς ἀτομικῆς θεωρίας Δημόκριτος ἐξ Ἀδῆρων (460-370 π.Χ.). Ἀναφέρεται, ὅτι ὁ Δημόκριτος ἔδειξεν, ὅτι ὁ ὄγκος πυραμίδος ἰσοῦται μὲ τὸ ἐν τρίτον τοῦ ὄγκου τριγωνικοῦ πρίσματος μὲ τὴν αὐτὴν βάσιν καὶ τὸ αὐτὸ ὕψος. Εἰς τὸ ἀποτέλεσμα αὐτὸ κατέληξεν, ἀφοῦ προηγουμένως ἀπέδειξεν, ὅτι ἓνα τριγωνικὸν πρίσμα δύναται νὰ διαιρεθῇ εἰς τρεῖς τριγωνικὰς πυραμίδας ἐχούσας ἰσοδυνάμους βάσεις καὶ ἴσα ὕψη. Ἐν συνεχείᾳ φέρεται ἀποδείξας, ὅτι δύο πυραμίδες ἐχούσαι ἰσοδυνάμους βάσεις καὶ ἴσα ὕψη ἔχουν ἴσους ὄγκους. Τὸ τελευταῖον ἐδείχθη ἀπὸ τὸν Εὐδόξον μὲ τὴν μέθοδον τῆς ἐξαντλήσεως καὶ δὲν φαίνεται πιθανὸν νὰ ἐδείχθη ἀπὸ τὸν Δημόκριτον».

Ὁ Εὐαγ. Σταμάτης (*Εὐκλείδου Γεωμετρία, “Στοιχεῖα”, τ. 1, σελ. 29, Ο.Ε.Δ.Β., Ἀθῆναι 1975*) λέγει ἐπ' αὐτοῦ τὰ ἑξῆς: «Τὴν ἔννοιαν τοῦ ἀπείρου εἰς τὴν γεωμετρίαν ἀπαντῶμεν διατυπωμένην τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ Ἀναξαγόρου... ποὺ ἔχει ὡς ἑξῆς: “οὔτε γὰρ τοῦ σμικροῦ ἔστι τὸ γε ἐλάχιστον, ἀλλ' ἔλασσον αἰεὶ (τὸ γὰρ ἔδον οὐκ ἔστι μὴ οὐκ εἶναι), ἀλλὰ καὶ τοῦ μεγάλου ἔστι μείζον”. Ἡ ἔννοια τῆς συνεχείας ἦτο γνωστὴ εἰς τὸν Ἱπποκράτη τὸν Χῖον, ὅστις τὴν χρησιμοποιοῖ πρὸς τετραγωνισμόν τοῦ κύκλου... Ὁ Ἀρχιμήδης μνημονεύει, ὅτι ὁ Εὐδόξος ἀπέδειξεν, ὅτι πᾶσα πυραμὶς εἶναι τὸ τρίτον πρίσματος κ.λπ., διατυπώνει δὲ τοῦτο ὡς ἑξῆς: “ἔτι δὲ τῶν ἀνίσων γραμμῶν καὶ τῶν ἀνίσων ἐπιφανειῶν καὶ τῶν ἀνίσων στερεῶν, τὸ μείζον τοῦ ἐλάσσονος ὑπερέχειν τοιοῦτω, ὃ συντιθέμενον αὐτὸ ἐαντῶ δυνατόν ἐστιν ὑπερέχειν παντὸς τοῦ προτεθέντος χωρίου” (= ἔτι δὲ τῶν ἀνίσων γραμμῶν καὶ ἀνίσων ἐπιφανειῶν καὶ ἀνίσων στερεῶν εἶναι δυνατόν ἢ διαφορὰ τους, λαμβανόμεναι πολλὰς φορὰς, νὰ ὑπερβῇ ὁλόκληρον τὸ προτεθὲν μεγαλύτερον μέγεθος)... Ἐν συνεχείᾳ ὁ Ἀρχιμήδης προσθέτει: Οἱ προγενέστεροι γεωμέτραι ἐχρησιμοποίησαν τὸ λήμμα τοῦτο – “τετραγωνισμὸς παραβολῆς” – διὰ τὴν ἀπόδειξιν, ὅτι οἱ κύβοι ἔχον ὡς τὰ τετράγωνα τῶν διαμέτρων αὐτῶν, ὅτι αἱ σφαῖραι ἔχον ὡς οἱ κύβοι τῶν διαμέτρων αὐτῶν καὶ ὅτι ἡ πυραμὶς εἶναι τὸ τρίτον πρίσματος ἔχοντος τὴν αὐτὴν βάσιν καὶ τὸ αὐτὸ ὕψος, καὶ ὅτι ὁ κῶνος εἶναι τὸ τρίτον κυλίνδρου ἔχοντος τὴν αὐτὴν βάσιν καὶ τὸ αὐτὸ ὕψος... ἐκ τῶν ἀνωτέρω σαφῶν μαρτυριῶν τοῦ Ἀρχιμήδους συνάγε-

ται, ὅτι τὸ ἀξίωμα τῆς συνεχείας δὲν εἶναι εὗρημα τοῦ Εὐδόξου, ἀφοῦ τὸ ἐχρησιμοποίησαν οἱ προγενέστεροι γεωμέτραι...». Ὁ Πλούταρχος μᾶς πληροφορεῖ, ὅτι ὁ Δημόκριτος γινώριζε τόσο τὴν εὕρεση τοῦ ἐμβαδοῦ τοῦ κώνου ὅσο καὶ τὶς ἐννοιες τῆς συνεχείας καὶ τοῦ ἀπειροστικοῦ λογισμοῦ. Γράφει λοιπὸν τὰ ἑξῆς: «Πέραν αὐτῶν πρόσεξε μὲ ποιὸν τρόπο ἀπάντησε ὁ Χρύσιππος στὸν Δημόκριτο, ποῦ διετύπωσε φυσικῶς καὶ ἐπιτυχῶς τὸ θεώρημα: Ἐὰν κάποιος κῶνος τμηθῇ ὑπὸ ἐπιπέδου παραλλήλως πρὸς τὴν βάση του σὲ ἄπειρα λεπτὰ τμήματα, τί θὰ εἶναι οἱ ἐπιφάνειες τῶν ἀποτμηθέντων τμημάτων, ἴσες ἢ ἄνισες; Διότι ἂν μὲν εἶναι ἄνισες, τότε θὰ πρέπει ἡ κυρτὴ ἐπιφάνεια τοῦ κώνου νὰ ἔχῃ θαμνίδες· ἂν πάλι εἶναι ἴσες, τότε πρέπει τὸ ἀρχικὸ σχῆμα νὰ ἦταν κύλινδρος καὶ ὄχι κῶνος. Ὁπερ ἄτοπον» (Πλούταρχος, «Περὶ ἐννοιῶν πρὸς Στωικοὺς» 1079 E· καὶ στοὺς D.K. B' 155).

Ὁ Β. Σπανδάγος («Οἱ Μαθηματικοὶ τῆς Ἀρχαίας Ἑλλάδας», σελ. 104), ἀφοῦ ἀναφέρεται στὴν πρὸς τὸν Ἐρατοσθένη ἐπιστολὴ τοῦ Ἀρχιμήδους, ὅπου «ὁ Συρακούσιος μᾶς θεοαιώνει, ὅτι ὁ Δημόκριτος γινώριζε νὰ βρῇ τὸν ὄγκο μιᾶς τριγωνικῆς πυραμίδος καὶ τοῦ κώνου», προσθέτει ὅτι ὁ Πρόκλος παρασιώπησε τὸ ἔργο τοῦ Δημοκρίτου σκοπῶν, ἐπειδὴ ὁ Ἀδδηρίτης ἦταν ἐντελῶς ἀντίθετος ἰδεολογικὰ πρὸς τὸν Πλάτωνα, θαυμαστῆς τοῦ ὁποῖου ἦταν ὁ Πρόκλος... Ὁ Β. Σπανδάγος ἐρμηνεύει τὸ «τάς τῶν τμημάτων ἐπιφανείας» (τὶς πολὺ γειτονικῆς) ὡς «ἀπειροστικὴ ἀπόσταση» καὶ συμπεραίνει: «Ὁ Δημόκριτος εἶναι ὁ πρῶτος μαθηματικὸς, ποῦ ἀσχολήθηκε μὲ θέματα ἀπειροστικῶν».

Συμπεράσματα

- α. Ὁ Δημόκριτος καὶ ὁ ἐταῖρος του Λεύκιππος ὑπῆρξαν μεγάλοι φυσικοὶ ἐπιστήμονες, ποῦ εἶχαν ἀφομοιώσει τὰ μαθήματα τόσο τῆς Ἑλεατικῆς Σχολῆς ὅσο καὶ τῆς Ἴωνικῆς, τὰ ὁποῖα συνέχισαν καὶ προέκτειναν ἐπαξίως. Ὑπῆρξαν ὄχι ἀπλοὶ γεωμέτρες ἀλλὰ σπουδαῖοι στὸν τομέα αὐτὸν ὅσο καὶ στὶς φυσικὲς ἐπιστῆμες. Ἦσαν οἱ πρῶτοι ἃ φέρονται ὡς οἱ πρῶτοι, ποῦ ἀνεγνώρισαν, ὅτι ὁ ὄγκος μιᾶς πυραμίδος ἢ κώνου ἰσοῦται μὲ τὸ ἓνα τρίτο τοῦ ἐμβαδοῦ τῆς βάσεως ἐπὶ τὸ ὕψος, κατὰ ποῦ εἰσάγει ἄμεσα στὴν ἐννοία τοῦ ἀπειροστικοῦ λογισμοῦ, κάποιον ὑποκατάστατο τοῦ ὁποῖου χρησιμοποιοῦσαν ἐξάπαντος.
- β. Οἱ Ἀτομικοὶ εἶχαν ἀντιληφθῇ σὲ βάθος τὴν ἐννοία καὶ τὴν σημασία τῶν ἀπειροελαχίστων μεγεθῶν καὶ ποσοτήτων. Αὐτὸ προκύπτει ἀπὸ τὸ θεώρημά τους περὶ τμήσεως τοῦ κώνου ὑπὸ ἐνὸς ἐπιπέδου καὶ τὸν προβληματισμὸ ποῦ διετύπωσαν, ἂν οἱ δύο κύκλοι εἶναι ἴσοι ἢ ἄνισοι. Λαμβάνοντας ὑπ' ὄψη καὶ τοὺς τίτλους δύο ἄλλων τους ἔργων – «Περὶ διαφορῆς γωνίης...» καὶ «Περὶ ἀλόγων γραμμῶν καὶ ναστῶν» – βεβαίως, ὅτι οἱ Ἀτομικοὶ διέκριναν πλήρως τὶς γεωμετρικὲς ἐννοιες «στερεὸν σῶμα», «ἐπιφάνεια», «γραμμὴ» μὲ ἐπακριυῶς ὠρισμένες ιδιότητες ἀπὸ τὶς ἀτελεῖς πραγματώσεις τῶν ἐννοιῶν αὐτῶν ἐπὶ φυσικῶν σωμάτων.
- γ. Οἱ Ἀτομικοὶ εἶχαν πλήρη ἀντίληψη τῆς ἐννοίας τοῦ «ἀπειροελαχίστου», τὸ ὁποῖο εἶναι φύσει μὲν ἀδιαίρετη ποσότητα ἢ μέγεθος, ὑπὸ τὴν μαθηματικὴν ἐννοία ὅμως ἀπείρως διαιρετὴ, ἔκαναν δηλαδὴ διαχωρισμὸ τῆς φυσικῆς ἀπὸ τὴν γεωμετρικὴν συνέχεια, ὅπως καὶ τὴν φυσικὴ διαιρετότητα ἀπὸ τὴν γεωμετρικὴν, μὴ διάκριση ποῦ δὲν τὴν δέχεται ὁ Ἀριστοτέλης, ὁ ὁποῖος κάνει λόγο «περὶ ἐνὸς σώματος, δηλαδὴ μεγέθους», ἀπορρίπτοντας ἔτσι τὴν διαφορὰ τῶν δύο αὐτῶν ἐννοιῶν.
- δ. Οἱ Ἀτομικοὶ, ἐξετάζοντας ἔτσι τὰ πράγματα, μποροῦσαν νὰ εἶναι συνεπεῖς, λέγοντας ὅτι τὸ ἀπειροελάχιστο σωματίδιο, ποῦ λέγεται ἄτομον, φυσικὰ μὲν θεωρεῖται ἄτμητο, μαθηματικὰ ὅμως διαιρετό. Ἡ θεωρία τῶν «ὑπερπεπερασμένων ἀριθμῶν» τοῦ Cantor, ποῦ κυρώνεται ἀπ' τὸν P. Tannery, δικαιώνει ἀπόλυτα τὸν Ζήνωνα καὶ τοὺς Ἀτομικοὺς.

- Ε. Ὁ Ἐπίκουρος κι οἱ Πυθαγορικοί στήν προσπάθειά τους νά κλέψουν καί νά ἐμφανίσουν τήν ἀτομική θεωρία ὡς κατάκτησή τους, τήν διαστρέβλωσαν συγχέοντας τήν ἀριθμολογία μέ τήν ὄντολογία, ἀδυνατώντας νά διακρίνουν τήν διαφορά μεταξύ τῆς «δομῆς» καί τῆς «φύσεως» τῶν πραγμάτων, μ' ἀποτέλεσμα οἱ Ἀτομικοὶ νά παρανοηθοῦν καί νά περιπέσουν στή λήθη γιά πολλοὺς αἰῶνες. Στήν περιθωριοποίηση τῶν Ἀτομικῶν συνέτεινε καί ὁ Πλάτων, γιά λόγους ὅμως μεταφυσικοῦ χαρακτήρα καί συγκεκριμένα γιά τίς περὶ ψυχῆς ἀντιλήψεις τους, τήν ὁποία ψυχή, ὡς γνωστόν, ὑπελάμβαναν ὡς σύνολο ἀτόμων, ποὺ λειτουργοῦν σύμφωνα μέ τοὺς νόμους τῆς φυσικῆς.
- στ. Οἱ σύγχρονοι μαθηματικοὶ καί φυσικοὶ ἐπιστήμονες «ξαναγυρίζουν στοὺς προσωκρατικούς», ὅπως εὐχόταν ὁ Φρ. Νίτσε. Δὲν εἶναι ὥστόσο εἰλικρινεῖς στὶς ἀποτιμήσεις τους, ἴσως γιὰ νά φανοῦν ὅσο τὸ δυνατόν πιὸ «τυπικοὶ» καί «ὀρθόδοξοι» ἔναντι τῆς ἑξ-ουσίας. Χρησιμοποιοῦν λοιπὸν φράσεις τῆς μορφῆς: «διετύπωσαν τὴν θεωρία διαισθητικά» ἢ «ἔγραψαν ἄνευ τῶν ἀναγκαίων ἀποδείξεων» ἢ «ὑποψιάσθηκαν τὴν ὑπαρξὴ τῶν ἀρρήτων ἀριθμῶν καὶ ἀσυμμέτρων μεγεθῶν» κ.ο.κ., φράσεις ποὺ σκοπὸν ἔχουν νά μειώσουν τὴν ἀξία τους. Οἱ τίτλοι ὅμως καὶ μόνο τῶν ἐξαφανισθέντων ἔργων τοῦ Δημοκρίτου τοὺς διαψεύδουν· διότι, τί σημαίνει ὁλόκληρη διατριβὴ «Περὶ ἀλόγων γραμμῶν καὶ ναστῶν» ἢ «Ἐκπετάσματα» (=προβολικὴ γεωμετρία); Εἶναι δυνατόν τέτοια ἔργα νά βασίζωνται στὶς «ὑποψίες» καί τὴν «διαίσθηση»;
- ζ. Ἀπὸ τὸ «Πρὸς Κολώτην» ἀπόσπασμα τοῦ Πλουτάρχου, «Δημόκριτος διορίζεται μὴ μᾶλλον τὸ δὲν ἢ τὸ μηδὲν εἶναι, δὲν μὲν ὀνομάζων τὸ σῶμα, μηδὲν δὲ τὸ κενόν, ὡς καὶ τούτου φύσιν τινὰ καὶ ὑπόστασιν ἰδίαν ἔχοντος», ἐξάγεται, ὅτι τὸ μηδὲν τοῦ Ζήνωνος καὶ τῶν Ἀτομικῶν ποτὲ δὲν εἶχε τὴν ἔννοια τοῦ ἀπολύτου τίποτα, ἀλλὰ εἶχε μὰ κάποια τιμὴ καὶ «ὑπόσταση», ποὺ χωρὶς ἄλλο πλησίαζε ἀπειροστικά πρὸς τὸ τίποτα, χωρὶς ποτὲ νά τὸ φθάνη, ἀφοῦ ἀποτελοῦσε «ὄριον». Ἡ μαρτυρία αὐτὴ τοῦ Δημοκρίτου ἐπαληθεύει τὴν θέση μας, ποὺ διατυπώθηκε στὸ ὑπ' ἀριθμ. 162/1995 τεῦχος τοῦ «Δαυλοῦ», ὅπου κάναμε λόγο περὶ «τῆς λαθραίας εἰσαγωγῆς τοῦ μηδενὸς στὰ Μαθηματικά καὶ τίς βαρεῖες συνέπειές του».

Πηγές

1. Φίλων Μ. Βασιλείου, *Ἐπὶ τῆς Οὐσίας τῶν Μαθηματικῶν*.
2. Δ. Δημαρᾶς, *Φιλοσοφία ἀπὸ τὴν Μαθηματικὴν*.
3. Diels-Kranz, *Die Fragmente der Vorsokratiker*.
4. Δ. Λαέρτιος, *Βίοι Φιλοσόφων*.
5. Θ. Βεῖκος, *Οἱ Προσωκρατικοί*.
6. Θ. Παπαδόπουλος, *Δημόκριτος*.
7. Kirk, Raven, Schofield, *Οἱ προσωκρατικοὶ φιλόσοφοι*.
8. G. Loria, *Ἱστορία τῶν Μαθηματικῶν*.
9. Χ. Γκλαβᾶς, *Ἱστορία τῶν Μαθηματικῶν*.
10. Ε. Σταμάτης, *Ἑλληνικὰ Μαθηματικά*.
11. Ε. Σταμάτης, *Εὐκλείδου Γεωμετρία*.
12. Ε. Σταμάτης, *Προσωκρατικοὶ φιλόσοφοι*.
13. Ε. Σταμάτης, *Δημόκριτος ὁ Ἀδδηρίτης*.
14. Κ. Γεωργακόπουλος, *Ἀρχαῖοι Ἑλληνες Θετικοὶ Ἐπιστήμονες*.
15. Β. Σπανδάγος, *Οἱ Μαθηματικοὶ τῆς Ἀρχαίας Ἑλλάδας*.
16. Ἐγκυκλοπαιδικὸν Λεξικὸν «Ἡλίου».
17. Εὐ. Σταμάτης, *Ἀρχιμήδους Ἄπαντα*.
18. Εὐ. Σταμάτης, *Ἀπολλωνίου Κωνικά*.

‘Η Σιών του... Θεωμαϊκού

Στο δελτίο τύπου, πού εξέδωσε ο ‘Οργανισμός Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Εύρώπης “Θεσσαλονίκη ‘97”, αναφέρεται, ότι «τὴν σκηνοθεσία καὶ παραγωγή ταινίας-ντοκιμανταὶο με θέμα τὸν ‘Εβραϊσμὸς τῆς Θεσσαλονίκης ἀπὸ τὸν 15ο αἰῶνα –ἐποχὴ τῆς ἐξόδου ἀπὸ Ἰσπανία– ἕως τὴν ἀπελευθέρωση ἀπὸ τὴ γερμανικὴ Κατοχὴ ἀνέθεσε με ὁμόφωνη ἀπόφασή του τὸ Δ.Σ. τοῦ ‘Οργανισμοῦ στὸν διάσημο ἑλληνικὴ καταγωγῆς σκηνοθέτη Κώστα Γαβρᾶ, με τὸ σκεπτικὸ ὅτι ἡ διαχρονικὴ παρουσία τοῦ ἐβραϊκοῦ στοιχείου στὴ Θεσσαλονίκη ἀποτελεῖ ἓνα ἀπαράμιλλο στοιχεῖο, τὸ ὁποῖο τῆς ἐπιτρέπει νὰ διεκδικήσει τὴν πολὺμορφη, πολνεθνικὴ καὶ πολυθρησκευτικὴ τῆς ἱστορία καὶ κληρονομιά». Προστίθεται, ὅτι «ὁ Πρόεδρος τοῦ ‘Οργανισμοῦ κ. Κοσμοπόπουλος διαβεβαίωσε τὸν Κ. Γαβρᾶ καὶ τὸν Β. Βασιλικό, ὅτι θὰ ἔχουν κάθε διευκόλυνση στὸ ἔργο τῆς ἔρευνας τόσο ἀπὸ τὴν Ἰσραηλιτικὴ Κοινότητα τῆς Θεσσαλονίκης ὅσο καὶ ἀπὸ τὸ Κέντρο Ἱστορίας τοῦ Δήμου».

Τὸ παρὸν ζήτημα, ὅπως καταλαβαίνει κανεὶς, χρήζει μεγάλης συζητήσεως. Πρὸς τὸ παρὸν κρίνουμε ἀναγκαῖο νὰ θέσουμε δύο ἀπλὰ ἐρωτήματα στὸν κ. Κοσμοπόπουλο, δημαρχο Θεσσαλονίκης καὶ πρόεδρο τοῦ ‘Οργανισμοῦ “Θεσσαλονίκη ‘97”:

α) Ἐκεῖνο πὸν χαρακτηρίζει καὶ καθορίζει τὴν ἱστορικὴ παρουσία τῆς Θεσσαλονίκης (καὶ ἐνρύτερα τῆς Μακεδονίας) στὸ διάβα τῶν αἰώνων, εἶναι τὸ ἐβραϊκὸ στοιχεῖο τῆς;

β) Ἐφόσον ἡ ἐβραϊκὴ παρουσία ἀποτελεῖ γιὰ τὸν κ. Κοσμοπόπουλο τὸ «σῆμα κατατεθὲν» τῆς Θεσσαλονίκης, γιατί δὲν τὸ διακήρυξε στὰ πολυπληθῆ συλλαλητήρια τῶν Ἑλλήνων, πὸν πρὶν 4 χρόνια διοργάνωσε, γιὰ νὰ στείλει τὸ «μῆνυμα» στοὺς «ἐχθροὺς» τῆς Μακεδονίας;

Π.Α.Κ.

“Ἑλληνες-Ἑτροῦσκοι στὴ Ν. Ἀμερικὴ

Ὁ Δρ. Mario Galtoni Celli σὲ ἀνακοίνωσή του στὸ Ἰνστιτοῦτο Ἑτρονσκιῶν Σπουδῶν ὑπεστήριξε, ὅτι στὴ Γουινέα τῆς Ν. Ἀμερικῆς ὑπάρχει ἓνας λαὸς Ἑτρονσκιῆς καταγωγῆς. Στὸ Ἑτρονσκικὸ Μουσεῖο τῆς Ταρουνίας, λέει, ὑπάρχουν ἐπιγραφές με τὴν κρητικὴ Γραμμικὴ Γραφή, πὸν βρέθηκαν στὶς ὄχθες τοῦ Ἀμαζονίου, φωτογραφίες τῶν ὁποίων μάλιστα ἔχει στὴν διάθεσή της ἡ γνωστὴ ἑλληνίστρια συγγραφεὺς Ε. Μέρτζ («Καμπάνα», 25-12-95). Οἱ Ἑτροῦσκοι αὐτοὶ κατὰ τὸν Δρ. Celli ἔφθασαν στὴν Ἀμερικὴ μαζί με τοὺς Ἀργοναυτές ἢ με τὸν Ὀδυσσεά, δηλαδὴ πρὸ χιλιᾶδων ἐτῶν. Ἀς σημειωθῇ, ὅτι οἱ Ἑτροῦσκοι ἦσαν Ἑλληνες, ὅπως μᾶς πληροφοροῦν ὁ Θουκυδίδης, ὁ Στράβων, ὁ Διονύσιος Ἀλικαρνασσεύς, ὁ Διόδωρος Σικελιώτης κ.ά.

Οἱ ἀναγνώστες τοῦ «Δ» θὰ ἐνθυμοῦνται, ὅτι ἑλληνικὴ παρουσία ἐντοπίσθηκε στὴν Πολυνησία («Δαυλός», τ. 169 καὶ 170/1996), καὶ στὴν Ἀσία – Ἰνδίες, Θιῶτ («Δαυλός», τ. 171/Μάρτιος 1996)· πρᾶγμα πὸν σημαίνει, ὅτι οἱ Ἑλληνες τῆς παμπалаίας ἐποχῆς εἶχαν ταξιδεύσει σ’ ὅλον τὸν κόσμον, τὸν ὁποῖο ἐκπολίτισαν καὶ ἐξανθρώπισαν.

Π.Σ.

Νεροκουβαλητὲς τῆς Ἀγκυρας

Οἱ ἔνθερμοι προασπιστὲς τῆς Ρωμοσύνης εξακολουθοῦν νὰ ταντίζουν τὴ Ρωμοσύνη με τὸν Ἑλληνισμό. Κατηγοροῦν ἀκόμη καὶ τοὺς Τούρκους, οἱ ὁποῖοι ὀρθῶς διαχωρίζουν τοὺς Ἑλληνες (Γιοννάν) ἀπὸ τοὺς Ρωμούς (Ρούμι), θεωρώντας τοὺς τελευταίους ὑπόδουλους χριστιανούς τῆς Ὀθωμανικῆς Αυτοκρατορίας. Ὁ ὅρος Ἑλληνισμὸς προσδιορίζεται φυλετικᾶ (Ἑλληνες) καὶ πολιτισμικᾶ (ἑλληνικότητα) σὲ ἀντίθεση με τὴν Ρωμοσύνη, πὸν προσδιορίζεται θρησκευτικᾶ (χριστιανοὶ) καὶ πολιτικᾶ (ὑπόδουλοι στοὺς Ὀθωμανούς). Ἐπομένως ἐκεῖνοι πὸν σημεῖρα αὐτοαποκαλοῦνται «Ρωμοὶ» τί ἄλλο ἐπιθυμοῦν ἀπὸ τὴν ἐπιστροφή στὴν Τουρκικὴ σκλαδιά; Γιατί ὅμως δέχονται τὴν ὀνομασία «Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος» καὶ ὄχι τὴν ὀνομασία «Ἐκκλησία τῆς Ρώμης» ἢ «Ἐκκλησία τῆς Νέας Ρώμης» ἢ «Ἐκκλησία τῆς Ρωμοσύνης»; Φαίνεται, ὅτι ἄρχισαν νὰ κατανοοῦν τὸ «λάθος» τοὺς νὰ ἀποδεχθοῦν τὸν ὅρο «Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος» καὶ προσπαθοῦν ἐναγωνίως νὰ ἐπανορθώσουν... Καὶ τὸ σημαντικότερο: Γνωρίζουν ὅλοι αὐτοί, πὸν δηλώνουν Ρωμοί, ὅτι κουβαλοῦν νερὸ στὸν μύλο τοῦ τουρκικοῦ ἐπекτατισμοῦ με τὸ νὰ ἀναπολοῦν τὴν χαμένη σκλαδιά;

Π.Α.Κ.

Περὶ Ἑλγινείων

Πές μας, ἀλλοτύπωτε Τζούλη τῆς ἀλλόφρονος δικῆς μας Μελίνας, καταλαβαίνεις τὴ γλῶσσα τοῦ σώματός μας; Διαισθάνθηκες τὸ νόστο μας γιὰ λευτεριά καὶ ἥλιο; Ἡ ὁ θαρὺς ἵσκιος τοῦ Γιαχβὲ στοῦ μυαλό καὶ τ' ἀδαμαντοπρίονα τοῦ Παρλαμενταριστικοῦ ιδιώματος σ' ἐμπόδισαν νὰ μᾶς ἀγγίξεις ἄνευ χειροκτίων; Διότι τὰ μάρμαρα ἀνήκουν στὰ λατομεῖα.

Στ.Κ.

Ἑλληνικά Σκόπια

Ἡ ἀρχαιολογικὴ σκαπάνη τῶν Σκοπιανῶν ἔφερε στοῦ φῶς ἐλληνικὴ πόλη, ποὺ ἤκμασε ἀπὸ τὸ 600-100 π.Χ. Μέχρι στιγμῆς ἔχουν ἀνακαλυφθῆ ἔργαλεῖα, ἀγγεῖα, νομίσματα, τερρακόττες, ἀλλὰ καὶ δρόμοι, κτήρια, ἐργαστήρια καὶ ναοί. «Εἶναι μεγάλη ἐπιτυχία. Βρέθηκαν κτίσματα ποὺ δείχνουν τὴν ὑπαρξὴ ἀρχαίου οἰκισμοῦ... τὸ σημαντικώτερο ὅμως μέρος τῶν εὐρημάτων εἶναι νομίσματα καὶ κοσμήματα, ποὺ ἔχουν παραστάσεις μὲ τὶς ἐπιτυχίες τοῦ μεγάλου στρατηλάτη», παρατηρεῖ ὁ Ἀμερικανὸς καθηγητὴς Γ. Νάιντγκερ, ποὺ προΐσταται τῶν ἀνασκαφῶν. Αὐτὸ ποὺ κινεῖ τὴν περιέργεια εἶναι ἡ ἀπόκρυψη τῶν ἐπιγραφῶν, ποὺ ἀνακαλύπτονται –γιατὶ ἀνακαλύπτονται ἀσφαλῶς–, κάτι ποὺ ἀποτελεῖ ἀγία τακτικὴ τῶν Σκοπιανῶν («Ἐλευθεροτυπία», 7-8-95).

Περίεργοι ποὺ 'ναὶ οἱ ἄνθρωποι! Καὶ Μακεδόνες θέλουν νὰ λέγωνται καὶ Ἕλληνες νὰ μὴν εἶναι. Μὲ τὸ νὰ κρύπτον ὅμως τὶς ἐπιγραφές, τί ἐπιτυγχάνουν; Ὅλα γενικὰ τὰ εὐρήματα μαρτυροῦν τὴν ἐλληνικότητα τῆς περιοχῆς· πρᾶγμα ποὺ σημαίνει ὅτι ἀργὰ ἢ γρήγορα «θὰ ποῦν καὶ ἀλήθεια».

Σ.Π.

Ἰνδοευρωπαϊκὰ φαντάσματα

Ἡ Ἰνδοευρωπαϊκὴ ἀπάτη στὴ σημερινὴ ἐποχὴ τῆς Πληροφορικῆς, γιὰ νὰ ἐπιδείξει «ἐπιστημονικότητα», χρησιμοποιεῖ σὰν ἄλλοθι τοὺς ἠλεκτρονικοὺς ὑπολογιστές. Ἡ χηρὸς ὁ τίτλος τῆς «New York Times»: «Οἱ ὑπολογιστές λύνουν τὸ πᾶζλ τῆς Γλώσσας». Καὶ «ἀποκαλύπτει»: «Μὲ τὴν δόθθεια ἑνὸς ἠλεκτρονικοῦ προγράμματος τὸ πανεπιστήμιο τῆς Πενσυλβανίας σχεδίασε ἕνα νέο γενεαλογικὸ δένδρο τῶν Ἰνδοευρωπαϊκῶν γλωσσῶν. Οἱ μεταγενέστερες τῆς Ἰνδοευρωπαϊκῆς γλώσσες δὲν ἀναπτύχθηκαν ταυτόχρονα, ἀλλὰ ἡ “Ἀνατολικὴ” προηγείται ὅλων τῶν ἄλλων γλωσσῶν!» Ὑποθέτουμε ὅτι ἀραγε χρειάζοταν τόση διαδικασία, γιὰ νὰ φτάσουν ξανά στο «Ἐξ Ἀνατολῶν τὸ φῶς»; Πάντως ἡ Ἑλληνικὴ Γλῶσσα δὲν πρέπει νὰ ἔχει παράπονο: Τοποθετεῖται στὴν προτελευταία θέση μὲ τελευταία τὴν Ἰραδικὴ καὶ στὴν ἴδια χρονολογικὴ σειρὰ ἐμφάνισής μὲ τὴν Ἀρμενικὴ! Τὸ ἄρθρο οὐσιαστικὰ ἀποτελεῖ συμπύλημα παιδαγωγῶν ψευδῶν, ποὺ διεκδικοῦν ἀξιολογία στοῦ ὄνομα τῶν ὑπολογιστῶν. Βάζουμε στοίχημα, ὅτι τὰ ἐπόμενα συνδέσματα τῶν Ἰνδοευρωπαϊστῶν θὰ ἀναλίσκονται στοῦ ἂν οἱ καταγόμενες ἀπ' τὴν «Ἰνδοευρωπαϊκὴ» γλώσσες ξεκίνησαν ταυτόχρονα ἢ ἂν προηγήθηκαν οἱ «ἀνατολικές». Πάγια τακτικὴ κατασκευῆς κάθε ἱστορικοῦ ψευδούς εἶναι ἡ δημιουργία δῆθεν «ἐπιστημονικῶν προβλημάτων» ἐκ τοῦ μηδενός.

Π.Α.Κ.

Εὐλογημένη γῆ

Μετὰ τὰ πολύτιμα εὐρήματα τῶν Ἀθηνῶν, τοῦ Λαυρίου, τοῦ Θορικοῦ, τῆς Βορρῶνας, τοῦ Μαραθῶνος κ.λπ., ποὺ ἀπέδειξαν ὅτι ἡ Ἀττικὴ διέθετε ὑψηλὸ πολιτιστικὸ ἐπίπεδο ἀπὸ τὴν νεολιθικὴ ἐποχὴ, στοῦ φῶς ἦλθαν τώρα τὰ εὐρήματα τῆς Κρωπίας (Κορωπίου), ποὺ ἀποδεικνύουν τὴν ὑπαρξὴ ἀναλόγου πολιτιστικοῦ ἐπιπέδου πρὸ τῆς 5ης π.Χ. χιλιετίας. Σύμφωνα μὲ τοὺς ἀρχαιολόγους στὴν Κρωπία κατὰ τὴν περίοδο ἐκείνῃ ὑπῆρχαν μεταλλουργικὲς ἐγκαταστάσεις, κέντρον ἐπεξεργασίας καὶ ἐμπορίας ὀψιανοῦ, διομηχανίες κλωστοῦφαντουργίας κ.ά. Οἱ κάτοικοι διέθεταν κανονικὲς οἰκίες μὲ λίθινα θεμέλια, κεραμικὲς στέγες καὶ περιστρεφόμενες θύρες. Ὁ δῆμος εἶχε ἀποθηκευτικοὺς χώρους καὶ εὐρύχωρους δρόμους, σκεπασμένους μὲ τεχνητὸ ὁδοστρώμα, διέθετε δὲ ἀρχὴν καὶ διοικήσιν, ποὺ νομοθετοῦσε, προγραμμάτιζε καὶ ἐκτελοῦσε ἔργα κοινῆς ὠφελείας.

Εὐλογημένη ἐλληνικὴ γῆ! Ὅπου καὶ νὰ σκάψῃ κανεὶς, ἀγάλματα δρῶσκει, ναοὺς, τείχη καὶ πόλεις, ποὺ διηγοῦνται τὸ μεγαλεῖο τῶν Ἑλλήνων τῆς παμπάλαιας ἐποχῆς.

Π.Σ.

Τὸ ὑπουργεῖο Παιδείας ἐβραϊκώτερο τῶν Ἑβραίων Η ΔΗΘΕΝ ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΤΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΣΤΑ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΑ

Μία μεσαιωνική –ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὶς στολές– φωτογραφία, τὴν ὁποία μερικοὶ παρουσιάζουν σὰν «ἀρχαία», δείχνει τὸν κοσμοκράτορα Μέγα Ἀλέξανδρο νὰ προσκυνάει τὸν ἀρχιερέα τῶν Ἑβραίων. Φωτογραφία αὐτῆς τῆς χαλκογραφίας ἔβαλε τὸ ὑπουργεῖο Παιδείας μέσα στὸ βιβλίο τῶν Θρησκευτικῶν τῆς Α΄ τάξεως τοῦ Γυμνασίου, τοῦ Ἑλληνικοῦ Γυμνασίου, στὴν σελίδα 208. Ὁ Ὅργανισμός Ἐκδόσεως Διδακτικῶν Βιβλίων (ΟΕΔΒ) τοῦ ὑπουργείου Παιδείας κατὰ τρόπον αὐθαίρετο καὶ χωρὶς νὰ στηρίζεται σὲ κάποια σοβαρὴ καὶ ἀναμφισβήτητη ἱστορικὴ πηγὴ παρουσιάζει τὸν κοσμοκράτορα Ἀλέξανδρο γονυκλινῇ νὰ προσκυνάει τὸν ἀρχιερέα τῶν Ἑβραίων μὲ τὴν ἐξῆς λεζάντα: «*Χαλκογραφία ποὺ παριστάνει τὸν Μ. Ἀλέξανδρο νὰ προσκυνᾷ τὸν Ἰουδαῖο ἀρχιερέα μπροστὰ στὴν πύλη τῆς Ἱερουσαλήμ*».

Ὅταν ὁ Μ. Ἀλέξανδρος κατέλαβε τὴν Περσία, οἱ Πέρσες στρατιῶτες –ὅπως ἐσυνηθίζετο–, ἀφοῦ ἐνετάχθησαν στὸν Ἑλληνικὸ στρατό, ἀρχισαν νὰ προσκυνοῦν τὸν Ἀλέξανδρο σὰν νέο τους βασιλέα. Οἱ Ἕλληνες ὁμως στρατιῶτες τοῦ Ἀλεξάνδρου ἀντετάχθησαν στὴν ἰδέα νὰ προσκυνήσουν καὶ αὐτοὶ τὸν βασιλέα τους Ἀλέξανδρο, μὲ τὸ ἐπιχείρημα ὅτι δὲν ἀρμόζει σὲ Ἕλληνες νὰ προσκυνοῦν: «*οὐκ Ἑλληνικὸν τὸ προσκυνεῖν*» (Theodor Birt, «*Μέγας Ἀλέξανδρος*»). Ἀφοῦ λοιπὸν δὲν εἶναι Ἑλληνικὸ νὰ προσκυνοῦν γενικὰ οἱ ἅπλοϊ Ἕλληνες στρατιῶτες, ἀκόμη καὶ τὸν βασιλέα τους Ἀλέξανδρο, τότε πῶς εἶναι δυνατόν ἓνας Ἕλλην στρατηλάτης κοσμοκράτωρ νὰ προσκυνάει τὸν Ἰουδαῖο ἀρχιερέα;

Ὁ Ἰουδαῖος ἱστορικὸς Ἰώσηπος (37-98 μ.Χ.) ἀναφέρει, ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος, ἀφοῦ κατέλαβε τὴν Τύρο καὶ ἐπολιόρκησε τὴν Γάζα, ἐβάδισε ἐναντίον τῆς Ἱερουσαλήμ· καὶ ἀφοῦ τὰ Ἱεροσόλυμα παρεδόθησαν ἀμαχητὶ, ὁ Ἀλέξανδρος «*προσκύνησε τὸ ὄνομα*» τοῦ Θεοῦ καὶ ἐχαιρέτισε τιμητικῶς τὸν ἀρχιερέα (Ἰουδ. Ἀρχ. XI, 317 κ.έ.). Ἄν δεχθοῦμε ὅτι ὁ Ἰώσηπος γράφει τὴν ἀλήθεια, παρατηροῦμε ὅτι πουθενὰ δὲν ἀναφέρει, ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος προσκύνῃσε τὸν ἀρχιερέα τῶν Ἰουδαίων. Ὡς γνωστόν, ὁ Ἀλέξανδρος ἐπεσκέφθη ναοὺς πολλῶν Ἀσιατικῶν λαῶν (Ἀμμωνος, Μελκάρθ, Ἀστάρτης κ.λπ.), ἀλλὰ ἀπὸ κανένα ἱστορικὸ δὲν ἀναφέρεται ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος προσκύνῃσε κάποιον ἀρχιερέα τῶν λαῶν αὐτῶν, τοὺς ὁποίους ἀπελευθέρωνε ἀπὸ τὴν ἐξουσία τῆς Περσεπόλεως. Οἱ ἐπισκέψεις αὐτὲς τοῦ Ἀλεξάνδρου στοὺς ναοὺς εἶχαν τὸ νόημα τῆς ἐπιδείξεως ἁπλοῦ σεβασμοῦ πρὸς τὶς παραδόσεις τῶν λαῶν ἐκείνων. Ἀκόμη οἱ ἐπισκέψεις αὐτὲς ὑπεδήλωναν ὅτι τιμώντας τὸν θεόν τους ὁ βασιλεὺς ἐπέδωκε νὰ γίνῃ συμπαθὴς στοὺς λαοὺς αὐτοὺς. Στὴν Μέμφιδα τῆς Αἰγύπτου ἐθυσίασε στὸν θεὸ Φθᾶ, ἀλλὰ τὸ ἴδιο ἔκανε καὶ ὁ Μέγας Ναπολέων κατὰ τοὺς νεώτερους χρόνους, ὅταν μετέβη σὲ ναὸ τῶν Αἰγυπτίων καὶ προσκύνῃσε τὸν Μωάμεθ.

Ὁ Ἱερώνυμος Καρδιανός, Ἕλλην ἱστοριογράφος καὶ στρατηγός, ὁ ὁποῖος ἔζησε περὶ τὸ τέλος τοῦ 7 αἰῶνος π.Χ., τὴν ἴδια δηλαδὴ ἐποχὴ μὲ τὴν δράση

τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου, οὐδὲν ἀναφέρει περὶ μεταβάσεως τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου στὰ Ἱεροσόλυμα.

Ὁ Ἐκαταῖος ὁ Ἀβδηρίτης ὑπῆρξε ἱστορικός καὶ σκεπτικός φιλόσοφος, ὁ ὁποῖος ἔζησε κατὰ τὴν ἐποχὴ τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου καὶ Πτολεμαίου Α΄ ἀποσπάσματα ἀπὸ τὸ ἱστορικό του ἔργο σώζονται στὴν συλλογὴ τοῦ Müller "*Fragmenta Historicum Graecorum*", τ. 6. Γιὰ τὸν Ἐκαταῖο λοιπὸν τὸν Ἀβδηρίτη ἢ Ἐγκυκλοπαίδεια Ἐλευθερουδάκη λέγει: «*Ἡ εἰς αὐτὸν (Ἐκαταῖον) ἀποδοθεῖσα συγγραφὴ περὶ Ἰουδαίων θεωρεῖται σήμερον ὡς Ἰουδαϊκὸν ψευδεπίγραφον*». Μεταγενέστεροι τοῦ Ἐκαταίου τοῦ Ἀβδηρίτη παρουσίασαν ὠρισμένα βιβλία περὶ Ἰουδαίων ὡς ἔργα αὐτοῦ. Σχετικῶς ὁ καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν Β. Βέλλας σημειώνει, ὅτι: «*Ταῦτα προήρχοντο ἐξ Ἰουδαϊκῶν χειρῶν, ἔφεραν δὲ ὀνόματα ξένων συγγραφέων, ἵνα εἰς τὰ ἐξιστορούμενα προσδώσουν κύρος μεγαλύτερον...*» (Β. Βέλλας, *Σχόλια εἰς Φλάβιον Ἰώσηπον*, σελ. 80, ὑποσ. 1).

Τὰ πλέον ὅμως ἔγκυρα ἱστορικά βιβλία, ὅπως ἡ «*Ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους*» τοῦ Κ. Παπαρηγόπουλου καὶ ἡ «*Ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους*» τῆς «*Ἐκδοτικῆς Ἀθηνῶν*», ἀμφισβητοῦν τὸ γεγονὸς τῆς μεταβάσεως τοῦ Ἀλεξάνδρου στὰ Ἱεροσόλυμα. Συγκεκριμένα στὸν 3ο τόμο τῆς *Ἱστορίας* τοῦ Παπαρηγόπουλου, σελ. 115-118, ἀναφέρεται, ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος μετὰ τὴν κατάληψιν τῆς Τύρου ἐβάδισε κατὰ τῆς Γάζας, χωρὶς νὰ πάει στὰ ἐνδότερα τῆς χώρας πρὸς Ἱερουσαλήμ, («*μὴ παρεκκλίνας τῆς ὁδοῦ μεσογείως πρὸς τὴν διέυθυνσιν τῆς Ἱερουσαλήμ*»). Ὁ ἱστορικός Παπαρηγόπουλος εἶναι δύσπιστος γιὰ τὸ ἀνωτέρω ἱστορικὸν κείμενον τοῦ Ἰωσήπου καὶ δικαιολογεῖ τὴν δυσπιστίαν του ὡς ἑξῆς: «*Ἐν πάσῃ ταύτῃ τῇ τοῦ Ἰωσήπου ἐκθέσει, ἣν δὲν δυνάμεθα καὶ νὰ ἐλέγξωμεν δι' ἄλλων παραδόσεων, οὐδεμιᾶς ἄλλης ὑπαρχούσης παραδόσεως περὶ τῆς εἰς Ἱερουσαλήμ μεταβάσεως τοῦ Ἀλεξάνδρου (τὰ ὑπὸ τινων βυζαντινῶν χρονογράφων, ὡς τοῦ Ἰω. Ζωναρά, ἱστορούμενα περὶ τούτων, εἶναι εἰλημμένα ἐκ τοῦ Ἰωσήπου), τὸν πυρῆνα τοῦ ἱστορικοῦ μέρους τῆς ἀφηγήσεως ἀποτελεῖ πάντως τὸ ζήτημα ἂν ἀληθῶς μετέβη ὁ Ἀλέξανδρος εἰς Ἱερουσαλήμ*».

Ἐπίσης εἰς τὴν Ἱστορίαν τῆς Ἐκδοτικῆς Ἀθηνῶν («*Ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους*», τόμος Δ', σελ. 104) ἀναφέρεται τὸ ἑξῆς: «*Ἡ πληροφορία πὺς ὁ Ἀλέξανδρος ἐπισκέφθηκε τὴν Ἱερουσαλήμ καὶ θυσίασε στὸν ναὸ δὲν φαίνεται ἀσφαλὲς*». Καὶ ἐνῶ οἱ ἐν Ἑλλάδι ἀρμόδιοι τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας μὲ τὶς πράξεις τους φαίνονται ἐβραϊκώτεροι τῶν Ἑβραίων, τὸ μηνιαῖο περιοδικὸ «*Χρονικά*», τὸ ὁποῖο εἶναι ἐπίσημο ὄργανο τοῦ Κεντρικοῦ Ἰσραηλιτικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἑλλάδος, στὸ τεῦχος 19 τοῦ Μαΐου 1979 παρουσιάζει στὸ ἐξώφυλλό του τὸν Μέγα Ἀλέξανδρον ὄρθιον (καὶ ὄχι γονυκλινῇ ὅπως τὸν παρουσιάζουν οἱ ἐν Ἑλλάδι ἀνθέλληνες) νὰ συνομιλεῖ μὲ τὸν ἀρχιερεᾶ καὶ τοὺς ἄλλους ἱερεῖς τῶν Ἑβραίων. Οἱ ἴδιοι οἱ Ἑβραῖοι στὸ περιοδικὸν τοὺς δέχονται αὐτὰ τὰ ὁποῖα δὲν δέχονται οἱ ἴδιοι οἱ «Ἕλληνες». Γράφεται λοιπὸν στὸ μηνιαῖο περιοδικὸ «*Χρονικά*» τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἑλλάδος, ὅτι: «*Μὲ τὴν πώση τῆς Γάζας ὁ δρόμος γιὰ τὴν Αἴγυπτον ἦταν ἀνοιχτός. Πρὶν ὁ Ἀλέξανδρος προχωρήσει πρὸς τὰ ἐκεῖ, λέγεται ὅτι ἔφθασε ὡς τὴν Ἱερουσαλήμ*».

Ἦθελε νὰ ὑποτάξει τοὺς Ἑβραίους, πού, ἂν καὶ ὑπόδουλοι στὸ Δαρεῖο, εἶχαν ἀρνηθεῖ νὰ παραδοῦν τὸν ὄρκο τοὺς στὸν Μεγάλο Βασιλέα καὶ νὰ προσχωρήσουν στοὺς Ἕλληνες. Ὁ Ἀρριανὸς βέβαια δὲν ἀναφέρει κάτι τέτοιο. Τὸ ἀναφέρει ὅμως ὁ Ῥωμαιο-Ἑβραῖος ἱστορικὸς Φλάβιος Ἰώσηπος, πὺ γεννήθηκε τὸ 37 μ.Χ. καὶ πὺ ἡ μαρτυρία του ὕστερα ἀπὸ τρεῖς ὁλόκληρους αἰῶνες κάθε ἄλλο παρὰ μπορεῖ νὰ εἶναι ὑπολογίσιμη». Βλέπουμε λοιπόν, ὅτι οἱ ἴδιοι οἱ Ἑβραῖοι στὸ ἀνωτέρω περιοδικό τους δέχονται ὅτι ἡ μαρτυρία τοῦ Ἰώσηπου γιὰ τὴν μετάβαση τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου στὰ Ἱεροσόλυμα δὲν ἔχει βαρύτητα ἱστορική.

Τί μεσολάβησε, ὥστε οἱ συγγραφεῖς τοῦ Ἑλληνικοῦ σχολικοῦ βιβλίου τῶν Θρησκευτικῶν τῆς Α' τάξεως τοῦ Γυμνασίου νὰ θεωροῦν τὴν ἀνύπαρκτη αὐτὴ «ἐπίσκεψη» ὡς βέβαιο γεγονός καὶ νὰ τὴν μεταδίδουν στὰ παιδιά; Πὺς ἔνα ἀμφισβητούμενο ἱστορικὸ γεγονός ἀκόμη καὶ ἀπὸ τοὺς ἴδιους τοὺς Ἑβραίους διδάσκεται ὡς πραγματικό, ἀλλὰ καὶ ἀπεικονίζεται στὴν σελίδα 208 ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος γονυπετὴς προσκυνώντας τὸν Ἰουδαῖο ἀρχιερέα;

Ἡ ἀπάντηση ἀφίνεται στὸν ἀναγνώστη.

Δημ. Ντερῆς-Καπέλλος



Ἡ χαλκογραφία τοῦ ἑλληνικοῦ σχολικοῦ βιβλίου, πὺ παριστάνει τὸν Μ. Ἀλέξανδρο νὰ προσκυνᾷ τὸν Ἰουδαῖο ἀρχιερέα μπροστὰ στὴν πύλη τῆς Ἱερουσαλήμ.

Ἀμερικανικά

Ἄχ! Αὐτὴ ἡ Ἀμερικανικὴ ἀντικειμενικότητα μὲ σκοτώνει... καὶ εἰδικὰ στὴν ἱστορία. Πῶς νὰ μὴ θαυμάσης λ.χ. τὸν Ἀμερικανοεβραῖο καθηγητὴ Μάρτιν Μπέρναλ, ὁ ὁποῖος ἀποφάσισε καὶ μὲ τὸ ἔτσι θέλω νὰ ἀποκαταστήσῃ πολιτισμικά τοὺς Μαύρους; Καὶ ἐπειδὴ βεβαίως οὔτε οἱ Ζονλου οὔτε οἱ λοιποὶ ἀνθρωποφάγοι τῆς Ἀφρικῆς προσεφέροντο γιὰ πολιτισμικὸ ὑπόδειγμα, ἀπεφάνθη ὁ περινούστατος αὐτὸς καθηγητής, ἀφοῦ ταλαιπώρησε τὰ μάλα τὸ γεννητικὸ του μόριο, ὅτι ὁ Ἑλληνικὸς πολιτισμὸς ἔχει ἀφροασιατικὲς ρίζες, προέρχεται ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο καὶ ὅτι οἱ ἄθλιοι πρόγονοί μας τὸν κατεχρόσθησαν.

Κι ἄρχισε νὰ γράφῃ τὸν ἓνα τόμο πίσω ἀπὸ τὸν ἄλλο. Γιαχβέ μου! Τί ἀσυγκράτητος συγγραφικὸς ποταμὸς εἶναι αὐτός! Τίποτε δὲν τὸν σταματᾷ. Οὔτε καὶ ἡ *actio mutzialis*, πὺν τοῦ ἀπενεμήθη πανηγυρικὰ ἀπὸ τὴν πανεπιστημιακὴ κοινότητα τῆς χώρας του. Ἐμεῖς σαφῶς καὶ δὲν τολμᾶμε νὰ ἀμφισβητήσουμε μιὰ τέτοιον διαμετρήματος ἐπιστημονικὴ αὐθεντία. Ἀλίμονο τώρα! Ἀπλᾶ θέλουμε νὰ τὸν ρωτήσουμε μὲ ὅλον τὸν σεβασμὸ βέβαια, μήπως τὸν «ἐπισκέπτεται» κάνας ἀράπης. Ὅποτε ἔτσι ἐξηγεῖται καὶ ὁ συγγραφικὸς του οἶστρος ὑπὲρ τῶν Ἀφρικανῶν.

Ἄμ τὸ ἄλλο!.. Γιὰ τὸ δημοσίευμα τῶν «Τάμις τῆς Νέας Ὑόρκης» λέω. Κύττα τί ἀνεκάλυψαν οἱ ἄνθρωποι: Ὅτι οἱ Ὀλυμπιακοὶ ἀγῶνες εἶχαν, λέει, στὴν ἀρχαιότητα πολιτικὸ, ἐθνικὸ καὶ ἐμπορικὸ χαρακτήρα. Εὐτυχῶς πὺν δὲν ὑπάρχει σήμερα ὁ πολιτικὸς χαρακτήρας καὶ ἔτρεξαν οἱ Ἀμερικανοί, καὶ μὲ πολυπληθὴ μάλιστα ἀντιπροσωπία, στὴν Ὀλυμπιάδα τῆς Μόσχας, παραβλέποντας τὶς πολιτικὲς του διαφορὲς μὲ τὴν μακαρίτισσα τὴν Ε.Σ.Σ.Δ. Ὅσο γιὰ τὴν ἐμπορευματοποίηση σήμερα, νὰ πέσῃ φωτιὰ καὶ νὰ κάψῃ ὅποιον ἰσχυρίζεται ὅτι τοὺς Ὀλυμπιακοὺς τῆς Ἀτλάντας πατρωνάριζε γνωστὸ ἀναψυκτικόν. Ὅμως οἱ «Ν.Υ. Τάμις» ἀνακαλύπτουν καὶ τὸν ἀντιφεμινισμὸ τῶν ἀρχαίων Ὀλυμπιακῶν ἀγῶνων, ἐπειδὴ δὲν ἐπετρέπετο ἡ παρακολούθησή τους ἀπὸ γυναῖκες. Πράγματι πολὺ ἀντιφεμινιστὲς αὐτοὶ οἱ ἀρχαῖοι μας πρόγονοι. Ἀκοῦς ἐκεῖ νὰ ἀπαγορεύουν, οἱ ἄθλιοι, τὴν εἴσοδο τῶν γυναικῶν στὰ στάδια ὅπου ἀγωνίζονταν γυμνοὶ ἄνδρες... οὔτε μπανιστήρι δὲν μπορούσαν νὰ κάνουν οἱ καυμένες. Ἀλλὰ καὶ στὶς Η.Π.Α., πὺν τὸ κάνουν, τί κερδίζουν; Κάθε δυνὸ λεπτὰ γίνεται καὶ ἓνας λίαν φεμινιστικὸς διασμός. Πολιτισμένα πράγματα... Ὅσο γιὰ τὶς ζαόλιες πὺν καταλογίζει στοὺς ἀρχαίους ἀθλητὲς, τώρα πὺν καταργήθηκαν τὰ ἀναβολικά, οἱ ἀθλητὲς πλέον ἀγωνίζονται μόνον μὲ τὶς φυσικὲς τους δυνάμεις.

Καὶ ἐπειδὴ ὡς λαὸς εἵμαστε πολεμοχαρεῖς καὶ αἰμοδόροι, ἡ καλὴ αὐτὴ ἐφημερίδα μᾶς ὑπενθυμίζει, ὅτι ὁ Μαθαθώνιος δρόμος τελεῖται εἰς ἀνάμνησιν τῆς γνωστῆς μάχης. Ἐμ βέβαια! Μὲ τόσες ἐπεμβάσεις πὺν κάναμε στὴν Κορέα, στὸ Βιετνάμ, στὸ Λάος, στὴν Καμπόσδη, στὸν Παναμᾶ καὶ ἄλλαχού ἦταν δυνατόν νὰ ζήσουμε καὶ λίγο εἰρηνικά, ὅπως ἡ καλὴ μας ὑπερατλαντικὴ σύμμαχος;

Γιῶργος Πετρόπουλος

ΣΤΑΥΡΟΣ ΒΑΣΔΕΚΗΣ

Οί ἐθνικὲς δυνατότητες τῆς λαϊκῆς μουσικῆς

ἽΟ Διόνυσος ἦταν ὁ θεὸς τῆς ψυχῆς. ἽΟ Πάν ἦταν θεράποντάς του. ώΗταν θεὸς «ἀγράμματος»· ἀλλὰ δίπλα στὸν Ἀπόλλωνα, τὸν θεὸ τοῦ φωτός, τῆς ἐπιστήμης ἀλλὰ καὶ τῆς μουσικῆς. ώΟ Ἀπόλλων ἔδωσε ὅλη τὴν περιουσία του στὸν Ἑρμῇ γιὰ τὴν λύρα, τὸ κατ' ἐξοχὴν μουσικὸ ὄργανο τῶν Ἑλλήνων. Οἱ δυὸ θεοὶ Ἀπόλλων καὶ Διόνυσος συγκατοικοῦσαν στοὺς Δελφούς. Ποτὲ δὲν ἀκούστηκε νὰ ἀντιδικοῦν. Κι ὅταν ὁ Ἀπόλλων μετέβαινε κατ' ἔτος στοὺς Ὑπερβορείους, ὁ Διόνυσος ἔμενε μόνος στὸν ἱερό τόπο. ώΌταν ὅμως ὁ Ἑλληνισμὸς ἀπλώθηκε καὶ ἀλλοτριώθηκε ἀπὸ τὴν ἀσιατικὴ θρησκεία, αὐτὸς ποὺ παρέμεινε ὁ κρυφὸς θεὸς τοῦ γένους ἦταν ὁ Διόνυσος, ὁ θεὸς τῆς ψυχῆς, κι ὄχι ὁ θεὸς τοῦ πνεύματος, ὁ Ἀπόλλων, ὁ ἀπολλύμενος εὐκόλως.

Τὸ πνεῦμα εἶναι πιὸ εὐάλωτο ἀπὸ τὴν ψυχὴ. Εἶναι τὰ πανιὰ καὶ τὰ κατάρτια, τὰ ὁποῖα διὰ τοῦ πνεύματος-ἀνέμου δίνουν τὴν ὥθησι. ώΗ ψυχὴ εἶναι τὸ σκαρὶ μὲ τὸ ἔρμα. Λαὸς ποὺ ἔχασε τὴν ψυχὴ του εἶναι ἄψυχος, δηλαδὴ νεκρὸς. Τὸ πνεῦμα μπορεῖ νὰ ὀδηγήσῃ τὸ πλοῖο πρὸς ὅλους τοὺς ἀνοικτοὺς ὁρίζοντες, ἀλλὰ μπορεῖ νὰ τὸ ρίξει καὶ στὰ βράχια. Μπορεῖ ἓνας δυνατὸς ἄνεμος νὰ τοῦ σπᾶσῃ τὰ πανιὰ καὶ τὰ κατάρτια. Κατὰ τὴν διάρκεια τῆς καταιγίδος οἱ ναυτικοὶ μαζεῦουν τὰ πανιὰ. ώΑν ὅμως παρ' ὅλα αὐτὰ τὸ πλοῖο ἐξοκείλει, μόνον ἔάν τὸ σκαρὶ του εἶναι γερό, μπορεῖ νὰ σωθῇ. ώΟ Νεοέλληνας τὸ μόνο Ἑλληνικὸ ποὺ διατήρησε εἶναι ἡ ψυχὴ του. Τὸ πνεῦμα του ἀλώθηκε σχεδὸν ἀνεπανόρθωτα. Τελευταίως ὅμως ἄρχισε νὰ παραδίδει καὶ τὴν ψυχὴ του. Κανεῖς δὲν γνωρίζει, ἔάν ἡ κατάστασις εἶναι ἀναστρέψιμος. Οἱ αἰσιόδοξες καὶ οἱ εὐοίωνες προφητεῖες καλὸν εἶναι νὰ ξεστομίζονται συνοδευόμενες ἀπὸ τουλάχιστον σοβαρὲς ἐνδείξεις.

Μοιραίως λοιπὸν τίθεται τὸ ἐρώτημα: Δὲν μπορεῖ νὰ γίνῃ τίποτε; Κάποιος, ὁ ὁποῖος διαφωνεῖ μὲ τὴν κατάστασις αὐτὴ καὶ κατέχεται ἀπὸ τὴν τάσι νὰ περάσῃ στὴν ἀντεπίθεσι, πῶς μπορεῖ νὰ παραγάγῃ ἔργο πρὸς αὐτὴν τὴν κατεύθυνσι; Πῶς πρέπει νὰ ἱεραρχήσῃ τοὺς τομεῖς; Σὲ ποιούς νὰ ρίξῃ τὸ βάρος; Ποῦ πρέπει νὰ ἀποτανθῇ: στὴν ψυχὴ ἢ στὸ πνεῦμα;

ώΗ ἱστορία εἶναι κατηγορηματικὴ: Γιὰ νὰ ἔχῃ πιθανότητες ἐπιτυχίας ἢ «ἐπιβολῆς» μιὰς μεταρρυθμίσεως γενικώτερα καὶ εἰδικώτερα, στὴν προκειμένη περίπτωσι μιὰς ἐπαναστροφῆς, ἐνὸς ἐπαναπροσανατολισμοῦ, πρέπει νὰ ἀποτανθῇ περισσότερο στὴν ψυχὴ καὶ λιγότερο στὸ πνεῦμα. Κραυγαλέα παραδείγματα ὁ ἰουδαϊστικισμὸς, ὁ κομμουνισμὸς καὶ ὁ ἀμερικανικὸς πολιτιστικὸς ἱμπεριαλισμὸς. Εἶναι γνωστὸ, ὅτι ὁ Παῦλος ἀπευθυνόταν στὶς γυναῖκες καὶ στὰ παιδιὰ περισσότερο, ὅπως διαφαίνεται κι ἀπὸ τὶς ἐπιστολές του· στὴν ψυχὴ δηλαδὴ τῶν κοινωνιῶν. Οἱ γυναῖκες καὶ τὰ παιδιὰ εἶναι τὰ πιὸ συντηρητικὰ στοιχεῖα μιὰς κοινωνίας. ώΑπευθυνόταν διὰ τοῦ παραλόγου στὴν ψυχὴ τῶν ἀπελπισμένων μαζῶν. «Δὲν ὑπάρχει ώΕλληνας ἢ ώΙουδαῖος, ἄνδρας καὶ γυναῖκα, πλούσιος ἢ φτωχός», «Οἱ ἔσχατοι ἔσονται πρῶτοι», «Τὰ μὴ ὄντα ἐξέλεξε ὁ Θεός, γιὰ νὰ ἐξευτελίσουν τὰ ὄντα» κι ὅ,τι παράλογο μποροῦσε νὰ συλλάβῃ ἢ φαντασίᾳ του. ώΗ ἀνομολόγητη ἐλπίδα τῶν ἀδυνάτων. ώΗ εὐκτική καὶ ἡ προστακτικὴ συρρικνωμένες στὴν ὀριστική. ώΗ ψυχὴ προσήκει στὸ θῆλυ. Τὸ πνεῦμα στὸ ἄρρεν. Καὶ δὲν πρόκειται περὶ φαιλοκρατίας ἢ ἀντιφεμινισμοῦ. Εἶναι ὑπόθεσι τῆς Φύσεως. Στὰ δένδρα τῶν ἀνθρωπίνων κοινωνιῶν οἱ ρίζες (ψυχὴ) εἶναι τὸ θῆλυ καὶ τὰ κλαδιὰ (πνεῦμα) τὸ ἄρρεν. Αὐτὸ δὲν δηλώνει ἀνωτερότητα καὶ κατωτερότητα. Εἶναι μιὰ διαπίστωσι, τὴν ὁποῖα ἀδυνατοῦν νὰ

ἀντιληφθῶν οἱ κάθε εἶδους «διανοούμενοι». Ἡ ἐνστάλαξι τοῦ φόβου (κόλασις, «ἀρχὴ σοφίας φόβος Κυρίου») λαμβάνει χώρα ἐντὸς τῆς ψυχῆς. Ἡ ἀπαγόρευσι τῆς ψυχαγωγίας (τραγοῦδι, συμπόσιο, τελετή) ἀπὸ τοὺς πατέρες τῆς ἐκκλησίας ὑποστηρίχθηκε μὲ φανατισμό, γιὰ νὰ ξεκοπῇ ἡ ψυχὴ αὐτὴ ἀπὸ τὶς Ἑλληνικὰς ρίζες τῆς καὶ νὰ καταστῇ κατασπαράξιμος ἀπὸ τὴ νέα θρησκεία. Ἡ παράλογη καὶ κατάφωρα ἄδικη ἰδέα τῆς ἰσότητος (ἰσότης ἀπέναντι στὸν Θεό, στὴ θρησκεία, ἰσότης ἀπέναντι στὸ νόμο, στὴν ἀστική πολιτικὴ ἰδεολογία, ἰσότης ὄλων μεταξὺ τοὺς στὸν κομμουνισμό) ἀποτέλεσε τὸ κλειδί τῆς ἔστω καὶ προσωρινῆς σοσιαλιστικῆς πολιτικῆς πρακτικῆς. Ἡ ἀνευθυνότητα καὶ ἡ τεμπελιά μεταρσιωμένους σὲ ἰδεολογία (λόγο). Ἕνας ὁλοκληρωτικὸς βιασμός τῶν ψυχῶν.

Ὁ ἀμερικανικὸς πολιτιστικὸς ἱμπεριαλισμός, θύμα καὶ θύτης, τὰ βρῆκε ὅλα στρωμένα. Οἱ ἀλλοτριωμένες ψυχὲς ἐσύρθηκαν στὰ πόδια του, χορεύοντας τὸν χορὸ τῆς ὑποταγῆς ὑπὸ τοὺς ἤχους τῆς «νεανικῆς» μουσικῆς του. Ποιὸς δὲν ἀντίκρουσε σ' αὐτὴν τὴν χώρα, ἐὰν εἶναι ἀπὸ σαράντα ἐτῶν καὶ ἄνω, τοὺς νεολαίους τῆς μὲ ρουχισμό, ὑπόδησι, κούρεμα, τσιγαράκι, ποτό, μουσικὴ κ.ἄ., ἅπαντα ἀμερικανικά, νὰ ὠρῶνται «Ἐξω οἱ Ἀμερικάνοι»; Προσφάτως μάλιστα διὰ στόματος πρωθυπουργοῦ ἀρχίσαμε καὶ νὰ τοὺς εὐγνωμονοῦμε. Ἡ τέλεια ἐπιτυχία τοῦ ἀμερικανικοῦ ἱμπεριαλισμοῦ. Κινηματογράφος, τηλεόρασι, μυθιστορήματα, περιοδικά, ὅλα ὄργανα ἀπευθυνόμενα σχεδὸν ἀποκλειστικῶς στὴν ψυχὴ. Ἡ θεματολογία ὄλων αὐτῶν, ἀλλὰ κυρίως τοῦ τραγουδιοῦ, συρρικνώθηκε ἀποκλειστικὰ στὸ ἐρωτικὸ θέμα. Μιὰ ἀπερίγραπτη χυδαιότητα καὶ χυδαιολογία. Τὸ ἀποτέλεσμα ἔγινε αἰτία. Ὅλοι αὐτοαπασχολοῦνται μὲ τὰ στραπατσασμένα ψυχικά καὶ ψυχολογικά τους. Διὰ τοῦ ψυχικοῦ λοιπὸν βιασμοῦ κερδίζει κανεὶς μακροπρόθεσμα καὶ στὸ πνευματικὸ ἐπίπεδο. Στὴ χώρα τῆς Ἑλλάδος ὅλοι θεωροῦν φυσικὸ καὶ εὐγενικὸ, νὰ τιμοῦν καὶ νὰ δοξάζουν τοὺς προγόνους τῶν Ἰουδαίων («τῶν ἁγίων προπατόρων ἡμῶν Ἀβραάμ, Ἰσαάκ καὶ Ἰακώβ»)· καὶ ἐπίσης φυσικὸ καὶ εὐγενικὸ, ὄχι μόνον νὰ ἀγνοοῦν τοὺς δικούς τους προγόνους, ἀλλὰ ἐπὶ πλέον καὶ νὰ τοὺς χλευάζουν. Καμμὶ λογικὴ δὲν εἶναι δυνατὴ, γιὰ νὰ τοὺς πείσῃ περὶ τοῦ ἀντιθέτου.

Προσωπικὰ πειραματίστηκα ἐπὶ μιὰ δεκαετία, τὸ κατὰ δύναμιν, γιὰ νὰ καταλήξω στὸ συμπέρασμα, ὅτι ἡ προαναφερθεῖσα κατάστασι εἶναι ἀποδεκτὴ ἀπὸ τὸ 85% τῶν Νεοελλήνων. Ὁ στόχος γιὰ μιὰ «ἐπανακατάληψιν» διὰ τῆς λογικῆς διαφαίνεται μᾶλλον ἀπλησίαστος. Μιὰ μακρόπνοη πολιτικὴ διὰ τῆς ψυχ-αγωγίας εἶναι ἴσως ὁ καλύτερος τρόπος, πού ὑπόσχεται ἀκόμη ἀποτελέσματα, ἀπελπιστικῶς μακροπρόθεσμα. Τὸ μέσον εἶναι ἓνα: ἐπαναδημιουργία προφορικῆς μουσικῆς παραδόσεως. Ὅπως τὸ δημοτικὸ καὶ τὸ ἀστικὸ λαϊκὸ τραγοῦδι. Αὐτὸ πάντως δὲν μπορεῖ νὰ συμβῇ ἀπὸ μουσικούς, οἱ ὁποῖοι πάσχουν ἀνιάτως ἀπὸ τὴν ἀσθένεια τῆς δισκο-πάθειας. Ἡ πρότασι αὕτῃ ἀνήκει ἀποκλειστικὰ στὸν Γιώργο Μανιάτη, ὁ ὁποῖος ὄχι μόνον τὴν «πρωτοέφριξε», ἀλλὰ καὶ τὴν ὑποστηρίξει πρακτικῶς ψυχῇ τε καὶ σώματι ἐδῶ καὶ δυὸ τοῦλάχιστον δεκαετίες μ' ἑκατοντάδες Ἑλληνικὰ τραγοῦδια. Τὸ νεοελληνικὸ κράτος, πιστὸ πάντοτε στὶς ἀρχές του, ὄχι μόνον δὲν τὸν συνέδραμε στὴν προσπάθειά του, ἀλλὰ τὸν κυνήγησε δεόντως, μέχρι τοῦ σημείου νὰ ἀποπειραθῇ τὴν ἐκπαρθύρωσί του ἀπὸ τὸν χώρου τῆς Πανεπιστημιακῆς Λέσχης τοῦ Πανεπιστημίου τῶν Ἀθηνῶν, ὅπου ἐγκατέστησε τὸ «κρυφὸ σχολεῖό» του.

Τὸ τραγοῦδι εἶναι τὸ μεγαλύτερο σχολεῖο τῆς ψυχῆς καὶ δὲν ὑπάρχει κατὶ ἀνάλογο, ἀλλὰ οὔτε κἄν καὶ συγκρίσιμο μ' αὐτό. Στράβων ὁ γεωγράφος (1ος αἰὼν π.Χ.) γράφει: «καὶ τοὺς παῖδας αἱ τῶν Ἑλλήνων πόλεις πρόωιστα καὶ μάλιστα διὰ τῆς μουσικῆς παιδεύουσιν». Τῆς Ἑλληνικῆς βεβαίως. Ὁ Πλάτων στὴν «Πολιτεία» (Δ' 424 c): «οὐδαμοῦ

γάρ μιμοῦνται μουσικῆς τρόποι ἄνευ πολιτικῶν νόμων τῶν μεγίστων» [γιατί πούθενά δὲν θὰ μπορούσαν οἱ τρόποι τῆς μουσικῆς ν' ἀλλάξουν, χωρὶς νὰ κλονιστοῦν οἱ θεμελιακοὶ νόμοι τῆς πολιτείας]. Οἱ μουσικῆς τῆς ψυχῆς εἶναι οἱ λαϊκῆς μουσικῆς. Αὐτὲς ποὺ τραγουδοῦν τὴ ζωὴ, ὅπως εἶναι. Αὐτὲς ποὺ παραδέχονται, ὅτι ἡ ζωὴ ἀξίζει περισσότερο ἀπὸ τὴ γνώμη ποὺ ἔχουν γι' αὐτὴν ἄνθρωποι καὶ θεοί. Κάθε φορὰ ποὺ οἱ παντὸς εἶδους λόγιοι προδίδανε τὸ περιεχόμενο τῆς ζωῆς, περιορίζοντάς το καὶ συρρικνώνοντάς το χάριν τοῦ κάποιου λόγου τους, πάντοτε ἦταν ὁ λαός, ὁ ὁποῖος ἀναλάμβανε νὰ τὴν ὑποστηρίξει μὲ τὰ τραγούδια του.

Οἱ μουσικῆς τοῦ λόγου, οἱ κλασσικῆς λεγόμενες, δυστυχῶς ἐπῆραν στραβὸ δρόμο ἀπὸ τὴν ἀρχή. Ὅποιος δὲν ἔχει ἤδη ἀντιληφθεῖ, ὅτι ἡ λεγόμενη κλασσικὴ εὐρωπαϊκὴ μουσικὴ εἶναι θεοκρατικῆς προελεύσεως, ὑφῆς καὶ χαρακτήρα, δὲν γνωρίζει τίποτε ἀκόμη γιὰ τὴν μουσικὴ αὐτή. Ἡ ἐνστάλαξι τοῦ «φόβου Θεοῦ» στὴν ψυχὴ εἶναι ἡ κύρια ἐπίπτωσί της, καὶ ἡ ὑπαρξὶ ἐξαιρέσεων δὲν ἀλλάζει μὲ τίποτε τὸν χαρακτήρα της αὐτὸν. Τὰ χαρακτηριστικὰ «φόρτε φινάλε» τῆς ἐπισφραγίζουν τὴ δημιουργία τοῦ κλίματος τῆς τρομοκρατίας, ποὺ ἀσυνειδήτως ἢ συνειδητῶς προσπαθεῖ νὰ ἐπιβάλῃ.

Ἡ λαϊκὴ μουσικὴ εἶναι ἡ μουσικὴ τῆς χαρᾶς, τῆς ἀποδοχῆς τῆς ζωῆς, τοῦ θετικοῦ «ναί». Ἡ λόγια κλασσικὴ μουσικὴ εἶναι ἡ μουσικὴ τοῦ φόβου, τοῦ ἀρνητικοῦ, τὸ ὄχι στὸν κόσμο αὐτὸν ὑπὲρ τοῦ «τελείου ἄλλου», χάριν τοῦ ὁποῖου καταδικάζεται αὐτὸς ἐδῶ ὁ γῆινος. Ἡ λαϊκὴ μουσικὴ ὄχι μόνον δὲν περιφρονεῖ τὸ σῶμα, ἀλλὰ τὸ ἀναδεικνύει συνεχῶς (χορός). Ἡ κλασσικὴ ἀντιθέτως τὸ καθηλώνει στὴν καρέκλα. Εἶναι ψευδεπίγραφη: Συμφωνικὴ «ὄρχηστρα» (ὄρχησι = χορός) ἀντὶ καθιστικῆ. Κι ἂς μὴν ἀναφέρει κανεὶς τὰ κλασσικὰ μπαλέττα, τὰ ὁποῖα καθιστοῦν τὸ σῶμα μηχανικὸ ρομπότ. Δηλαδή τί εἶναι χορός; Δέκα χιλιάδες ἀχόρευτοι νὰ παρακολουθοῦν πεντέξι ρομπότ; Καὶ ἐπειδὴ εἶμαι βέβαιος, ὅτι οἱ ἀντιρρήσεις ἤδη ἔχουν πέσει βροχή, κλείνοντας τὸ παρὸν πόνημα καλῶ ὅλους τοὺς ἐνδιαφερόμενους νὰ πάρουν θέσι ὡς πρὸς τὰ παρακάτω ἐρωτήματα:

– Σήμερα μὲ τί εἶδους μουσικὴ θὰ ἔπρεπε νὰ διαπαιδαγωγήσουμε τοὺς νέους ἐπὶ τὸ Ἑλληνικόν;

– Σὲ ποιά μουσικὰ ὄργανα πρέπει νὰ ἐκτελοῦν οἱ νέοι, σὲ ποιῆς κλίμακες καὶ ρυθμούς κ.λπ.;

– Θὰ πρέπει νὰ χρησιμοποιοῦμε καὶ ἀλλότριες μουσικῆς – καὶ ἂν ναί, ποιῆς καὶ γιατί;

– Εἶναι ὀρθὸ καὶ χρήσιμο νὰ λυμαίνονται τοὺς νέους, ποὺ ἀσχολοῦνται μὲ τὴν παραδοσιακὴ μας μουσικὴ, οἱ «βυζαντινολιγούρηδες», πείθοντάς τους ὅτι ὁποῖος δὲν γνωρίζει βυζαντινὴ μουσικὴ, δὲν μπορεῖ νὰ τραγουδήσῃ τὸ τραγούδι αὐτό;

– Ποῦ ὀφείλεται τὸ γεγονὸς ὅτι «στουπῶσανε» τ' αὐτιά μας ἀπὸ στίχους τοῦ εἶδους «Στὴν ἀγορὰ τοῦ Ἄλ Χαλίλ», «Πᾶμε γιὰ τρέλλες στὶς Σευχέλλες» «Μέσ' στῆς Πόλης τὸ χαμάμ», «Μάνα μου εἶν' ἡ Ἀνατολή» καὶ ἀτέλειωτα παρόμοια;

– Τί θὰ πεῖ ἐντεχνη μουσικῆ; (Δηλαδή οἱ ἄλλες εἶναι ἀτεχνες; Ἀπὸ ποῦ πηγάζει αὐτὸ τὸ θράσος;).

– Γιατί γιὰ κάποιες μουσικῆς ὑπάρχουν σύνορα (λαϊκῆς: ἀκούσατε ποτὲ στὸ ραδιόφωνο σας κινεζικὴ, ρωσικὴ, κογκολέξικη, βουλγαρικὴ) καὶ γιὰ κάποιες ἄλλες ὄχι (ἀμερικανικὴ, κλασσικὴ κ.ἄ.);

– Γιατί ἡ Ἑλλὰς εἶναι ἡ μοναδικὴ χώρα τῆς Εὐρώπης καὶ ἀπὸ τίς ἐλάχιστες παγκοσμίως, ἡ ὁποία δὲν ἔχει εἰσαγάγει στὴν μουσικὴ ἐκπαίδευσί της τὴν δική της μόνον μουσικὴ, ἐνῶ τὸ κάνει γιὰ κάποιες ἄλλες;

Τὸ σύμπλεγμα

“Όταν τὸ 1831 δημιουργήθηκε τὸ ἑλληνικὸ κράτος, τὰ ἄτομα πὺν ἔπαιξαν πρωταγωνιστικὸ ρόλο στὴν πολιτιστικὴ ἐξέλιξη τοῦ λαοῦ –Καποδίστριας, Ὁθων, Ἀμαλία, διάφοροι πρωθυπουργοὶ καὶ ἄρχουσα τάξη– ἐπέλεξαν νὰ φτιάξουν μιὰ κοινωνία ὅσο τὸ δυνατόν «εὐρωπαϊκότερη». Βέβαια ὁ Μαυροκορδάτος, ὁ Καποδίστριας, ὁ Δημήτριος Ὑψηλάντης καὶ πολλοὶ ἀπὸ τοὺς Φαναριώτες καὶ τοὺς ἄλλους Ἕλληνες, πὺν ζοῦσαν στὴν Τεργέστη, στὴ Βιέννη, στὴν Ὁδησσό, στὴν Πετροῦπολη καὶ σὲ πολλὲς ἀκόμα πόλεις τῆς Εὐρώπης, εἶχαν μεγαλώσει σ’ ἓνα πολιτιστικὸ περιβάλλον, πὺν δὲν εἶχε σχέση μὲ αὐτὸ τοῦ ραγιαῖ τῆς τουρκοκρατίας. Οἱ Ἕλληνες τῆς διασπορᾶς, πὺν ἐρχόντουσαν νὰ ἐγκατασταθοῦν στὸ νεότευκτο κράτος, εἶχαν κατὰ νοῦ δύο βασικοὺς στόχους: Ν’ ἀποτελέσουν τὴν ἄρχουσα τάξη καὶ νὰ φτιάξουν ἓναν τρόπο ζωῆς σὰν αὐτὸ πὺν ἄφησαν. Ὁλοι τοὺς ἦρθαν στὴν Ἑλλάδα μὲ μιὰ κοινὴ ἐπιθυμία, πὺν εἶχαν ἀποκτήσει στὶς χῶρες πὺν ζοῦσαν: Νὰ μοιάσουν, ὅσο περισσότερο γινόταν, μὲ τὴν ἄρχουσα τάξη τῆς χώρας, ἀπὸ τὴν ὁποία προήλθαν.

Αὐτὸ εἶναι κατανοητό. Δὲν πρέπει νὰ ξεχνᾶμε, ὅτι οἱ πρῶτοι Ἕλληνες πὺν ἔφυγαν ἀπὸ τὴν τουρκοκρατία, γιὰ νὰ ἐγκατασταθοῦν σὲ ὁποιοδήποτε εὐρωπαϊκὸ κράτος τοὺς δεχόταν, ἀναγκάζονταν νὰ μιμηθοῦν τὸν ξένο τρόπο ζωῆς καὶ τὰ ἐξωτερικὰ γνωρίσματα ντυσίματος, κατοικίας καὶ συμπεριφορᾶς, γιὰ νὰ ἐξομοιωθοῦν γρήγορα μὲ τοὺς ντόπιους, ὥστε νὰ γίνουν ἀποδεκτοί. Παρ’ ὅτι ἄφηναν πίσω τοὺς ἑναν ἀνεπτυγμένο λαϊκὸ πολιτισμὸ, ἦταν στὴν πλειοψηφία τοὺς τελείως ἀγράμματοι ἢ εἶχαν περιορισμένες γραμματικὲς γνώσεις. Στὶς καινούργιες τοὺς πατρίδες ἔκαναν μεγάλες προσπάθειες νὰ ἀστικοποιηθοῦν, συχνὰ δὲ συναλλάσσονταν μὲ ντόπιους ἐγγράμματοους. Ὁ πολιτισμὸς στὴν τουρκοκρατούμενη Ἑλλάδα ἦταν λαϊκός, ξεκούραστος καὶ αὐθόρμητος, ὅταν τὸν συνέκριναν ὁμως μὲ τὸν ἐντυπωσιακὸ τρόπο ζωῆς τῶν εὐρωπαίων ἀστῶν, τοὺς ἄφηνε ἓνα μειονεκτικὸ συναίσθημα, ὅτι προέρχονταν ἀπὸ ἓναν κατώτερο πολιτισμὸ. Γιὰ νὰ τὸ πολεμήσουν, ἀρπάχτηκαν ἀπὸ τὸν ἀρχαῖο ἑλληνικὸ, ὅπως τὸν εἶχε «κόψει καὶ ράψει» ἡ Δύση, γιὰ νὰ βολεντεῖ στὶς ἐπιδιώξεις της. Ἔτσι δημιουργήθηκε ὁ λογιωτατισμὸς, γιὰ νὰ καλύψει τὸ αἶσθημα τῆς κατωτερότητας.

Καταφεύγοντας στὴ μίμηση ξένων ἀξιών, δέσμιος τοῦ συμπλέγματος του, ὁ “Ἕλληνας «Εὐρωπαῖος» δρέθηκε μὲ μειωμένη κρίση καὶ ἀνξημένη μιμητικὴ ἐξάρτηση ξένων πολιτιστικῶν προτύπων. Στὴν προσπάθειά του νὰ ταυτιστεῖ μὲ τὸν ἀρχαῖο πολιτισμὸ ξέχασε μιὰ μεγάλη ἀλήθεια: Δὲν μπορεῖς νὰ εἶσαι ἐγγονὸς τοῦ παπποῦ σου, χωρὶς νὰ εἶσαι γνιὸς τοῦ πατέρα σου.

“Όταν λοιπὸν κατέδηκαν στὴν ἐπαναστατημένη Ἑλλάδα, γιὰ ν’ ἀποτελέσουν τὴν δική μας ἄρχουσα τάξη, κονδάλισαν μαζί τοὺς αὐτὴ τὴν ὀλέθρια συνήθεια τῆς ξενομίμησης. Αὐτὸ δὲν τοὺς ἐπέτρεψε νὰ δοῦν μὲ ποιὸ λαὸ εἶχαν νὰ κάνουν καὶ νὰ ξεχωρίσουν τὰ θετικὰ του χαρίσματα ἀπ’ τὶς ἀδυναμίες. Τί κρίμα, γιὰ τὸ Ἕλληνας τότε εἶχε τόσα πολλὰ καλὰ στοιχεῖα, μὲ πρῶτο καὶ καλύτερο τὸ ἦθος, καὶ ἀκολουθοῦσαν ἡ πίστη στὶς ἀξίες του, ἡ ἀδελφосὺνη καὶ ἡ διάθεση νὰ μεγαλοουργήσει.

Οἱ Τοῦρκοι –ἄθελά τοὺς– εἶχαν σφυρηλατήσει στοὺς Ἕλληνες ἓναν ἀδαμάντινο χαρακτήρα. Χωρὶς νὰ γνωρίζουν ἱστορία, οἱ ραγιαῖδες διατηροῦσαν τὴν ταυτότητα τοὺς ἀνέγκαιρη μὲ ὅ,τι τοὺς προσφερόταν: Γλῶσσα, θρησκεία, ἦθη καὶ ἔθιμα. Γιὰ νὰ προβάλλουν τὴν ὑπερηφάνεια τοὺς, εἶχαν καθιερώσει σωρεία ἀπὸ κώδικες τιμῆς.

Τὸ 1831 ὑπῆρχαν τὰ ἠθικὰ ἐφόδια γιὰ τὴ δημιουργία ἀξιόλογου, καθαρὰ αὐτό-

χθονος πολιτισμοῦ. Ὁ ὑπόδουλος Ἑλληνισμὸς εἶχε ἀναπτύξει σὲ πολὺ ὑψηλὸ βαθμὸν τὴν ποίηση, τὴ μουσική, τὸ χορὸ, τὴν ἀρχιτεκτονική, τὴν ξυλογλυπτική, τὴ ζωγραφική, τὴν ἀργυροχοΐα, τὴν ὑφαντική· λαμπρὸ παράδειγμα λαϊκοῦ πολιτισμοῦ στὸν εὐρωπαϊκὸ χῶρο. Αὐτὸ ὀφειλόταν στὴν ἀπουσία ἀριστοκρατικῆς καὶ ἀστικῆς τάξης ποὺ νὰ ἐπεμβαίνει στὴ φυσιολογική του ἐξέλιξη, στὴ συγκοινωνιακὴ ἀπομόνωση, ποὺ ἐμπόδιζε ξένες ἐπιρροές, στίς τεράστιες πολιτιστικὲς του καταβολές καὶ στὴ σθεναρὴ ἄμυνα στὴν καταπίεση καὶ ραγιαδοποίησή του ἀπὸ τοὺς Τούρκους.

Ἄς ἀναλογιστοῦμε ἓναν γνήσιο φιλόσοφο, τὸν Καῖρη, τρανὴ ἀπόδειξη τῆς διαχρονικότητος τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ, ἃς θυμηθοῦμε ἓναν ἐπαναστάτη ποιητὴ, τὸν Ρήγα Φεραῖο, ὁραματιστὴ ὃχι μόνον τῆς ἀπελευθέρωσης τῶν Ἑλλήνων ἀλλὰ καὶ ὅλων τῶν Βαλκανικῶν λαῶν (ἴδιο ὄραμα εἶχε καὶ ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος, μόνον ποὺ αὐτὸς τὸ ἐφήρμοσε). Τὸ σύνταγμα ποὺ ψηφίστηκε τὸ 1823 στὸ Ἄστρος Κυνουρίας παρὰ τίς ἀμφιλεγόμενες προθέσεις τῶν κοτσαμπάσηδων, φτιαγμένο ἀπὸ ἓναν λαὸ ποὺ γιὰ δύο χιλιάδες χρόνια περίπου δὲν ἤξερε τί θὰ πεῖ δημοκρατία, θεωρήθηκε ὑπόδειγμα γιὰ τὴν ἐποχὴ του, καὶ διάφορες χῶρες –μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ἡ Ἑλλάδα– δανείστηκαν ἄρθρα του. Αὐτὸ ἀπὸ μόνον του λέει πολλὰ.

Κι ὅμως! Τὸ λαό, ποὺ δὲν μπόρεσαν νὰ ξεπατώσουν οἱ Τούρκοι σὲ 400-500 χρόνια, τὸν χάλασε ἡ ἀστικὴ μας τάξη σὲ λιγότερο ἀπὸ δύο αἰῶνες. Χτίζει στὸ Ναύπλιο, στὴν Ἀθήνα, στὴν Ἐρμούπολη καὶ ἄλλου νεοκλασσικὰ σπιτία σύμφωνα μὲ τὴ μόδα τῆς ἐποχῆς, ποὺ θέβαια εἶναι ἀριστουργήματα σὲ σχέση μὲ τὴ δέδηλη πολυκατοικία τῆς ἀντιπαροχῆς. Ὅταν ὅμως κτιζόντουσαν, ἦταν αὐτὰ θέδηλα, γιὰτι παραμέριζαν σπιτία γεμάτα ἀνθρωπιὰ καὶ ὁμορφιά, ποὺ οἱ δημιουργοὶ τους ἤξεραν μὲ ἐνστικτώδη καλαισθησία νὰ ἐφαρμόζουν στὸ φυσικὸ τους περιβάλλον.

Φορᾷ ἐπιδεικτικὰ τὰ δυτικὰ ροῦχα μὲ ὕφος ἀπόλυτης πολιτιστικῆς ὑπεροχῆς, ἀντὶ νὰ προσαρμόσει τίς θανμάσιες παραδοσιακὲς στολὲς στὴν καινούργια πραγματικότητα.

Ἀποκλείει ἀπὸ τὴ ζωὴ της τοὺς ἑλληνικοὺς χορούς, ποὺ ἀντικαθίστανται, πάντα μὲ τὸ ἴδιο συναίσθημα βλακῶδους ὑπεροχῆς, ἀπὸ τὸ μινουέττο, τὸ δᾶλς, τὴν πόλκα. Εἰσάγει μὲ ἀνακούφιση ἀπὸ τὰ Ἑπτάνησα τὰ ἰταλότροπα τραγούδια, κατασκευάζοντας ἓνα εἶδος κανταδοποιημένου, γλυκανάλατου ρομαντικοῦ λαϊκοῦ ᾄσματος. Μέχρι τὴ δεκαετία τοῦ '30 τὰ δημοτικὰ τραγούδια δὲν ἀκονγόντουσαν στίς ἀστικὲς συνοικίες, διότι προσέβαλλαν μὲ «θάνανσους» ἤχους τὴν καλαισθησία τῆς ἀκοῆς.

Ὁ πρῶτος λαογράφος, ὁ Ν. Πολίτης, οὔτε ποὺ σκέφθηκε ν' ἀναφερθεῖ στὸ εἰκαστικὸ μέρος τοῦ λαϊκοῦ πολιτισμοῦ, ποὺ γι' αὐτὸν ἀποτελεῖτο μόνον ἀπὸ παραμύθια, αἰνίγματα, παροιμίες, ἤθη, ἔθιμα καὶ δοξασίες. Ὁ ἔντιμος καὶ ἀγνὸς πατριώτης, ὁ Καποδίστριας, ποὺ ἔδωσε τὴν ζωὴ του καὶ τὴν περιουσία του γιὰ τὴν Ἑλλάδα, ὃχι μόνον δὲν φόρεσε τὴν φουστανέλλα, ἀλλὰ προτιμοῦσε νὰ διορίζει φραγκοφορεμένους σὲ διοικητικὲς θέσεις, ὅσο ἀνίκανοι κι ᾗνταν. Ἐνῶ ὁ Ὀθωνάς καὶ ἡ Ἀμαλία, ποὺ ἦταν ξένοι, ντύθηκαν ὁ μὲν πρῶτος τὴν φουστανέλλα, ἐμπλουτισμένη μὲ περισσότερα κεντήματα καὶ βελούδο, ἡ δὲ Ἀμαλία μιὰ σύνθεση ἀπὸ κομμάτια στολῶν τῆς Πελοποννήσου, ποὺ πῆρε τ' ὄνομά της. Μπορεῖ νὰ φόρεσαν ἑλληνικὲς στολὲς γιὰ πολιτικὴ σκοπιμότητα, μιὰ καὶ δὲν διακατέχονταν ἀπ' τὰ συμπλέγματα τῆς δικῆς μας ἄρχουσας τάξης, ἀλλὰ ὁ Καποδίστριας οὔτε κἀν γι' αὐτὸ δὲν τὸ ἔκανε. Μὲ δυτικὸ τρόπο ζοῦσε καὶ ὁ φανατικὸς ἑλληνολάτρης Περικλῆς Γιαννόπουλος, ποὺ αὐτοκτόνησε τὸ 1910, μπαίνοντας καμαρωτὸς μὲ τ' ἄλογό του στὰ νερὰ τοῦ Σκαρამαγκᾶ, γιὰ νὰ διαμαρτυρηθεῖ γιὰ τὴν ξενομανία τῶν Ἑλλήνων. Δὲν φαντάστηκε, ὅτι ἦταν ὁ ἴδιος θῦμα αὐτῆς τῆς μανίας καὶ ὅτι τὸ ἀπονενομημένο του ἐγχείρημα ἦταν καθαρὴ συμπλεγματικὴ ἀντίδραση στὸ σύ-

μπλεγμα της ξενομανίας.

Ἀποτέλεσμα αὐτῆς τῆς συμπεριφορᾶς τῶν ἀστῶν μας ἦταν, νὰ ἀπομονωθεῖ πολιτιστικά ἀρχικά ὁ πληθυσμὸς χωριῶν καὶ κωμοπόλεων καὶ στὴ συνέχεια νὰ διαβρωθεῖ. Πάντως πρέπει νὰ συγχαροῦμε τοὺς χωρικούς, γιατί κράτησαν σὲ μεγάλο βαθμὸ τὸν πολιτισμὸ τους μέχρι τὸ τέλος τοῦ Β' παγκοσμίου πολέμου. Ἀπὸ ἐκεῖ ξεκίνησε κατάφωρη, καλπάζουσα ἡ παρακμὴ. Φυσικὸ ἦταν. Ὅποιοι σπέρνει θύελλες θερίζει καταιγίδες. Ἰδανικὸ τοῦ κάθε χωριάτη ἔγινε ἡ ζωὴ στὶς πόλεις, στὴν πρωτεύουσα. Πουλώντας ὅσο-ὅσο σπίτια καὶ χωράφια, τρέχαν στὴν Ἀθῆνα νὰ ζήσουν σὰν τοὺς τυφλοπόντικες στὰ ὑπόγεια τῶν πολυκατοικιῶν. Γι' αὐτὴ τὴν φυγὴ φέρει μεγάλη εὐθύνη κι ὁ Ἐμφύλιος Πόλεμος.

Ἡ Ἀθῆνα ἀπὸ πόλη 600.000 κατοίκων προπολεμικὰ ἔγινε ἡ «μείζων Ἀθῆνα» τῶν 4.000.000 κατοίκων τὴν δεκαετία τοῦ '70. Μεγάλο μέρος τοῦ πληθυσμοῦ ἔφυγε στὸ ἐξωτερικὸ. Ἡ Ἑλλάδα δεχόταν τὸν ἕναν διασμὸ μετὰ τὸν ἄλλο καὶ οἱ πολιτικοὶ μας θριαμβολογοῦσαν, ὅτι θὰ ἔλυναν τὸ πρόβλημα τῆς ἀνεργίας μὲ τὴν μετανάστευση.

Ὁ τελευταῖος διασμὸς ἔγινε μὲ τὸν τουρισμὸ. Σὲ ἐλάχιστο χρόνο ἑλληνικὰ νησιά, διαμάντια ὁμορφιάς, κατελήφθησαν ἀπὸ ὀρδὲς τουριστῶν. Ἀπὸ ὁάσεις γαλήνης καὶ φιλοξενίας μεταβλήθηκαν σὲ ἄντρα ἀρπακτικότητας καὶ ἐκπόρνευσης τῶν πάντων γιὰ τὸ χρήμα. «Μπάρο», «σκυλάδικα», «πιτσάδικα», «σαντουιτσάδικα», ναρκωτικά, κάψιμο δασῶν, οἰκοπεδοποίηση τῆς φύσης καὶ ἄλλα πολλὰ ἀποτέλεσαν καθημερινότητα καὶ μέχρι σήμερα παραμένουν, μὲ αὐξανόμενες ἐκφυλιστικὲς τάσεις.

Ἄν εἶχαμε ἐξελίξει καὶ ἀστικοποιήσει τὸν λαϊκὸ μας πολιτισμὸ φυσιολογικὰ καὶ μὲ γνώση, ὁ τουρισμὸς θὰ ἦταν μιὰ εὐλογία, διότι θὰ δεχόμασταν ξένους, πὺν θὰ τοὺς ἐπιδύλλαμε νὰ μᾶς σέβονται, ἀλλὰ θὰ τοὺς σεβόμασταν κι ἐμεῖς. Ἐνας τουρισμὸς ὅσο τὸ δυνατόν λιγότερο ἐχθρικός στὸ περιβάλλον θὰ μᾶς ἀφῆνε τεράστια οικονομικὰ καὶ κυρίως πολιτιστικὰ καὶ πολιτικὰ ὀφέλη.

Μὲ μεγάλη λύπη ἐπισημαίνω αὐτὸ τὸ τρομερὸ σύμπλεγμα κατωτερότητας πὺν μᾶς δέρνει. Πρέπει νὰ βαλθοῦμε νὰ τὸ ξεπεράσουμε, γιὰ νὰ ὀρθοποδήσουμε πραγματικά. Εἶναι ἡ ρίζα τοῦ κακοῦ, πὺν μᾶς κρατᾷ χειροπόδαρο δεμένους, μᾶς κάνει νὰ ἀλληλοεξοντώνομαστε δάζοντας τρικλοποδιές ὁ ἕνας στὸν ἄλλον, μᾶς σπρώχνει στὸ νὰ καλλιεργοῦμε τὴν πονηριά μας, ἐνῶ πάντα κάτι μᾶς λείπει, ὅσα πλούτη καὶ νὰ ἔχουμε συγκεντρώσει. Εἶναι δὲ φυσικὸ αὐτό, γιατί τὸ σύμπλεγμα εἶναι σὰν τὸ σαράκι: Δὲν σὲ ἀφήνει ποτὲ στὴν ἡσυχία σου. Μᾶς ὑποβιβάζει ἀπὸ δημιουργοὺς σὲ μιμητές, μᾶς ὑποχρεώνει νὰ ζοῦμε μὲ μειωμένη ταυτότητα καὶ νὰ αὐτοκαταργούμεθα συνεχῶς. Ἄν τὸ διώξουμε, θὰ μεταβάλουμε τὴ χώρα μας σὲ γῆ τῆς ἐπιγελίας. Εἶναι στὰ χέρια μας καὶ ἀπὸ ἐμᾶς ἐξαρτᾶται.

Εἶμαστε ἕνας ιδιαίτερα ἐξυπνος λαὸς (γιὰ νὰ τὸ ἀποδείξω, χρειάζομαι ἄλλο ἄρθρο), μὲ καλὴ φύση, μὲ μεγάλες ἐπιδόσεις στὴν τέχνη, στὴ λογοτεχνία, στὴ φιλοσοφία ἀλλὰ καὶ στὶς θετικὲς ἐπιστῆμες. Ὅταν μάλιστα ἔχουμε ὄραμα ἢ στόχο, γινόμαστε καὶ πολὺ ἐργατικοί. Ἄν ἀναγνωρίσουμε τὸ σύμπλεγμά μας, θὰ ἔχουμε κάνει τὸ σημαντικότερο βῆμα, γιὰ νὰ τὸ ἐκδιώξουμε.

Ἀς δώσουμε στὰ παιδιὰ μας τὴν εὐκαιρία νὰ ζήσουν σὲ μιὰ καλύτερη κοινωνία. Τὸ σύμπλεγμα τῆς ξενομανίας ὅλοι λίγο-πολὺ ξέρουμε ὅτι ὑπάρχει, ἀλλὰ νομίζουμε πὺς μᾶς βολεύει νὰ τὸ ἀγνοοῦμε. Προτείνω νὰ προσπαθήσουμε νὰ ἀποκτήσουμε αὐτογνωσία, γιὰ νὰ λειτουργήσουμε φυσιολογικὰ σὰν λαὸς. Λαοὶ μὲ αὐτογνωσία βοηθοῦν τόσο τὸν ἑαυτὸ τους νὰ ἀναπτυχθεῖ, ὅσο καὶ τὸν κόσμον ὅλο.

Μᾶρκος Μπότσαρης

ΤΟ ΑΝΕΚΔΟΤΟ ΔΙΗΓΗΜΑ ΤΟΥ «Δ»

Δέν ήταν ή πρώτη φορά πού τὸ Συμβούλιο Ἰσχυρῶν Ὁργανωμένων Νόων ἐθυσίαζε ἕνα δημιουργημά του, ὅταν ἀποφάσισε τὴν διάλυση τῆς Αὐτοκρατορίας τοῦ νεωτέρου δόγματος καὶ ἄφησε τὸν πλανήτη στὴν κυριαρχία τῆς ἀντιπάλου δυνάμεως. Οἱ ραγδαῖες τεχνολογικὲς ἐξελίξεις εἶχαν ἐπιδράσει προκαλώντας τὸ πρόωρο γῆρας τοῦ νεωτέρου δόγματος, τὸ ὁποῖο δὲν πρόλαβε νὰ συμπληρώσει οὔτε ἕναν ὀλόκληρο αἰῶνα ζωῆς ἀπὸ τὴν ἐπικράτησή του ὡς καθεστῶτος στὴν περιοχὴ πού πέτυχε νὰ ἐγκατασταθεῖ. Χρονικὸ διάστημα βραχύτερο ἀπὸ κάθε προηγούμενο στὴ ζωὴ τῶν δογμάτων.

Ἦταν ἐμφανὲς ἡ σταδιακὴ ἀποσύνθεση καὶ αἰσθητοὶ στὰ εὐαίσθητα ὄργανα οἱ ὑπόκωφοι τριγμοὶ τοῦ καθεστώτος. Εἶχαν ἀρχίσει γρήγορα τὰ «πῶς;» καὶ τὰ «γιατί;», οἱ ἀμφισβητήσεις πού πάντα ὀδηγοῦν σὲ ἐπικίνδυνα μονοπάτια καὶ δι' αὐτῶν στὴ λεωφόρο τῆς ἐλευθέρης σκέψεως τοῦ λαοῦ τῆς χερσονήσου. Εἶχαν ἐπιδράσει τόσο οἱ ἀναπόφευκτες διαρροὲς καὶ νοθεῖες στὴν ἐφαρμογὴ τοῦ ἀφύσικου προκρουστέιου κανόνα, μὲ ὀρισμένους «πιὸ ἴσους» ἀπὸ τὴν εὐαγγελιζομένη γενικὴ ἰσότητα, ὅσο καὶ ἡ ἀδυναμία ἐκπληρώσεως τοῦ ὁράματος καὶ ὑποσχέσεως πρὸς τὶς μᾶζες τῆς μετεγκαταστάσεως τοῦ ἐπουρανίου παραδείσου στὸν πλανήτη.

Ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρὰ ἦταν ἐμφανὲς ἡ μεγάλη διαφορὰ στὸ ἐπίπεδο ζωῆς μὲ τὴν ἀντίπαλη δύναμη· τὴν ὁποία μὰ ἀχαλίνωτη ἐκμετάλλευση τῶν τεχνολογικῶν ἐξελίξεων ὀδηγοῖσε στὸ μεγαλεῖο τῆς παρακμῆς καὶ στὴν κοινωνία τῆς ὑπερκαταναλώσεως καὶ τῆς εὐημερίας τῶν τριῶν τετάρτων, ἀγνοώντας τόσο τὶς γενικότερες μελλοντικὲς συνέπειες ὅσο καὶ τὴ νομοτέλεια τῆς ἀναπόφευκτης καὶ συνεχοῦς μειώσεως τοῦ εὐημεροῦντος ποσοστοῦ τοῦ πληθυσμοῦ.

Ἡ πτώση τοῦ δόγματος καὶ ἡ διάλυση τῆς αὐτοκρατορίας του εἶχε ὀδυνηρὲς συνέπειες γιὰ τοὺς πληθυσμούς της. Τὸ θεσμικὸ γκρέμισμα ἀκολούθησε γκρέμισμα ἀξιών καὶ ἐξάρτηση ἀπὸ τὸν μέγχι χθὲς ἀντίπαλο.

Χαρακτηριστικὴ καὶ ἡ εἰρωνία τῆς ἱστο-

Λ. ΜΑΡΜΑΤΣΟΥΡΗΣ Τὸ ξέφτισμα

ρίας· ἡ μεγάλη χώρα πού ἀπεξαρτήθη ἀπὸ τὸ δόγμα κι ἐπese στὴν ἐξάρτηση τῆς ἀντιπάλου της, ἀπέκτησε τὸν πρῶτο ἐκλεγμένο ἡγέτη της ἐξηρητημένο ἀπὸ τό... ἀλκοόλ.

Μακροχρόνιες καὶ καλὰ ὀργανωμένες προσπάθειες τοῦ μυστικοῦ συμβουλίου ἔχουν πέτυχει νὰ κυριαρχοῦν οἱ μιγάδες στὰ διάφορα κέντρα ἐξουσίας τῆς μονοκρατορίας δυνάμεως. Ἰδιαίτερα στὴ διοίκηση, στὴν οἰκονομία, στὰ μέσα μαζικῆς ἐνημερώσεως, στὴν ψυχολογία κ.λπ.

Τὸ μεγάλο ἔθνος, δημιουργημὰ μιᾶς πανσπερμίας μεταναστῶν, τελεῖ ὑπὸ ἰδιότυπο-ἰδιόμορφο καθεστῶς δουλείας, συμβουλιοκρατεῖται. Τὸν κίνδυνο ὑποδουλώσεως εἶχε ἐπισημάνει ἐγκαίρως, ἀπὸ τοὺς πρῶτους χρόνους τῆς δημιουργίας τοῦ κράτους –πρὶν δύο αἰῶνες–, ἕνας ἐκ τῶν πρωτεργατῶν τῆς ἀνεξαρτησίας, διάσημος ἐπιστήμων καὶ πολιτικός. Ἐγραφε γιὰ τοὺς μιγάδες στὸν τότε ἡγέτη τῆς χώρας του: «...σὲ λιγώτερο ἀπὸ 200 χρόνια θὰ ἔχουν συρρεῦσει σὲ τόσο μεγάλους ἀριθμούς, πού θὰ κυριαρχήσουν καὶ θὰ κατασπαράξουν τὴ χώρα καὶ θὰ ἀλλάξουν τὴ μορφή τοῦ πολιτεύματός μας...» Ἀν δὲν τοὺς ἀποκλείετε, σὲ λιγώτερο ἀπὸ 200 χρόνια οἱ ἀπόγονοί μας θὰ δουλεύουν στὰ χωράφια γιὰ νὰ τοὺς παράσχουν ἀγαθὰ, ἐνῶ αὐτοὶ θὰ τρίβουν τὰ χέρια τους σὲς ἀποθήκες. Σᾶς προειδοποιῶ. Ἀν δὲν τοὺς ἀποκλείετε διὰ παντός, τὰ παιδιά σας θὰ σᾶς καταρραστοῦν στὸς τάφους σας...».

Τὰ διακόσια χρόνια ἔχουν ἤδη περάσει καὶ ἡ ὑπερδύναμη, ὑποτελὴς στὴν πραγματικότητα τοῦ Συμβουλίου Ἰσχυρῶν Ὁργανωμένων Νόων, ἀσκεῖ τὴν δοτὴ ἀπὸ αὐτὸ πλανηταρχία.

...

Ἀπὸ τὶς πρῶτες ἡμέρες τῆς μονοκρατορίας στὸν πλανήτη τὸ συμβούλιο φρόντισε νὰ στρέψει τὸ ἐνδιαφέρον τῆς πλανηταρχίας στὸν εὐρύτερο χώρο τῆς χερσονήσου, στὸ νότιο ἄκρο τῆς ὁποίας ζοῦσε περιορισμένος-στριμωγμένος ὁ αἰώνιος ἀντίπαλός του.

Καὶ εἶχε σοβαροὺς λόγους νὰ ἐνδιαφεθεῖ ἡ πλανηταρχία στὴν περιοχὴ: α) Γιὰ τὴν δι-

εύρυνση τῶν συμφερόντων της ἐκεῖ, πού μέχρι πρό τιнос κυριαρχοῦσαν τὰ συμφέροντα τοῦ τέως ἀντιπάλου της. β) Για τὴ δημιουργία μιᾶς ἐντονης παρουσίας, πού θὰ ἀπέτρεπε τὴν οἰκονομικὴ καὶ πολιτικὴ ἐπανάκαμψη τοῦ ἀντιπάλου σὲ περίπτωσι μελλοντικῆς ἀνασυγκροτήσεώς του. Καὶ γ) γιὰ νὰ τεθεῖ ἐμπόδιο στὴ φυσικὴ προέκτασι τῆς ὁμάδας τῶν προηγμένων κρατῶν τῆς ἡπείρου, τὰ ὁποῖα μπροστὰ στὸν κίνδυνο τῆς συνεχοῦς ὑποθαμίσεως καὶ μειώσεως τῆς παγκόσμιας σημασίας τους προσπαθοῦν νὰ δημιουργήσουν ὁμοσπονδία. Μία ὁμοσπονδία, πού ποτὲ δὲν εἶδε μὲ καλὸ μάτι ἡ δοτὴ ἀπὸ τὸ συμβούλιο πλανηταρχία καὶ πού πάντοτε προσπαθοῦσε νὰ ἀποτρέψει τὴν πραγματοποιήσῃ της.

Παράλληλα μὲ τὸ ἐνδιαφέρον της γιὰ τὴν εὐρύτερη περιοχὴ ἡ πλανηταρχία ἄρχισε νὰ υἱοθετεῖ κάθε ἀπαίτησι καὶ διεκδίκησι τῶν γειτόνων ἔναντι τοῦ ἔθνους πού κατεῖχε τὴ νότια ἄκρη τῆς χερσονήσου καὶ πού ὑπῆρξε ὁ μόνος παλαιὸς σύμμαχος της στὴν περιοχὴ τόσο παλαιότερα ὅσο καὶ κατὰ τὴν περιόδο τῆς τρομοϊσορροπίας.

Ἡ Νέα Ἐποχὴ, πού ἄρχισε μὲ τὴν ἐπιβολὴ τῆς μονοκρατορίας, εἶχε ἀπώτερο σκοπὸ τὴν πλήρη ἐπικράτησι στὸν πλανήτη μιᾶς ἄρχουσας τάξεως ἐκλεκτῶν μεγάλων. Ὁ ἄλλος πληθυσμὸς θὰ μετεβάλλετο σταδιακὰ σὲ μιὰ ἄμορφῃ μάζα ἐξητρημένων ὄντων· σὲ ἕναν ἀναλώσιμο πολτὸ καταναλωτῆ τῶν προϊόντων, πού θὰ τοῦ προμήθευε ἡ ἄρχουσα «ἐλίτ» καὶ τῶν πολιτιστικῶν ὑποπροϊόντων-σκυδάλων, πού θὰ ἐξασφάλιζαν τὴ διατήρησι τῆς χαμηλῆς διανοητικῆς του στάθμης.

Ἀπὸ τοὺς πρὸ τῆς μονοκρατορίας χρόνους εἶχαν συγκροτηθεῖ λέσχες μὲ μέλη ἐκλεκτοὺς μεγάλους, στίς ὁποῖες ἐξητάζοντο οἱ πολιτικο-οικονομικὲς καταστάσεις, ἐπιοργανμιτίζοντο οἱ μελλοντικὲς ἐξελίξεις καὶ ἐλαμβάνοντο ἀποφάσεις ἐπὶ πλανητικοῦ ἐπιπέδου. Στὰ κατὰ διαστήματα συνέδρια τῶν λεσχῶν αὐτῶν ἐκαλοῦντο νὰ παρίστανται χωρὶς δικαιώματα καὶ προσωπικότητες τοῦ ἐξωμικαδικοῦ κόσμου πρὸς παραπλάνησι ἢ καὶ προσηλυτισμὸ.

Πρῶτο στάδιο τῆς Νέας Ἐποχῆς ἀποτελοῦσε ἡ Νέα Τάξι Πραγμάτων, τὴν ὁποία ἀνέλαβε νὰ ἐπιβάλεῖ ἡ πλανηταρχία. Τὸ συμ-

βούλιο εἶχε ρυθμίσει στὸ στάδιο αὐτό, νὰ συμβαδίζουν τὰ οἰκουμενιστικὰ-ἰσοπεδωτικὰ προγράμματά του μὲ τὰ συμφέροντα τῆς πλανηταρχίας.

Ἀργότερα, σὲ ἐπόμενο στάδιο τῆς Νέας Ἐποχῆς, ἡ διάλυσι τῆς πλανηταρχίας θὰ ἦταν εὐκόλῃ. Οἱ δομὲς της θὰ ἐπέτρεπαν νὰ διαλυθεῖ εὐκολώτερα ἀπ' ὅ,τι ἐπέτρεψαν οἱ δομὲς τῆς αὐτοκρατορίας τοῦ νεωτέρου δόγματος.

Στὸ παρὸν πάντως στάδιο ἡ πλανηταρχία ἐφρόντιζε γιὰ τὴν «ἀσφάλεια καὶ τὴν τάξι» τοῦ πλανήτη, γιὰ τὴν «εἰρήνη» καὶ τὴν «προστασία τῶν ἀτομικῶν δικαιωμάτων». Σύμφωνα ὅμως πάντοτε μὲ τὰ συμφέροντά της, τὰ ὁποῖα ἐταυτίζοντο μὲ τὰ συμφέροντα τοῦ Συμβουλίου Ἰσχυρῶν Ὁργανωμένων Νόων. Ἄν δηλαδὴ κάποιες ἀναγκαῖες γιὰ τὰ συμφέροντα αὐτὰ μεταρρυθμίσεις-μεταβολὲς συνόρων καὶ «προβλημάτων» ἔθνικὰ-οικονομικὰ-θρησκευτικὰ-φυλετικὰ κ.λπ. ἀνεκινούντο ἢ ὑπεδαυλίζοντο, ἐρρυθμίζοντο «δεόντως», ἔστω καὶ ἂν οἱ ρυθμίσεις αὐτὲς προϋπέθεταν μερικὲς χιλιάδες θυμάτων, κάποιες μυριάδες ξεσπιτωμένων-προσφύγων καὶ κάποιες γενοκτονίες.

Τὸν κύριο πάντοτε λόγο, εἶχε ἡ «προστασία» τῆς εἰρήνης καὶ τῶν ἀτομικῶν δικαιωμάτων.

Ἡ σύνθεσι τῶν λαῶν στὴν εὐρύτερη περιοχὴ τῆς χερσονήσου προβλημάτιζε πάντοτε τὸ συμβούλιο καὶ ἦταν ὁ κύριος λόγος πού φρόντιζε νὰ στρέψει τὸ ἐνδιαφέρον τῆς πλανηταρχίας στὴν περιοχὴ. Οἱ ἀνθρωπομετρικὲς καὶ φυλετικὲς ὁμοιότητες τῶν λαῶν διέψευδαν τὰ κατασκευάσματα περὶ ἐπικρατήσεως διαφόρων ὁμάδων ἐπιδρομέων καὶ ἐπὶ λυδων. «Ὅλοι οἱ λαοὶ τῆς χερσονήσου νοτίως τοῦ μεγάλου ποταμοῦ πού ὀρίζει τὸ βόρειο σύνορό της ἔχουν κοινὴ καταγωγὴ κατὰ τὸ μέγιστο πλῆθος τοὺς ἄσχετα μὲ τίς ἐπὶ αἰῶνες μεταξὺ τῶν λαῶν αὐτῶν συγκρούσεις. Ἡ ἀποτυχία τῶν δογμάτων καὶ συστημάτων, οἱ τεχνολογικὲς ἐξελίξεις καὶ τὸ αὐξανόμενο ἐνδιαφέρον γιὰ τὴν μελέτη τοῦ πολιτισμοῦ τῆς χερσονήσου φέρει τοὺς λαοὺς της ὅλο καὶ πλησιέστερα στίς πολιτιστικὲς τοὺς ρίζες, πού βρίσκονται στὴ νότια ἄκρη της. Πρᾶγμα πού δημιουργεῖ κινδύνους γιὰ τὴν ἐξέλιξι τοῦ προγράμματος τοῦ συμβουλίου. Μία συντο-

νισμένη προσπάθεια τοῦ λαοῦ τῆς νότιας ἄκρης τῆς χερσονήσου, τῆς ἀνά τὸν πλανήτη διασπορᾶς του καὶ τῶν ἐκ καταγωγῆς διατηρούντων στὰ γονιδιά τους (ἔστω καὶ σὲ λανθάνουσα κατάσταση) ἱχνη τοῦ πολιτισμοῦ του θὰ γκρέμιζε κάθε πιθανότητα, κάθε ἐλπίδα τοῦ συμβουλίου γιὰ παγκόσμια κυριαρχία τῶν μιγᾶδων του. Κι ἦταν μιὰ εὐκαιρία γιὰ τὸν πολιτισμὸ τῆς χερσονήσου ἢ πτώση τῆς αὐτοκρατορίας τοῦ νεωτέρου δόγματος. Εὐνοοῦσε τὴν ἀφύπνιση τῆς περιοχῆς.

Ἐγκαιρὴ ὅμως ἡ ἀντίδραση τοῦ συμβουλίου διὰ τῆς πλανηταρχίας. Ἐπιστράτευση στὰ θρησκευτικὰ μίση. Οἱ ἀρχιερεῖς τῶν δογμάτων πάντοτε ἔτοιμοι γιὰ «ὑπὲρ πίστεως ἀγῶνες». Καὶ πρόσφατες σχετικὰ οἱ γενοκτονίες στὴν περιοχή μετὶ τὴς εὐλογίης τοῦ μεγάλου ἀλάθητου ἀρχιερέως τῶν «πολιτισμένων» κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ μεγάλου πολέμου. Καὶ οἱ διάδοχοι τῶν ἀνὰ τὸν πλανήτη γενοκτόνων ἔτοιμοι νὰ εὐνοήσουν, νὰ εὐλογήσουν καὶ νὰ προκαλέσουν νέες γενοκτονίες, χύνοντας καὶ μερικὰ ὑποκριτικὰ δάκρυα γιὰ τὰ θύματα.

Ἀπὸ κοντὰ καὶ ὁ πάντοτε «ἐπιτήδειος οὐδέτερος», ὁ ἐξ ἰδιοσυστάσεως-ἰδιοσυγκρασίας γενοκτόνος, ὁ καταστροφεὺς πολιτισμῶν, ἡ μᾶστιξ τῆς Ἀνατολῆς. Διορισμένος χωροφύλαξ τῆς περιοχῆς, ἐγγυητὴς τῆς ἀσφαλείας καὶ τῆς εἰρήνης. Βγάζει ἀπὸ τὸ χαρτεὶ μὴ χανόμενα καὶ μετ' ἐκ τοῦ δυτικοῦ ἡμισφαίριου ἐνθαρρύνσεις διεκδικεῖ στεριές, νησιά, ἀέρα καὶ θάλασσα.

Κι οἱ πολιτισμένοι, οἱ «λαοὶ τοῦ φωτός» καὶ τῆς «δημοκρατίας», οἱ σύμμαχοι τοῦ μεγάλου πολέμου, κρατοῦν «ῖσες ἀποστάσεις». Κι ὁ σιδηρόφρακτος πού ἐξευτελίστηκε στὰ ὄχυρά, ξεσπᾷ τὸ μίσος καὶ τὰ συμπλέγματά του. Κι ὁ πλανητάρχης παίξει σαξόφωνο.

Γκρεμισμένο καὶ ξεβράκωτο τὸ ἄγαλμα τῆς ἐλευθερίας, ἀφήνει τὴ δᾶδα κι ἀνοίγει τὴς παλάμες του στέλνοντας φάσκελα ἐκατέρωθεν τοῦ Ὠκεανοῦ.

Τὸ συμβούλιο παρακολουθεῖ τὴς ἐξελίξεις, χωρὶς νὰ τὸ ἐνθουσιάζουν οἱ πρόσκαιρες ἐπιτυχίες. Ἡ πείρα ὁλόκληρων χιλιετιῶν δὲν ἐπιτρέπει ὑπέρμετρες αἰσιοδοξίες.

Πολύμορφες, πολύτροπες καὶ πολυτεῖς οἱ προσπάθειες γιὰ τὴν καταστροφή τοῦ πολιτισμοῦ τῆς χερσονήσου. Καταστροφή, πού,

ἂν δὲν ἐπιτευχθεῖ, γίνεται ἀνεφάρμοστο τὸ σχέδιο γενικῆς μαζοποίησης τοῦ πληθυσμοῦ τοῦ πλανήτη. Μιὰ καταστροφή πού δὲν κατάρθωσαν νὰ ἐπιφέρουν προσπάθειες ἐξ ἀνατολῶν, ἐκ δυσμῶν, ἐξ ὅλων τῶν σημείων τοῦ ὀρίζοντος. Στρατοὶ μεγάλων βασιλείων, λεγεῶνες ἐκ δυσμῶν, φαιοχίτωνες τοῦ δόγματος, σιδηρόφρακτοι ἱππότες τῆς δύσεως, βασιδουζοῦκοι τῆς ἀνατολῆς, νεοδάρβαροι τοῦ βορρᾶ, ἀφιονισμένοι τοῦ νεωτέρου δόγματος.

Σὲ μιὰ ἀένανη πάλη μετ' ὅλες τὴς μορφές τῆς ἐξουσίας ὁ πολιτισμὸς τῆς χερσονήσου, χιλιάδες χρόνια τώρα, μάχεται-ματώνει-πέφτει-σηκώνεται-ξαναματώνει, μὰ δὲν λυγίζει.

Εἶναι ἀλήθεια, πὼς ἡ συρρίκνωση τοῦ τελευταίου αἵωνα ὑπερβαίνει κάθε προηγούμενο λόγῳ τῶν ξεριζωμάτων, τῶν ἀπωλειῶν ἐστίων. Εἶναι ὅμως ἐπίσης ἀλήθεια, πὼς τὸ ἀκρωτηριασμένο ἔθνος ἐξεπληξε τὸν πλανήτη μεγαλουργώντας, πρὶν ἀκόμα κλείσουν οἱ πληγές τοῦ ἀκρωτηριασμοῦ του.

Τὸ συμβούλιο δὲν ἐφησυχάζει, καὶ ἄς διαπιστώνει τὴν οἰκονομικὴ ἐξαθλίωση τοῦ αἰωνίου ἀντιπάλου. Τὴν ἀνικανότητα τῶν «ἡγετῶν» (ἀποτέλεσμα συστηματικῶν προσπαθειῶν νὰ προωθοῦνται σὲ καίριες θέσεις ἄτομα μειωμένης ἠθικῆς ἢ πνευματικῆς ἀντιλήψεως, τὰ ὁποῖα ἐνεργοῦν κατευθυνόμενα ἀπὸ κατάλληλους πράκτορες, πού μετ' ἐπὶ τὰς πράξεις, τὴς παραλείπει, τὰ λάθη καὶ τὰ «σφάλματα» ἔχουν φέρεи τὸ ἔθνος σὲ κατάσταση παρακμῆς καὶ πού μετ' ἡττοπάθεια «δὲν διεκδικοῦν τίποτα».

Τὸ συμβούλιο δὲν ἐφησυχάζει παρὰ τὴς προσπάθειες τῶν ὀργάνων του γιὰ τὴν καταστροφή τῆς γλώσσας καὶ τὸ ξεχαρῶάλωμα τῆς παιδείας. Παρὰ τὴς συνεχεῖς προσπάθειες ἐκπορνέυσεως τῆς νεολαίας μετ' ἐκπαίδευσης καὶ λεσβίες ἀπὸ τὰ τηλεοπτικὰ κανάλια.

Τὸ Συμβούλιο Ἰσχυρῶν Ὁργανωμένων Νόων ἀρχίζει νὰ ἀνησυχεῖ. Γνωρίζει τὸ ἀποτέλεσμα τῶν προκλήσεων στὴν ψυχὴ τοῦ λαοῦ τῆς χερσονήσου καὶ ἀντιλαμβάνεται πὼς τὸ ὄργανό του, ἡ πλανηταρχία καὶ οἱ δάρβαροι μπράβοι τῆς τῆς περιοχῆς ἔχουν περάσει τὰ ὅρια σὲς προκλήσεις, τὸ ἔχουν παρακάνει.

Κι ἔχει περάσει ἡ ἐποχὴ τῶν δογμάτων (τῆς ἰδιαίτερα ἐπιτυχημένης εἰδικότητάς του), μιὰ καὶ τὰ δόγματα δὲν ζοῦν πιά πολλὰ χρόνια. Ξεφτοῦν γρήγορα.

Ἡ ΚΙΝΗΣΙΣ ΤΩΝ ΙΔΕΩΝ

ΠΑΤΡΟΚΛΟΣ Μ. ΚΑΜΠΑΝΑΚΗΣ, Ἡ πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ συγκοινωνία τῶν δύο κόσμων διὰ τῆς Ἀτλαντίδος

Ὁ συγγραφεὺς τοῦ παρουσιαζόμενου βιβλίου, τοῦ ὁποίου ἡ πρώτη ἔκδοσις ἐγένετο τὸ 1892, ἀγνοοῦσε πολλές ἀπ' τὶς σύγχρονες ἐπιστημονικὲς καὶ τεχνολογικὲς ἀνακαλύψεις καὶ ἀκόμη περισσότερα ἀρχαιολογικὰ καὶ ἱστορικὰ δοκουμενὰ, ποὺ ἐπιβεβαιώνουν τὴν ὑπαρξὴ τοῦ παμπάλαιου πολιτισμοῦ τῶν Ὀλυμπίων θεῶν-βασιλέων ἢ «τῶν πρὸ τῆς νῦν γενέσεως ἀνθρώπων» κατ' Ἀριστοτέλη, ποὺ ἦταν οἰκουμενικὸς καὶ σπουδαῖος καὶ ποὺ χάθηκε μέσα στὶς λάσπες τοῦ Κατακλυσμοῦ, ὅπως μᾶς πληροφοροῦν τὰ ἀρχαῖα κείμενα καὶ ἡ «Μυθολογία».

Ὁ Π.Μ. Καμπανάκης ἦταν ἀρχιτέκτων «μόνον», ὅπως ὁ ἴδιος τονίζει, «ἀναγινώσκων τοὺς ἀρχαίους Ἑλληνας συγγραφεῖς χάριν τέρψεως» (σελ. 19). Τὸ ἀποτέλεσμα τῶν μελετῶν του, ποὺ περιορίζοντο στὰ συγγράμματα τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων μόνον (σελ. 18)– ὑπῆρξε ἐκπληκτικὸ, ἀφοῦ ἔφθασε στὰ ἴδια ἀκριβῶς συμπεράσματα μὲ τοὺς σημερινοὺς ἐλεύθερους ἐρευνητές, πρᾶγμα ποὺ σημαίνει, ὅτι τὰ κείμενα τῶν Ἀρχαιοελλήνων εἶναι ἱκανὰ νὰ ὁδηγήσουν στὴν ἀλήθεια αὐτοὺς ποὺ τὰ μελετοῦν μ' ἀνοιχτὰ μάτια, ἔστω καὶ «χάριν τέρψεως μόνον».

Τὸ ὅλον ἔργο τοῦ Π.Κ., ποὺ εἶναι εὐσύνοπτο, «διαμερίζεται εἰς δύο κύρια μέρη: τὸ φιλολογικόν, ὑποδιαιρούμενον εἰς τρία κεφάλαια, πραγματευόμενα νέαν θεωρίαν περὶ τοῦ σχηματισμοῦ τῶν παγώνων καὶ τοῦ κατακλυσμοῦ, τὴν παρὰ τῶν ἀρχαίων λαῶν τοῦ παλαιοῦ κόσμου γνῶσιν τοῦ νέου κόσμου καὶ τὴν περὶ ὑπάρξεως τῆς νήσου Ἀτλαντίδος, ὡς μέσου συγκοινωνίας τῶν δύο κόσμων, ὑπόθεσιν καὶ τὸ γραφικὸν μέρος,

Λαθραῖες ἀθλιότητες

Ὁ καθηγητὴς κ. Δ. Μαρωνίτης, ποὺ, πιστὸς πάντοτε στὶς φοινικίζουσες ἀρχές του, πονάει-ὑποφέρει καὶ ἀντιδρᾷ σὲ κάθε προσπάθεια γκρεμίσματος τῶν καθιερωμένων ψευδῶν περὶ «Ἰνδοευρωπαϊκῆς» καταγωγῆς μας, περὶ φοινικικῆς προελεύσεως τοῦ ἀλφαβήτου μας κ.λπ., πολέμιος σὲ κάθε προσπάθεια προδολῆς, ἢ ἀναφορᾶς, τῆς σημασίας καὶ τῆς προσφορᾶς τοῦ Ἑλληνισμοῦ στὸν πολιτισμὸ ὁλοκλήρου τοῦ πλανήτη, ξαναχτύπησε μὲ τὶς «Λαθραῖες ἀθλιότητές» του σὲ Κυριακάτικη ἐφημερίδα τοῦ Ἰουλίου τ.ἔ.

Τὸν ἐνόχλησε ἡ προαγγελία τοῦ Γλωσσικοῦ Συνεδρίου τῶν Ὁμίλων πρὸς Διάδοσις-Διεθνοποίηση τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσας γιὰ τὸ διάστημα 7-10 Αὐγούστου στὴν Ὀλυμπία μὲ τὴν εὐκαιρίαν τῆς πρώτης ἐκατονταετηρίδας ἀπὸ τὴν ἀναδίδωσι τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγώνων. Στὸ συνέδριο αὐτὸ ἐκτὸς τῶν συλλόγων Ἑλλάδος, Αὐστραλίας καὶ Κύπρου ἔλαβαν μέρος καὶ ἀξιόλογοι ἐλληνομαθεῖς καὶ ἐλληνολάτρεις ξένοι.

Ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος καθηγητὴς βρῆκε τὴν εὐκαιρίαν νὰ δγάλει τὰ ἀπωθημένα του ἀπὸ τὰ «τυπογραφικὰ καὶ μὴ λάθη» (ὅπως γράφει) περιοδικοῦ, τὸ ὁποῖο συνδότενε τὴν πρόσκληση στὸ συνέδριο. Δὲν εἶδαμε τὸ περιοδικὸ αὐτό, καὶ δὲν ἔχουμε καμμία πρόθεσις νὰ τὸ ὑπερασπισθοῦμε. Διαβάζοντας ὁμῶς τὴν πρόσκληση γιὰ τὸ συνέδριο (τὸ περιεχόμενο τῆς ὁποίας ἀντιγράφει «ἐπακριβῶς», ὅπως ἀναφέρει, στὴν ἀρχὴ τοῦ κειμένου

ἀπαρτιζόμενον ἐκ δέκα πινάκων ἐπεξηγούντων ἅπαντα τὰ ἐν τῷ πρώτῳ μέρει ζητήματα...» (σελ. 18-19).

Ὁ σχηματισμός τῶν παγώνων καὶ τὸ φοβερὸ συμβάν τοῦ κατακλυσμοῦ τοῦ Ὠγύγου ἀποδίδονται ἀπ' τὸ συγγραφέα στὴν καταστροφὴ τοῦ ἀγνώστου πλανήτου, τὴν στιγμὴν «καθ' ἣν ὁ Φαέθων, λαβὼν τὸ ἄρμα τοῦ πατρὸς του Ἥλιου, διέτρεχε τὰς ἀχανεῖς ἐκτάσεις τοῦ Κυβερανοῦ» (σελ. 24). Τὶς πληροφορίες μᾶς παρέχουν ἡ «Θεογονία», ὁ «Προμηθεὺς Δεσμώτης» καὶ ὁ «Τίμαιος»: «Ἡ γῆ ἐφλέχθη καὶ κατέστη διάπυρος ἔτσι, ὥστε “ἔξεε χθὼν πᾶσα καὶ οὐρανὸς ἡδὲ θάλασσα...”» (Θεογ. 695 κ.έ.). Οἱ πάγοι, ὅπως ἦταν φυσικό, ἔλυσαν καὶ ὅλοι πνίγηκαν στὰ νερὰ τοῦ κατακλυσμοῦ... σώθηκαν μόνο «οἱ ἐν τοῖς ὄρεσι βουκόλοι νομεῖς τε...» («Τίμαιος» 22 d-e).

Πρὸ τοῦ Κατακλυσμοῦ τοῦ Ὠγύγου αὐτὸ ποὺ σήμερα λέμε Ἐρυθρὰ θάλασσα ἦταν αὐτὴ ἡ Λιβυκὴ θάλασσα, καὶ ἡ Λιβυκὴ ἔρημος ἐξετείνεται ἀπὸ Αἰγυπτιακῶν Θηβῶν μέχρι τῶν Ἡρακλείων στηλῶν, ἐνῶ στὴ θάλασσα τῶν Σαργασσῶν βρισκόταν ἡ νῆσος Ἀτλαντίς, «...ἐξ ἧς ἐπιδατὸν ἐπὶ τὰς ἄλλας νήσους τοῖς τότε ἐγίνετο πορευομένοις, ἐκ δὲ τῶν νήσων ἐπὶ τὴν καταντικρὺ πᾶσαν ἤπειρον...» [(Πλ., «Τίμαιος» 24 e κ.έ.) σελ. 55].

Ὁ συγγραφεὺς «μελετῶν τοὺς Ἑλληνας συγγραφεῖς, ποιητὰς τε καὶ πεζοὺς, τοὺς πραγματευομένους περὶ τῶν μυθικῶν προϊστορικῶν χρόνων, παρατήρησε ὅτι ἅπαντες σχεδὸν οὗτοι συγκεχυμένως πως συμφωνοῦσι κατὰ τοῦτο, ὅτι πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ (τὸν ὁποῖο ὅλοι οἱ λαοὶ γνωρίζουν) ὑπῆρξε πολιτισμὸς μέγας, γεννηθεὶς καὶ ἀναπτυχθεὶς ἐν μὲν τῷ ἀνατολικῷ κόσμῳ εἰς τοὺς πρώτους κατοίκους τῆς Ἑλλάδος (Ἑλληνας Πελασγούς), ἐν δὲ τῷ δυτικῷ μέρει εἰς τοὺς Ἀτλαντίους, ἐπεκταθεὶς ἐφ' ὅλων τῶν μερῶν τῆς Οἰκουμένης διὰ τοῦ ἐκπολιτιστικοῦ πνεύματος τῶν πρώτων (Ἑλλήνων) πολιτισμὸς, λέγω, ἐξ οὗ ὠρμήθησαν οἱ Διόννσοι, Ἡρακλεῖς, Περσεῖς καὶ πλείστοι ἕτεροι ἥρωες, διατρέχοντες τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης πρὸς διάδοσιν αὐτοῦ, πολιτισμὸς τέλος, ἐφ' οὗ ἐρειδόμενοι οἱ Ἀθηναῖοι, νικήσαντες, ἔστησαν τρόπαια κατὰ τοῦ ἐκ τῆς Δύσεως ἐπελθόντος ἐπ' αὐτοὺς ἡμιπολιτισμοῦ τῶν Ἀτλαντίων, τῷ συνδυσμῷ δ' ἀμφοτέρων

του ὁ κ. καθηγητῆς) δὲν βλέπουμε λόγους νὰ ἐξηγοῦν οὔτε τοὺς χλευασμοὺς καὶ τὶς εἰρωνεῖες τῶν «λαθραίων ἀθλοισιῶν» οὔτε τὴν ἐνόχλησίν του, ἐπειδὴ τὸ συνέδριό τελοῦσε ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ προέδρου τῆς Δημοκρατίας κ. Κωνστ. Στεφανόπουλου.

Ἰδιαίτερας προσοχῆς ἀξίζει καὶ ὁ χλευαστικὸς-εἰρωνικὸς τρόπος, μὲ τὸν ὁποῖο ὁ καθηγητῆς ἀντιμετωπίζει τόσο τὸ ἀξιόλογο ἔργο-πρόημα μακροχρονίου ἐρεῦνης καὶ ἐργασίας τῆς φιλολόγου κυρίας Ἄννας Τζιροπούλου-Εὐσταθίου «Πῶς ἡ Ἑλληνικὴ Γονιμοποίησε τὸν Εὐρωπαϊκὸ Λόγο» ὅσο καὶ τὴν πρὸς τὴν συγγραφέα τοῦ ἔργου ἐπιστολὴ τοῦ πρώην προέδρου τῆς Δημοκρατίας κ. Χρ. Σαρτζετάκη. Ἐπιστολὴ ποὺ δημοσιεύεται στὸ συνοδεῦον τὴν πρόσκληση τοῦ Γλωσσικοῦ Συνεδρίου περιοδικό.

Πρέπει νὰ πόνεσαν πολὺ τὸν καθηγητὴ τόσο τὸ Συνέδριό ὅσο καὶ ἡ ὥραία ἐπιστολὴ τοῦ πρώην Προέδρου τῆς Δημοκρατίας.

Φίλος ἀναγνώστης τῶν «λαθραίων ἀθλοισιῶν» σχολίασε τὸ πείσμα τοῦ πανεπιστημιακοῦ καθηγητῆ, παραβάλλοντάς το μὲ τὸ πάθος ἥρωος παλαιοῦ μυθιστορήματος κατὰ τῆς πατρίδος του. Πάθος, ποὺ κατὰ τὸν μῦθο ὀφείλετο σὲ ἐξεντελιστικὴ τιμωρία τοῦ ἥρωος κατὰ τὴν νεότητά του ἀπὸ τὸ στρατὸ τῆς χώρας του λόγω ἀτιμωτικῆς πράξεώς του.

Ε.Ε. Μαροματσούρης

τούτων τῶν πολιτισμῶν ἐγεννήθησαν ἅπαντες οἱ λοιποὶ Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως... Ἐκ τῶν πρώτων (Ἑλλήνων Πελασγῶν) ἀνεγεννήθη μετὰ τὸν κατακλυσμὸν μεγαλοπρεπέστερος ὁ Ἑλληνικός, ὁ δὸς τὸ σπέρμα εἰς τὸν νῦν Εὐρωπαϊκόν» (σελὶς 21).

Ὁ Π.Μ.Κ. πέραν τῶν ἀρχαίων κειμένων μελέτησε καὶ τὰ ἔργα τέχνης τοῦ νέου κόσμου (Μεξικικοῦ), τὰ ὁποῖα κατατάσσει σὲ δυὸ περιόδους: «Τὴν παναρχαίαν καὶ τὴν ἀρχαίαν. Καὶ ἡ μὲν παναρχαία ὡς θάσιν ἔχει τὴν πυραμίδα μὲν ὡς οἰκοδόμημα, τὸ ὄφιοειδὲς δὲ καὶ τὸν μαϊάνδρον ὡς κοσμήματα...» Ἡ δὲ ἡ καταπληκτικὴ ὁμοιότης τῶν μνημείων τούτων μετ' ἐκείνων τῶν τοῦ παλαιοῦ κόσμου, ποὺ κεῖνται ἐν Μεξικῷ, Αἰγύπτῳ, Φρυγίᾳ καὶ Ἑλλάδι, ἰδίως μετὰ τῶν Μυκηναίων καὶ Τριφυλικῶν, τί ἄλλο ἀποδεικνύει, εἰμὴ τὴν ὑπάρξασαν συγκοινωνίαν τῶν δύο κόσμων;» (σελ. 39).

Δὲν γνωρίζουμε, ἂν καὶ τότε (1892) εἶχαν τὴν συνήθεια οἱ ἄνθρωποι νὰ χαρακτηρίζουν ρατσιστὲς καὶ φασίστες τοὺς ἐρευνητές, ποὺ τὰ δοκουμενὰ τοὺς ὁδηγοῦσαν σὲ τέτοια συμπεράσματα. Γεγονὸς εἶναι ὅτι οἱ συνεργάτες τοῦ «Δαυλοῦ», ποὺ ἐρευνοῦν τὸ ἴδιο ἀκριβὲς θέμα, ἀκολουθώντας παρεμφερεῖς μεθόδους [(ἐξέταση γλωσσικῶν στοιχείων, ἔργων τέχνης, πολιτισμοῦ) βλ. τεύχη 169, 170, 171, 172, 173 καὶ 174] δέχονται καταγισμὸν ὕδρευον καὶ χαρακτηρισμῶν ἀπὸ ἀνθρώπους, ποὺ δὲν ἀντέχουν τὴν ἀλήθεια, ποὺ ἡ ἀλήθεια τοὺς πονεῖ. Ὅπως καὶ ἂν ἔχουν πάντως τὰ πράγματα, κάποιοι ἄνθρωποι δὲν θὰ παύσουν ποτὲ νὰ λένε τὴν ἀλήθεια, ποὺ καθ' Ἡράκλειτον ἀποτελεῖ «ἀρετὴν μεγίστην».

Σαράντος Πάν

Μ. ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ, Ἐπιστολὴ Συνταξιούχου Τραπεζίτη

Στὸ πόνημά του αὐτὸ ὁ δικηγόρος κ. Μιχαὴλ Ἀντωνόπουλος περιγράφει πῶς ἡ νομοθεσία μας καὶ ἡ διοικητικὴ πρακτικὴ ἔκανε «νὰ παύσουν νὰ λειτουργοῦν μέχρι σήμερα περισσότερες ἀπὸ 5000 ἀξιόλογες παραγωγικὲς μονάδες, κυρίως μικρὲς βιοτεχνίες καὶ νὰ στεροθεῖ ἡ χώρα μας ἀνεπιστρεπτὶ τοῦ ἀντιστοίχου ἐθνικοῦ εἰσοδήματος», μὲ ἀποτέλεσμα: «νὰ χάσει ἡ χώρα τὴν σχετικὴ οἰκονομικὴ τῆς αὐτάρκεια καὶ νὰ ἀναγκάζεται πλέον νὰ ζητάει ἀπὸ συμμάχους καὶ διεθνεῖς ὁργανισμοὺς δάνεια καὶ οἰκονομικὰ βοηθήματα, προκειμένον νὰ ἀντιμετωπίζει τὶς τρέχουσες ἐπιτακτικὲς οἰκονομικὲς ἀνάγκες τῆς»· πράγμα ποὺ «πέραν τῶν ἄλλων δυσχερῶν συνεπειῶν ἐνθαρρύνει καὶ τοὺς κακόβουλους γείτονές μας, νὰ προσβάλλουν τὶς γνωστὲς παράλογες σὲ δάρος τῆς χώρας μας διεκδικήσεις των, ἀλλὰ δημιουργεῖ καὶ ἐξ ἀντικειμένου ἀδυναμίαν σθεναρᾶς ἀντιδράσεώς μας πρὸς ἀπόκρουση τῶν ἐπερχομένων κινδύνων».

Στὶς πρώτες σελίδες τοῦ ἔργου του ὁ συγγραφέας ἀφηγεῖται ὑπὸ τύπον ἐπιστολῆς συνταξιούχου τραπεζίτη τοὺς παραλλήλους δίους δύο ἐπιχειρήσεων. Τῆς μιᾶς στὸ ἐξωτερικὸ (Γαλλία) καὶ τῆς ἄλλης στὴ χώρα μας. Καὶ οἱ δύο ἐπιχειρήσεις ξεκίνησαν μὲ τὸν ἴδιο τρόπο, τὰ ἴδια μέσα, τὶς ἴδιες δυνατότητες, τὰ ἴδια προϋόντα, τὰ ἴδια μεγέθη, τὶς ἴδιες προσπάθειες. Καὶ οἱ δύο πῆραν γιὰ κεφάλαια κινήσεως τὸ ἴδιο ποσὸ δανείου (100 ἑκατομμυρίων δραχμῶν καὶ ἰσαξίων γαλλικῶν φράγκων) ἀπὸ τράπεζας τῆς χώρας τους. Καὶ οἱ δύο ἄρχισαν νὰ λειτουργοῦν ἀπὸ τὸ 1978.

Στὴν ἀρχὴ μιὰ διαφορὰ στοὺς τραπεζικοὺς τόκους (ἐπιτόκιο 6% στὴ Γαλλία καὶ 10% στὴν Ἑλλάδα) ἔθετε βέβαια τὴν ἐλληνικὴ ἐπιχείρηση σὲ μειονεκτικὴ ἀπὸ ἀποψη ἀναγωνιστικότητος θέσει, ἀλλὰ τῆς ἐπέτρεπε νὰ ζῇ. Ὅταν ὅμως τὸν Ὀκτώβριο τοῦ 1979 τὸ τραπεζικὸ ἐπιτόκιο (τὸ ὁποῖο ἀπὸ τὸ 1946 ἦτο –ἐν Ἑλλάδι– 10%) αὐξάνεται στὸ 23% καὶ ὅταν τὸ 1980 ἕνας νέος νόμος δίνει τὸ δικαίωμα στὶς Ἑλληνικὲς Τράπεζες νὰ ἀνατοκίζουν ἀνὰ τρίμηνο τοὺς ὀφειλόμενους τόκους, ἡ ἐλληνικὴ ἐπιχείρηση καταστρέφεται καὶ ὁ ἐπιχειρηματίας πάει στὸν Κορυδαλλὸ γιὰ χρεὴ πρὸς τὸ δημόσιο κ.λπ. Τὸ

«γράμμα» τελειώνει παρουσιάζοντας τὸν Ἕλληνα ἐπιχειρηματία μετὰ τὴ φυλακὴ νὰ δουλεῦει γκαρσόνι σὲ τουριστικὸ νησὶ καὶ νὰ σερβίρει ἐκεῖ τὴν Γαλλίδα ἐπιχειρηματία, πρώην φίλη του, καὶ τὴν συντροφιά της.

Τὴν ἐπιστολὴ ἀκολουθοῦν παρατηρήσεις τοῦ συγγραφέως, ἀναφορὰ σὲ νόμους καὶ νομοθετικὰ ρυθμίσεις, δικαστικὰ ἀποφάσεις κ.λπ. Ἐνδιαφέρουσα καὶ ἡ ἀναφορὰ στὶς σελίδες 23 καὶ 24 τοῦ πονήματος, ὅτι: ἂν κάποιος χρωστάει ἀπὸ ἓνα ἑκατομμύριο 1) στὸ Ἑλληνικὸ Δημόσιο, 2) σὲ τοκογλύφο μὲ 100% ἐτήσιο ἐπιτόκιο καὶ 3) σὲ Τράπεζα μὲ ἀνατοκισζομένους τόκους ἀνὰ τρίμηνο, μετὰ ἀπὸ δώδεκα ἔτη θὰ ὀφείλει: α) στὸ Δημόσιο 5.320.000, β) στὸν τοκογλύφο 13.000.000 καὶ γ) στὴν Τράπεζα 62.585.237 δρχ. Ἐὰν δὲ ὁ χρόνος ἐπιμηκυνθεῖ μὲ τὰ ἀνωτέρω δεδομένα γιὰ μιὰ τριακονταετία, τὸ χρέος στὴν Τράπεζα (ποῦ διπλασιάζεται κάθε δυὸ περίπου χρόνια) θὰ φθάσει τὰ 30.988.015.750 (τριανταένα δίσ). Ὁ γράφων τὸ παρὸν ἔχει ὑπόψη του τὸ περίφημο δάνειο τῆς Ἀναγυρεῖου Σχολῆς Σπετσῶν τοῦ 1978 (δέκα ἑκατομμύρια), τὸ ὁποῖο ἀνατοκισζόμενο ἔφθασε τὸ 1995 τὰ 544 ἑκατομμύρια.

Ἡ γνώμη τοῦ γράφοντος εἶναι, ὅτι τὸ μικρὸ αὐτὸ πόνημα τοῦ δικηγόρου κ. Ἀντωνοπούλου θὰ μπορούσε νὰ ἀποτελέσει ἓνα ἀπὸ τὰ κεφάλαια εὐρύτερου ἔργου-συγγραμματος- μὲ τίτλο: «Οἱ ἐκ τῶν ἔσω ἐνέργειες γιὰ τὴν καταστροφή τοῦ Ἑλληνισμοῦ». Ἀλλὰ κεφάλαια τοῦ συγγραμματος αὐτοῦ θὰ μπορούσαν νὰ εἶναι: «Ὁ ὑπέρμετρος ἐξωτερικὸς δανεισμὸς γιὰ καταναλωτικὰ καὶ ψηφοθηρικὰ ἀνάγκες». «Οἱ προσπάθειες ὑποδαθμίσεως τῆς γλώσσας καὶ ἀποσυνδέσεως μὲ τὸ παρελθόν». «Ἡ διαστρέβλωση τῆς ἱστορίας καὶ προἱστορίας». «Ἡ διὰ τῆς τηλεψίας προσπάθειες ἐκπορευέσεως νέων καὶ νεανίδων μὲ πολυποίκιλα θεάματα καὶ μὲ ὥριοποίηση κιναιδῶν καὶ λεσβίων». «Ἡ ἀποχαύνωση τῶν μαζῶν μὲ “σήριαλ” ποῦ προκαλοῦν κρετινοποίηση». «Ἡ ἀμνοποίηση τοῦ πληθυσμοῦ, ὅταν πέραν τῶν συνόρων βρυχῶνται λύκοι» κ.λπ., κ.λπ.

Ε.Ε. Μαρματούρης

ΒΑΣΙΛΗΣ ΖΑΡΖΩΝΗΣ, *Ὀρεινὴ Περραιδία-Ἀζώρος*

Ἡ συγγραφὴ ἔργων ποῦ πραγματεύονται τὴν ἰδιαίτερη ἱστορία καὶ παράδοση κάθε ἑλληνικοῦ τόπου ἀποτελεῖ ἀναμφίβολα δόκιμη καὶ ἐπικροτούμενη τακτική, καθὼς τὰ ἐν λόγῳ πονήματα συντελοῦν δίκην ψηφίδων στὴ συγκρότηση τοῦ ἀπεράντου ἱστορικοῦ καὶ πολιτιστικοῦ ψηφιδωτοῦ ποῦ λέγεται ἑλληνισμὸς. Στὴν τακτικὴ αὐτὴ ἐντάσσεται καὶ τὸ βιβλίον τοῦ κ. Β. Ζαρζώνη, τὸ ὁποῖο στὸ τριμερὲς περιεχόμενό του παρουσιάζει τὴν ἱστορία τῆς ἀρχαίας πόλεως τῆς Ἀζώρου (γνωστῆς ὡς «Βουβάλας») τῆς ἐπαρχίας Ἐλασσόνης.

Στὸ πρῶτο μέρος γίνεται λόγος γιὰ τὴν ἰδρυση, τὴν ἀνάπτυξη καὶ τὴν ὀνομασίαν τῆς Ἀζώρου καὶ γενικὰ ὅλων τῶν πόλεων ποῦ ἀποτελοῦσαν ἄλλοτε τὸ Κοινὸν τῶν Περραιδῶν, ἀπὸ τὰ προἱστορικὰ χρόνια μέχρι τοὺς τελευταίους π.Χ. αἰῶνες. Ἀξίες ἰδιαίτερης προσοχῆς εἶναι οἱ ἀναφορὲς τοῦ συγγραφέα στὶς ἱστορικές καὶ θρυλικές μαρτυρίες καθὼς καὶ στὰ εὐρήματα τῶν ἀνασκαφῶν, ποῦ ἔχουν φωτίσει τὴν ἔρευνα γύρω ἀπὸ τὸ παρελθόν τῆς περιοχῆς.

Τὸ δεύτερο μέρος ἀφορᾷ γεγονότα-σταθμοὺς τῆς Περραιδικῆς ἱστορίας, ποῦ ἐκτείνονται χρονολογικὰ ἀπὸ τοὺς βυζαντινοὺς χρόνους μέχρι καὶ τὴ σύγχρονη μεταπολεμικὴ ἐποχὴ, ἐνῶ τὸ τρίτο ἀποτελεῖ μία συστηματικὴ παρουσίαση τῶν ἱστορικῶν, γεωγραφικῶν καὶ γλωσσικῶν στοιχείων, τὰ ὁποῖα μὲ τὸν τρόπο ποῦ παρατίθενται δύνανται νὰ λειτουργήσουν καὶ ὡς εὐρετηριακὲς πηγὲς γιὰ περαιτέρω ἔρευνα. Μεταξὺ αὐτῶν ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον ἔχει τὸ γλωσσάριον, ποῦ περιλαμβάνει πλῆθος ἰδιοτύπων τοπικῶν λέξεων καὶ ἐκφράσεων, οἱ ὁποῖες ἀποτυπώνουν τὶς γλωσσικὲς μεταλλαγὰς ποῦ

συνυφαίνονται με τις ιστορικές συγκυρίες από τὰ πανάρχαια χρόνια ἔως σήμερα.

Ἡ συνολικὴ εἰκόνα τοῦ βιβλίου εἶναι θετική, γιὰ τὸν πρόσθετο λόγο ὅτι στίς σελίδες του δὲν ἀπαντῶνται τοπικιστικὲς ὑπερβολές, ἀπὸ τις ὁποῖες γέμουν ἄλλα συγγράμματα τοῦ εἴδους. Παράλληλα τὸ ὕφος τῆς συγγραφῆς εἶναι ἀπλό καὶ εὐρυθμο, ἐνῶ τὸ ιστοριογραφικὸ αἰσθητήριό τοῦ συγγραφέα προδίδεται ἀπὸ τὴν τάση τῆς ἀντικειμενικῆς καὶ χρονολογικῆς σαφοῦς ἀναφορᾶς τῶν γεγονότων. Συνελόντι εἰπεῖν, τὸ βιβλίο ἀποτελεῖ μιὰ ἀξιέπαινη καὶ ἐστεμμένη με ἐπιτυχία προσπάθεια, ποὺ ζητᾷ μιμητές.

Μάριος Μαρμανέας

ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΙΣΥΡΗΣ, *Τὰ Ἱερά Ρεμάλια*

Δὲν θὰ σταματήσουμε στίς ἐκτιμήσεις τοῦ συγγραφέως περὶ τῆς «Μα-φίας» ἢ «Μᾶ-φυᾶς» οὔτε στίς κρίσεις του περὶ τοῦ ἔργου τοῦ Ν. Καζαντζάκη «*Ὁ Τελευταῖος Πειρασμός*», ποὺ ἀποτελοῦν καθαρὰ προσωπικὲς του ἀπόψεις. Θὰ σταθοῦμε στίς περιγραφὰς τῆς «Λερναίας Ὑδρας», τῶν «μελαγχλαίνων», «τῶν καταστροφικῶν μοναχῶν, ποὺ ζοῦσαν σὰν ἀληθινοὶ ἀφεντάδες... καί, ἀνεβασμένοι σὲ ἀραθικὰ ἄλογα, διέτρεχαν σὰν ἀληθινοὶ δαίμονες τὴν ἐπικράτεια. Ἀληθινοὶ σαλτιμπάγκοι ξεγελοῦσαν τοὺς ἀφελεῖς μὲ ὁράματα καὶ τοὺς πονλοῦσαν τὸν Παράδεισο, ἀρπάζοντας τὸ θῖός τους...» (σελὶς 21 κ.έ.).

Σύμφωνα με τὸ «Μνημόνιον» τοῦ Εὐσταθίου «*Οἱ μοναχοὶ αὐτοὶ ἔγιναν τόσο ἰσχυροί, ποὺ καὶ ὁ ἴδιος ὁ αὐτοκράτορας ἦταν σκλάβος τους... Ὁμάδες μοναχῶν πολεμιστῶν ἦσαν ἐγκατεστημένες στὴν Μακεδονία, στὴν Ἡλεία, στὴ Λακωνία καὶ στὰ νησιά τοῦ Ἰονίου, ζοῦσαν δὲ μιὰ ζωὴ ἐντελῶς ἄσχετη με τοὺς μοναστικούς κανόνες*». Ἐχθροὶ τοῦ πνεύματος καὶ τῆς τέχνης καὶ φανατισμένοι ἐναντίον τῆς Ἑλλάδος κατέστρεφαν τοὺς ἀρχαίους ναοὺς, τὰ ἀγάλματα καὶ τὰ ἔργα τέχνης γενικώτερα, κατέκαιαν δὲ με πάθος τὰ φιλοσοφικὰ βιβλία καὶ τοὺς παπύρους-περγαμηνές. Καὶ ὄχι μόνο: ἔκαιαν καὶ τοὺς «εἰδωλολάτρες» ἐνεργῶντας τρόπον τινὰ ὡς ἱεροεξεταστὲς ἢ τοὺς βάπτιζαν στὰ «ἁγιασμένα ὕδατα», γιὰ νὰ πνίξουν τοὺς δαίμονες, μιὰ βάπτισις ποὺ συνήθως κατέληγε σὲ πνιγμὸ τοῦ «εἰδωλολάτρη». «*Νὰ πῶς ἐξηγεῖ ὁ Μιχαὴλ Ψελλὸς τὴν παροιμιακὴ φράση “πνίγηκε σὲ μιὰ χούφτα νερό”*»:

“χαίρεα πνίγη με νερόν· ἄλλος τις οὗτος λόγος.

Τίς οὗτος ὁ πνιγόμενος εἰς ὕδωρ δρόκα μίαν,

καὶ τί τὸ πολυδύναμον ὕδωρ τῆς παροιμίας;

“Ὑδωρ τὸ τοῦ βαπτίσματος, πνιγόμενος ὁ δαίμων”» (σελ. 30).

Τὰ ἐγκλήματα τῶν θρασυδείλων αὐτῶν «ἁγίων ρεμαλιῶν» ὑπῆρξαν τόσο ἀποτρόπαια, ὥστε ὁ λαὸς τοὺς παρέβαλλε με τὰ πυῶδη ἀποστήματα ποὺ φύονται ἐνίοτε στὸ σθέρκο καὶ ποῦ, ὡς γνωστόν, ἐπεκράτησε νὰ τὰ λένε «καλογέρους»! Ἀφοῦ, νὰ φαντασθῇ κανεῖς, ἔφθασαν στὸ σημεῖο νὰ ἐμπορεύωνται καὶ ἀνθρώπους... (σελ. 17 καὶ 37).

Πόθεν ἀντλοῦσαν τὴν ἐξ-ουσία οἱ μελανοχίτωνες αὐτοὶ, ὥστε νὰ ἐνεργοῦν ἔτσι σὲ μιὰ χώρα ἐλευθέρων προσώπων; Ἀπάντησις μᾶς δίδουν οἱ χρονογραφίαι καὶ οἱ μαρτυρίες τοῦ Ζωναρά, τοῦ Χωνιάτη, τοῦ Εὐσεβίου, τοῦ Εὐσταθίου... Ἡ πρώτη ἐντύπωση, ποὺ σχηματίζει κανεῖς διαβάζοντάς τους εἶναι, ὅτι τὸ θυζαντινὸ κράτος ποτὲ καὶ καμμιὰ σχέση δὲν εἶχε μὲ αὐτὸ ποὺ λέγεται νομιμότητα. Πίσω ἀπὸ τὸν αὐτοκράτορα, τὸν πατριάρχη καὶ τοὺς λοιποὺς ἀξιωματούχους ὑπῆρχε τὸ «παρακράτος», οἱ πραγματικοὶ ἀφεντάδες, ποὺ κινοῦσαν τὰ νήματα. Οἱ αὐτοκράτορες κι οἱ πατριάρχες ἦσαν κατὰ κανόνα ἐλαττωματικοὶ τύποι, ἀδύνατοι χαρακτήρες, ἐνεργοῦμενα τῶν πραγματικῶν ἐξ-ουσιαστῶν. Ὅσον ἀφορᾷ στοὺς καλογήρους, αὐτοὶ ἔπαιζαν τὸν ρόλο τῶν μυστικῶν ὑπηρεσιῶν καὶ τῶν τρομοκρατικῶν ὁργανώσεων, με τὴ διαφορὰ ὅτι ἐνεργοῦσαν

στά φανερά ἑξαιτίας τοῦ θράσους τους.

Σύμφωνα μὲ τὸν Ν. Κατράμη ἦλθε ἐποχή, ποὺ ὁ στρατὸς τῆς αὐτοκρατορίας ἀπηρετίζετο ἀπὸ μελανοχίτωνες διαφόρων ἐθνικοτήτων: Φράγκους, Βαράγκους, Νεμίτζες, Κουλίπινους, Ρώσους, Ἀγγλους, Σαρακηνοὺς, Βούλγαρους καὶ Ἀύασγους (σελ. 44). Εὐκόλα γίνεται ἀντιληπτό, ποιοὶ ἦσαν οἱ πραγματικοὶ κυβερνήτες τοῦ Βυζαντίου καὶ πῶς αὐτὸ ἔπesse στὰ χέρια τοῦ Πορθητῆ μὲ τόση εὐκολία.

Τὸ χρονικὸ τῆς Ἀλωσης τῆς Πόλης μᾶς μεταφέρει καὶ ἡ Θεοδώρα Φρατζῆ, κόρη τοῦ πρωτοβεστιάριου Γεωργίου Φρατζῆ, ποὺ ἔγραψε τὸ ἔργο «*Ἡ πτώση τῆς Κωνσταντινουπόλεως*» στὴν Ἀγγλία, ὅπου δραπέτευσε. Ἡ χρονικογράφος ἀναφέρει λεπτομερῶς τὶς ἐνέργειες τοῦ Μεγάλου Δούκα Λεόντιου καὶ τοῦ ἱεροκλήρυκος τῆς Ἀγίας Σοφίας Ἰωάσαφ, ποὺ διαπραγματεύθηκαν τὴν παράδοση τῆς Πόλεως στὸ Μωάμεθ τὸν Πορθητῆ, ἐξασφαλίζοντας τὰ προνόμια γιὰ τὶς οἰκογένειές τους καὶ τὸν Κλήρο (σελ. 59 κ.έ.).

Δὲν χωρεῖ ἀμφιβολία, ὅτι ὁ Ἰωάσαφ ἐνεργοῦσε κατ' ἐντολὴν τοῦ Γ. Σχολαρίου, ποὺ «*γιὰ τὶς πολῦτιμες ὑπηρεσίαις του*» πρὸς τὸν σουλτάνο ἀνεκηρύχθη πατριάρχης. Πράγματι ὁ Σχολάριος κατόρθωσε νὰ πείσει τοὺς χριστιανοὺς νὰ μὴν πολεμήσουν τοὺς Τούρκους –ἀφοῦ ἦταν θέλημα Θεοῦ νὰ πέσει ἡ Πόλη– καὶ νὰ συγκεντρωθοῦν στὴν Ἀγία Σοφία, ὅπου ἄγγελος Κυρίου μὲ τὴν ρομφαία του θὰ τοὺς φύλαγε ἀπὸ κάθε κακὸ... Οἱ Τούρκοι, ὡς γνωστόν, ἔσπασαν τὶς πόρτες τοῦ ναοῦ καὶ τοὺς ἐσφάξαν ὅλους (πλὴν τῶν ἱερέων, δάσει τῆς συμφωνίας), ἐνῶ ὁ ἄγγελος Κυρίου ξέχασε νὰ κατεβῇ... (σελ. 65).

Ὁ Β. Μισύρης ἀναφέρεται καὶ στὸν Γ. Πλήθωνα ἢ Γεμιστό, καὶ στὸν Βησσαρίωνα, καὶ στὸν Εὐστάθιο τῆς Θεσσαλονίκης, τῶν ὁποίων ἐξαίρει τὸ ἔργο. Ἀσφαλῶς ὑπάρχουν λανθασμένες τοποθετήσεις τοῦ συγγραφέως γύρω ἀπὸ πολλὰ πρόσωπα καὶ πράγματα. Τὰ στοιχεῖα ὅμως ποὺ συγκεντρώνει εἶναι πολὺτιμα γιὰ τοὺς ἐρευνητές.

Σαράντος Πάν

Β. ΛΑΖΑΝΑΣ, Ἀρχαῖοι Ἕλληνες Ἐπιγραμματικοὶ τοῦ Αἰγαίου

Τὸ ἐπίγραμμα ἦταν στὴν ἀρχὴ ἐπιγραφή, χαραγμένη σὲ κάποιο τάφο ἢ ἀνάθημα, ποὺ περιεῖχε ἀπλὰ στοιχεῖα σχετικὰ μὲ τὸν νεκρὸ καὶ τὴ ζωὴ του. Ἀργότερα τὸ ἐπίγραμμα ἐμπλουτίσθηκε καὶ μὲ ἐγκώμια πρὸς τοὺς νεκρούς, ἀκόμη καὶ τοὺς κατασκευαστὲς τῶν καλλιτεχνικῶν ἔργων ἢ καὶ τῶν ἰδίων τῶν ἐπιγραμματοποιῶν ἀκόμη. Τὰ ἐπιγράμματα, πεζὰ στὴν ἀρχή, ἄρχισαν νὰ γράφονται ἐμμετρα καὶ σὺν τῷ χρόνῳ νὰ γράφονται μὲ σκοπὸ ὅχι πιά τὴν χάραξή τους σὲ τάφους ἢ θωμούς ἀλλὰ τὴν ἀπαγγελία, ὡσὰν νὰ ἐπρόκειτο περὶ κανονικοῦ ποιητικοῦ εἶδους. Τὸ εἶδος αὐτό, ὡς ποίηση πιά, ἤκμασε κατὰ τοὺς κλασσικοὺς χρόνους, ὅποτε συναντᾷ κανεῖς ἐπιτύμβια, συμποσιακά, ἐρωτικά, σκωπτικά ἐπιγράμματα, δίστιχα συνήθως, μὲ ἐλεγειακὸ μέτρο, «*ἐπηνοῦντο δὲ καὶ εὐδοκίμουν παρὰ τοῖς παλαιοῖς ἐκεῖνα τὰ ἐπιγράμματα, ὅσα ἐν σχήματι ἀπλῶ μέν, ἀλλὰ κομψῶ καὶ εὐπεριγράφῳ ἐδήλουν συντόμως τὸ ὄνομα τοῦ ἀναθέντος τὸ ἀνάθημα αὐτὸ καὶ τὸν θεόν, εἰς ὃν καθιεροῦτο τὸ δῶρον. Τοιαῦτα ἐπιγράμματα περιεσώθησαν ἄχρις ἡμῶν πολλὰ, ἅτινα ἀποδίδονται εἰς ποιητὰς ἐπιφανεστάτους· καὶ θαυμάζεις τῷ ὄντι ἐξ ἐνός μὲν, ὅτι περιέλαβον ἐν βραχυτάτοις ῥήμασι τὰ πάντα, καὶ οὐδὲν παρέλειψαν τῶν δεόντων· ἐξ ἑτέρου δέ, ὅτι πρόκειται τὸ μετρικὸν σχῆμα τόσον συμμέτρως περὶ τὸ νόημα, ὅσον ἱμάτιον εὖ ἡρμοσμένον περὶ τὸ σῶμα. Ἐν γένει ὁμως κυρία ἀρετὴ καὶ σκοπὸς τοῦ ἐπιγράμματος ἦτο ἡ διὰ καλοῦ τινος νοήματος ἐπικόσμησης καὶ ἐπίδειξις τοῦ ἀντικειμένου*», κατὰ τὸν Κ.Ο. Müller (σελ. 10).

Ὁ Β.Ι. Λαζανάς ἔχει ἐκδώσει ὁλόκληρη σχεδὸν τὴν «Ἑλληνικὴ Ἀνθολογία» ἢ «*Παλατινή*», ὅπως λέγεται ἑξαιτίας τῆς μικρῆς ἡγεμονίας τοῦ Παλατινάτου, ὅπου βρέθη-

κε ένα χειρόγραφο αντίγραφο. Περιλαμβάνει 4.000 επιγράμματα περίπου και βεβαίως αποτελεί ένα πραγματικό θησαυρό. Μπροστά στην άδιαφορία του κράτους κι όλων των κρατικών φορέων, ιδρυμάτων και υπηρεσιών έναντι της αρχαίας κληρονομιάς, δεν μπορεί παρά να συγχαρη κανείς το συγγραφέα για το τόλμημά του αυτό και πιο πολύ για το μεράκι του, καθότι χωρίς αυτό δεν φέρεται σε πέρας ένα τόσο δύσκολο έργο. Ειδικώτερα για την έκδοση αυτή λέγει ο ίδιος:

«Εκπονώντας τη μετάφραση των αρχαίων ελληνικών επιγραμμάτων, πού κατέλιπαν οί Ἀρχαῖοι Ἕλληνες επιγραμματικοί τοῦ Αἰγαίου, εἴχαμε ἀσφαλῶς ὑπ' ὄψιν καί τίς σημαντικῆς δυσκολίες πού παρουσιάζει ἕνα παρόμοιο ἐγχείρημα. Ἄν ἡ μεταφορὰ ἐνὸς κειμένου πεζοῦ ἀπὸ μιᾶς γλῶσσης σὲ μιᾶ ἄλλῃ ἢ ἀπὸ μιᾶ μορφῆς σὲ ἄλλῃ μορφῇ τῆς ἴδιας γλῶσσας παρουσιάζει δυσκολίες, οἱ δυσκολίες αὐτὲς ἐπιτείνονται, ὅταν πρόκειται γιὰ τὴν ἀποδόση τῆς λυρικῆς ποίησης... Γιὰ νὰ ἐπιτευχθῇ κάτι τέτοιο, ὁ μεταφραστής θὰ πρέπει νὰ ὑψωθῇ στὴν ἐποχὴ καὶ τὴν ἀτμόσφαιρα τοῦ ποιητῆ, νὰ «πληρωθῇ» ἀπὸ τὰ αἰσθήματα καὶ τίς ιδέες του, νὰ διεισδύσῃ στὸν πνευματικὸ του κόσμον, νὰ μεταφερθῇ νοερά στὴ μεταρσιωτικὴ στιγμή τῆς δημιουργίας του, νὰ «κοινωνήσῃ» καὶ αὐτὸς τῇ συγκίνηση καὶ τὸ ὄραμα πού τὸν ἐνέπνευσε καὶ τὸν συνεκλόνησε, νὰ καταληφθῇ καὶ αὐτὸς ἀπὸ τὴν ἴδια «ἰερὰ μανία». Κι ἀφοῦ «συντονισθῇ» ψυχικὰ μ' αὐτόν, τότε πρέπει νὰ «μεταγγίσῃ», νὰ «μετεγχύσῃ» τὸ ξένο κείμενο καὶ νὰ δημιουργήσῃ ἕνα ἄλλο ἔργο, πού θὰ περικλείσῃ καὶ τὰ νοήματα, ἀλλὰ καὶ θὰ διατηρῇ ἔστω καὶ ὡς ἕνα σημεῖο τὴ «μουσικὴ ὕφῃ» καὶ τὸ λυρικὸ κραδασμὸ τοῦ πρωτοτύπου...» (σελ. 14-16).

Τὸ πόνημα αὐτὸ περιλαμβάνει 250 επιγράμματα, τὰ ὁποῖα παρατίθενται τόσο στὸ ἀρχαῖο πρωτότυπο ὅσο καὶ σὲ μετάφραση. Ὁ ἀναγνώστης μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ μπορεῖ ν' ἀπολαύσῃ τίς ἀθάνατες αὐτὲς δημιουργίες αἰσθητικά, ὅπως καὶ νὰ θαυμάσῃ τὴν ἀκρίβεια καὶ τὴ μεταφραστικὴ ἱκανότητα τοῦ συγγραφέως. Παραθέτουμε ἕνα μόνο ἐπίγραμμα, τὸ ὁποῖο ἐπιλέξαμε γιὰ τὴ δραχμή του, προκειμένου νὰ δῶναι ὁ ἀναγνώστης τὰ συμπεράσματά του:

10. ΑΛΦΕΙΟΥ ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΥ

Οὐ στέργω θαυνητὸς ἀρούρας
οὐκ ὄλβον πολύχρυσον, οἷα Γύγης·
αὐτάρκους ἔραμαι δίου, Μακρίνε·
Τὸ μὴδὲν γὰρ ἄγαν ἄγαν μετέρπει.

[Κοιλάδες δὲν μὲ συγκινοῦν κατάφορτες μὲ δέντρα,
οὐδὲ ποθῶ τοῦ Γύγης τοῦ πολύχρυσου τὰ πλούτη.

Ἄπλῃ καὶ ἀπέρριτῃ ἐπιθυμῶ ζωὴ, φίλε Μακρίνε!

«Μηδὲν ἄγαν» τὸ ἀρχαῖο ρητὸ στὸ βίό μου ὁδηγὸς ἄς εἶναι]

* * *

Ὁ συγγραφέας τελειώνει τὸ βιβλίο του μὲ τὰ βιογραφικὰ σημειώματα τῶν επιγραμματοποιῶν τοῦ Αἰγαίου, τῶν ὁποίων τὰ επιγράμματα περιλαμβάνει ὁ τόμος αὐτός, ὁ ὁποῖος ἐκδίδεται γιὰ δευτέρη φορά. Στὶς σελίδες αὐτὲς πληροφορεῖται ὁ ἀναγνώστης γιὰ τὴ ζωὴ καὶ τὸ ἔργο κάθε επιγραμματοποιοῦ, τὴν πατρίδα του, τίς κρίσεις καὶ τὰ σχόλια γιὰ τὸ ἔργο του ἀπὸ τὰ χρόνια τῆς Ἀλεξάνδρειας μέχρι σήμερα. Ὁ συγγραφέας συνέλεξε τίς πιὸ ἀξιόλογες πληροφορίες γιὰ τοὺς επιγραμματοποιούς, πρᾶγμα πού καθιστᾷ τὸ ἔργο ἀκόμη πιὸ πολύτιμο.

Σαράντος Πάν